

DIE U HET WOORD GODS GESPROKEN HEBBEN

GEDACHTENIS PREDIKANTEN

VAN DE OUD GEREFORMEERDE GEMEENTEN IN NEDERLAND

**DS. B. TOES
DS. H. WILTINK
DS. L. GEBRAAD
DS. M.A. MIERAS
DS. J. SCHINKELSHOEK
DS. J. VAN DER POEL
DS. J.W. SLAGER
DS. C. SMITS**

Sprekers die nog leven in 2015:

**Ds. T. KLOK
Ds. A. KORT**

J. A. van Houdt, was proponent in 2010

UITGEVERIJ DE PALMBOOM - ST. PHILIPSLAND 1983

Digitale versie:

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

De titel van dit boek is gekozen uit Hebreeën 13: 7:

"Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandel".

INHOUDSOPGAVE

1. Ten geleide

2. Levensschets van ds. **B. Toes**

3. Predicatie van ds. B. Toes — Luk. 1: 30 en 31: "En de engel zeide tot haar: Vrees niet, Maria, want gij hebt genade bij God gevonden. En zie, gij zult bevrucht worden en een Zoon baren en zult Zijn Naam heten Jezus."

4. Levensschets van ds. **H. Wiltink**

5. Predicatie van ds. H. Wiltink. 1 Sam. 1: 10: "Zij dan van ziel bitterlijk bedroefd zijnde, zo bad zij tot den Heere en zij weende zeer."

6. Levensschets van ds. **L. Gebraad**

7. Predicatie van ds. L. Gebraad — Esther 4: 14: "Want indien gij enigszins zwijgen zult te dezen tijde, zo zal den Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan, maar gij en uws vaders huis zult omkomen; en wie weet of gij niet om zulken tijd als deze is tot dit koninkrijk geraakt zijt."

8. Levensschets van ds. **M.A. Mieras**

9. Predicatie van ds. M.A. Mieras — Jona 2: 4: "En ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen. "

10. Levensschets van ds. **J. Schinkelshoek**

11. Predicatie van ds. J. Schinkelshoek — Joh. 6: 67 en 68:

"Jezus dan zeide tot de twaalf: Wilt gijlieden ook niet weggaan? Simon Petrus antwoordde Hem: Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens."

12. Levensschets van ds. **Joh. van der Poel**

13. Predicatie van ds. Joh. van der Poel 1 Tim. 3:16:

"En buiten allen twijfel de verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in den Geest, is gezien van de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid."

14. Afscheidspredicatie van Stavenisse, door ds. **J. W. Slager**

Handelingen 20: 27. "Want ik heb niets achtergehouden, dat ik U niet zou verkondigd hebben al den raad Gods".

15. ROUWPREEK OVER HET OVERLIJDEN VAN DS. JOH. VAN DER POEL, DOOR DS. **J.W. SLAGER**

Hebreeën 4 vers 9: "Er blijft dan een rust over voor het volk Gods".

16. Levensschets van ds. **C. Smits** met een brief van ds. Joh. Van der Poel inzake bevestiging van hem

16a. Intreepredicatie van ds. **C. Smits** te Hardinxveld-Giessendam
Deuteronomium 32 : 4a. "Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is."

17. Voorbereiding tot 't Heilig Avondmaal, ds. **C. Smits**
Jeremia 31 : 9. Ze zullen komen met geweën en met smekingen zal ik ze voeren; Ik zal ze leiden aan de waterbeken, waarin zij zich niet zullen stoten, want Ik ben Israël tot een Vader en Efraïm is Mijn Eerstgeborene.

18. Predicatie van Ds. **T. Klok**
Jesaja 49: 14-16. "Doch Sion zegt: de Heere hij heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten. Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon dezen vergaten, zo zal Ik toch uwer niet vergeten. Zie, Ik heb u in beide Mijn handpalmen gegraveerd; uw muren zijn steeds voor Mij."

19. Predicatie van Ds. **A. Kort**
Jesaja 33: 17. "Uw ogen zullen de koning zien in zijn schoonheid."

20. Predicatie van Ds. **A. Kort**. Bevestigingspreek van P. van Veen tot lerend ouderling te Benthuisen
Mattheüs 10: 24, 25a. "Een discipel is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijn heer. Het zij den discipel genoeg dat hij worde gelijk zijn meester, en de dienstknecht gelijk zijn heer."

21 Oefening door proponent **J. A. van Houdt**
1 Johannes 4: 14. "En wij hebben het aanschouwd en getuigen, dat de Vader Zijn Zoon gezonden heeft tot een Zaligmaker der wereld."

TEN GELEIDE

Toen op 4 januari 1982 ds. Slager te Werkendam was ontslapen, waren er in ruim twee jaar tijds zes Oud- Gereformeerde predikanten heengegaan. Voor het geheel van de Kerk des Heeren in ons land was dit een zeer opmerkelijk en groot verlies. Het aantal Oud-Gereformeerde voorgangers was van veertien op acht gekomen. Met bangheid werd de vraag gesteld, zoals ook ds. Smits bij de begrafenis van ds. Slager opmerkte: zouden we dit niet moeten zien als een oordeel over de gemeenten?

Wat heeft God in deze eeuw velen van Zijn kinderen thuisgehaald en wat zijn er – voor zover wij het waarnemen - toch weinigen voor in de plaats gekomen!

Wij geloven, dat we haasten naar de vervulling van hetgeen dat grote licht John Bunyan schreef: "Er zal zulk een verwoesting aangebracht worden op de geest der Christenheid en der ware Kerk van Christus voordat de antichrist gevallen is, dat er nauwelijks een Christen zal gevonden worden, of een ware zichtbare Kerk van Christus. Niets dan hun dode lichamen zullen door de natiën gezien worden". (J. Bunyan: "De verwoesting van de antichrist en de getuigen gedood." Het vierde teken. Zie Openb. 11).)

Nu weten wij ook wel op grond van Gods Woord en zoals ook met name de Schotse en Engelse oudvaders geleerd hebben: ***dat er na die zware aanstaande oordelen (als dus de antichrist verwoest zal zijn) nog een gezegende tijd voor de Kerk op aarde zal komen, doch "wie zal dan leven?"***

Het voortbestaan der Kerk is wel verzekerd; dat rust in Christus' handen en God zal toch ook in de zwaarste tijden nog knechten zenden, ook al zal hun aantal gering zijn. Bunyan wijst erop, dat de Schrift spreekt van twee getuigen omdat twee het minimale aantal is, dat vereist wordt voor een waarachtig getuigenis. In de mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan. En er komt dus een tijd, dat ook die laatste twee getuigen - dat zijn dus getrouwe getuigen - gedood zullen worden.

Wat mochten wij wel boete- en bededagen houden om bewaard te worden in de ure der verzoeking, die over de aarde komt en reeds is! God zou toch ook dan weer - al zou alles wat kerk is verwoest worden - zijn 7000 kunnen bewaren als in Achabs tijd. Die waren voor Elia wel verborgen, doch in die tijd van gehele verwoesting der kerk verheerlijkte God nog particuliere genade in de harten van eenzame zuchters. De Heere, die heilig is in Zijn richten, werke dat ook in deze tijd van zware oordelen!

Toen ds. W. à Brakel op 30 oktober 1711 in de eeuwige rust was ingegaan, hield ds. Hellenbroek een doorwrochte rede: "Algemene rouwklacht in de straten van Rotterdam". In zijn toepassing stelt deze oudvader de vraag: Wat is er nu voor ons te doen, die overblijven? Zijn antwoord beslaat verscheidene bladzijden (men leze die preek zelf eens). Wij noemen slechts de punten in zijn antwoord:

1. Bedrijft rouw en treurt over dit grote verlies.
2. Is deze rechtvaardige weggeraapt voor de dag des kwaads? Vreest dan voor de oordelen die komen!
3. Betracht bij Uw treuren ook de gepaste dankbaarheid voor hetgeen God ons in hem schonk! Beter hem nu verloren, dan hem nooit gehad te hebben.
4. Voegt u nu te ijveriger onder de leraren, die u nog hebt of nog krijgen zult. Bidt om twee delen van de geest van die Elia voor de Eliza's, die er immers nog zijn. Geef hun al uw liefde en achting.
5. Gedenkt veel het Woord, dat hij tot u sprak. Hij was een kaars, die door u te dienen is verteerd. Leest nog veel zijn geschriften!
6. Gedenkt, hoe spoedig gij hem volgt in de eeuwigheid! Is het dan een eeuwig wel of

een eeuwig wee voor u?

7. Volgt zijn geloof na; neemt zijn godvruchtig leven tot een voorbeeld.

Dit laatste wordt door ds. Hellenbroek

omstandig uitgebreid, verklarende waarin vader Brakel

allemaal navolging verdiende.

Het heengaan van zes leraren in twee jaar tijds vervulde ons met droefheid en weemoed; wij staren hen na en zien met verdriet op de grote ledige plaatsen, die zijn ontstaan. Toen wij, in de Oud-Gereformeerde Gemeente te Kinderdijk vacant waren, hebben we de thans gestorven leraars vaak in ons midden beluisterd en met hen gesproken. Op deze plaats mogen wij ook, tot roem van Gods goedheid en trouw, niet nalaten te vermelden, dat na het overlijden van ds. Slager, in februari 1982 de heer Muilwijk werd toegelaten om in de gemeenten te spreken en dat ds. A.P. v.d. Meer op 15 april 1982 als leraar in de volle bediening werd bevestigd. Deze mag nu tot onze blijdschap te Kinderdijk de plaats van ds. Toes vervullen.

Toen dan ook de gedachte opkwam, om ter herinnering aan deze leraars een boekje samen te stellen, met van elk hunner een bij ons uitgesproken preek, leek dat de uitgever en ook ons wel zinvol als een tastbare herinnering aan deze knechten des Heeren.

Daar de uitgever ons voorts ook bijzonder aandrong, om van deze leraars voor dit boekje korte levensbeschrijvingen te maken, hebben wij ons daaraan tenslotte niet willen onttrekken, ook overwegende, hoe ds. Hellenbroek bij ds. Brakels dood vermaant om niet alleen zijn leer, maar vooral ook zijn leven na te volgen.

Temeer leek ons dit zinvol, daar er immers wel door enkele dezer leraren, ds. Van der Poel en ds. Slager, door henzelf over hun leven is geschreven, doch er van anderen weinig of niets ooit over hun leven is geschreven, noch door henzelf, noch door anderen.

Zo hebben wij er ons toe gezet om van de overleden leraren wat overzichtelijk en op orde in 't kort hun leven weer te geven. We hebben van elk hunner getracht, zo getrouw mogelijk wat mede te delen over hun geestelijk leven en hun ambtelijke bediening, soms verrijkt met enkele zaken, die we hen zelf hoorden vertellen. Over sommigen hunner moesten we de gegevens bijeen zien te krijgen; van anderen hadden zoveel stof, dat we ons moesten beperken om niet te uitgebreid te worden.

Om beknoptheid te betrachten, vermeldden we ook geen verhalen over het gezinsleven dezer leraren.

We hadden voor deze stukjes prettige kontakten met de naaste familiebetrekkingen en vrienden der overledenen en zij hebben ook allen het geschrevene doorgelezen ter goedkeuring voordat het gedrukt werd. Op deze plaats zeggen we hen ook hartelijk dank voor deze medewerking, en ook voor de toestemming tot uitgave aan de uitgever. Als we dit schrijven zijn van al deze overleden leraars de weduwen nog in leven (november 1982). We hopen, dat de verschijning van dit boek hun ook nog tot enige verkwikking mag zijn in hun leven, dat nu immers met zulk een groot gemis is.

Ds. Schinkelshoek hebben we wel goed gekend in zijn ambtelijke leven, doch niet zo in zijn persoonlijke leven. 't Was daarom dubbel prettig voor ons, dat zijn vrouw ons zo bijzonder goed uit zijn leven wist te vertellen.

De opzet van het boek was dus, om een preek en *een korte levensbeschrijving* te geven van elk der leraren, die de laatste jaren van ons heengingen. Nu zijn dit preken die te Kinderdijk werden uitgesproken en zo rees spoedig de gedachte, om toch ook de nagedachtenis van onze oude leraar, ds. Toes, te vermelden, hoewel hij nu reeds negen

jaar geleden van ons is heengegaan. Behalve de "Kinderdijkse oorsprong" van dit boek, hadden we nog twee gewichtige redenen om ds. Toes te vermelden.

- Vooreerst, omdat wij het steeds betreuren, dat de preken van ds. Toes in het boekje "Genade op grond van recht" *zo sterk ingekort werden*, dat ze geen juist beeld geven van zijn prediking. Wij hebben nog enige preken van hem, die zo zijn uitgeschreven, dat we daarin veel beter en vollediger terugvinden, hoe deze gezalfde leraar sprak.
- Ten andere wilden we ook wel gaarne een korte levensbeschrijving van hem maken, omdat dit nu eenmaal nog steeds door niemand gedaan is, terwijl er toch ruimschoots stof voor te vinden is.

We hebben de preken met de bijbehorende levensbeschrijvingen geplaatst in de volgorde, waarin de betreffende leraars ons ontvallen zijn.

Iemand, die een vreemdeling in Jeruzalem was, vroeg ons jaren geleden eens, of er in de Oud-Geref. Gemeenten ook richtingen waren.

Er waren toen twaalf leraars en we antwoordden, dat er aldus twaalf "richtingen" waren. In de zes preken in dit boekje zal het verschil in ligging wel wat terug te vinden zijn, doch dat moge niet hinderen. 't Is een blijk van de liefdeloosheid in deze eeuw, dat men elkaar in sommige kringen reeds verkettert om accent-verschillen. In de tijd onzer vaders bestonden er vaak veel groter verschillen in gevoelens tussen de leraars maar men leefde toch wel in liefde en vrede met elkaar. Gelukkig hebben de zes leraren, waarvan U hier een preek wordt aangeboden ook in vrede met elkaar omgegaan.

We hebben indertijd de catechisanten er weleens op gewezen, hoe verkeerd het is, dat de hoorders vaak zoveel onderscheidt maken: bij bepaalde dominee's waren er soms wel driemaal meer hoorders dan bij anderen.

Gods Woord zegt echter, dat wij ze allen, zonder onderscheid, dubbele eer zullen waardig achten, die arbeiden in het Woord en de leer.

Vader Brakel zegt: "De ledematen kunnen niet bewust zijn van de inwendige zending der leraren, daarom hebben zij zich daar niet mee te bekommeren. Ook hebben zij de uitwendige roeping der leraren in al zijn omstandigheden niet te nauw te doorsnuffelen", enz. (Red. Godsd. "Van de regering der Kerk, enz." §17).

De Koning der Kerk is ook vrijmachtig om knechten uit te stoten: met meer of minder genade, ook met verschillen in gaven, in aantrekkelijkheid van hun personen, enz., en dan hebben wij ze maar aan te nemen als gezanten van Christus' wege.

Bij het lezen der preken in dit boek, bedenke men ook, dat het eenvoudige preken zijn, die in een weekdienst werden uitgesproken. Wat zo uit het hart werd gesproken is opgeschreven. Men verwachtte geen menselijke geleerdheid. Deze leraren hadden niet op hogere scholen gestudeerd, doch ze waren van God geleerd en tot dit werk uitgestoten. We hebben weleens iemand horen opmerken, dat in Israël de priesters het volk moesten onderwijzen, doch dat God, als de priesters het verdorven hadden, Zijn profeten zond: de één van achter de ploeg en de ander als een veeherder.

We besluiten, met te wijzen op de dure plicht der Kerk om te bidden, dat de Heere arbeiders uitstote in Zijn Wijngaard. Als dit eens met rechte ernst en ijver gedaan werd, wie weet, wat de Heere nog zou schenken! We willen bij deze opmerking toch ook wijzen op art. 19 der Dordtse Kerkenorde: "De Gemeenten zullen arbeiden, dat er studenten in de theologie zijn, die door haar onderhouden worden".

Dit hebben onze godzalige Dordtse vaders met praktische wijsheid gesproken. 't Is

wel zinvol, dat we elkaar ook daar eens aan herinneren, opdat we niet alleen de leer, doch ook de kerkelijke praktijken van die vaders ten voorbeeld nemen. We doelen hierbij nu niet in de eerste plaats op het wel of niet studeren en ook zozeer niet op de stoffelijke zijde van dit artikel. Doch wij zien in dit artikel ook opgesloten, dat degenen, die menen een roeping tot het ambt te hebben, ook hartelijke belangstelling krijgen van predikanten en kerkenraden om hen, als het kan, ook met liefde de nodige bemoediging te geven als dezulken wat beschroomd zijn of hun zaken nog wat duister liggen. De Kerk mag hierin ambtelijk niet lijdelijk zijn.

Kinderdijk (Alblasserdam), 20 november 1982.
J. van Dam.

LEVENSSCHETS VAN DS. TOES, geboren 27 januari 1892, overleden 29 juni 1973.

Ds. B. Toes werd geboren op 27 januari 1892 te Ermelo, buurtschap Telgt en overleed (in het Gemeenteziekenhuis) te Dordrecht op 29 juni 1973. Zijn vader, de godvrezende Rikkert Toes, leerde een geopenbaarde Christus kennen en mocht toen zoveel ruimte Zien om zalig te worden, dat hij wel aan iedereen de zaligheid zou willen verkondigen, die in God te vinden is voor in zichzelf verloren zondaren.

Terwijl het aldus in zijn hart was, om Gods Naam uit te dragen, bepaalde God hem erbij dat David in zijn hart had om de tempel te bouwen, doch "uw zaad, dat uit uw lijf voortkomen zal, die zal Mijn Naam een huis bouwen" (2 Sam. 7: 12, 13). Zo zou ook deze vader Toes een zoon hebben, die zou mogen doen, waartoe hijzelf nu reeds zo'n lust had.

Vanaf zijn prille jeugd was ds. Toes door veel overtuigingen onderscheiden van andere kinderen. Hij geloofde zeker, dat als hij zo bleef, dat hij dan eeuwig verloren was. Hij nam dus ook zeer getrouw de middelen waar. Als hij op zijn beurt op zondag moest thuisblijven om op de boerderij te passen, dan zag hij verdrietig de familie na, als ze opgingen ter kerk, want: "O, als nu de Heere eens tegenwoordig is in de kerk, dan ben ik er niet!"

Op zijn twintigste jaar was ds. Toes als boerenknecht te Zunderdorp in Noord-Holland en daar behaagde het de Heere om het werk der genade in zijn hart krachtig te doen doorbreken. Op een zondag in de Herv. Kerk onder ds. W.J. Kolkert werd hij een verloren mens. Er werd gezongen: *Dan zingen zij in God verblijd*, enz. en hij leefde in, dat die "zij" Gods kinderen waren; die konden zeker verblijd zingen, doch daar stond hij (in zijn waarneming) geheel buiten en zo was het voor hem dus buiten hope. De wet kwam met zijn eisend recht en ds. Toes werd des doods schuldig. Voor die tijd had hij vaak gebeden om "genade en geen recht" doch nu was het recht Gods ook volmaakt heilig. In dat dood'lijkst tijdsgewricht behaagde het God om Zijn Zoon in hem te openbaren uit Ps. 40: 8 en 9 "Zie Ik kom, in de rol des boeks is van Mij geschreven, enz."

Korte tijd later werd echter na deze openbaring zijn gemis weer groter dan zijn bezit en leerde hij (zoals hij later ook vaak in zijn preken opmerkte), dat "zien nog geen hebben is en aanschouwen nog geen bezitten" en hij mocht daar ook de vrijspraak van God in zijn ziel ervaren. Daar werd het "genade op grond van recht".

Dit alles was zo zakelijk en krachtig, dat hij later wel vertelde, dat hij daar in Zunderdorp een drievoudige afsnijding had ingeleefd: van de wereld, van zijn werken en tenslotte ook van zijn leven. Toen werd het: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij!"

In de tijd daaropvolgend, toen dus de zekerheid van zijn aandeel in Christus zo vers en levendig in zijn hart lag, ontmoette Toes vaak mensen, die wel 't een en ander bespraken, doch waarbij hij spoedig bemerkte, dat de oplossing van hun staat gemist werd. Hij hield hen dan voor, wat zij misten. Dit gebeurde telkens weer en hij ontmoette slechts zelden iemand, die de vergeving der zonden ook bevindelijk had ervaren. Hierover verdrietig klaagde hij tot de Heere, dat toch zo weinigen "echt bekeerd" waren. Zeer krachtig bepaalde God hem er toen bij, dat "Ontfermer is Mijn Naam!" "En" (zei ds. Toes dan later), "daar plaatste de Heere mij midden in de Kerk en deed me zien, hoe weinigen er met bewustheid konden zeggen: "Ik ben mijns Liefsten en mijn Liefste is mijn" en hoe velen er daarentegen waren, die nog verkeerden in de smarten der wedergeboorte".

Dit onderwijs had zo'n uitwerking, dat de jonge Toes toen weer enige tijd geneigd was

tot het andere uiterste: "Als ik dan maar een traan zag, dan dacht ik reeds, dat er een genadewerk van God was".

In zijn jonge jaren had ds. Toes reeds begeerte om Gods Woord te verkondigen. Zeer opmerkelijk is daarbij, dat het juist zijn vader was, die hem het meest in die gevoelens tegenging en afraadde. Er was ook een buitengewone lust, om Gods Woord te onderzoeken. Bij zijn huwelijk in 1918 betrok ds. Toes een boerderij in Overberg. Toen men hem daar had leren kennen, werd hij gevraagd om begrafenissen te leiden. Door een ons onbekende omstandigheid trad er een groepje mensen uit de Herv. Kerk. Ds. Toes was daarin niet de drijvende kracht, doch raakte er wel in betrokken en daar men wist, dat hij wel spreken kon, wenste dat groepje hem als hun voorganger. Zijn eerste preek was over Joh. 1: 17.

In die weg had ds. Toes ook veel moeite en beproeving; zelfs eens zó, dat hij evenals Jeremia (20: 9) besloot: Ik zal niet meer in Zijnen Naam spreken, maar dat werd als een brandend vuur in zijn hart. God bracht hem weer op zijn plaats met 1 Cor. 9: 17: "Want indien ik dat gewillig doe, zo heb ik loon; maar indien onwillig, de uitdeling is mij evenwel toebetrouwd".

Spoedig kwamen er van allerlei plaatsen verzoeken om te komen spreken. Hij verliet zijn boerderij om verder geheel in het Evangelie te arbeiden. Gods weg leidde in 1927 naar de Vrije Ger. Gem. te IJsselmonde, eerst nog als lerend-ouderling, doch op 14 juli 1929 werd ds. Toes daar als leraar bevestigd door ds. H.J. Grisnigt.

In het tijdelijk leven werden hier de moeilijke crisis- en oorlogsjaren meegemaakt, doch geestelijk en kerkelijk was er veel liefde en gemeenschap met Gods volk. Na een 18-jarige bediening, die ook niet ongezegd was, werd ds. Toes met zijn hart losgemaakt van IJsselmonde en verbonden aan de Oud-Geref. Gem. te Kinderdijk, welke gemeente hij het verdere van zijn leven heeft mogen dienen.

Op 18 juli 1945 werd ds. Toes te Kinderdijk bevestigd door ds. Baaij met de woorden uit Jes. 62: 10 en de tekst van zijn intreepredicatie was 1 Cor. 2: 2. Ook deze gemeente mocht ds. Toes in getrouwheid voorgaan, zodat hij ook hier zeer geliefd was en in de loop der jaren een stempel op de gemeente zette. Ziende op het oordeel in de Kerk, zei hij weleens ootmoedig: "We hebben Gods Geest zo weggezondigd!"

Hij nam zichzelf vaak waar als onnut en zei dan: "Mogelijk is het wel zo, dat het een ander is, die zaait en een ander, die maait." Evenwel was hij een gezalfde knecht, die ook zeer veel tot onderhouding, tot onderwijzing en vertroosting van de Kerk door heel ons land heeft gesproken. Hij was niet zo duidelijk te verstaan voor degenen, die hem niet gewend waren, doch juist de levende Kerk heeft altijd gaarne zijn prediking gehoord. Ds. Toes betreurde altijd zijn gemis aan studie, terwijl hij toch een verbazende Schriftkennis en daarbij door zijn persoonlijke beleving een grote geestelijke wijsheid bezat.

Vroeger waren ds. Toes als leraar en de gemeenten waar hij stond, geheel vrij, zoals er indertijd nog zo veel op zichzelf staande kerkelijke gemeenten en voorgangers waren, doch in 1952 sloot hij en zijn gemeente te Kinderdijk zich toch aan bij de Oud-Geref. Gemeenten in Nederland. Spoedig daarna werd ds. Toes in de Commissie van Onderzoek gekozen, in welk college zijn inzicht en oordeel ook zeer geacht werd.

Op 25 november 1968 bevestigde hij te Monster als ouderling een jongeman van 24 jaar, A.P. v.d. Meer.

Op 26 november 1968, toen ds. Toes voor een huwelijksbevestiging in Lisse was, werd hij getroffen door een hartaanval, waarvan hij niet meer geheel hersteld is. Wel kwam het nog zo ver, dat hij in de zomer van 1971 nog veel bezoeken en enkele

begrafenissen deed en zelfs enige keren preekte, doch een preek op zondag 29 augustus 1971 was, zonder dat hij dat wist, zijn afscheidspraak. De tekst was opmerkelijk, Fil. 1: 6: "Vertrouwende dit, dat Hij, Die in u een goed werk begonnen heeft, dat voleindigen zal tot op de dag van Jezus Christus". In die preek deed hij ook de taal van de Apostel uit 2 Tim. 1: 12: "Want ik weet, Wien ik geloofd heb," enz. Twee weken later werd hij met een hartaanval uit de kerk naar het ziekenhuis gebracht waarna hij nog bijna twee jaren lichamelijk verzwakt thuis zat. Ook toen was hij nog steeds als herder en leraar met liefde bezorgd over de Kerk des Heeren.

Het einde van ds. Toes op 29 juni 1973 was vredig en toen hij op 4 juli 1973 te Alblasterdam begraven werd, bleek weer duidelijk welk een grote plaats hij in het hart der Kerk had ingenomen. De Kerk in ons land was bedroefd met zijn gemeente te Kinderdijk. "Want hij had goed gedaan in Israël, beide aan God en Zijn Huis".

*Dit is, dit is de poort des HEEREN;
Daar zal 't rechtvaardig volk door treên,
Om hunnen God ootmoedig t' eren,
Voor 't smaken Zijner zaligheên.
Ik zal Zijn naam en goedheid prijzen;
Gij hebt gehoord; Gij zijt mijn geest,
Door Uw ontelb're gunstbewijzen,
Tot hulp, en heil, en vreugd geweest.*

Psalm 118: 10.

PREDICATIE VAN DS. TOES

Psalm: 65: 1

Lezen: Lukas 1: 26 t/ m 56 Psalm: 118: 13

Psalm: 89: 2 en 3

Psalm: 138: 3

Tekst: Lukas 1 vers 30 en 31

En de engel zeide tot haar: Vrees niet, Maria, want gij hebt genade bij God gevonden. En zie, gij zult bevrucht worden en een Zoon baren, en zult Zijn Naam heten JEZUS.

Wij vinden in onze tekst een drietal zaken:

Ten eerste: de verschijning van de engel aan Maria;

Ten tweede: de zoete bewoording waarmee hij haar komt aan te spreken;

Ten derde: de grote belofte die hij haar komt te doen; Om dan ten vierde met een enkel woord tot onszelf in te keren.

En Heere, mocht U door Uw Geest ons onderwerpen maken voor U, het eeuwige Voorwerp aller genade, om Uzelfs wil, Amen.

Geliefde gemeente,

Wij zongen in Psalm 118 deze regel: "Het vrolijk licht na bang gevaar." Het moet eerst eens recht donker worden wil het licht gewaardeerd worden.

Ook ten tijde van Jezus' komst op aarde was het alleszins donker in de kerke Gods. Maar juist te dier tijd zou dat dierbare Licht, hetwelk Christus Zelve is, komen door te breken, gelijk ge dat in ons tekstvers vindt, waar de engel Gabriël aan Maria verschijnt. Vele eeuwen, ja bijna 40 eeuwen terug was het woord der belofte al aan de vaderen geschied en allen hebben uitgezien naar de vervulling ervan. Menige vrouw heeft gedacht dat zij mogelijk de moeder zou zijn van de Heere Jezus Christus. Maar ziet, wanneer het niet verwacht werd, werd Maria bevoorrecht om straks de Christus te dragen in het lichaam en dat de Zaligmaker uit haar vlees geboren zou worden.

De verschijning van de engel aan Maria is op zichzelf alreeds groot. Want sinds de mens gezondigd heeft is alle contact van onze zijde met de hemel verbroken. En nimmer zal de mens wederkeren tot God om Zijne inkomst te benodigen, nimmer is de mens meer om God verlegen; hij heeft genoeg aan het tijdelijke en aardse en het zien- en zinlijke dat voorbij gaat.

En ziet, ware het niet dat God in het oneindige van Zijne ondoorgrondelijke en onpeilbare zondaarsliefde gedachten des ontfermens had gehad, wij waren allen verloren. En waar nu het schepsel tot God niet komt, daar komt God tot het schepsel in de openbaring en de bekendmaking aan hen, dat er een weg geopend zal worden. Een weg waardoor reeds de oude vaderen waren zalig geworden, al lag het toen in de belofte, maar straks zou de vervulling ervan gezien worden.

Een engelenverschijning was Oud-Testamentisch nog wel algemeen. Denk slechts aan Abraham, denk aan Gideon, denk aan Laban, denk aan Bileam en zoveel anderen in Gods Woord, waaraan de engel des Heeren verschenen is. Aan sommigen met bestraffende woorden, zoals aan Laban en aan Bileam. Maar aan anderen soms zeer bemoedigend, zoals je dat leest van Abraham, Gideon, Manoach en zoveel met hen. Ook in de Nieuw-Testamentische Kerk verscheen de engel. Eerst aan Zacharias in de tempel ten tijde des reukoffers, hem aankondigende de voorloper van Christus,

namelijk Johannes de Doper.

Maar hoe groot deze ook was als de stem des roependen in de woestijn, echter de Zaligmaker was hij niet; Johannes de Doper wordt genoemd de wegbereider tot Christus. Maar o, de persoon die hier aan Maria wordt aangekondigd, Die zou het zijn, Die zou de Kerk zalig maken van hunne zonden. Van Hem mag terecht gezegd worden:

*O dierbaar Kind, o stof van vreugd,
Geschenk van 't Alvermogen.*

De engel des Heeren komt tot haar. O hoe wonderbaar is de ontmoeting van de engel met de mens, welk een contrast, welk een tegenstelling. Zulke heilige troongeesten, die hun staat bewaard hebben en onmiddellijk Gods aangezicht mogen aanschouwen; zij zijn de snelle boden van Hem en worden uitgezonden om dergenen wil, die de zaligheid zullen beërven. O dierbare verschijning van de engel aan Maria met zulk een heerlijke belofte.

Nee, dat had zij nooit kunnen denken, dat zij, een heel eenvoudige geringe maagd uit het huis van David, uit de stam van Juda, Hem zou voortbrengen die de scepter zou zwaaien in het Gods rijk. Nooit had zij kunnen denken, dat uit haar geboren zou worden de Behouder en Verlosser. Gelijk Jozef genaamd werd Zafnath-Paänéah, of *behouder des volks*, zou dat Kind de Behouder worden in een diepere zin en betekenis, om een gans verloren mensheid nog te redden en te doen ontvlieden van het gewis en eeuwig verderf.

De engelen, al zijn zij verkondigers van het werk Gods hebben nochtans zelf nooit het geheim kunnen inzien. Gods Woord zegt ons bij monde van Petrus dat zij begerig waren om in te zien, maar het geheim blijft voor hen geheim. Dat geheim wordt alleen geopenbaard aan het volk dat God verkoren heeft tot zaligheid. De wereld mag het ook als een wonder achten en daarvan spreken; echter het is alles slechts uiterlijk en zo is het ook met de godsdienst. Nee, noch wereld, noch godsdienst hebben ooit iets van de menswording van Christus inwendig verstaan, maar de Kerke Gods mag dat zoete geheim in de weg der bevinding ontdekt worden naar Psalm 25: 7:

*Gods verborgen omgang vinden
Zielen daar Zijn vrees in woont;
't Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden,
Naar Zijn vreêverbond getoond.*

De engel des Heeren kwam Maria bezoeken. Waar hij haar vond staat er niet bij, welke arbeid ze verrichtte wordt niet vermeld; het doet ook niets ter zake of ze binnens- dan wel buitenshuis was. Nee, het gaat hier over hetgeen de Heere tot haar komt te zeggen. De engel komt haar aan te spreken: ***Vrees niet, Maria.***

Wie zou niet vrezen als een hemels wezen ons eens verscheen? Wie zou niet vrezen als er plotseling een engel Gods, zulk een onzondig wezen, in ons midden verscheen? Hoe zouden we allen ontroerd worden. En dat is geen wonder want omdat wij allen in Adam gezondigd hebben is vreze ons eigen geworden. In de staat der rechtheid was er geen vreze, omdat daar de liefde volkomen was en de volmaakte liefde drijft alle vrees buiten.

Zo is dan hier op aarde ook Gods Kerk met vele vrezen bezet. Maar nu is het helaas zo, dat zij die niet behoeven te vrezen telkens weer vrezen, en zij die zouden moeten vrezen, vrezen juist niet. Nee, de engelen zijn niet tot verschrikking van Gods volk op aarde gekomen, maar ge leest wel tot hun bemoediging, verkwikking, besturing en vertroosting. Maar voor de goddelozen, onbekeerden en die de Heere niet kennen,

hebben de engelen geen woorden van vrede of de aanspraak: *Vrees niet*. Denk maar hoe toen de Heere Jezus van de doden was opgestaan de wachters verschrikt werden en vloden, nadat zij eerst ter aarde waren neergevallen. De engel sprak niet tot de wachters; de engel sprak wel tot die arme treurende vrouwen, die daar schreiden en zuchtten over het gemis van zulk een dierbare Persoon, waaraan zij zo met hun ganse hart verpand waren en met wie zij door de band der liefde één geworden waren. Voor dezulken is er een woord ter bemoediging en ter vertroosting en besturing. *Vrees niet!*

O zeker, de mens zit vol met vrezen en de Heere wil de onnodige vreze weg komen te nemen, gelijk wij dat ook lezen in Gods Woord, waar de Heere Jezus Zelf zegt in Lukas 12: 32: "Vrees niet, gij klein kuddeken."

- De vreze is zo eigen aan een kind van God, want - ten eerste - het gaat er zo om of zijn werk in der waarheid zal zijn in het binnenste van hem, omdat hij veel in een ongestalte verkeert en zo ver van God vandaan leeft. Hoevelen toch zijn er op aarde, die wel begonnen zijn maar nooit voleindigden dat grote werk der zaligheid. Ge zegt wel: dan is het nooit van God geweest. Dat is waar, maar het was toch onder de algemene overtuiging van Gods Geest, hetwelk de mens soms zeer nabij kan brengen. Ge leest, wanneer die overste tot Jezus kwam om onderwijs en lering dat de Heere tot hem zeide: "Gij zijt niet verre van het Koninkrijk Gods." Maar al mag men kort bij komen en vele schijnbare overtuigingen hebben, zo komt het er altijd maar op aan of het waarheid in ons binnenste is.
- Ten tweede vreest ook Gods Kerk van zichzelf zo menigmaal dat ze nog terug zal vallen in de wereld, gelijk een Judas en een Demas die ter waarschuwing en tot schrik in Gods Woord opgetekend staan. Hoe ver is het met hen al gegaan en tenslotte is het wederom alles in de wereld geëindigd. Dan vrezen zij dat het straks alles nog bij hen zal overgaan en zij als een huichelaar openbaar zullen komen. Velen toch zijn er geweest, die de schijn gaven dat het een werk Gods in hun hart was, maar van wie tenslotte bleek dat ze slechts huichelaars waren. Denk maar aan Simon Magus of Simon de tovenaer, hoe hij verkeerde met Filippus. Zijn goddeloos leven had hij gestaakt (althans uitwendig) en hij volgde Filippus, hij deed belijdenis van zijn zonde, hij werd gedoopt, hij was veel bij Filippus, maar helaas, het kwam openbaar dat de ondergrond niet deugde; het was alles slechts schijn en vertoning.

Vrees niet! Dat volk vreest menigmaal dat de wortel der zaak in hen niet gevonden wordt, waar het toch juist zo op aankomt of die aanwezig mag zijn. Welk een benauwde tijd heeft Job doorleefd maar.... toen het er op aan kwam mocht hij in de grootste nood getuigen: Nademaal de wortel der zaak in mij gevonden wordt. En daar komt het juist zo op aan, want anders mag en kan er al veel zijn, maar dan zegt Gods Woord ervan: Dat het geen wortel heeft en verdort.

Vrees niet, Maria. De engel sprak Maria bij haar naam aan. Kennen de engelen dan Gods volk op aarde? Wel zeker, tot een zekere hoogte voor zover God het hun komt te openbaren. De engelen zijn niet alwetend maar ze zijn wel veelwetend. Zij zijn niet onkundig aangaande het werk van Christus, dat in Gods eeuwig voornemen lag om in de tijd uit te werken.

Hier wordt dan Maria aangesproken bij haar naam: *Maria*, hetwelk betekent bitterheid. De namen Maria of Mirjam of Mara zijn van dezelfde oorsprong afgeleid, zoals Gods Woord ons dat verklaart. De wateren van Mara toch waren bitter en ook Naomi noemde zichzelf Mara. Ruth 1: 20: "Noem mij niet Naomi, noemt mij Mara,

want de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan." Maar gelukkig is de mens die hier op aarde de bitterheid van de zonde heeft mogen leren kennen. Van nature zijn de zonden ons zoet en de mens drinkt ze in als water, als God het niet verhoedt, maar ach, in het einde zullen ze zo bitter worden.

In Gods Woord leest ge van Ezechiël hoe hij die rol, dat boek moest op eten. Dat was in zijn mond zoet, maar in zijn buik werd het bitter. En zo is het ook met de zonde. Nogmaals: gelukkig is de mens die hier op aarde de bitterheid der zonde leert kennen, wanneer God zijn ogen komt te openen en hem komt te ontdekken aan zichzelf, want dan eerst leert hij er wat van zien wat de zonde is. De zonde is een betovering; door de zonde hebben wij het beeld Gods verloren en de zonde brengt over de mens een gewis verderf; ja, als God ons niet bewaart, straks in het einde een eeuwige nacht, naar Psalm 119: 65 (berijmd). *Wien 't gemis van zulk een glans een eeuw'gen nacht zou baren.* God mocht ons meer en meer de bitterheid van de zonde doen inleven hier op aarde.

Wij zijn mensen, wij willen de zonden nog wel graag vergoelijken, maar de zonde is niet te vergoelijken of licht te achten; ze blijft in Gods ogen iets gruwelijks, iets verschrikkelijks waardoor de toorn Gods ontstoken wordt. De Heere kan de zonde niet ongestraft laten; naar Zijn rechtvaardig oordeel moet Hij ze tijdelijk en eeuwig straffen. En dat volk dat zalig mag worden beleven het in hun hart hoe zij zich door hunne zonden de toorn Gods dubbel en dwars waardig hebben gemaakt. Maar ziet hier het onbegrijpelijke wonder dat nooit te verklaren is, dan alleen van de zijde Gods, namelijk dat de Heere Zijn dierbare Schoonzoon, Zijn enig geliefd Kind heeft willen stellen onder de straf en toorn, opdat Hij de oneindige toorn Gods van Zijn volk zou wegnemen en een eeuwige gerechtigheid op- en aanbrengen.

Als God een mens aan zichzelf komt te ontdekken dan wordt de zonde zo bitter en, heeft hij ze eertijds als water ingedronken nu wil hij ze wel als water voor God uitwenen. Ja, zou het goed te maken zijn met wenen, hij zou al het vocht van zijn lichaam wel als tranen uitwenen. Maar kan dat het goed maken? Nee, al zou hij zich van tranen wegwenen en op zijn knieën voor God kruipen tot er geen vel meer op was, daarmee zou hij God niet kunnen voldoen. Een bekend gedichtje zegt onder meer:

*Jezus, niet mijn eigen kracht,
Niet het werk door mij volbracht,
Niet het offer, dat ik breng,
Niet de tranen, die ik pleng,
Schoon ik ganse nachten ween,
Kunnen redden, Gij alleen.*

*Zie, ik breng voor mijn behoud
U geen wierook, mirr' of goud;
Moede kom ik, arm en naakt,
Tot den God, die zalig maakt,
Die den arme kleedt en voedt
Die den zondaar leven doet.*

Dat uitkledend werk, dat ontblotend werk, dat ontdekkend werk, hoe noodzakelijk is dat voor onze arme zielen, wil het wel zijn in het leven en bij het sterven.

De engel sprak tot Maria: *Vrees niet!* Zij was ook nog een jong mens en nu moest het woord vervuld worden wat de profeet Jesaja geprofeteerd had in Jesaja 7: 14: *Ziet een*

maagd - niet een vrouw, maar een maagd - zal zwanger worden en zij zal een Zoon baren en Zijnen naam Immanuël heten. Dat wonder dat boven de natuur is dat zou God komen wrochten in haar.

Wij zeiden: ze was nog een jong mens. Augustinus zegt er van en ook Ambrosius haalt het aan in zijn boek "Het zien op Jezus" dat zij nauwelijks 14 jaar oud was, dus zeer jong. Wij weten ook wel dat in de Oosterse landen de mensen vroeger volwassen zijn dan in deze landen.

Maar, jongens en meisjes, ziet dan ook eens welk een voorrecht het is als wij zo jong God mogen vrezen. Welk een voorrecht het is als we zo jong reeds een nieuw, een ander leven mogen kennen en de wereld al een scheidbrief hebben gegeven met al het schone, aantrekkelijke en begeerlijke, met alle hoogmoed, sport en vermaak en in ware nederigheid als Maria onze Schepper mogen dienen en aankleven. Nee, Maria diende Hem niet met een bijvoegmerk, maar uit ware liefde tot Hem, omdat Hij haar eerst had liefgehad. Gelukkig zouden we zijn als wij dat voorrecht zouden mogen hebben. O, jonge mensen, wat zou jullie dat Maria's deel tot jaloersheid moeten verwekken en ook ons ouders en kinderen.

Je zegt misschien: O, God, waren wij ook maar zo gelukkig als Maria was.

Geliefde gemeente, kan het met minder? Nee, het kan niet met minder! Is er een andere weg? Nee, er is geen andere weg! Is er geen derde weg? Nee, die is er niet! Dus: van tweeën één. Of met Maria de Heere leren kennen of met de wereld leven in onkunde van God en van Christus en zo sterven om dan straks voor eeuwig verloren te gaan.

De God aller genade mocht ons heilig jaloers doen worden, ja, wij mochten wel uit komen te roepen: Wat moet er toch van mij worden? Sommigen zijn al zo ouden nog vervreemd van God en nog onbekeerd. Wat moet ervan mij worden als ik straks kom te sterven? Ja het kan toch iedere dag gebeuren; wij zien het gedurig rondom ons heen. God spaart ons nog en doet ons nog komen onder Zijn dierbaar Woord in deze tijd der genade. O, uit liefde tot uw arme zielen en elkanders arme zielen zouden wij moeten aandringen bij u om de Heere toch te zoeken met ingespannen krachten, opdat ge nog eens een mede-erfgenaam mocht worden van de hope des eeuwigen levens om dan straks met Gods volk de kroon der zaligheid om niet uit louter genade te verwerven. Was Maria een beter mens dan andere mensen?

Ach nee, ook zij was er één van Adams geslacht en één uit het huis van David, dat zo vervallen en tot zulk een lage staat was geraakt. Al was zij van koninklijke bloede, echter van al die heerlijkheid was niets overgebleven opdat het Woord zou vervuld worden uit Jesaja 11: 1: "Want er zal een Rijsje voortkomen uit den afgehouden tronk van Isaï en een Scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen".

Onze tekst zegt ons hoe Maria verder wordt aangesproken: ***Vrees niet, Maria, want Gij hebt genade bij God gevonden.***

Welk een voorrecht valt Maria te beurt dat de Heere haar aanspreekt en betuigt dat zij genade in Gods ogen heeft gevonden. Immers, dat is juist de grote levensvraag bij zo menige ziel: Is hetgeen wat van binnen aanwezig is het werk van God?

Uit de prediking van Gods Woord, uit het lezen van dat Woord, uit het samenzijn met Gods volk kunnen uw arme voortgedrevene en ongetrooste zielen soms wat bemoedigd worden, maar om het uit Gods eigen mond door middel van een engel te horen, dat is nog heel wat anders. Dat nu mocht Maria horen dat ze genade bij God gevonden had.

Het is waar, de oprechte is nergens banger voor dan voor het bedrog en hij wantrouwt

altijd zichzelf. Hij onderzoekt zich gedurig voor het aangezicht Gods; hij vraagt al menig keer met de psalmist uit Psalm 35 (berijmd):

*Vertrouwt mijn ziel in haar gewezen,
En zeg haar: 'k Ben uw heil alleen.*

O, om het uit Gods mond te mogen horen, dat geeft sterkte aan het hart, dat bemoedigt zo om voort te gaan en doet hen blijmoedig lopen het pad van Gods geboden. Om dat nu van Godswege te mogen weten, daar is het de oprechte Sionieten om te doen. Hier wordt Maria van de engel aangesproken: Gij hebt genade bij God gevonden. Dat woord is niet bestemd voor de godsdienstige mens, niet voor een eigengerechtigd schepsel, maar voor een arm en ontdekt kind van God, dat met het vonnis des doods in zijn hand loopt, verwachtende op de één of andere tijd dat God hem zal wegblazen met de adem Zijns monds, daar hij zijn bestaan voor God kent. Dan wordt genade zo onuitsprekelijk groot, dan wordt het zo groot dat God nog genade wil schenken aan des doods schuldige schepselen.

Genade, het is een klein woord, maar het houdt een eeuwigheid van zaken in zich, want ware genade te bezitten dat is eeuwigheids werk; het is uit God vandaan. En waar genade eenmaal geschonken is, namelijk zaligmakende genade, daar zal God dat nooit meer terugtrekken. Het Woord Gods leert ons: *Waar de genade Gods eens is, daar blijft ze.* En nu kan er wel een vallen zijn en dat soms ontzettend diep, maar er is nooit een vervallen van de genade. Genade, dat is niet alleen maar een woord, maar het zijn zaken. Woorden kunnen wij wel veel gebruiken en over genade spreken, ofschoon we de zaak zelf missen. Maar waar de zaak aanwezig mag zijn, daar krijgt die ziel genade zo te bewonderen, daar krijgt ze de God van de genade zo te bewonderen.

Wat zal Maria God bewonderd hebben, niet alleen voor haar zieleleven en de zaligheid, maar dat God de Heere ook in haar die genade heeft willen verheerlijken, dat zij de draagster en moeder van de Heere Jezus naar het vlees zou worden. Het is een groot, ja onuitsprekelijk groot voorrecht voor Maria geweest dat zij Hem mocht dragen onder haar hart, maar nog veel groter is het voor u en mij als Jezus ons mag dragen in Zijn hart. Toen de Heere Jezus op de aarde was riep eenmaal iemand: Zalig is de buik, die u gedragen heeft en de borsten, die Gij hebt gezogen. Maar de Heere Jezus antwoordde: Ja, zalig, zijn degenen, die het Woord Gods horen en hetzelfde bewaren; hetwelk dan die inwendige bediening Gods is door de Heilige Geest. De Kerk moet uit Hem gevoed worden en door Hem gevoed worden. Hij is het brood des levens gelijk Hijzelf zegt in Johannes 6: 51: "Ik ben dat levende Brood Dat uit den hemel nedergedaald is; zo iemand van dit Brood eet, die zal in der eeuwigheid leven".

.... *Want gij hebt genade bij God gevonden.*

Dit bedoelt niet rechtstreeks Maria's zielestaat. Het bedoelt hier dat zij het onderwerp mag worden dat die gunst van God mag genieten om straks de Christus te baren naar het vlees. Immers dit was ook zulk een grote gunst, waarnaar sedert vele eeuwen velen uitgezien hadden. En nu was Maria de aangewezen persoon die tot dat einde zou zwanger worden. God de Heere komt Zijn eeuwige en ondoorgrondelijke liefde te betonen en in de weg van Zijn eeuwige en ondoorgrondelijke goedheid komt Hij Hem aan te kondigen.

In de derde plaats leert onze tekst: ***Gij zult bevrucht worden en een Zoon baren, en zult Zijn naam heten JEZUS.***

Zij zou Hem voortbrengen, Die der wereld het leven zou geven; Die op aarde zou

komen de Zaligmaker te zijn van een rampzalig volk; Die hun komt te geven, genade hier en het eeuwige leven hiernamaals. Zij zou een Zoon baren, zulk een Zoon als de wereld nog nooit aanschouwd had, God en mens, twee naturen verenigd in één persoon. Wij zeiden: God en mens. En dat om die mens die van God gescheiden ligt vanwege de zonde weer met God te verenigen en hem terug te brengen in de zalige genieting van het volzalige Goddelijke Wezen. Hier op aarde met onderbreking en in beginsel, maar eenmaal in de eeuwigheid volmaakt, altoos en eindeloos.

God mocht ons schenken de onmisbaarheid en noodzakelijkheid van Zijn persoon te leren kennen. Wat hier letterlijk vervuld werd in Maria, moet in ons geestelijk vervuld worden. Christus zal ook in ons moeten worden geboren gelijk wij in de Kerstdagen nog nader hopen te zien. Hij die op aarde kwam moet ook in ons hart geboren worden. Het was nodig dat de Heilige Geest Maria overschaduwde, maar het zal voor ons ook nodig zijn dat Hij ons ook overschaduwe en bearbeide opdat Christus een woonplaats in onze harten zou krijgen. Dan zouden zonde, ongerechtigheid, wereld liefde en eigen liefde uitgebrand worden. De albeheersende God mocht onze harten bekeren tot Hem en Zijn Kerk op aarde mocht nog wat ondervinden van Jezus' eeuwige bedienende liefde dan zou ons leven een meer Gode verheerlijkend leven zijn.

Wij kunnen niet verder uitweiden; de tijd is om.

God mocht ons genade geven om die gezegende Persoon, de Heere Jezus Christus te leren kennen in Zijn dierbaarheid, onmisbaarheid, noodzakelijkheid en gepastheid, want buiten Hem is geen leven maar een eeuwig zielsverderf. Wij mochten tezamen naar Zijn komst uitzien en in de tijd der genade Hem aankleven en door geloof in Hem, van Hem al ons heil en zaligheid verwachten, die ons kan redden van de eeuwige ondergang en schenken het eeuwig, zalig leven. Die God, Die in Christus meer kan geven dan wij bidden of vragen kunnen, mocht om Zijns Naamswille ons genadiglijk gedenken.

TOEPASSING

Geliefde gemeente,

Ge hebt in deze ure gehoord dat de engel des Heeren aan Maria verscheen en haar persoonlijk komt aan te spreken: Vrees niet, Maria, want gij hebt genade bij God gevonden. Dit nu is noodzakelijk voor een ieder van ons: genade in Gods ogen te mogen vinden.

Een christelijk leven, een burgerlijk net leven, een zuivere belijdenis, het is alles voortreffelijk, maar niet genoeg. We kunnen "net" zijn voor de wereld, maar daarom zijn we het nog niet voor God en hebben daarom nog geen genade in Gods ogen. Gods Woord leert ons wat anders, namelijk dat wij allen in Adam gevallen mensen zijn; verdoemelijk, onrein, walgelijk en schuldig niet aan één maar aan alle Zijn geboden. Wie onzer zal kunnen bestaan als God ons rekenschap van ons rentmeesterschap zal afvorderen?

God geve u genade dat uw zuivere belijdenis eens beleving mocht worden en dat ge in de tijd der genade Hem mocht leren kennen, van wie wij in deze ure gesproken hebben, als onmisbaar, noodzakelijk en vertroostend. Hij is die dierbare Christus, de Bron van licht en leven en zaligheid, waarnaar Gods volk kan uitzien.

Ge mocht van Godswege verwaardigd worden om veel werk te krijgen met uw arme zielen en met elkanders zielsbelangen. Waar God de ogen opent wordt nood geboren, daar wordt de schuld opengelegd, zulk een mens komt God daar te brengen dat de vloek aanvaard wordt en het goddelijk recht wordt aangebeden en dan kan en wil God Zich in Christus openbaren aan zulke zielen tot zaligheid.

God mocht nog schenken een honger en dorst naar het levendige Woord. Nee, niet

naar des mensen woord maar naar Gods Woord, gelijk in vroeger tijden toen men er grote reizen voor maakte, soms uren gaans, om één predicatie te horen met dikwijls daaraan verbonden duizenden gevaren des levens.

Jonge mensen in ons midden. Hoeveel jongens en meisjes zijn er in onze dagen die misschien nog wel naar de kerk gaan maar van de Waarheid niets moeten hebben. Zij zeggen: geef mij de wereld maar, liever dan Christus, zij vermaken en verblijden zich in de wereld, maar wat zal dat straks droevig uitkomen. De Heere mocht nog eens gaan spreken tot uw ziel, jongens en meisjes, u bearbeidende door Zijn Heilige Geest en dat de vruchten daarvan in uw leven geopenbaard mochten worden tot uw eeuwige zaligheid; dat zou groot zijn. De Heilige Geest mocht geven dat ge in uw jonge leven in waarheid voor God mocht belijden uw schuld en zonden en aan de zijde Gods mocht vallen. Van Ruth staat opgetekend dat zij de waarachtige keuze deed. Orpa kon daartoe niet komen, zij ging weer terug naar Moab, maar Ruth volhardde.

Daarom, geliefde gemeente, ge mocht nog eens wat van Maria's gestalte krijgen. Nee, in de letterlijke betekenis van het woord kan dat niet, dat is eenmaal gebeurd en dat heilsfeit herhaalt zich niet meer, maar geestelijk en bevindelijk wel. Hij moet ook in onze zielen geopenbaard worden en dan wordt het ook uit Zijn mond beluisterd dat het werk dat in ons is van dezelfde stempel is en dat de Heere daar gedurig op terugkomt. Dat werk is een blijvend werk, dat niet vernietigd wordt of door de tand des tijds wordt aangetast.

Algemene genade kan de mens nabij doen komen bij het Koninkrijk Gods, maar tenslotte gaat het weer over en het verdort. Maar ware zaligmakende genade - al is het zaadje nog zo klein - maakt ons inwoners en burgers van het Koninkrijk Gods. O mens, de kleinste genade is ook genade; een kruimeltje is ook brood, een drupje is ook water dat vloeit uit die eeuwige Bron, die onuitputtelijk is en onmetelijk in lengte, breedte en diepte.

De God aller genade mocht jong en oud, arm en rijk, leren verstaan wat uit onze tekst behandeld is. De Heilige Geest mocht het aan en in ons hart heiligen, opdat wij niet eenmaal bedrogen zullen uitkomen en te laat er aan ontdekt worden dat onze gronden niet echt zijn. Wij mochten nog op wezenlijke gronden gebouwd worden, waarmede wij de eeuwigheid kunnen aandoen en waarmede Gods Kerk in de storm des levens Hem kan aankleven. En al gaat het door water en door het vuur en de verdrukking heen en al mag Gods Kerk hier op aarde hevig geschud en geslingerd worden en al ontzinkt alle hoop en moed, nochtans de Heere zal uit en doorhelpen en Zijn eigen werk bekronen. Hij mocht er ons en onze kinderen tezamen iets van leren om Hem te zoeken; er mocht een heilbegerig uitzien zijn naar de dierbare komst van Christus en er mocht geen rust gevonden worden totdat Hij in ons een woonplaats heeft gemaakt en wij Hem mogen kennen bij aan- en voortgang tot heil en zaligheid onzer onsterfelijke zielen in leven en sterven.

Op bevindelijke wijze mocht ge leren kennen wat de engel eenmaal tot Maria sprak: Vrees niet, Maria, want gij hebt genade bij God gevonden. De Heere mocht dat werken tot roem van Zijn Naam en tot uwe zaligheid door Jezus Christus, Die gisteren en heden Dezelfde is en blijft tot in alle eeuwigheid.

Dat gunne ons God uit genade. Amen.

LEVENSSCHETS VAN DS. WILTINK geboren 3 maart 1892, overleden 6 oktober 1979.

Ds. H. Wiltink werd geboren op 3 mei 1892 te Hummelo en Keppel en is overleden op 6 oktober 1979 te Doetinchem. Als kind van godvrezende ouders had hij het voorrecht om op te groeien in een plaats, waar juist in die jaren velen in waarheid zijn toegebracht. (In het geschriftje "Enkele woorden, gewijd aan het ontstaan der Oud Geref. Gem. te Doetinchem" (1888) leest men o.a. van de rijkgezegende bediening aldaar van ds. G.J. Wolbers, (1888-1890), toen nog een zeer jonge oefenaar.)

Ds. Wiltink was als jongeling erg nauwgezet en alleszins godsdienstig doch die gerechtigheid ontviel hem, toen God hem leerde: "Maar uwe ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uwen God," enz. Aldus in een weg van ontdekking gekomen zijnde, werd hij zeer bestreden van de boze. Onder die bestrijdingen verzocht hij eens het gebed van zijn vader en ontving daaronder als goddelijke vertroosting: "Gij hebt de koppen des Leviathans verpletterd;" Later vertelde ds. Wiltink weleens, dat hij er zo verwondert op zag, dat de duivel overwonnen was, maar dat hij pas dertig jaar later mocht leren Wie nu die "Gij" was, Die des Leviathans kop heeft verpletterd. Ook werd hij in die dagen eens zeer vertroost onder de prediking van docent Adam v.d. Heijden, toen hij te Zutphen sprak over "Ik zal u op saffieren grondvesten". In zijn jonge jaren had ds. Wiltink uit de hebbelijkheid al eens gemeend te moeten gaan preken, doch toen hij later Christus mocht kennen, kwamen die werkzaamheden opnieuw, doch nu was hij juist niet meer zo gewillig.

In het historisch geschriftje over de Oud-Geref. Gemeente te Doetinchem lezen we bijzonder aardig, hoe ds. Wiltink (hij was toen reeds ouderling) tot de bediening des Woords werd getrokken: kerkenraadsleden werden er biddend werkzaam mee en God Zelf drong er ds. Wiltink toe in zijn ziel, ook nog met deze woorden: "... En wie weet, of gij niet om zulken tijd als deze is, tot dit koninkrijk geraakt zijt". (Esther 4: 14).

Op dankdag 1944 deed ds. Wiltink - dus reeds 52 jaar oud - zijn eerste preek (over 1 Sam. 7: 2). Hij sprak aanvankelijk op de zondagen één keer, totdat hij in februari 1946 de vrijheid kreeg om voor te gaan in de Oud-Geref. Gemeenten. In die dagen liet hij zijn boerderij verder over aan zijn zoon en besteedde veel tijd aan zelfstudie. In 1953 werd hij toegelaten tot de volle bediening van Woord en Sacramenten en op 7 april van dat jaar door ds. Mieras als predikant te Doetinchem bevestigd.

Ds. Wiltink was een man van goed verstand en gaven tot de bediening. Hoewel dus reeds 60 jaar toen hij leraar werd, heeft hij, doordat hij tot zo'n hoge ouderdom mocht voorgaan, toch nog vele jaren de Kerk gediend. Met zijn krachtige stem heeft hij door heel ons land Gods Woord verkondigd en zijn preken waren steeds degelijk voorbereid. Ds. Wiltink had een innemend karakter en was in gesprekken bijzonder onderhoudend. Als lid van de Commissie van Onderzoek had hij daarin ook een rijp en bezadigd oordeel.

Hoewel ds. Wiltink verscheiden malen naar elders werd beroepen, is hij toch steeds gebleven in de gemeente waaruit hij is voortgekomen en daar hij slechts enkele weken ziek was, heeft hij de gemeente te Doetinchem dus tot zijn dood gediend.

De begrafenis, geleid door ds. Van der Poel, was zoals ds. Wiltink geleefd heeft: waardig en stichtelijk. Zijn stof werd bijgezet te Hummelo, bij het graf van zijn godvrezende ouders en daar wachten zij nu tezamen een zalige opstanding.

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!

Zij wand'len, HEER', in 't licht van 't Godd'lijk aanschijn voort;

*Zij zullen in Uw naam zich al den dag verblijden;
Uw goedheid straalt hun toe; Uw macht schraagt hen in
't lijden; Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhogen.*

Psalm 89: 7.

PREDICATIE VAN DS. WILTINK

Psalm: 19: 5

Lezen: 1 Samuël 1: 1-20

Psalm: 34: 9

Psalm: 118: 4

Psalm: 138: 4

Wat is dat, mijn hoorders, gelukkig dat de Psalmist uit ervaring kon zeggen: dat God een verbroken hart en een verbrijzelden geest, ten allen tijd nabij en goed is.

U kunt op verschillende manieren verbroken en verslagen zijn. Maar hier wordt bedoeld, het verbroken hart in hoofdzaak, die de schuld thuis krijgt over hetgeen in het Paradijs gebeurd is. En dat nu gemijnd wordt, omdat God de Heilige Geest er hemzelf in betreft. Zodat de zonden van Adam uitgebreid, met dadelijke zonden zijn schuld wordt.

Ook kan het gebeuren dat God Zich een lange tijd verborgen houdt, om zekere redenen bij God bekend. Zodat een ziel getuigen moet, ga ik voorwaarts ik zie Hem niet en achterwaarts ik bemerk Hem niet. Maar dat de Heere dan zulk een ziel weer komt op te zoeken over het gemis, in een levendige klacht aan de troon der genade. Maar in hoofdzaak denken wij dat hier bedoeld wordt bij aanvang de overtuiging van schuldbesef getroffen en verslagen.

Dat zien wij ook bij Maarten Luther, die man was door God aangeraakt, vertoevende in de Roomse kerk, alwaar de zaligheid door goede werken voorgesteld wordt. Maar wat hem niet helpen kon, waardoor hij, ofschoon hij alles deed, dezelfde bleef. Luther is geheel aan het einde gekomen met zijn eigen werk. Tot hij tenslotte de Bijbel vond, zoals wij die voor ons hebben liggen. Deze Bijbel vond hij te Erfurt. Luther sloeg de Bijbel open en het eerste wat hij las, is het hoofdstuk wat u is voorgelezen. Waaruit hij te zien kreeg hoe dat Hanna in de tempel rechtstreeks tot God bad. En dat Hanna daarop verhoring heeft gekregen. Om daarna alle eigen gerechtigheid vaarwel te zeggen en genade in Christus te leren zoeken. Daar de mens uit het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet.

De Heere heeft dat lezen aan zijn hart willen zegenen. Nu dachten wij ook stil te staan bij die geschiedenis. De Heere mocht geven, dat het tot zegen mag strekken zoals bij Luther, uit vrije genade Gods, Die het Woord kan zegenen aan onze harten.

GEBED

Zingen: Psalm 42: 2 en 3.

Het schriftgedeelte, waar wij met de hulp des Heeren uw aandacht voor vragen vindt u opgetekend in 1 Samuël 1: 10, waar Gods Woord aldus luidt:

Zij dan van ziel bitterlijk bedroefd zijnde, zo bad zij tot den Heere en zij weende zeer. Wij bepalen uw aandacht bij de geschiedenis van Hanna.

Wij zien dan:

Ten eerste: Hanna's verdriet.

Ten tweede: Hanna' gebed.

Ten derde: Hanna's verhoring.

Dit zijn de drie gedachten waarbij wij hopen stil te staan.

Mijne hoorders,

Ons tekst hoofdstuk vangt aan met te zeggen: Daar was een man van Ramathaïm Zofim van het gebergte van Efraïm, wiens naam was Elkana.

Elkana was van oorsprong een Leviet, die in die tijd over het gehele land van Israël verspreid waren. Ook denken wij dat die man een godvrezende man was. Maar zoals het zo dikwijls gaat, zo was het ook hier. Er zaten een paar zwarte plekken op die man. Die zwarte plekken waren, dat die man twee vrouwen had. U zegt misschien, dat was in die tijd wel meer zo en dat is ook zo. Van den beginne is het alzo niet geweest. God heeft geschapen man en vrouw. Niet man en vrouwen. Als God het goed gedacht zou hebben Adam twee vrouwen te geven, dan had God dat wel gedaan. Maar God heeft dat niet gedaan. En zoals dat meestal gaat ging het niet goed met die twee vrouwen. Want, lezen wij: En haar tegenpartij tergde haar ook met terging om haar te vergrinnen. Zo was het ook hier bij Elkana. Die man kreeg eigenlijk slagen met de stok die hij zelf gemaakt had. Dus wij kunnen dat niet goed keuren.

Wat lezen wij er van: *Hanna had geen kinderen en Peninna had wel kinderen*. Dat Hanna geen kinderen had, dat was hem tot groot verdriet.

U zult zeggen: was dat dan zo erg?

Joodse vrouwen waren erop gesteld om kinderen voort te brengen, in de hoop, de één misschien meer als de ander, dat men in de lijn van de Messias liggen zou die beloofd was aan Abraham. En dan wist men zeker wanneer men kinderloos was, dat men niet in die lijn lag. Dat was voor een Joodse vrouw een grote smaad. Zulke vrouwen werden min of meer veracht. Nu was er niets in staat om die smart en die smaad van Hanna te ledigen, wat Elkana ook in het werk stelde. Zelfs niet de vriendelijke woorden van hem, daar hij toch Hanna beminde.

Wij lezen in het vijfde vers: *Maar Hanna gaf hij een aanzienlijk deel, want hij had Hanna lief*.

Volgens de Joodse geschiedschrijvers was Hanna de eerste vrouw van Elkana. Aangezien dat Elkana met kinderzucht behept was, nam hij naast Hanna Peninna, waar hij wel kinderen van mocht ontvangen. Zodat zij nog meer in de verdrukking kwam, daar Peninna haar tergde.

Wij mogen aannemen dat Hanna een godvrezende vrouw was. Hanna was wettig gehuwd. Maar God had haar de kinderzegen onthouden.

Dat was toen wat in die tijd in Israël. Dan meende een vrouw, dat zij onder het oordeel lag, omdat zij dan niet in de lijn van de Messias lag. Maar nu wordt het nog erger bij haar. Waarom dan? Wel zij gaf de schuld niet aan Elkana. U zult misschien zeggen, dat is ook wat! Rachel gaf wel de schuld aan Jakob, maar daar werd Hanna voor bewaard. Ook beschuldigde zij God niet van onrecht. Daar lezen wij helemaal niets van. Zij zoekt de oorzaak bij zichzelf.

Wij zoeken zoveel de oorzaak bij een ander. Zo was het niet bij Hanna. Vragen rijzen bij haar op, wat goed te begrijpen is. Waarom en waartoe wil de Heere mij dat onthouden. Zou het zijn om mijn zonden, die misschien bij duizenden bij haar oprijzen. Zodat ze zeggen kan: *Duizend zorgen duizend doden kwellen mijn angstvallig hart*. Zo wordt deze vrouw inwendig geschud en geslingerd, waarvan wij met recht mogen zeggen: dat is nu een verbroken hart en een verslagen geest. Wie zal die opheffen? Ook Elkana was daartoe niet in staat.

Nu wens ik de geschiedenis te laten rusten, dat wil zeggen voor het merendeel.

Wij willen nu uw aandacht vragen in de geestelijke zin. Nu is er naar mijn bescheiden mening, hier een ontdekte ziel. Die inleeft en beleeft geen geestelijk kind te hebben. Wij moeten daar van Godswege aan ontdekt worden. Door genade is Hanna daar aan

ontdekt. Geloof mij maar gerust, dat zij veel haar knieën gebogen heeft om een kind. Die door God ontdekt zijn liggen veel te worstelen aan de troon der genade. En toch, zij had het zo gezet op een kinderzegen.

Zo is het ook bij Gods volk, ook die zijn zo gezet op een zegen. God schenkt genade uit vrije gunst. Dat is de bede, dat is de zucht die uit hun zielen opstijgt, meest in het verborgen. Wat zij voor een ander niet eens willen weten. Gods Woord leert en zegt: "Wendt u naar Mij toe en wordt behouden".

De Heere zegt: "Werpt al uw bekommernissen maar op Mij". Hij is het die doden levend maakt. Maar kennis maakt niet levend, dat alles doet geen nut. Er moet een antwoordt van boven komen. Of er nu gezegd wordt de arm des Heeren is niet verkort en Zijn hand heeft groot vermogen.

Maar zelf in het gemis, kent u daar wat van?

Geen gemis, geen geestelijk kind.

Wie daar wat van geleerd hebben, die zullen daarmee instemmen. De Heere is niet altijd een land van uiterste duisternis. Maar Hij houdt Zich dikwijls zo verborgen, om een antwoordt te geven tot ziele troost.

Zulke zielen zoeken de oorzaak niet bij de dominee of bij de prediking. Nee, die zoeken het bij zichzelf, dat zij zelf de oorzaak zijn, waarom de Heere Zijn Aangezicht verbergt. Zijn er misschien zulke zielen in ons midden?

Zijn er van die verslagenen, die in hun zelf ongelukkig zijn? En toch zijn zij gelukkig.

Nu gaan wij naar onze tweede gedachte: Hanna's gebed. Hanna's droefheid is een droefheid naar God. Wij lezen in het elfde vers: "En zij beloofde een gelofte en zeide: Heere der heirscharen, zo Gij eenmaal de ellende uwer dienstmaagd aanziet, en mijner gedenkt en Uw dienstmaagd niet vergeet".

Dan zeggen zulke zielen: God mocht Zich nog over mij willen ontfermen enkel uit vrije genade.

Wij zeiden al, Hanna's gebed is een droefheid naar God. Dat mag zij doen, zij wordt verwaardigd haar toestand voor God neer te leggen. Gelukkig als zulke zielen verwaardigd worden, om met hun toestand bij God terecht te mogen komen. De Heere hoort naar het gebed, van hen die gans ontbloot is. Zo was het hier ook bij Hanna. Zij mocht het bij God neerleggen, maar hebben wij al gezegd: Hoe heeft zij dat gedaan?

Altoos nog met enige verwachting, maar nu is dat afgesneden. Het is voorbij en daarom is zij bitterlijk bedroefd. Zoals wij dat lezen in de tekst: "Zij dan van ziel bitterlijk bedroefd zijnde, zo bad zij tot den Heere, en zij weende zeer".

In de Latijnse taal staat oorspronkelijk, *dat zij weende gans zeer*. Zij is nu totaal aan haar einde en verwachting gekomen. Zij mocht zich voor God neerleggen, of het Hem behagen mocht, die de dingen, die niet zijn roept alsof zij waren. Dat zal tot eeuwige verkwikking zijn. Want om in die gestalte te komen, moet zij het opgeven. Het is alleen God die dat werken kan. Daar is niet het minste van een mens bij. Zodat aan het einde getuigd moet worden: Uit genade zijt gij zalig geworden, niet uit u maar het is Gods gave.

En wat vraagt de Heere dan? *Toon Mij uw gedaante en doe Mij uw stem horen*.

Toon Mij uw gedaante in die totale onmogelijkheid. Doe Mij uw stem horen in die totale onmogelijkheid, opdat haar mogelijkheid uit God vandaan geboren wordt. Zo liggen zulke zielen te worstelen aan de troon van Gods genade. En als u tegen zulke zielen zou zeggen: Houdt toch maar op. Dan zeggen zij: Dat kan niet.

Liever daar blijven liggen tot het einde toe, als zich wat toe-eigenen wat zij niet van God ontvangen hebben. Dat is gelukkig, want in onze tijd eigenen ze alles maar toe. Waaruit kunt u weten of het uit God is? Wat uit God is, daar gaat kracht vanuit. Maar als u wat toegeëigend hebt, dan bent u dat over een paar dagen alweer vergeten.

Als God wat geeft, dan ligt dat vast. Daar zag Hanna nu naar uit. Daar ziet al Gods volk naar uit.

Waar bid zij dan? In de tempel in Gods huis. Zulke zielen kan je niet uit de tempel slaan. En o, mocht er nog eens een woordje vallen wat God gebruiken mocht.

Hanna gaat naar de tempel en wat doet zij daar: Zij bid voor het aangezicht des Heeren.

Wij lezen: "Want Hanna sprak in haar hart, alleenlijk roerden zich haar lippen, maar haar stem werd niet gehoord". Dus Hanna sprak in haar hart. Nu is het ook bij zulke zielen die bidden met het hart. U kunt het soms aan hun tranen zien.

Kent u dat ook toehoorders?

Dat u, uw toestand haast niet onder woorden kunt brengen. Zo was het wel bij Hanna. Ze kon het niet onder woorden brengen. Gelukkig die daar iets van kent. Nood en strijd hebben haar nader gebracht. Daarom laat de Heere de nood en strijd bij zulken zielen wel eens toe. De Heere had met haar strijd een oogmerk.

Wat was Zijn oogmerk dan? Om haar dicht bij God te houden. Nu is dat ook bij al Gods volk. Dat laat de Heere toe, om hen dicht bij Hem te houden. Bij de Heere en ver van de wereld.

Zulke ontledigende, zulke aan het eind gekomen Hanna's zijn geschikt voor een ontvangenis uit God vandaan. De Heere wil dezulken genadig zijn.

Dat zullen wij met uw aandacht zien hoe dat was, in een woord van toepassing.

Zingen: Psalm 118 4.

TOEPASSING

Wij zeiden, Hanna is aan het eind gekomen van haar verwachting. Maar wat gebeurde er? Hanna ligt hier in de tempel en Eli, de priester zat op een stoel bij de deur van de tempel. Er staat eigenlijk bij een post van de tempel des Heeren. Hetwelk betekent: dat is van de tabernakel, want in die tijd was de tempel nog niet gebouwd.

En Eli ziet haar daar liggen. Alleen ziet hij haar lippen verroeren, verder niets. Eli zegt - zonder aan de Heere te vragen - wat is dat voor een vrouw? Eli hield haar voor dronken.

U moet zich dat eens voorstellen van zulk een diep bedroefde ziel. Het moet wel gesneden hebben door Hanna's ziel.

Was Eli dan niet een godvrezende man? Jazeker. Maar hij was van zijn plaats. Hij kende een naderende ziel niet meer. Hij moest door God teruggeleid worden, om zich daarin te kunnen verplaatsen. En hoe hij zelf daarin verkeerd heeft. Dan is hij geschikt om te vertroosten.

Maar Eli zegt tot Hanna: "Hoelang zult ge u dronken aanstellen? Doe uw wijn van u". Het eerste was van Eli, maar het laatste was van God. Toen Eli tot haar zeide: "Ga heen in vrede, en de God Israëls zal uw bede geven, die gij van Hem gebeden hebt", zegt Eli haar gebedsverhoring toe.

Nu krijgt die geslagen ziel nog genade en geloof om te geloven.

Wat een wonderlijke leiding Gods ligt hier in te verklaren. Want wat lezen wij nu in het achttiende vers: "En haar aangezicht was haar zodanig niet meer".

Nu is er een antwoord van God gekomen, haar aangezicht was haar niet meer, dat droeve aangezicht hetwelk zij tevoren gehad had.

Nu is er in de onmogelijkheid aan haar zijde een mogelijkheid uit God vandaan geboren. Als God spreekt dan gaat daar kracht van uit. God brengt geloof mee, zo was dat ook bij Hanna. "Haar aangezicht was haar zodanig niet meer". Maar zouden zulke zielen dan niet heen en weer geslingerd worden? Wel zeker.

Het kan best wel eens gebeurd zijn, dat zij gedacht zou hebben, zal het wel een voldragen vrucht worden? Of.... als het maar geen misgeboorte wordt. Zou het wel van God geweest zijn?

Weet u wat zij dan zeggen: O God als het van U geweest is, zegt het dan nog een keer, herhaalt het nog eens. God zorgt voor Zijn eigen eer. Maar weet, het wordt wel bestreden hoor! Zo ligt dat geestelijk.

God moet weer bij vernieuwing Zijn beloften komen te zalven door de bediening van Zijn Heiligen Geest. Bij dezulken wordt er een hoop geboren, daar worden zij zwanger mee.

En nu zulk een zwangerschap geeft levende werkzaamheden aan de troon der genade. Zij gaan dan niet rusten hoor, want de beloofde Samuël is nog niet geboren.

Zij blijft in de werkzaamheden of het God behagen mocht haar een vrucht te geven.

Er was bij haar wel hoop door genade. Zij mocht het in de hand des Heeren leggen.

Hanna ontving een zoon in de belofte en op Gods tijd zou ze een zoon mogen ontvangen. U kunt voor een muur van onmogelijkheid zitten al heeft u een belofte ontvangen. Misschien heeft ze ook nog wel eens gezongen:

Zo ik niet had geloofd, dat in dit leven.

Mijn ziel Gods gunst en hulp genieten zou,

Mijn God, waar was mijn hoop, mijn moed gebleven?

Ik was vergaan in al mijn smart en rouw.

(Dan was ik vergaan! Maar zegt de Psalmist verder.)

Wacht op den Heer' godvruchte schaar, houd moed,

Hij is getrouw, de bron van alle goed

(U niet, maar Hij is getrouw)

Zo daalt Zijn kracht op u in zwakheid neer

Wacht dan, ja wacht, verlaat u op den Heer'.

Een ontdekt volk ontvangt een meerdere Samuël. Eerst in de belofte dan in de toepassing. Dat is vandaag niet meer nodig, maar dat is wel zo en op Gods tijd in de vervulling.

Wat deed Hanna, zij geeft hem de naam Samuël. Samuël zijn naam betekend: Ik heb hem van den Heere gebeden. De Engelse Bijbel zegt: *door God verhoord*.

Nu dat komt op hetzelfde neer. Maar dan moet er wel gebed geweest zijn, zoals wij lezen: "Ik bad om dit kind en de Heere heeft mij mijn bede gegeven, die ik van Hem gebeden heb. Daarom heb ik hem ook den Heere overgegeven, dat is anders gezegd: geleend, om in de tempel of tabernakel te dienen, al de dagen, die hij wezen zal, zal hij de Heere gegeven zijn. Hij is van den Heere gebeden. "En hij bad aldaar den Heere aan".

Nu heeft Hanna Samuël aan de Heere gewijd. Zij zeide tot haar man: Als de jongen gespeend is, dan zal ik hem brengen, dat hij voor het aangezicht des Heeren verschijne en blijven daar tot in eeuwigheid. Dus al zijn levensdagen. Samuël is opgegroeid bij de Heere en Zijn dienst. Hoe weinig kindertjes, hoe weinig jonge mensen groeien op bij de Heere en Zijn dienst?

Wij lezen van Hanna dat zij met haar man, jaar tot jaar, eigenlijk in het Hebreeuws van dagen tot dagen, opging naar de tempel om het jaarlijkse offer te offeren, of ook genoemd het offer der dagen.

Ik denk dat zij Samuël dan alleen namen, om met hem te knielen voor het aangezicht des Heeren.

Wij lezen: "En de jongeling Samuël werd groot bij den Heere". De Heere mocht ons nog verwaardigen, om genade te willen schenken.

Mijne toehoorders, hoe staat het nu met ons?

Want daar moet toch wat van gekend worden. Hier houdt het leven eens op.

Als wij dan hier in de tijd niet bij de Heere en Zijn dienst hebben leren leven, wat zullen wij dan in de hemel moeten doen?

Daar komen dezulken waaraan in de tijd genade aan hel- en doemwaardigen en schuldigen bewezen is. Zo niet dan zullen wij graag de hemel weer uit willen, want daar zijn wij dan niet op onze plaats.

Daar zingen, diegene die door God bekeerd zijn, Gods lof. Daar zullen zij eeuwig zingen van Gods goedertierenheid. Hoe arm is het om dat te moeten missen.

Hoeveel bedrog is er, waarde schijn van waarheid is en waar geen ware vreze Gods is.

Wat zegt Gods Woord van de gemeente van Sardis: "Ik weet uw werken, dat gij den naam hebt, dat gij leeft en gij zijt dood".

Hoevelen zijn er niet als Laodicéa, die noch koud, noch heet zijn, maar lauw in de dienst des Heeren. Daarom heden dan zo gij Zijn stem hoort, verhardt u niet maar laat u leiden. Laat u dit tot een voorbeeld strekken, om niet bij Peninna's kinderen gerekend te worden. Dat is de wereld. Maar bij Hanna's kind.

Daartoe heilige de Heere Zijn woord aan u en onze harten om Zijns Naams wil.

Amen.

LEVENSSCHETS VAN DS. GEBRAAD geboren 7 februari 1894, overleden 23 mei 1980.

Ds. L. Gebraad werd geboren op 7 februari 1894 te Dirksland en overleed op 23 mei 1980 te St. Philipsland. Zijn ouders waren Leendert Gebraad en Esther Jonker. Toen ds. Gebraad zijn grootvader van moeders zijde op sterven lag, riep die godzalige man zijn dochter bij zich en sprak door het geloof: "Hes, voor jou heb ik nog een boodschap: met datgene dat nog uit jou geboren zal worden, zal ik eeuwig God groot maken!"

Deze Esther was ook godvrezend en toen haar zoontje reeds in zijn prille jeugd de kentekenen van het nieuwe leven vertoonde, hadden ze een bijzondere band van geestelijke liefde met elkaar. Toen moeder Esther stierf, was ds. Gebraad nog maar zestien jaar en leefde hij in zijn Godsgemis; nu was hij dubbel ongelukkig en geen mens kon hem troosten. De Heere heeft hem in dat verdriet echter Zelf vertroost. In de volgende jaren mocht ds. Gebraad wel aanhouden om de Heere te zoeken en mocht hij standelijk ook veel vertroosting en smaken. Zelfs zó, dat hij (zoals hij later wel zei) weleens dacht, als een vriend zalig te worden. Toen hij echter op 23-jarige leeftijd op het land aan 't werk was, kwam hij richterlijk voor God te staan; daar ontviel hem alles, wat hij reeds beleefd had en werd hij als vijand met God verzoend.

Na zijn huwelijk was ds. Gebraad kleine landbouwer te Nieuwe Tonge, waar hij ook verscheidene jaren zitting had in de kerkenraad der Ned. Herv. Kerk en in de gemeenteraad. In die jaren werd ds. Gebraad van Godswege bearbeid en gedrongen om Gods Woord uit te dragen. Dit hield hij onder veel bestrijding voor zichzelf, doch op een dag stelde hij de Heere een teken: als men in de kerkenraad hem zou vragen aangaande de bediening des Woords, dan zou deze zaak uit God zijn. Toen hij in de kerkenraad daar inderdaad over werd aangesproken, mocht hij zich in deze zaak overgeven. Dat betekende toen voor hem ook dat hij een cursus ging volgen voor godsdienstonderwijzer in de N.H. Kerk. Bij die studie waren enigen hem wel behulpzaam, zoals ds. Polhuys van Stad aan 't Haringvliet. Nadat hij in 1934 de bevoegdheid kreeg om te spreken heeft ds. Gebraad twaalf jaar als godsdienstonderwijzer in de Herv. Kerk gesproken). In de Tweede Wereldoorlog moest Nieuwe Tonge evacueren (februari 1944) en daar mensen van de N.H. Evangelisatie te Leersum ds. Gebraad reeds kenden als spreker die ook reeds vaak bij hen geweest was, drongen zij er op aan, dat hij tot hen kwam. Zo leidde Gods weg naar Leersum, waar hij ook spoedig pastoraal werk deed en sprak voor een toenemend aantal hoorders. Zijn prediking werd gezocht door Gods volk en ook nadat ds. Gebraad als eigen voorganger aan die Evangelisatie verbonden was (maart 1945) preekte hij steeds op allerlei plaatsen voor kerkelijke gemeenten, evangelisaties en groepjes, die hem vroegen.

Die spreekbeurten waren ook nogal eens buiten zijn kerkverband en dat leidde tot moeilijkheden met de Ned. Herv. Kerk. Nu wendde men zich tot ds. C. Smits (toen Chr. Geref. predikant te Driebergen) en per 1 augustus 1946 ging men over naar de Chr. Geref. Kerken. In die tijd kreeg ds. Gebraad ook nog weer wat onderwijs (van ds. P. de Smit te Zeist en van prof. Wisse).

Na Leersum werd de Chr. Geref. Kerk van Tholen gediend, waar ds. Gebraad als voorganger intrede deed in december 1950. Ook op Tholen had ds. Gebraad een goede plaats in het hart van Gods volk, doch kerkelijk kwamen er strubbelingen. Ook hier ging het weer over het preken buiten zijn kerkverband. (In zijn laatste jaren zei ds. Gebraad nog eens op een Classis-vergadering, dat hij liever "in het verbond" dan in een verband sprak). Hij onttrok zich aan de Chr. Geref. Kerken, werd in mei 1953

toegelaten tot de Oud-Geref. Gemeenten in Ned. en diende als Oud- Geref. lerend ouderling Capelle a/ d IJssel van 1953 tot 1956. Zijn laatste gemeente was St. Philipsland (dus van 1956 tot zijn overlijden in 1980). Hier werd ds. Gebraad als leraar bevestigd door ds. Mieras op 15 april 1958. Ook vanuit Flipland vervulde hij, terwijl zijn jaren klommen, talloze preekbeurten in den lande "overal waar hij gevraagd werd".

Zijn preken waren bijzonder eenvoudig en ongekunsteld. Het gemis aan vergankelijke geleerdheid werd overvloedig goedge maakt door een grote geestelijke wijsheid en een praktikale godgeleerdheid. Wat ds. Gebraad preekte, had hij zuiver van God geleerd. 't Was geen man van leerstellige twistpuntjes, doch wat hij wel had, was een uitmuntend voorrecht: een toegang tot het binnenste Heiligdom tot zijn dood toe 1).

Ds. Gebraad mocht veel een levend geloof beoefenen; zelfs zó, dat burgemeester Van den Berg bij zijn graf wel terecht sprak van een "ziener", want ds. Gebraad had inderdaad iets profetisch.

Het was ook steeds bijzonder aangenaam, stichtelijk en leerzaam, als we ds. Gebraad uit zijn leven hoorden vertellen. Zijn persoonlijke en ambtelijke leven was zo rijk aan opmerkelijke en gezegende leidingen Gods, dat er zeker een boek over geschreven had kunnen worden. En als hij vertelde, dan was het ook nog zo onopgesmukt, dat ds. Mieras wel zeer terecht van hem zei: "Hij sierde door zijn eenvoud en zijn eenvoud sierde hem".

Ds. Gebraad was bijzonder bemind en toen hij dan ook met zijn vrouw op 1 maart 1979 onder veel belangstelling herdacht, dat zij 60 jaar getrouwd waren, was iedereen het er wel mee eens, toen ds. Van der Poel opmerkte: "Ja, we zeggen nogal eens "Gebraadje", maar dat is niet wegens geringschatting, hoor! Dat is echt vanwege de aantrekkelijkheid!"

In zijn laatste jaren zei ds. Gebraad weleens, dat hij de Heere gevraagd had, of Hij hem prekende of biddende wilde wegnemen. Nu weten we ook, dat hij in de nachtelijke uren vaak wakker en dan geestelijk werkzaam was in gebed en overdenking. "Dat zijn dan menigmaal m'n zoetste uurtjes!" Daarom geloven wij ook stellig, dat ds. Gebraad biddende heengegaan is. Op de morgen van 23 mei 1980 werd hij zittende in bed gevonden, terwijl hij in de vroege ochtend overleden bleek te zijn.

Zo ging deze oude en bijzonder gezalfde knecht des Heeren (86 jaar) in in de rust na zijn vele arbeid, die zeker niet ijdel geweest is in den Heere. Op de begrafenis te St. Philipsland, geleidt door ds. Mieras, bleek ook weer duidelijk uit de grote belangstelling uit het hele land, hoe bemind deze leraar geweest was. *En gans Israël bedreef rouw over hem.*

*Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen;
Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't licht, dat van Zijn aanzicht straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.
Heft Gode blijde psalmen aan;
Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
Laat al wat leeft Hem eren;
Bereidt den weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt;
Zijn Naam is Heer' der heren.*

Psalm 68: 2.

PREDICATIE VAN DS. GEBRAAD

Psalm: 25: 7

Lezen: Esther 4

Psalm: 68: 11 en 17

Psalm: 42: 5

Psalm: 66: 2

Geachte toehoorders,

De Psalm die wij daar gezongen hebben, met de kerk van de oude dag, ik denk dat die man op een goede plaats was, die man had geleerd om alle hulp en verwachting niet van de mens te verwachten. Hij was geheel uitgeledigd van zichzelf, om enigermate te gaan leren dat God een waarmaker is van Zijn Woord, waaraan verbonden is, dat de Kerk een testament van God verkregen heeft. En hoe luidt dat testament? Goud, zilver of rijkdom te bekomen?

Ja, wel een rijkdom, maar die in God ligt. Niet in de mens, niet in u, maar die in God ligt. En welke rijkdom is dat dan mijne toehoorders?

Wel die onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, waarvan Petrus spreekt door de kracht van Jezus Christus uit de doden. Daar de mot niet bij kan en wat de roest niet kan verderven, wat het vuur niet kan verteren en wat de duivel niet weg kan nemen. Want het is te hoog voor de duivel en te laag voor de engelen Gods, die kunnen er ook niet bij, die hebben wel met begerige ogen op het verzoendeksel gezien, maar konden daar gelukkig niet bij. Waar een arme zondaar die van God geleerd en

onderwezen is, daar wel iets van mag kennen. En wat mogen zij dan leren kennen? Wat de dichter gezongen heeft. Ik zou zeggen: dat geve de Heere mij, om Zijn Woord uit te dragen en ulieden dat te beluisteren. Want wij zijn allen stekeblind, wij zijn zo blind als een mol, als het over geestelijke zaken gaat. Wij kunnen veel verstand hebben en niets in ons hart bezitten.

De oudjes zeiden dan: "Het zit een voet te hoog". Maar als het nu eens door Gods Geest gewerkt mocht worden, nee, dan is het waar geliefden, dat dan niet alleen de dichter zich kan verblijden in God, maar ook Zijn Kerk. Als zij dan eens gelovig geloven mogen dat God met hen begonnen is en dat God Zijn werk komt te beproeven, komt te louteren, komt te zuiveren, komt te reinigen, want het zal in de smeltkroes zevenmaal gezuiverd worden. Maar dan zullen zij toch met Job zeggen: "Ik zal er als goud uitkomen."

Nu mijn toehoorders gaan wij bij de geschiedenis stil staan welk het volk der Joden onder de regering van Ahasveros moest meemaken, daar er een bevel was, dat al de Joden omgebracht moesten worden op last van Haman.

Maar, o Haman had geen rekening met God gehouden. Het kan door diepe, het kan door donkere wegen gaan, het kan door de valleien des doods gaan, maar dat de Heere toch zegt: "De poorten der hel zullen Mijn gemeente in der eeuwigheid niet overweldigen".

Welnu toehoorders, wij hadden gedacht te spreken uit het boek Esther daarvan het vierde hoofdstuk, daarvan nader het veertiende vers, waar Gods Woord aldus luidt:

"Want indien gij enigszins zwijgen zult te dezen tijde, zo zal den Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan; maar gij en uws vaders huis zult omkomen; en wie weet, of gij niet om zulken tijd als deze is, tot dit koninkrijk geraakt zijt."

GEBED

Zingen: Psalm 68: 11 en 17.

- Ten eerste staan wij stil: Wat het bevel van koning Ahasveros inhield, op het bevel van Haman dat al de Joden in zijn koninkrijk omgebracht moesten worden.
- Ten tweede: dat er nog een Mordechaï in dat land was. Nu is het er haast niet meer. Nu kun je in Nederland het haast niet meer vinden, want er is bijna geen profeet meer in ons land. Hoe lang nog Heere? Er is nog wel volk van God en knechten van God in Nederland, die kunnen er niet meer komen waar Mordechaï wel mocht komen. Mordechaï deed een geroep uitgaan, in de stad Susan wat er gebeuren moest. Die man hield het niet voor zichzelf, niet alleen met woorden, maar met daden. Want daar komt het op aan. Er kunnen veel woorden zijn, dat de daden ontbreken. En ik geloof als de daden aanwezig mogen zijn, dat ze weinig woorden hebben. Want als het zaken van God worden, dan ga je allemaal minder woorden krijgen.
Waar moest dat dan bekend gemaakt worden? Bij Esther die aan het hof was. Die op een wonderlijke wijze koningin was geworden in de plaats van Vasthi. Maar ja, dat Esther daar tegenwerpingen had is geen wonder, want zij wist wat het gebod was van de Meden en Perzen. Het zal u misschien bekend zijn, dat er honderdvierendertig artikelen waren in de wet van Meden en Perzen. Maar er was ook een artikel, dat niemand binnen dertig dagen bij de koning mocht komen, want anders werd die gedood. En dat wist Esther. Wij weten aan dat hof had iedere vrouw en al die bijwijven een kamerling. Ook Esther, zijn naam is Hatach. Wij lezen: "Toen riep Esther Hatach en zij gaf hem bevel aan Mordechaï.
- Om dan straks met een woord van toepassing, tenminste als wij aan het eind mogen komen. Want het is geen wonder als we gaan sterven, dat u dood op uw bank blijft zitten en ik op de predikstoel, dat is toch geen wonder. Het is een veel groter wonder, dat wij nog een ogenblik mogen leven. God geve nog oren om te horen en een hart om op te merken, wat God de Heilige Geest tot u en mij te zeggen heeft.

En och Heere Heere, verbeurd en verzondigd is het van uw dwaze knecht die hier staat en deze medereizigers. Mocht U een diep verbeurde zegen willen schenken om Christus wil. Amen.

Mijne Toehoorders,

Om nu alleen maar de geschiedkunde van de Meden en Perzen te gaan prediken, nee dat lust mij niet hoor. Het gaat meer om de geestelijke zaken.

Nee, want daar kunnen wij wel een paar uur mee bezig zijn en dan moet je zeggen, nou man, de dood was in de pot. Zekerlijk, Schriftuurlijk mogen wij dat verklaren, maar ik hoop het ook een beetje bevindelijk te mogen doen.

Wij hebben in het begin al gezegd dat er een bevel was dat al de Joden omgebracht moesten worden op last van Haman. Ja, Mordechaï en Esther, u had de kans gehad om terug te keren, want ik weet niet of het u bekend is, dat was in Babel, dat zij een tijd kregen om terug te keren.

U kunt lezen dat de twee stammen of de tien stammen bijna honderdvierendertig jaren van tevoren al weggevoerd waren naar Assyrië en later met de twee stammen Juda en

Benjamin weggevoerd naar Babel.

O Nederland, Nederland. Waar wij nog eens naar toegevoerd zullen worden weet ik niet. Ik heb Nederland gezien, dat ze verstrooid zal liggen op de bergen, gelijk de inwoners van Israël. Het is een wonder dat het nog niet zo is. Het is een wonder van Godswege, want je moet God wezen om met een mens om te gaan. Om nog met u en mij om te gaan, daar alles zo diep verzondigt en verbeurd is.

Niet alleen Israël, nee begin maar bij ons eigen volk en begin maar bij uw eigen hart.

Al zal de wereld vandaag vergaan, dan was het alleen al om mijn zonden. Al was ik alleen op de wereld, dan lag het aardrijk om mij al vervloekt.

Ja mensen, dat er weinig oren zijn om te horen en weinig harten zijn om op te merken is erg. De mensen geloven tegenwoordig alles. Maar ik hoop van jullie niet. Ze maken mij gelukkig niet alles wijs, daar heeft God mij toch wat van geleerd, wat het onderscheid is, wat het wel en wat het niet is.

Maar het bevel van die boze Haman was, och u zult zeggen: die boze Haman?

Hoe heeft hij nog de moed gehad om dat te doen? Had hij zich leren kennen als een boze Haman?

Wij zijn allemaal die boze Haman geworden, ik en u. Goddeloos en boos voor God, ik en u die God verlaten hebben. Wij zijn in het Paradijs Gods moordenaars geworden. Wij zijn geen haar beter, alleen nog het onderscheidt dat wij nog leven mogen.

De duivelen hebben tegen het besluit van God gezondigd. Die kunnen nooit meer zalig worden.

Wij hebben tegen de wil van God gezondigd en daarom kunnen wij nog bekeerd worden. Daarom kunnen wij nog zalig worden en met God verzoend worden.

Mordechaï betekent: een man die God vreest, een man die van God bemind was, een man die van God geliefd was. Wat een voorrecht en dat van eeuwigheid.

O, er is een volk dat God van eeuwigheid uitverkoren heeft. Want in Christus en door Christus zijn zij uitverkoren. God wist dat de mens zou vallen. De val ligt niet buiten de wil van God, maar God heeft de val niet gewerkt.

Het is enkel soevereine en vrije genade, dat de ene mens te beurt valt en de andere niet.

Ik was een kind van vier jaar, toen God mijn zielsogen open deed. U hoeft er niet oud voor te wezen. Och, mocht het nu voor ene ziel zijn.

Gods knechten zijn geroepen, dat het de goddeloze kwalijk zal gaan en zegt de rechtvaardige dat het hem wel zal gaan.

Wij gaan nu verder met het woord van onze tekst in zijn verband. Daar blijft Mordechaï niet bij zitten. En lezen wij: ***"Zo zeide Mordechaï, dat men Esther wederom zeggen zou"***.

Veel mensen zeggen: ik kan mijzelf niet bekeren. Heb je het wel eens geprobeerd?

Gods Kerk heeft het geprobeerd en die zijn er achter gekomen dat ze niets anders doen, als God de schuld geven. Dat is in het Paradijs al begonnen.

Wat zei Adam? Adam had eerst zijn huwelijkslied gezongen: 'Toen zeide Adam: Deze is ditmaal been van mijn benen en vlees van mijn vlees! Men zal haar Manninne heten, omdat zij uit den man genomen is'.

Als zij gegeten had van de boom en bedrogen was door de slang, zegt Adam: "De vrouw, die Gij mij gegeven hebt die heeft mij van dien boom gegeven en ik heb gegeten."

Zo probeert de mens er onderuit en bovenuit en hij probeert er tussenuit te komen, maar er is een volk die kunnen dat niet. Die worden gevangen door God. Die zitten in de klem. Zijn er hier ook nog die in de klem zitten en weten dat zij er nooit meer uit

zullen komen en dan hebben ze het wel geleerd, dat ze zichzelf in de klem gebracht hebben en de klem almaar meer hebben aangeknepen en nooit meer los kunnen maken.

Dan is er Eén en dat is Christus. Die heeft ook in de klem gezeten, niet in Zijn Goddelijke natuur, maar in Zijn menselijke natuur heeft Dien dierbare Borg in de klem gezeten. Dat was toen Hij bloed moest zweten in de hof van Gethsémané. Heeft Hij niet in de klem gezeten toen Hij uitriep: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

O, mensen wat moest de zonde duur betaald worden.

In de hel kunnen de zonden nooit meer betaald worden. In de hel kan je niet meer bekeerd worden en in de hemel hoeft je niet meer bekeerd te worden.

Het is net het ogenblikje dat wij leven en dan zeggen de mensen wel eens: tussen de wieg en het graf. Maar dat is niet waar, want in het graf is het driedagen te laat. Het is van de eerste snik tot de laatste snik die men uitblaast. Er moet een tweede, goddelijke geboorte plaatsvinden. *Want éénmaal geboren, zegt Groenewegen, is voor eeuwig verloren en tweemaal geboren dat is door God verkoren.*

Maar Mordechaï zegt niet, laat dat nu maar gaan. En Mordechaï zegt ook niet, ik weet toch dat mijn ziel gered is. Hij was een kind van God hoor!

Iemand kan een knecht van God zijn, maar nog geen kind van God. Er zijn er wat in onze dagen, die er in sluipen. En van veel mensen er voor aangezien worden, wat voor eeuwig mis zal zijn, wat voor eeuwig verloren zal zijn en voor eeuwig kwijt zal zijn. Hetwelk wij misschien voor echt aanzien, kan vals zijn en wat wij voor verkeerd zien, kan van God zijn. Wij zien aan wat voor ogen is, maar God ziet het hart aan. Mordechaï leefde niet meer voor zichzelf.

Als wij onbekeerd zijn dan leven wij allemaal voor onszelf. Het is ik, ik en nog eens ik, totdat u sterft aan eigen ik. Maar dat is bij een kind van God niet meer.

Ziet maar bij Stefanus, die bad ook nog voor zijn vijanden. En ook Christus toen Hij aan het kruis hing.

Zo kunt u nagaan of er een beginsel van God in uw ziel ligt. Ik zeg nog niet in de doorgang en nog niet in de oplossing, maar ik bedoel in de levendmakende daad in de orde des heils.

Wij weten dat de godgeleerden de orde des heils geleerd hebben: de inwendige roeping, wedergeboorte, geloof, bekering, rechtvaardigmaking en heiligmaking. Maar tussen de staatsverwisseling en staatsoplossing liggen zeer onderscheidenlijke zaken te leren. Hetwelk wij kunnen zien bij Mordechaï. Daaruit kunnen wij zien dat het een lief kind van God was. De Heere laat niets onbeproefd.

Ja Haman, o boze Haman, nu bent u net de man die hem uitdrijft tot de troon der genade. O, die lompe duivel, want die was slecht slim. U moet hem wel in de gaten houden en wees voorzichtig met hem! Maar hij brengt toch weer een ziel aan de troon der genade. Dat was ook bij Mordechaï. Want de duivel laat niets onbeproefd. Hij laat niet zomaar Gods water over zijn akkers vloeien en zegt u nu vooruit maar, wat er van komt, dat komt dan maar. O waar zijn ze nog!

Hadden wij daar nog maar een levendige smart over. Maar wij kunnen het er nog zo bij houden. Dat is ons ongeluk. Is er een smart gelijk deze smart?

Waar zijn ze nog die gelijk een Jeremia liggen te wenen op de puinhopen. Ik zeg niet dat ze er niet meer zijn, ook niet in ons midden. Maar zeer sporadisch.

Hatach, dat weten wij, was één van de naaste bedienden aan het hof. Wij weten dat hoeft nog geen heidens hof te zijn. Wat zal het aan ons nog zijn?

Hoe droevig is het daar ook al niet gesteld?

Waar is de vreze Gods van vroeger?

Van Prins Willem van Oranje en Juliana van Stolberg en meer anderen die God vreesden en met land en volk aan de troon der genade lagen?

O, mensen wat is het dan diep droevig gesteld. Wij moesten wel wenende over de aarde gaan. Als wij er levendige indrukken van hadden, deden wij niet anders, dan gingen wij wenende over de aarde. Dan gaan wij de schuld niet bij een ander zoeken, maar wel bij onszelf.

Maar Gods volk mag toch wel eens zien, dat de Heere geen land is van uiterste duisternis.

Gods Woord is door de Heilige Geest gedicteerd, dat wil zeggen, niet zoals die nieuwe goddeloze Bijbels, waar veel uitgelaten wordt. Maar ik bedoelde oude Statenbijbel en de oude Bijbels die er nog zijn.

O, mensen heb je nog een oude Bijbel? Stelt er maar hoge prijs op hoor en vermorst hem maar niet. Ik denk dat er nog eens een tijd komt, dat je hem niet meer kopen kan, dat hij niet meer verkrijgbaar is. Daar kan het nog wel eens heengaan geliefden. Maar.... Hatach moest de boodschap gaan brengen. Heeft u vanavond ook nog een boodschap bij God mogen brengen?

Is daar nog een boodschap aan vooraf gegaan?

Want anders bedriegt u zichzelf, dan gaat u met een leugen in de rechterhand. Want ik hoop toch eerlijk met uw zielen om te gaan. Heeft u dan eerst geen boodschap van de wet gekregen? Want als God een zondaar gaat bekeren, gaat Hij niet met Jezus beginnen. U moet eens aan een ware bekommerde ziel vragen of hij Jezus kent.

Dat vroeg ook eens iemand aan mij, die man wilde mij beproeven. Dat had je vroeger met die oudjes, dat heb je nu haast niet meer. Dat recht en eerlijk behandelen. Dat is geen hard behandelen en niet een trap geven. Die man zei: "M'n jongen, je kent toch ook wel wat van Jezus zeker?"

Toen ben ik gaan wenen, ik zeg: "Man, Jezus? Wie is Jezus? Ik ken Hem niet."

Hij vroeg: "Wat ken je dan wel?"

"Ik weet dat ik God kwijt ben. Dat weet ik en dat voel ik, dat ik tegen God gezondigd heb, tegen een rechtvaardig God en dat ik tegen de wet gezondigd heb."

God begint met een zondaar bij de wet en stelt hem voor de spiegel van de heilige wet. Dan gaat hij zien dat hij tegen al de tien geboden van God gezondigd heeft. Laat dat uitwendig niet zo zijn, maar inwendig wel hoor! Want de wet is geestelijk, maar wij moeten een geestelijk mens zijn om de wet geestelijk te verstaan. Want van nature kennen wij hem niet. Wij hebben niet wát verloren, nee, maar we zijn alles kwijt. Wij hebben alle geestelijke kennis verloren. Wij zijn door en door vergiftigd van de zonden. Maar nu is er wel raad voor zulk één, die dat mag leren, dat er een Persoon voor zulke schepselen gekomen is. Dat is Hij, die van eeuwigheid tussen getreden is. Toen de Vader zeide: "Wie zal met Zijn hart Borg worden" en: "Hoe zal Ik ze onder de kinderen zetten en geven het gewenste land", enz. Wij moeten eerst bij de staat der eeuwigheid beginnen. Wij zijn in de val terecht gekomen, waarvan een zeker godgeleerde zegt: Een knecht van God geroepen, die daar niets van kent, mag geen knecht van God wezen. Wel een kind van God, maar geen knecht.

Daarom geliefden heb ik wel eens uitgeroepen: "O dierbare, nooit begonnen eeuwigheid. Niet, o dierbare, nimmer eindigende eeuwigheid." Het is niet zo dat God nog een weg moest uitdenken, nee hoor! Die was er van eeuwigheid.

Iets wat wij uitdenken, dat moet nog komen, net als bij een architect, die gaat uitdenken om een huis te gaan bouwen, of bij een aannemer, of bouwver.

Dat was bij God niet. Hij had geen bouwstof nodig. God had ook geen bouwstof nodig om de hemel en aarde te scheppen, dat was van eeuwigheid. God had het voor

Zichzelf kunnen houden. Maar alzo lief heeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. Daarom kon de liefde aan de gevallen engelen niet meer medegedeeld worden en aan de niet gevallen engelen was het niet nodig en aan de duivelen kon het niet meer.

Er is een volk, die leren dat zij de liefde en alles verzondigd hebben, dat zij er alles doorgebracht hebben. Die leren dat zij geestelijke bankroetiers en een geestelijk failliet mens voor God geworden zijn. Die geleerd hebben, geen vrucht meer in der eeuwigheid van deze boom. Gods Woord leert: "Uw vrucht wordt uit Mij gevonden", in het Hooglied van Salomo)

Daarom ook, o die Mordechaï, daar gaat Hatach de boodschap brengen. En die was van inhoud hoor. Ja, dat zal voor Esther zwaar op haar maag vallen. Ik heb al gezegd, zij was wel de vorstin in een wonderlijke weg en dat doet de Heere nog. God werkt op wonderlijke wijze, als wij het maar aan Hem over mogen geven. Wij willen het soms zelf zo uitwerken en soms zo verhaasten. Maar die geloven haasten niet.

Zit u met problemen, leg ze dan eens voor God neer, die de bergen vlak en zeeën droog maakt en die het op het onverwachts, maar op Zijn tijd komt uit te werken. Zo ook bij koningin Vasthi. Zij mocht naar de wet van Meden en Perzen geen vorstin meer wezen. Maar God had van eeuwigheid op een wonderlijke manier bepaald, dat Esther van alle jonge maagden gekozen werd. Zij werden opgehaald uit heel dat land, van al de honderdzevenentwintig landschappen. Zij werden onderhouden van spijs en drank en moesten daarna een ieder voor de koning verschijnen. Alzo viel het oog van koning Ahasveros op Esther.

Maar waarom? Nu, omdat het oog van eeuwigheid op Esther gevallen was. Als zij niet meer als die goddeloze vorst had gehad, en daar aan het hof was geweest en zo had moeten sterven, dan was ze diep ongelukkig geweest. Maar er mocht voor Esther wat anders zijn. Het oog van Gods eeuwige liefde, het oog van Gods eeuwig vrije genade was van eeuwigheid al op haar gevallen. En dat gaat de Heere in de tijd uitwerken. Dit lag al bepaald in de nooit begonnen eeuwigheid. De zaligheid ligt buiten de mens, maar moet ingewerkt, doorgewerkt en uitgewerkt worden.

Ds. Hellenbroek leert *waaruit kent gij uw ellende*. In de Griekse grondtekst staat: waaruit kent gij uw ballingschap. Wij zijn ballingen geworden door eigen schuld, zwervers buiten God om. En dat zullen wij nooit moe worden, ik niet en u niet. Al zal iedereen om je heen sterven, het brengt je nooit tot God.

Het werkverbond is wel verbroken, maar niet de eis. Och, is er dan nog een weg om deze welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen?

Wij zien nu in de tweede plaats dat Hatach uitging tot Mordechaï, want Mordechaï zat in de poort.

Och, wie zit er nog in de poort vandaag te treuren en te wenen. Dat Nederland naar de afgrond gaat en dat Nederland al zo kort bij de afgrond is. Veel korter als wij geloven en denken. Zijn er nog bidders als in het verleden?

Nu kan het ook zo zijn, dat de Heere Zijn Kerk daar niet meer toe verwaardigd in onze dagen. Wij moeten er toe verwaardigd worden. Wij kunnen geen schuld maken, dat is Gods werk. Het kan zijn als in de dagen van Daniël en Job: "Ik zal ze niet meer horen", en "Bid niet meer voor dit volk". Ik denk, dat Nederland wordt overgegeven aan de hardigheid huns harten, dat is het laatste oordeel en het zwaarste. Wij weten niet of dat nog lang of kort zal duren. Wij hebben met een God te doen, die Zich stil houdt en Zich verborgen houdt. Want God maakt het niet meer bekend, ook bij Zijn volk en knechten niet.

Dat deed God wel bij Abraham, toen Hij Sodom en Gomorra ging ombrengen, toen

wel, maar nu niet meer. Dat is erg! Als we met een God te doen hebben die zwijgt. De Kerk weet persoonlijk voor eigen ziel wel wat dat is, dat zij over de aarde moeten lopen en dat God Zich stil houdt. Dat God Zich verborgen houdt en met Luther moeten zeggen: "Nu geloof ik dat God dood is en God niet meer van mijn zaken afweet."

*Zou God dan Zijn gená vergeten?
Nooit meer van ontferming weten?
Zouden Zijn beloftenissen
Eeuwig haar vervulling missen?*

Daar heeft het zogenaamd christendom in onze dagen geen last van.

O, zei die godzalige Lodenstein vroeger al. O, Lodenstein als u nu eens kon kijken. En wat zei hij toen: "Wij hebben tegenwoordig een christendom dat dient God en weet niet waarom."

En nu moet u eens kijken wat er sinds die tijd gebeurd is. Wij gaan nu weer verder met onze geschiedenis. Zo is dan Esther door de middellijke weg aan het hof gekomen. Dat ging allemaal zo maar niet, nee Mordechaï liet zich zo maar niet opzij duwen. Mordechaï zegt niet, nou ja vooruit maar! Nee geliefden, hij wordt er werkzaam mee.

Nu kunnen wij in de derde plaats verstaan wat dat voor Esther is geweest.

Sommige zeggen dat zij al jaren aan het hof was, en dat zij al enkele jaren met Ahasveros getrouwd was. Zij was wel één van de vrouwen, die hij het hoogst beminde. Dat kan allemaal zijn, maar ja daar kan de Kerk niet mee werken. Al mogen ze dat wel eens geloofd hebben.

Och, mensen we gaan wat hoger op, de eerste boodschap kwam uit God vandaan, uit de zelfstandigheid van de eerste Persoon in het aanbiddelijk Goddelijk Wezen. Dat lag vrij, dat was vrij en dat blijft vrij. Dat heeft Christus niet behoeven te verdienen en de Heilige Geest niet behoeven te verwerven.

Laten wij maar altijd bij Gods Woord blijven, dan zijn wij nooit abuis.

Zijnde mensen het met je eens of niet, dat geeft niets. Als je maar aan de hand van Gods Woord blijft. Laat het Woord van God maar spreken, wat er tegenop komt, dat komt er dan maar tegen op. Ik zeg niet dat het zo bij u is, maar dat maken wij wel mee in ons ambtelijke leven. Als u dan maar mag weten, dat u aan de kant van God ligt en aan de kant van het Woord van God.

En nu ten derde hebben wij gezegd, dat kunnen wij verstaan van Esther.

Dat ze probeerde er onderuit te komen. Maar Esther, u weet toch dat u een Jodin bent?

U weet toch, dat u ook bij dat geslacht behoort?

U bent toch ook van dat verachte geslacht?

U bent ook van dat geslacht, wat ten dode staat opgeschreven. O, mensen kent u er wat van?

Heeft u het al geleerd, dat u door de wet ten dode opgeschreven staat? En dat u buiten God ligt?

Dat u aan de kant van de satan ligt?

Mag u dat weten? Want dat zal grote genade wezen. Want als het eerste er niet is, kan het tweede niet komen. Daarom leert de Kerk in de eerste bekering dat zij buiten Christus niet zalig kunnen worden. En in de tweede bekering, dat zij alleen maar door die Middelaar, met God verzoend kunnen worden.

Maar Esther dacht, zie zo, ik zal deze boodschap aan Hatach meegeven en dan zal ik er wel van afwezen.

O, Heere Jezus, wat heeft het U gekost om die boodschap te volbrengen. Dierbare Bloedbruidgom, daar moest U dwars door de dood, dwars door de hel, dwars door de verdoemenis heen, om Uw volk daarvan te verlossen, om een volk daarvan weer te bevrijden. O, Vader wat heeft het U gekost, om Uw geliefde Zoon aan vijanden te geven?

Die naar Gods kroon en troon gestaan hebben, om die weer in de gemeenschap met God te verzoenen. Dat God, God kan blijven, en een volk in de tijd mag leren, weer met een Drieënig God bevredigd te mogen wezen. O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen!

Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven en het zal hem weder vergolden worden?

Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid, zegt de apostel in de Romeinen brief.

Dit konden wij wel boven onze tekst schrijven. En wat zegt nu Mordechaï?

Weet u waarmede die man nu gedurig werkzaam was? O, dat was nog een man, die lag nog voor land en volk in de gebeden. Bid- en dankdagen in onze tijd geen gebrek. Waar loopt het op uit? Gaat het eens bij uzelf na en gaat het eens in uw zielsleven na? Waar loopt het op uit?

Hier heb je nu werkelijk een bidder aan de troon der genade: Mordechaï. Want u weet het, hij had iets, ik zou zeggen iets van Christus om het door te zetten.

Adam in het Paradijs heeft het opgegeven. Adam en wij in Adam zijn de grootste werkstakers geworden. Hoelang Adam het heeft volgehouden weten wij niet, daar zijn onder de schrijvers onderscheiden gedachten over. De één zegt een half jaar, de ander een week en andere weer een dag dat de mens is staande gebleven. Maar dat was bij de tweede Adam niet.

De Vader wist van eeuwigheid, dat de Zoon Zich zou geven. Christus wist van eeuwigheid, wat Hij aanvaardde in het plan der verlossing en hoe God de Vader van Hem eiste, dat Hij alleen, wanneer Hij onder de eis kwam, Zijn Kerk zou krijgen. Christus heeft van eeuwigheid Zijn Kerk al verkregen, daarom ligt de Kerk van eeuwigheid in de gerechtigheid van Christus. Zij zijn rechtvaardig voor God, eer zij gevallen en eer zij gezondigd hadden. O liefde des Vaders, o liefde des Zoons, o liefde des Heiligen Geestes. Het is nooit te begrijpen met het verstand. Het is voor de wijzen en verstandigen verborgen, maar God heeft het Zijn kinderen geopenbaard.

Dat éénzijdige werk van de drie Goddelijke Personen. God de Vader in Zijn verkiezende liefde, Christus in de verlossende liefde en de Heilige Geest in de toepassende liefde.

En zo lezen wij dat Mordechaï aan Esther wederom laat zeggen: Beeldt u niet in, dat gij zult ontkomen in het huis des konings, meer dan al de andere Joden. Want indien gij enigszins zwijgen zult te dezen tijd, zo zal de Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan. Zielen, hoe staat het met u?

Wij gaan het nu in tweeërlei zaken onderscheiden. Er is een volk op aarde, al zou je het mes op hun keel zetten, dan zouden zij het er niet voor kunnen houden, zo bang zijn zij dat het mis zal zijn. Dat het nooit van God geweest is.

Och ja, dat volk wordt steeds maar onbekeerder. Het wordt steeds onmogelijker om zalig te worden. Niet om te ontkennen wat er gebeurd is in hun zielen, nee geliefden. Maar wees voorzichtig als de slangen en oprecht gelijk de duiven.

En nu lezen wij: ***"Als gij enigszins zwijgen zult"***.

Zielen zult gij dat niet doen? De wereld komt ook voor hun koning uit. Niet om te

vroeg te gaan spreken.

De duivel is bezig om uw mond dicht te snoeren. Dat u maar nooit van God getuigen zal. U kunt de duivel niet bozer maken, als u dat enigermate mag doen.

Geliefden ik voel soms de duivel onder het preken als een bliksem uit de hemel vallen en door ons midden gaan. Als we maar onze mond zouden houden, om niet van God te getuigen.

Altijd geloven is niet goed en nooit geloven is ook niet goed. "Want indien gij enigszins zwijgen zult te dezen tijd, zo zal de Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan!" Dus denk erom Esther, nu moet u het weten hoor! Verbeeld u zich nu niet in, dat je ontkomen zal, als eenmaal de proclamatie van Haman uitgevoerd zal worden en u zwijgen zult te dezen tijd. Zo zal de Joden, in de kanttekening staat: "Te weten, nu de Joden in zulk een bedroefden staat zijn".

Wie zijn er hier die niet alleen in hun bedroefde stand van het leven, maar in hun bedroefde staat van hun leven aanwezig zijn? Als ik in de bedroefde stand sta, dan sta ik nog voor de zaak en dan weten wij niet of het nog wel eens ooit gebeuren zal. Aan Gods zijde ligt dat vast, maar aan onze kant niet. De bedroefde staat is, dat zij een staatsverwisseling hebben leren kennen. Zie maar bij Jeremia en Ezechiël.

Calvijn zegt: hoe komt God aan Zijn eer.

Luther zegt: hoe komt de mens rechtvaardig voor God. Calvijn gaat hier dus verder.

Dus Esther u weet dat de Joden nu in zulk een bedroefden staat zijn. Zult u dan zwijgen? Zult u dan uw mond dicht houden Esther? Zou u dan maar toegeven? Denk erom hoor, nu ligt het voor uw verantwoording. O, wat kreeg Mordechaï krediet op God. Hij kreeg geen geloof op God, maar geloof in God. Geloven in God is anders dan geloven aan God, lees maar de twaalf artikelen: "Ik geloof in God de Vader, de Almachtige Schepper van hemel en van aarde." Aan God geloven doen de duivelen ook en zij sidderen. Dat doen de mensen in het algemeen tegenwoordig niet meer. Och waren die er nog maar meer in ons Nederland, dan zou het er niet zo indroevig met ons voorstaan. Dan zal het uitwendig nog kunnen zijn, dat de mensen naar Gods geboden zouden wandelen. Maar dat is er ook al zo weinig meer.

Mordechaï zegt tot Esther: "Indien gij enigszins zwijgen zult te dezen tijd, zo zal de Joden verkwikking - dat betekent ademtucht - en verlossing uit een andere plaats ontstaan." Mordechaï hoe komt u daar nu bij? Bent u nu niet te vrijpostig? Bent u niet te overmoedig?

Want een kind van God kan soms zo moedig worden, want de rechtvaardige is niet overmoedig, maar moedig als een jonge leeuw.

Mordechaï was niet overmoedig, nee geliefden. Hij had een boodschap van de hemel gekregen, omdat aan Esther mede te delen. "Zo zal de Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan."

O, Esther dan zult u zich wel dood wenen, als dat gebeurt. Maar, nee Esther dat kan niet, dat doet u niet, daarvoor heeft u teveel van God geleerd. Wij weten dat zij bij Mordechaï groot gebracht is. Mordechaï was haar neef. Hoeveel zijn er tegenwoordig niet, die door vader en moeder onder de waarheid groot gebracht zijn?

En wat doen de kinderen soms? Dan zeggen ze: dag vader, dag moeder, ik ga u verlaten, ik ga niet meer met u mee. Hoeveel kinderen zijn er niet, die eerst in de schoot van moeder getrap hebben en later op het hart.

Wij lezen: *"Dan zal de Heere niet alleen verkwikking geven."*

Er kunnen zielen in ons midden zijn, die wel eens een verkwikking van God gehad hebben en wel eens een belofte van God gekregen hebben en dat hun zielen daar door

getroost en gesterkt zijn geworden. Maar dat zij nog geen verlossing kennen. Want verkwikking ligt wel tot de verlossing, maar is de verlossing zelf niet. Het ligt er wel in gesloten, maar dat is weer een stapje verder. Er komt een tijd in uw leven, dat u al uw verkwikking komt te verliezen, wat u in de eerste stand van uw leven hebt gehad. Ja, dat bidden en wenen.

Het mocht eens wezen, dat er nog eens wenende uit de kerk gingen, die zeggen: "Ik ben God kwijt, ik kan zo niet sterven. Wij zeiden onlangs bij het dopen tot de ouders: "Ouders laat dat kind maar schreeuwen, want de grote doen het niet meer."

Maar zult u het verstaan, dat het niet genoeg is om te sterven. Het is niet te verachten, maar.... Daarmede kunnen wij God niet ontmoeten. Maar nu gaat God dat allemaal wegnemen, dat u over de aarde gaat, dat er geen wenen en geen bidden meer is en dat er geen verkwikking meer is. Dat u dan gelooft dat er geen mens harder over de aarde gaat als ik, met een hart zo hard als een steen. O, mocht het nog eens gesmolten worden.

Maar hij wil zeggen: O Esther, ik heb zoveel krediet op God. Hoever Haman het ook gebracht heeft met zijn listige aanslag. En denk erom, het was al ver hoor, want de proclamatie was al geschreven en gedrukt: en zij waren al verzegeld door des konings ring.

"En de wet werd uitgegeven in de burcht Susan. En de koning en Haman zaten en dronken, doch de stad Susan was verward."

Maar nu zien wij aan de andere kant, God doet wel laten zinken, maar nooit verdrinken. Het water kan wel aan de lippen komen, maar niet erover.

En dan staat er: "Maar gij en uws vaders huis zult omkomen."

Hij wil zeggen, indien gij in deze uiterste nood geen medelijden bewijst, noch hulp doen zult aan uw landslieden en bloedvrienden, zo zal de Heere deze uw kleinhartigheid waarlijk straffen, zegt de kanttekening. Dus denk erom Esther, wat de Heere doen zal, als u daar blijft zwijgen. Hij zegt tenslotte: kom Esther, vermoedelijk zoudt gij tot deze koninklijke waardigheid niet gekomen zijn, ten ware dat God u had willen gebruiken om Zijn volk te dezen tijde te verlossen. Nu moet u eens zien Esther hoe God u in een wonderlijke weg aan het hof heeft gebracht. Onder al die schone maagden, die aan het hof waren. Dat u nu uitverkoren was en dat het welgevallen van de koning op u gevallen is.

Nu krijgt de Kerk een terugleidende weg en waar vandaan? U zult zeggen uit het Paradijs vandaan. Nee nog verder, uit de nooit begonnen eeuwigheid. O God, dat U uit Uzelf bewogen geweest bent. Dat wij U niet bewogen hebben. Dan blijft er niets anders over, als bewondering. O Heere, waarom was het op mij gemunt, daar er zoveel gaan verloren, die Gij geen ontferming gunt. O Heere, wanneer komt die dag, dat ik eeuwig bij U wezen mag.

Welnu geliefden wij gaan nu zingen uit Psalm 42: 5.

TOEPASSING

Medereizigers een woord van toepassing voor u en mij. Het komt er maar op aan, hoe het met u en mijn ziel staat voor die allesbeslissende eeuwigheid. Want straks moeten ik en u sterven, dan moeten wij God ontmoeten en God ontmoeten als wij dan nog in onze onbekeerde staat zijn, dat zal vreselijk zijn. Want dan zal God zijn als een beer die van zijn jongen beroofd is.

Wij zijn nog in die kostelijke tijd der genade, die geeft God ons nog. Hoeveel zijn er niet van u en mijn leeftijd, die al opgeroepen zijn en liggen te roepen om één druppeltje water en er niet één krijgen. De Heere is vrij in Zijn werk. Al is een ziel dan

niet opgelost, zij zullen toch binnengaan. Want de kreupelen winnen de prijs. Dat was ook bij Mefibóseth. Hij moest ook net als Esther onder het vonnis van de dood naar de koning. En dat leert geheel de Kerk, om niets anders meer te verwachten en niets anders kunnen verwachten wegens hun onwaardigheid, wegens hun zonden die daar liggen tussen God en hun ziel. Zowel dadelijke als erfzonde.

Onbekeerde mensen, God binde de waarheid nog eens diep in uw ziel. Al wat gepredikt en gelezen wordt van die godzalige vaders, die verder spreken en meer geleerd hebben, wat wij geleerd hebben. En veel meer licht van God ontvangen hebben.

Komt er maar naarstig onder op en verzuimd maar niet. Ik weet wel al zit je heel je leven lang in de kerk, dat kan u niet bekeren. Maar ds. Ledeboer zegt: "Als wij nat willen worden, moeten wij in de regen gaan staan. En willen wij bekeerd worden, dan moeten wij onder de middelen opgaan."

Lege banken kan God niet bekeren, maar wel de mensen die er op zitten, dan zit u toch nog onder het visnet van het Goddelijk Evangelie.

Is er nog een volk die liggen onder de donder en slagen van de Heilige Wet? Bekommerde zielen brengt dan al uw noden en al uw zaken bij God en niet bij de mens. Mensen zijn nietige vertroosters, zie maar bij Job.

*God kan en wil en zal in nood,
Zelfs bij het naad'ren van den dood,
Volkomen uitkomst geven.*

Misschien zegt een ziel, dat God het kan en wil dat geloof ik wel, maar of God het aan mij zal doen?

Op Gods tijd zal Hij dat doen, als het bij u niet meer kan, als er helemaal geen verwachting is, dan komt God over, want anders zal Gods eer, er niet in verheerlijkt worden. Want in het zalig worden ligt de eer van God en de zaligheid van de Kerk.

De Heere mocht nog eens doorbrekende genade in uw ziel willen verheerlijken. *O, wat een ongelijke ruil*, zegt Hugo Binning. *Hij zo heerlijk en ik zo vuil.*

Het is een hele zaak, dat Christus niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen.

Hier wilt u nog zo dienen gelijk Martha. Maar Martha is ook boven. Als het niet in God ligt, dan was het nog voor eeuwig kwijt, dan was het voor eeuwig verloren. Want zij leren, als zij er nog één zucht bij moesten doen, dan was het verloren. Als er nog één penninkje bij moest dan was het voor eeuwig kwijt.

Daarom geliefden eindigt de Kerk niet in Christus. Wel een groot voorrecht dat Hij voor u en mij onder het hart van Maria gelegen en voor u en mij in een beestenstal gelegen heeft. Dat Hij voor u en mij heeft willen lijden en sterven in de staat Zijner vernedering. Een stapje verder, o om te weten dat Hij opgestaan is in de weg van rechtvaardigmaking.

Dan gaat de Kerk toch leren, om met Christus en door Christus door Zijn verdiensten en offeranden die van eeuwigheid was en in de tijd volbracht geworden is. Om in een Drieënig God te mogen eindigen. Waar de Kerk van leert: "Niet ons o Heere, niet ons, maar Uw Naam alleen zij de ere. Van nu aan tot in der eeuwigheid. Amen.

LEVENSSCHETS VAN DS. MIERAS geboren 27 juni 1915, overleden 24 maart 1981.

Ds. M.A. Mieras werd op 27 juni 1915 te Axel geboren en is overleden op 24 april 1981 (in de Daniël den Hoed kliniek) te Rotterdam.

Zijn ouders waren eenvoudige mensen. Vader Mieras was opgevoed in de vreze des Heeren, want zijn vader was de oude Marinus Mieras, een godzalige ouderling die een bijzondere gave had van "onderscheiding der geesten" (1 Cor. 12: 10). Ds. Mieras was naar die opa vernoemd.

Nu ging ds. Mieras als kind wel doorgaans met z'n vader mee onder de bevindelijke waarheid en hetgeen hij dan hoorde zal hij wel met een zekere overtuiging hebben toegestemd.

Zoals we hoorden, was hij op een plaats der ijdelheid, op een Oudejaarsavond, toen hem aanvankelijk de rust werd opgezegd onder het horen van "Uren, dagen maanden jaren", enz. Nu ging hij met meer overtuiging ter kerk en daar geschiedde het op zijn achttiende jaar, onder de prediking van ds. Ligtenberg (die toen nog geen leraar was), dat hij zeer krachtig in zijn hart werd getroffen door het Goddelijke Woord: "Vreselijk is het, te vallen in de handen des levenden Gods" (Hebr. 10: 31).

Daarop leefde hij in, dat hij verloren lag. Anderen konden wel zalig worden, doch hij stond overal buiten. Wel zocht hij zeer ernstig de bediening des Woords en dan vooral bij die voorgangers, waar hij bevond, dat ze uit de ondervinding spraken.

Wij hoorden hem over die tijd van zijn leven eens in een preek zeggen: "Weet je hoe het bij zulk een ziel dan ligt? Dan is geen moeite teveel. Hij loopt in zijn gemis, maar de honger drijft hem uit.

Wij waren 18 jaar en terwijl we in Axel woonden, kwamen er in die dagen in een klein gebouwtje in Terneuzen voor een klein ploegje mensen weleens van die sprekers, die wel niet geleerd waren in de wereld, maar die wel echt door Gods Geest onderwezen waren. Die hadden iets van de ware wijsheid! Daar kwamen dan ds. Boone, ds. Blaak, de heer Vijverberg en nog een paar van zulke echte geoefende knechten des Heeren. We moesten dan wel een eind fietsen, maar of het dan vroom, of sneeuwde, of dat het glad was of stormde of regende: wij sloegen geen beurt over. Dan gingen we er door, want de honger dreef ons. We waren dus een jonge jongen en dan gebeurde het weleens, dat we voor de dienst de mensen telden en dan is het gebeurd, dat we dan 24 mensen telden - de spreker erbij inbegrepen - en weet je wat we dan in die dagen met ons hele hart geloofden? (Daar waren we volkomen van overtuigd): Dat waren nou 23 bekeerde mensen en één onbekeerde en dat was ik!" Deze zaken werden door ds. Mieras zeer helder en zakelijk doorleefd. Ziende op het recht Gods en de volslagen onmogelijkheid aan zijn kant, vond hij niet anders dan benauwdheid en droefenis. Dit duurde, totdat dit voor hem op een einde kwam en God hem genadiglijk openbaarde, dat er hulpe besteld was bij een Held: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke". Daar mocht hij gelovig zien en verstaan, Wie die "Mij" was, namelijk Christus. We lezen dan: "Een lofzang steeg op in zijn hart, zijn bedstede kon ervan getuigen. Hij bedwong zijn lippen niet." (In het geschrift "In memoriam ds. M.A. Mieras en Historisch overzicht" door ouderling M. v.d. Blom; deze overleed ook inmiddels op 3 augustus 1982. Blz. 5)

De Heere leidde hem in Zijn Woord in Zijn dierbaarheid en gepastheid. De wederliefde ging uit tot Hem, Die het alles vervullen kan. Hij kreeg er iets van te

verstaan en in te leven: "U dan, die gelooft, is Hij dierbaar".

Zo mocht ds. Mieras binnen enkele jaren een aangewezen en ook een geopenbaarde Middelaar kennen, doch ook reeds voordat hij predikant was, de zekerheid des geloofs. De Heere deed een afgesneden zaak met hem. De Heere kon niet van Zijn recht en hij niet uit zijn schuld. Doch dan kon hij dat weleens verklaren van de kansel, hoe dat toegegaan was en dacht voor eeuwig te verzinken. Doch: "Mieras eruit", zei hij dan, "en God in Christus er in". Opgevangen op die eeuwige armen, waar de Heere het met eedzwering kwam te bevestigen: "Ik zal nooit meer op u toornen noch u schelden. Want het zal Mij zijn als de wateren Noachs, toen Ik zwoer", enz. (In het geschrift "In memoriam ds. M.A. Mieras en Historisch overzicht" blz. 6.)

De bekering van ds. Mieras was zo bijzonder helder, dat een geoefend kind des Heeren (thans ook reeds juichende voor de Troon), daar zij hem zijn leven eens had horen vertellen, ons eens zei: "Jongen! Wat ze van die man ook zeggen; daar hoeft je nou nooit één seconde aan te twijfelen: Mieras is een kind en een knecht van God!"

Op zijn 22ste jaar mocht ds. Mieras in zijn hart geloven - en dat lag voor hem ook aanstonds heel duidelijk - dat de Heere hem riep tot de arbeid in Zijn Wijngaard. Eerder had God al eens tot hem gesproken, dat Hij tot hem zou spreken van boven het verzoendeksel, doch nu werd hij bepaald bij de woorden "Kom over en help ons". Nog weer nader werd hij onderwezen met die woorden "Ik zal uw mond zijn". Deze zaak kwam in de beproeving. We zullen daar niet meer van vermelden, daar hijzelf ook eens schreef: "Het vermelden van de worstelingen, de bestrijdingen en het gehoor mijner wederpartijders zal ik ulieden besparen, dan zou ik een boek van mezelf uit moeten geven, wat tot heden helemaal mijn bedoeling niet is. Want dan zou ik komen tot het wonder, dat zelfs de rammen van Nebájoth tot dienstbaarheid gesteld zijn, in de weg, die de Heere met mij gehouden heeft". (Voorwoord van "Verzamelde geschriften" van ds. Blaak.)

De jonge ds. Mieras wist zich bovenal van God Zelf tot Zijn dienst geroepen en zo mocht hij door het geloof slechts ziende op zijn Zender alle menselijke tegenstand voorbijgaan en gehoor geven aan die Goddelijke roeping. Zijn roeping geleek inderdaad veel op de roeping van Amos tot profeet. (Zie zijn gedachtenisprek over Amos 1: 1a; 25-jarig ambtsjubileum)

Onder die Goddelijke aandrang huurde hij in november 1937 een lokaal van een kleuterschool in Axel en liet bekendmaken, dat hij Gods Woord zou verkondigen. Met vrijmoedigheid en licht van Gods Geest hield hij zo zijn eerste preek; de tekst was uit Jozua 5: 14 over de Vorst van het heir des HEEREN: "Ik ben nu gekomen! Toen viel Jozua op zijn aangezicht ter aarde en bad aan, en zeide tot Hem: Wat spreekt mijn Heere tot Zijn knecht?"

Er was zoveel belangstelling, dat er ook nog velen buiten moesten staan. Kort daarop hield hij z'n tweede preek in het nabijgelegen Terneuzen (ook zomaar in een gehuurd gebouw); over de droefheid naar God (2 Cor. 7: 10). In Terneuzen ging ds. Mieras daarop steeds preken. Gods volk was verblijd en hoorde hem gaarne. Zij bekenden, dat hij sprak naar het hart van Jeruzalem.

Er ging een goed gerucht en tegelijk een kwaad gerucht van hem. Doch God was met hem. Hij werd uitgenodigd op Zuid-Beveland, doch eer hij daar kwam, werd er in een kerk afgekondigd, dat al wie naar "die mens van achter de Schelde - zijn naam is Mieras - zou gaan luisteren, zou worden gecensureerd!" Ds. Mieras vernam dat en ging onder veel bestrijdingen van de vorst der duisternis naar die plaats. Voor een stuk of twaalf mensen sprak hij zeer bestreden en benauwd, totdat God zijn banden verbrak en hem liefelijk vertroostte met de woorden: "Over weinig zijt gij getrouw geweest,

over veel zal Ik u zetten..."

Tussen ds. Mieras en ds. Blaak was er een zeer nauwe band en die was door God gelegd. Eind 1938 sprak God "Ziet Mijn knecht". Hij werd hier gewezen op ds. Blaak - om hem tot ouderling te bevestigen. Dit is 26 april 1939 te Terneuzen gebeurd. De groep hoorders van ds. Mieras werd als kerkelijke gemeente geïnstitueerd en op 11 maart 1940 werden zij opgenomen in het verband der Oud-Geref. Gemeenten (groep ds. Boone). De algemene vergadering te Utrecht op 11 december 1940 liet de heer Mieras toe als oefenaar en ds. Blaak "achtte het een voorrecht, om tot bevestiging te mogen overgaan".

Ds. Blaak mocht daarna ook (op 21 april 1942) ds. Mieras bevestigen als predikant te Terneuzen; hij bevestigde ook zijn huwelijk (31 mei 1944) en was ook nog de bevestiger van ds. Mieras als predikant te Krimpen aan den IJssel op 6 juni 1944.

Te Krimpen aan den IJssel heeft ds. Mieras bijna 37 jaar Gods Kerk mogen dienen. Zijn preken waren altijd helder en eenvoudig en getuigden van zijn grote ervaring en kennis van de verborgenheden van Gods Koninkrijk. Boven vele anderen had hij de gave om met weinig woorden erg kort en zakelijk "grote en vaste dingen" te verkondigen. Als herder en leraar was hij zeer geliefd in zijn gemeente; hij leefde in alles ten eerste mee en vooral in zijn jongere jaren wist hij in bijzondere omstandigheden doortastend aan te pakken, zoals in de hongerwinter, de watersnood van 1953 en daarna met de kerkbouw.

Vroeger preekte ds. Mieras ook zeer veel en door heel ons land, doch toen in later jaren zijn gezondheid niet goed meer was, moest hij veel werk aan anderen gaan overlaten. Hij mocht veel tot stand brengen; zijn gemeente te Krimpen groeide steeds, en enige scholen werden opgericht. In de S.G.P. was hij hoofdbestuur lid en nog korte tijd lid van de Tweede Kamer. In het kerkverband der Oud Geref. Gemeenten nam ds. Mieras een grote plaats in en in de Commissie van Onderzoek had hij door zijn grote levenswijsheid een belangrijk oordeel.

Ds. Mieras was de laatste leraar, die als zodanig nog behoord heeft tot de echte Ledeboeriaanse gemeenten (men zegt wel: de "Boone-gemeenten"). Het ouderwetse ambtsgewaad is ds. Mieras niet blijven dragen; alleen de bef was nog als een soort "onderscheidingsteken" overgebleven. In enige gemeenten is er ook na 1948 altijd - overigens zonder andere leraren te miskennen - enige voorliefde voor ds. Mieras gebleven vanwege die kerkhistorische achtergrond. Men zag dan die "Boone-gemeenten" als een kern, die de oudste papieren had, in het geheel der Oud-Geref. Gemeenten en er liep een zekere lijn van ds. Ledeboer naar ds. Mieras.

Ds. Mieras was een bijzondere leraar en hij had een gezegende bediening; ook zijn nagedachtenis mocht tot zegening zijn. Toen we dachten aan degenen, die hem niet geacht hebben, moesten we denken aan het grafschrift van Huntington, want ook van ds. Mieras mag zeker gezegd worden, dat Krimpen aan den IJssel en heel ons land in die grote dag zal weten, dat er een profeet in haar midden geweest is.

*Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de bron van vreugd;
Dan zal ik, juichend, stem en snaren
Ten roem van Zijne goedheid paren,
Die, na kortstondig ongeneugt',
Mij eindelijk verheugt.*

Psalm 43: 4.

PREDICATIE VAN DS. MIERAS

Psalm 73: 6

Lezen: Jona 2

Psalm 68: 8

Psalm 118: 7 en 8

Psalm 138: 4

Wanneer wij zo krijgen te beluisteren, wat wij aangetekend vinden in de vierenvijftigste Psalm, alwaar wij een mens ontmoeten die mis gerekend heeft.

Nu is dat op zichzelf geen wonder, want er zullen er duizenden zijn, die er achter komen, misgerekend te hebben. Het is wel een bijzonder voorrecht, wanneer onze misrekening eens vallen mag in de tijd. Want in de tijd kan er nog alles gebeuren. Zelfs een verdoemelijk schepsel kan in de tijd nog bekeerd worden. Na het sterven kan er niets meer, want zoals de boom valt, zo zal hij eeuwig vallen. Wanneer wij dan lezen in Psalm 54, dan ontmoeten wij David een mens naar het hart van God. Door God en uit God geleerd. Maar daaruit zien wij helder licht, daar blijkt hij nog een grote dwaas te zijn.

Wat gebeurt er bij David? Hij vlucht. De toorn van Saul was ontstoken tegen David. Saul was er achter gekomen, dat het koninkrijk van hem zal worden afgescheurd en dat dit aan David in dit geval gegeven zal worden.

Maar een wenend mens is niet weggejaagd uit het Paradijs. Want in feite gaat het niet om David, nee dat kunnen wij lezen in Genesis 3: 15: "En ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar zaad, datzelve zal u den kop vermorzelen, en Gij zult het de verzenen vermorzelen!"

Zo lezen wij daar de grote tegenstelling. Het gaat dus niet om David, maar om Davids Grote Zoon. En dan mijn geliefden, speelt Saul geen rol, maar het is de vorst der duisternis door middel van Saul, die alles in het werk gesteld heeft, om indien het mogelijk was de Messiaanse belofte in haar kiem te smoren.

Dan had het er slecht uitgezien voor de uitverkoren Kerk. Dan was het zeker kwijt geweest.

Nu is het alleen zo gelukkig voor dat arme volk, dat het niet in hun handen ligt en nog niet ligt, dan was het nog kwijt. Maar dat het in de handen ligt van Hem, die gezegd heeft: "Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen". Nu gaan wij nog eens even verder. Hier ontmoeten wij een vluchtende David.

Het was en het is en het blijft een vluchtende Kerk, want zij zullen er toch achter komen, dat het hier het land der ruste niet is. Hoe menigmaal, in dwaasheid van het hart, dat zij rust zoeken, waar geen rust te vinden is. David moest vluchten naar de woestijn Zif. Hij dacht bij de Zifieten wel tijdelijk onderdak te kunnen krijgen. Hij hoopte en vertrouwde er nog enigszins op dat de Zifieten, eigenlijk een ijdele hoop, hem wel de handen boven het hoofd zouden houden en dat hij bij de Zifieten wel een stil en gerust leven zou kunnen leiden zolang de hittigheid en de toorn van Saul zou duren.

Misgerekent! Och die David, hij moest toch ook nog zoveel afleren! Gods volk moet veel afleren en zij moeten veel aanleren. David heeft ook moeten leren: "Vest op prinsen geen betrouwen, waar men nimmer heil bij vindt". Hij moest leren afzien van de mens, wiens adem in zijn neusgaten is. Hij moest afzien van zichzelf, dat hij misgerekend had. Want hij is een zot, die op zichzelf vertrouwt. Daar moest David ook nog achter komen om van zichzelf en op - en van alle mensen af te zien. Want wat gebeurde? Daar zit David dat lieve kind van God hoog en droog bij de Zifieten.

Maar wat gebeurde er nu? Daar kwamen de Zifieten bij Saul. Zij dachten een wit voetje te krijgen bij Saul.

De mens heeft liever een wit voetje bij de wereld, dan bij God. Hoe nauw hij ook is in zijn belijdenis.

De Zifieten kwamen bij Saul en zeiden: "Die David, die u zoekt verbergt zich bij ons en als u nu komt met uw mannen, grijpt hem en vangt hem, u kunt hem zelfs doden". Gelukkig dat het leven niet ligt in de handen van de Zifieten, want dan was het kwijt geweest.

De Heere maakt het David bekend. Hij werd verwaardigd om nog bijtijds te ontvluchten. Wij lezen in het laatste vers van Ps. 54: "Want Hij heeft mij gered uit alle benauwdheid". Proeft u dat nu mensen?

Hier is David nu net precies door de mand gezakt. Niets van David zijn handigheid, niet zijn listigheid. Het is te hopen dat ook wij eens radicaal door de mand mogen zakken. Dan kan de Heere de eer krijgen in Zijn eigen werk. Anders had David nog kunnen zeggen, ik had het toch maar goed voor elkaar, ik had het toch maar listig uitgeknoebeld. Maar hier is hij er geheel en al doorgezakt. En nu kan hij niets anders dan drie dingen doen.

Ten eerste: Zijn eigen dwaasheid bekennen.

Ten tweede: Bekennen dat het niet zijn wijsheid en kracht en niet zijn zogenaamde vrienden geweest zijn die hem geholpen hebben.

Ten derde: Alleen bekennen: "Want Hij heeft mij gered uit alle benauwdheid." Dan valt er net heel de mens buiten. Als er nu heel de mens uitvalt, dan kan God in Christus er in. Wij eruit, Hij er in, dat is het kardinale punt van het stuk der bekering, het stuk van zalig worden. Om uitvallende eens in te mogen vallen tot roem van de vrije genade Gods, hetgeen is in Christus de Heere.

Welnu dan, wij zullen proberen uw aandacht te bepalen bij hetgeen u voorgelezen is: Jona 2. Het verband samengevat in het vierde vers. Wij lezen de woorden Gods aldus:

En ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen.

Wij zullen er kort bij stil staan.

- Ten eerste: Wie hier spreekt.
- Ten tweede: Waar hij terecht kwam.
- Ten derde: Wat hij belijden mocht.
- Om met een enkel woord tot onszelf in te keren.

Gebed.

Zingen: Psalm 68: 8.

Het is een eeuwig voorrecht, dat God Zelf die berg verkozen heeft. Omdat die berg zichzelf niet verkiezen kan, heeft God in Christus ze verkoren om te zeggen, *hier zal Ik wonen*. Waarom? Omdat God ze begeerd had. Maar ter zake. Wij gaan nu eens kijken bij één van de kleine profeten. Zo wordt dat genoemd.

U weet de grote profeten zijn: Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Daniël en daar tegenover de kleine profeten. Alleen zal ik u willen vragen: Wat is groot en wat is klein?

Ik geloof dat het kleinste van God, zo groot is dat ik geen moeite heb om te zeggen dat ik te arm ben het kleinste vanwege de grootheid te kunnen noemen. En dat zal gelden voor de ganse Kerk. Er lopen zielen over de aarde, die vijftig, zestig jaar nodig hebben

van God aan de weet te komen, of het ooit wel eens van God geweest is.

Wij ontmoeten hier Jona, wij zeiden één van de kleine profeten. Jona heeft geprofeteerd in de tijd van Jerobeam de tweede. Hij is verwaardigd geworden Jakob zijn zonden en Israël hun overtredingen bekend te maken. Maar hij is ook gelijk nog verwaardigd geworden, om een Evangelische boodschap den volke bekend te maken voor een uitgeleide en voor een uitgestroopte zondaar. Waarin, waaruit en waardoor hij nog zalig kan worden. Wij willen even over stappen naar het Nieuwe Testament. De mensen zeggen wel eens van een Oud-Gereformeerde predikant, dat zij liever uit het Oude Testament preken. Maar helemaal mis hoor! Mieras spreekt graag uit het Nieuwe Testament, hoewel ik evenveel houdt van het Oude Testament.

Maar goed, u kunt lezen in Mattheüs 12: 40 en daar ontmoeten wij uit de mond van de grootste Koning der koningen: "Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten was in den buik van den walvis, also zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde". Dus u hoeft niet zo gering te denken van Jona. Want als u goed leest in het Nieuwe Testament, dan blijkt toch, dat Christus Zelf hem noemt als een type en voorbeeld van Christus Zelf. Daar moet Gods arme volk meest nog aan beginnen. Die zeggen: O God, als ik dat door het licht van boven eens bekijken mocht, dat ik iets, iets op U mocht gelijken. Dus Christus zegt het Zelf dat hij een voorbeeld was, van Hem, die als die grote Jona dood, hel en graf overwonnen heeft. Dan gaan wij nu eens wat nader kijken, om Jona nog eens nader te mogen belichten. Want onze eerste gedachte was: "Wie hier spreekt". Dat was Jona.

Jona was een mens die kwam uit de landpalen van Zebulon, behorende bij de verre uithoeken van het land. Maar hoever, hoelang? Hij lag niet buiten het bereik van God. Ik geloof dat al Gods volk, van het einde des lands geroepen wordt. Wanneer Hij zegt tot het Noorden geef en tot het Zuiden houdt niet in, brengt mijn zonen van verre en mijn dochters van het einde der aarde. Jona lag niet buiten het bereik van God.

Zijn wij er wel eens achter gekomen mensen, hoever wij buiten God, hoever wij bij God vandaan gevallen zijn. Die afstand is niet te bepalen. Die kloof is niet uit te drukken. Maar ondanks dat, niet buiten het bereik van God. De gedachten Gods hebben zich van eeuwigheid geconcentreerd in Christus omtrent de persoon van Jona. Gelijk de gedachten Gods in Christus van eeuwigheid zijn voor Zijn uitverkoren Kerk, die Hij liefgehad heeft van voor de grondlegging der wereld.

Ik heb nog nooit, in al die jaren dat ik op de kansel sta een bevinding gepreikt, die buiten de Waarheid is. Ik zal het bewijzen, dan lees ik met uitzondering van die ene zonde, geldende tegen de Heilige Geest. Verder zijn alle zonden, vergeeflijke zonden. Nu gaan wij nog eens even nader kijken.

Deze Jona, ja zijn naam betekent duif. Hoe kan dat nu? Dan moet er met Jona toch wel een wonder gebeurd zijn, want denk er om, mijn geliefden, wat is een duif?

Ten eerste: een reine vogel.

Wij lezen, *wees zo oprecht als de duiven en voorzichtig als de slangen*. Een duif is een reine vogel, hij was het offer der armen. De man die een beetje goed bij kas zat die offerde een lam of wat dan ook. Maar als iemand nu weinig had, die kon dat niet opbrengen en dan bracht hij het offer van de armen.

Toen de arme Heere Jezus, de Heere werd voorgesteld in de tempel, toen is maar net het offer der armen voor Hem geofferd, twee jonge tortelduifjes.

Jona, duif. Maar Jona was net als u en ik.

Dan moeten wij naar Genesis 3 terug hoor mensen, want daar moeten wij altijd naar terug. Als wij daar niet naar toegaan, dan dwalen wij in de meest gefundeerde

grondstukken van de Waarheid. Als wij nu naar Genesis 3 teruggaan, dan kan ik geen duiven vinden. Dan zijn wij niet als duiven, maar als raven.

Een raaf is een roofvogel, daar zijn wij eerrovers van God. Want denk erom, wij zijn allemaal weggejaagd uit het Paradijs en dat om eigen schuld.

Hoe kan nu ooit een raaf, een duif worden? In de natuur kan dat niet, daarom is genade geen natuurproduct. Genade is een wonder uit God, door Christus. Dan is er wat nodig; dan moet er wat gebeuren wilt u ooit van een raaf een duif kunnen worden. Weet u wat er dan gebeuren moet?

Nu hier staat het, wij vertellen u geen nieuws. U kunt het allen zelf lezen, het staat allemaal in de Bijbel.

Wat moet er dan gebeuren? Wat de Heere Jezus zei tot Nicodémus: 'Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het koninkrijk Gods niet zien'.

De apostel Paulus noemt dat zo kernachtig in Efése 2: 1: "En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden".

Dus geliefden, met minder zal het niet kunnen. Er moet een wonder gebeuren. Wij moeten van de duisternis tot het licht, uit de geestelijke doodstaat gebracht worden. Dat kunnen wij bemerken bij Jona.

Jona kwam uit Gath-Hefer, gelegen in de stam Zebulon. Wat lezen wij in het eerste hoofdstuk, het eerste vers: "En het woord des Heeren geschiedde tot Jona, den zoon van Amitthai". Amitthai betekent: *waarheid* en dat geloof ik van Jona dat hij uit de Waarheid geboren is.

Ik geloof dat al Gods arme volk, zonen en dochteren van Amitthai zijn. Dat zij uit en door de Waarheid geboren zijn. Maar het moet in de vrucht openbaar worden. Waar blijkt dat uit, dat zij uit de Waarheid geboren zijn?

Wel geliefden, omdat zij een hartelijk leedwezen in hun ziel hebben, omdat zij tegen God gezondigd hebben. Weet u wat David zegt in Psalm 32: 3: " 'k Bekend', o Heer' aan u oprecht mijn zonden, 'k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden".

Dan wordt hij een zonde bewenende zondaar. Om met Efraïm op de heup te kloppen en met een tollenaar op de borst te slaan zeggende: "Ik zal belijdenis doen van al mijn zonden".

Nu weten wij enigszins het adres van Jona, hij kwam uit het land van Zebulon. Jona, duif en uit de Waarheid geboren.

Nu gaan wij verder. Jona wat is er gebeurd?

Wel, Jona was uit God vandaan gereformeerd. Gereformeerd betekent: Uit God, door God, tot God bekeerd. Jona is uit God gereformeerd.

Weet u wat er nu gebeurd is? Dat valt toch tegen, van die gereformeerde Jona. Hij is geheel ongereformeerd geworden, u kunt dat lezen. Maar wat gebeurde? Daar komt de Heere tot Jona. Hij zegt tot Jona, nu heb Ik een boodschap en die moet weggestuurd worden naar Ninevé. Het is alsof de Heere zegt: Nu wil Ik u dat boodschapje meegeven om dat naar Ninevé te brengen. U hebt anders niets te doen om te zeggen, wat Ik zeg. Meer niet. Jona, ga nu naar Ninevé en trekt de stad door en zegt dan: "Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd, vanwege de ongerechtigheden welke groot en veel zijn". Dus gaat u er nu maar heen, om te prediken recht en gerechtigheid.

En wat gebeurde er? Jona had er geen zin in.

Wij weten Ninevé was de oude koninklijke hoofdstad van Assyrië en Jona als u nu daar komt en zij zullen Mijn woorden ter harte nemen en zichzelf verootmoedigen dan zal de Heere Zich afkeren van de hittigheid Zijns toorns. Nu, is dat dan zo erg Jona?

In de stad Ninevé woonden veel mensen. Maar Jona vond het veel erger om in de ogen van die mensen een leugen profeet te zijn.

Kijk dat is nu een mens, zelfs na ontvangen genade. Dan waagt hij er heel Ablasserdam aan.

Wij lezen dan dat Jona ging naar Jafo, ook genoemd Joppe, ook een zeehaven, en vond een schip gaande naar Tarsis. Kijk nu eens mensen, daar gaat Jona.

Hoe ziet hij er dan uit? Met de rug naar God toe. Wij staan met de rug naar God en met het gezicht naar Tarsis. O, dat is nu een mens, ondanks alles wat er gebeurd is en ondanks alles wat er gepasseerd is.

Bekeren betekent: omkeren, wederkeren en terugkeren. Ik geloof dat Gods arme volk net zo lang bekeerd moeten worden zolang zij leven op aarde. Elke dag onbekeerd, onbekeerd, onbekeerd. Dat kunnen wij hier ten duidelijkste zien bij Jona. Hij scheept zich in en daar ligt hij te slapen, menende buiten alle gevaar te zijn.

Maar die slapen, die slapen des nachts, van buiten donker en van binnen donker, aan alle kanten donker. Maar nu krijg je dat eeuwige wonder. En wat is dat?

Het is alsof de Heere zegt, dat gaat niet goed. Jona ligt daar te slapen als een os, onder in dat schip. Maar het gaat niet goed. Het is alsof de Heere zegt: Ik mis wat, maar wat zal dat zijn?

Het is alsof de Heere zegt: Nu heb ik daar op aarde nog een duif, maar Ik hoor hem niet meer kirren en piepen. Hij ligt in het onderschip te slapen, inplaats van te kirren als een duif en te piepen als een zwaluw. De Heere dacht: Ik zal deze duif eens op gaan zoeken. Ik zal hem eens terug brengen. Waarom Heere? Omdat hij zo'n lieve Jona is? Nee.

Omdat hij het zo waardig is? Nee.

Omdat hij zo'n bekeerde Jona is? Ook niet.

O, geliefden als God hun in Christus niet gemijnd had, dan was het voor eeuwig kwijt. Wij zijn veranderd, maar weet u wat niet veranderd is? De liefde van God in Christus, ten aanzien van Zijn uitverkoren Kerk.

Hij is dezelfde gebleven. Maar Jona is weggelopen en hij moet terugkomen. Nu die heidense mannen waren niet zo benauwd.

Maar wij lezen: ***"Toen vreesden de zeelieden en riepen een iegelijk tot zijn god".***

En nu geloof ik toch, dat daar onder in dat schip een mens lag die uit God vandaan wel eens bidden geleerd heeft. En wat nu bidden geleerd had, lag biddeloos in de schuit. Dan wordt het toch zo waar, wat onze ouden er van zeiden: "Wat loopt het dan laag af".

Daar lag Jona dan, totdat de opperschipper komt en zeide: "Wat is u gij hardslapende? Sta op, roep tot uwen God, misschien zal die God aan ons gedenken, dat wij niet vergaan". Het is toch wat, een kind van God, een meubelstuk van de hemel, die ligt nu te slapen als een os. Nu is het in het midden van het geweld der stormen. Hij moest wakker geschud worden, anders was hij blijven slapen. Maar goed, hij wordt toch wakker. Hij krijgt aanvankelijk toch de klappen naar zich toe. Want zelfs die heidense scheepslieden, bemerkten, dat dit anders was als anders. Zij hadden verschillende stormen meegemaakt. Maar dit was een storm die anders was als anders. Toen moest Jona voor de dag komen. Zij zeiden: "Wat is uw werk en vanwaar komt gij? Welk is uw land en van welk volk zijt gij?" Hij zegt: "Er is maar één oplossing." En wat is dat?

"Werp mij in de zee, zo zal de zee stil worden."

God houdt er geen zelfmoordenaars op na. Maar toen het moment kwam, toen hebben

zij Jona genomen en over boord gegoooid. Precies waar de vis zat? Nee. Nee, dan zou het geen kunst zijn.

Dan zult u misschien ook wel zeggen: "Smijt mij maar overboord met de wetenschap dat de vis op zijn plaats is. Zo is het niet! Nee.

Toen ging Jona overboord, met de liefde van het recht van God. Toen kon het wonder gebeuren, want er staat: "De Heere nu beschikte een grote vis, om Jona in te slokken".

Nu nog naar onze laatste gedachte.

Die grote vis slokte Jona op. En dan gebeurt het zo lezen wij: ***"En Jona bad tot den Heere zijn God uit het ingewand van den vis"***. De walvis slokte Jona op. En daar zit hij nu in de buik van de walvis. Weet u nu wat het grootste wonder geweest is? Wat zal nu het grootste wonder geweest zijn? Dat Jona in de walvis zat? Nee, dat was zijn eigen schuld, maar dat God in Christus in die buik van de walvis was.

Wij zullen het nog eens overlezen: "En Jona bad tot den Heere zijnen God, uit het ingewand van den vis".

Nu zegt onze tekst: "En ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen: (dubbele punt staat hier). Nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen".

Dat had nooit gekund als God in Christus in die walvis niet geweest was. Waar God in Christus is, dan brengt hij alles mee. Hij mocht geloven uit de buik van de walvis, dat hij de tempel Zijner heiligheid weder zou aanschouwen. Het is toch zo eenvoudig. Alzo is Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de walvis geweest.

En nu lezen wij in het laatste vers: "De Heere nu sprak tot den vis; en hij spuwde Jona uit op het droge".

Kijk nu maar, daar ligt hij. Nu geloof ik van al Gods volk, al komen zij niet in de buik van de walvis, dat zij uitroepen deze ellendige riep en de Heere hoorde en verlostte uit al deze benauwdheid.

Zingen Psalm 118: 7 en 8.

TOEPASSING

Mocht de kracht der Waarheid op onze zielen gebonden worden, in de spanne van de tijd en in de dag der zaligheid, waarin wij nog mogen zijn en mogen beleven aan deze zijde van graf en eeuwigheid. Opdat als het niet of nooit gebeurd is, dat dan dat grote wonder nog eens gebeuren mocht. Om van een raaf een duif te mogen worden. En dat door de kracht van de wedergeboorte, hetwelk is in Christus Jezus den Heere.

Wij hebben maar één ziel te verliezen. Wij hebben maar één leven te leven. Is het éne mis, is alles mis. Dat daarom de ernst van het leven nog op onze harten werd gebonden. Om vernederd te mogen worden door de krachtige hand des Allerhoogsten. Wij leven nog in de spanne van de tijd in het ogenblik dat wij nog zijn en nog leven aan deze zijde van graf en eeuwigheid. Om nog vernederd te mogen worden door de krachtige hand des Allerhoogste. Dat hebben wij kunnen zien bij Jona.

Wel ver, maar niet te ver van God vandaan. Hij lag nog onder het bereik van God. De Heere heeft hem nog getrokken met koorden van Zijn goedertierenheid. Want waar wij ook zijn, over de lengte en breedte der aarde, Hij zegt toch tot het Noorden geef, en tot het Zuiden houdt niet terug, brengt Mijn zonen en dochteren van verre, van het einde der aarde.

Och, misschien is dat nu nog nooit gebeurd. Wij leven nog in dat aanminnelijk heden der genade, in de dag der zaligheid. Dat dan de ernst van het leven en de schrik des Heeren Heeren u mocht bewegen. Want die Hem vindt, zal het leven vinden en trekken een welgevallen van de levende God. Maar daarentegen zegt de Heere, die Mij versmaadt zullen licht geacht worden.

Misschien zijn er die zeggen: Dat heb ik met aandacht beluisterd en wat u daar verklaard hebt, dat geloof ik voor Jona en dat geloof ik voor heel de Kerk, dat zij van een raaf een duif geworden zijn. Nu geloof ik dat geheel de Kerk, die uit de Waarheid geboren zijn zullen zeggen: "O God waar zal ik nu thuis horen?"

Vader Smytegelt zou zeggen als een gekrookt rietje dat ginds en weder gaat. Als naamloze over de wereld gaan. Och, dat de Heere mocht doorbreken. Weet u wat de apostel Petrus zegt?

Hij zegt: "Daarom, broeders benaarstig u te meer om uw roeping en verkiezing vast te maken, want dat doende zult gij nimmermeer struikelen."

De Heere God verlene nog uit Zijn menigvuldige rijkdom en naar Zijn grote genade dat.

Paulus zegt nogmaals: "Indien gij het gekregen hebt, wat zult gij dan roemen, alsof gij het niet gekregen hebt." Dan is alle roem des mensen ten enenmale uitgesloten, want zegt hij: Die roemt, roeme in den Heere. Amen.

LEVENSSCHETS VAN DS. SCHINKELSHOEK

Ds. J. Schinkelshoek werd geboren op 8 april 1916 te Capelle aan den IJssel en is overleden op 21 mei 1981 te Stavenisse.

Deze overleden leraar had aanvankelijk in zijn kinderjaren ook wel veel indrukken van dood en eeuwigheid, doch daar werkte hij overheen en leefde naar het goeddunken van zijn hart tot zijn zeventiende jaar. In dat levensjaar kwam er voor de jonge Schinkelshoek een ogenblik waarop hij, in verband met een voorval in zijn omgeving, bepaald werd bij de woorden: "... maar indien gij u niet bekeert, zult gij desgelijks vergaan". Aldus met schrik in zijn geweten stilgezet, kwam hij in een weg van ontdekking. Dood en eeuwigheid, schuld en verschrikking drukten op zijn hart en hij trachtte door doen en laten, door onderhouding der wet de gemaakte schuld te betalen. Toen hij echter negentien jaar was, werd deze weg voor hem zo toegemuurd, dat het in zijn waarneming onmogelijk werd om zalig te worden. Dat was onder een preek over: "God is wel barmhartig... maar Hij is ook rechtvaardig". Daar vervulden de deugden van Gods rechtvaardigheid, heiligheid en lankmoedigheid zijn ziel, terwijl er een diepere kennisneming kwam van zijn inwendig bederf. De afgrond riep tot de afgrond en ds. Schinkelshoek leefde in, dat: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen".

In zichzelf verloren, mocht hij toen vragen: "Is ernog een weg?" enz. Met de woorden: "Ik heb hulp besteld bij een Held...!" ging er toen iets open van de weg der zaligheid en mocht hij zien op het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt. Dit gaf wel verruiming, verwondering en wegzinking, doch later kwam hij toch ook daarmee weer in een gemis en leefde zijn ongeredde staat in. Dat was tot zijn acht en twintigste jaar, doch toen mocht hij in een weg van afsnijding het recht Gods niet alleen erkennen, maar ook omhelzen. Zoals hij weleens vertelde, mocht hij toen geloven in het Verbond begrepen te zijn met deze woorden: "Om het Bloed des Verbonds heb Ik uw gebondenen uitgelaten uit de kuil daar geen water in is".

In de loop van die jaren kreeg ds. Schinkelshoek ook werkzaamheden aangaande de bediening des Woords. Hij voelde zich gedrongen, doch anderzijds kon hij niet en wilde hij niet. Inmiddels werd hij ook ouderling in de Oud-Geref. Gem. te Kralingseveer. Uit een gesprek met ds. De Jong vloeide een onderzoek door de Commissie, doch zij namen ds. Schinkelshoek (toen vijf en dertig jaar) niet aan. Hiervan zei hijzelf in latere jaren: "Ze waren wijzer dan ik!" Evenwel bleef deze zaak in zijn hart.

Aldus in een onmogelijkheid verkerende, kwam de vraag tot hem: "Wat staat gij hier de gehele dag ledig?" Op zijn verweer kwam ook de opdracht: "Werk heden in Mijn wijngaard". En andere bemoedigingen.

De volgende dag kwam er tot ds. Schinkelshoeks verbazing een verzoek van een vrije gemeente te Monster om voor hen te spreken. Die eerste preek was (op 22 januari 1956) over Ps. 27: 14: "Wacht op den HEERE, zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken, ja, wacht op den HEERE". Het ging wonderlijk goed en van die dag af kwamen er steeds verzoeken om voor te gaan in vrije gemeenten, zodat hij nadien elke week sprak.

Tenslotte ontstond er door zijn herhaaldelijk spreken te Werkendam een goede band met die gemeente aldaar, die eigenlijk behoorde tot het groepje Chr. Geref. Gemeenten. De kerkenraad dacht te gaan aansluiten bij de Oud Geref. Gem. in Ned. en dat is ook gebeurd, doch daar ds. Schinkelshoek inmiddels hun ouderling was geworden, werd er raad gehouden met ds. Toes. Dit resulteerde in een onderzoek van

de Commissie, die op 4 juli 1968 de heer Schinkelshoek toeliet om in de gemeenten te spreken.

In het dagelijks leven was ds. Schinkelshoek een zeer bekwame machinebankwerker en in dat werk ook nog baas bij Werkspoor, doch deze bezigheden werden toen beëindigd.

Voorlopig was zijn ambtelijk werk nog veel te Werkendam, doch in 1970 beroepbaar verklaard zijnde als lerend- ouderling, mocht hij een beroep naar Kampen met vrijmoedigheid aannemen (intrede 26 mei 1970).

In Kampen werd de nieuwe voorganger spoedig op de handen gedragen van de gemeente, die ook onder zijn ijverige bearbeiding steeds toenam. Toegelaten tot de volle bediening van Woord en Sacramenten werd ds. Schinkels- hoek als predikant te Kampen bevestigd door ds. Van der Poel op 14 juni 1973 met als tekst Luk. 24: 47. In 1976 was ds. Schinkelshoek zeer ernstig ziek, doch na een gezegend verblijf in het ziekenhuis te Zwolle mocht hij boven aller verwachting nog weer herstellen. Op 24 januari 1979 werd hij door ds. Smits bevestigd te Stavenisse en deed daar intrede met een preek over 1 Cor. 3: 11.

Ds. Schinkelshoek had grote bekwaamheid om vergaderingen te leiden en in Kampen bleek ook een zeer vaardige pen bij het schrijven van zijn kerkblad. Ook in zijn preken bleek vaak zijn bijzonder schrander inzicht en men verwonderde zich over zijn welsprekendheid en woordenrijkdom.

Medio 1980 lag ds. Schinkelshoek met een heel ernstig hartinfarct in "Refaja" te Dordrecht. Er kwam nog weer herstelling en de arbeid werd in alle zwakheid nog weer hervat. Op de Synode van 20 mei 1981 was ds. Schinkelshoek vanwege een begrafenis niet aanwezig. De volgende morgen kreeg hij zelf een hartaanval, waardoor hij in een moment overleed.

De begrafenis, op 25 mei te Stavenisse, werd geleid door ds. Smits. De droefheid van familie en gemeente was groot; de scheiding was ook zo plotseling en zijn ambtelijke werk te Stavenisse was nog maar zo kort geweest (twee jaar en vier maanden). Wij zouden zeggen: voor deze gemeente te kort, doch Gods weg is in het Heiligdom.

*Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen;
Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't licht, dat van Zijn aanzicht straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.
Heft Gode blijde psalmen aan;
Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
Laat al wat leeft Hem eren;
Bereidt den weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt;
Zijn Naam is HEER' der heren.*

Psalm 68: 2.

PREDICATIE VAN DS. SCHINKELSHOEK

Psalm 25: 10

Lezen: Johannes 6: 48-71

Psalm 84: 3

Psalm 36: 3

Psalm 73: 13

Wij wilden uw aandacht vragen, om te trachten een ogenblik stil te staan bij hetgeen uw kunt vinden in het voorgelezen Schriftgedeelte: Het Evangelie van Johannes, het zesde hoofdstuk de verzen zevenenzestig en achtenzestig. Waar des Heeren Woord aldus luidt:

Jezus dan zeide tot de twaalf: Wilt gijlieden ook niet weggaan? Simon Petrus dan antwoordde Hem: Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.

Wij willen letten: Op Jezus en Zijn discipelen.

- Ten eerste: Met welke vraag Hij hen beproefd.
- In de tweede plaats: Welk antwoord zij geven.
- Om dan ten derde bij de ademtocht huns levens stil te staan.

Er is maar één Leraar op aarde geweest die Zijn Eigen Ik heeft mogen noemen en prediken. Die van Zichzelf heeft mogen spreken. Hij is de enige Leraar, de Allerhoogste, namelijk Christus, Die geen bediening gekregen heeft op de aarde, maar die Zijn bediening heeft mee gebracht uit de hemel, want alle knechten worden in de tijd tot de arbeid geroepen.

Maar Hij is van eeuwigheid tot deze arbeid verordineerd geworden. En Hij alleen, zeiden wij, mag Zichzelven noemen; Zichzelven prediken. Doch als Hij dat doet, dan is alles wat niet voor is, tegen Hem. Dat zien wij in het hoofdstuk wat is voorgelezen. Want immers, daar gaat Hij het enige van Zichzelf voorstellen; Hij is in alles Enig en Alleen. Niemand is Hem gelijk. Niemand kan wedijveren met Hem, of met Hem gelijk geschat of gerekend worden, zodat Hij betuigt dat Hij alleen de waarachtige spijze ten leven is. Hij betuigt dat Hij alleen de verdienende oorzaak der zaligheid is. Dat de Vader geen ding doet buiten Hem en geen ding doet zonder Hem. Maar dat Hij de eer Zijns Vaders zoekt, de rechten Gods verheerlijkt en dat de Vader de kroon, de eer en de heerlijkheid Zijns Zoons bedoeld. En uit dat eeuwig welbehagen des Vaders, daarvan gaat Christus nu prediken. En dan wordt alle godsdienst opzij geschoven. Dan wordt de mens met zijn eigen zijn en wezen aan de kant gezet. Dan wordt de mens met zijn doen en laten er buiten gezet en daar heeft de mens nu juist alles op tegen. Want wij erkennen Hem als het grote Middelpunt der zaligheid niet, maar staan zelf in het middelpunt. Wij willen niet voor het Voorwerp, voor Christus ons onderwerpen. Maar God bedoelt: wij het onderwerp, opdat Hij het enig Voorwerp der zaligheid zou zijn.

En ziet als Hij nu gaat spreken in deze tekst dan lezen en zien wij een droevige zaak gebeuren; ***velen wandelen van dien dag af niet meer met Hem.*** Dat is te begrijpen. Want een mens moet er voor ingewonnen, voor uitgewonnen en voor overwonnen worden.

Velen, er wordt geen getal genoemd, dat is opmerkelijk als wij het verband lezen.

Wel zijn discipelen, dat zijn de getelden in Zijn welbehagen, vanuit de stilte der eeuwigheid. Wij lezen *deez' en die is ook daarin geboren*.

Maar als wij die velen zien, dan moeten wij toch daarbij stilstaan wat Gods getuigenis daarvan zegt. Want dat waren zomaar geen mensen, die 's zondags in de kroeg zaten, dat waren geen mensen die in de brute goddeloosheid leefden en met de wet en het Woord des Heeren geen rekening hielden, het waren kerkmensen. Want zij worden hier getekend als velen van Zijne discipelen. Dus die mensen hadden zichzelf er voor gehouden, die hadden er wat voor verlaten, die waren ergens achteraan gegaan. Dat kan zeer onderscheiden geweest zijn. Daar lezen wij van in Gods Woord, dat sommigen Hem om den brode gevolgd waren, anderen om de tekenen en wonderen. Nu, die zijn er vandaag aan de dag nog. Dus een soort sensatielopers die zijn er nu nog en ze zitten in de kerk.

Zie deze waren achter Hem aan gegaan, maar hebben er nooit geen erg in gehad dat God Zijn Zoon niet gezonden had, om bekeken en om bewonderd te worden, maar gezonden had, opdat Hij zoeken zou wat verloren was.

Deze werden geërgerd aan de rede van Christus. Want zij gaan van te voren al zeggen: *Deze rede is hard*.

Nu kunt u de godsdienst horen praten. Dat zegt Gods arme Kerk niet, nee dat zegt een godsdienstig mens. Die zegt: ja man, de Waarheid is hard. Het is niet waar hoor, de Waarheid is recht. En nu wordt dat arme volk er voor ingewonnen, als de diepte van hun val gepredikt wordt, dan zeggen zij niet: zou het wel zo erg wezen? Maar zij bevinden in hun hart, dat het nog veel erger is als enig mensenkind dat kan uitspreken. En dat gaat door, want als Gods kinderen na ontvangen genade in de doorgaande ontdekking een blik in hun hart slaan, dan zeggen zij: Het wordt met de dag erger!

Die bron blijft maar opgeven en roepen zij menigmaal uit: Geen tong kan uitspreken de diepe bedorvenheid van mijn boos en goddeloos bestaan. Deze rede is hard, wie kan dezelve horen? Dat is niet om aan te horen.

Nu zien wij er velen heengaan, in de weg waarin zij altijd gewandeld hadden. Want zij hadden een omkering, maar geen bekering in hun leven. Zij waren wel van korps veranderd, maar zij waren niet door hartvernieuwende genade vernieuwd geworden. En wat voor oorzaken kunnen er niet zijn: Een kneep in de consciëntie, een schrikbarende gebeurtenis, een ontroerende omstandigheid, maar zijn nooit door die vernieuwing des Geestes, tot die waarachtige keus van het hart gekomen, dewelke een onberouwlijke keus werkt in Gods Kerk bij de aanvang. Zij keren zich af, die velen. Wij hebben straks gezegd: God telde de Zijnen van eeuwigheid. Hij telt ze in de tijd, als niets geen waarde hebbende in zichzelf, maar als dierbaren in Zijn oog. Want zijzelf kunnen het niet begrijpen, dat zij uit vrije verkiezing de voorwerpen zijn van Gods eeuwige liefde. Dat kan de Kerk nooit bevatten. Zij zeggen:

*Waarom was het op mij gemund,
Daar er zóveel gaan verloren,
Die Gij geen ontferming gunt?*

O, de getelden die moeten er komen. Daar is Zijn wezen aan vast en Zijn eer aan verbonden. Daar heeft God alles voor gegeven, wat Hij had. Dus daar is God op gesteld, uit kracht van Zijn eigen verdiensten.

Nu gaat het niet om die velen, erg als u erbij behoort, maar die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle. Het is juist de vreze in Gods Kerk. Die kunnen elke dag maar geen kind van God zijn, nee er is geen onmogelijker daad uit kennisneming, om met God verzoend te worden. En met God verzoend zijnde, zich afvragende, of zij ooit nog wel

eens behouden in de haven aan zullen komen.

Maar ziet nu staan er twaalf, die blijven staan, maar daar was nog een Judas bij. Dus wij moeten wel nauwkeurig onderzoeken. Om niet over het ijs van één nacht te gaan, zeiden de ouden. Want bij die twaalf wordt nog ene verrader, een huichelaar, een Judas gevonden. Wij lezen van het laatste avondmaal, dat Christus zegt: Eén uit u zal Mij verraden.

Zij zeggen allemaal, ben ik het, ben ik het Heere? Zij stonden niet zo vast in hun schoenen; zij zaten niet zo hoog op de bok. Ach, de huichelaar wordt dat nooit, maar voor Gods volk zal het een eeuwig wonder wezen, als zij niet als huichelaars zullen openbaar komen.

O, daar geliefden als u nu tegen Judas gezegd had: Man, je kunt nog aan de strop terecht, dan zou hij zeggen: zou het waar wezen?

Maar Petrus en Johannes en de anderen, zullen zeggen: Dat zal alleen maar een bewaring van de hemel wezen als dat niet gebeuren zal, als ik daarvoor bewaard zou mogen worden.

En zie: Nu staan zij daar bij elkander. Jezus maakt ze aan het praten. Hij vraagt hun, wilt gijlieden ook niet weggaan? Jezus gaat hun hier onderzoeken en een vraag stellen. Dat is toch ook een wonderlijke zaak. Is Christus onwetend? Nee! Nee, want Hij kent ze, want Hij heeft ze van de Vader gekregen als gegevenen. Hij kent ze in hun leven, in hun gangen.

De Kerk kan omdolen en Christus niet in het gezicht. Maar de Kerk is nog nooit uit het gezicht en uit het oog van Christus geweest. Want Hij is de trouwe Wachter die niet sluimert, Die niet slaapt. Hij slaat hun gade in hun droefenissen, in hunne smarten. Hij weegt precies voor hen uit, de weg der beproeving. Hij gaat ze na. Dus Hij hoeft het niet te vragen uit onwetendheid. Dan waren zij veel onwetender als Hij, want in Hem is de wijsheid en in hun de dwaasheid en de onwetendheid. Hij is de Leraar die alles weet en zij de leerlingen die niemendal weten.

Maar waarom roept Hij hun dan?

Wel Christus beproefd hier, opdat het God'lijk goed tevoorschijn zou komen. God kijkt nergens anders naar, dan naar het Zijne. God verlustigt Zich alleen in Zijn eigen werk. "Al wat Gij wrocht, dat zal juichen tot Uw eer".

Nu gaat Hij ze beproeven en vragen, opdat daaruit dat werk des Heeren in hen zou geopenbaard worden. Want hij doet alsof zij het voor het kiezen hebben. Zou dat waar zijn? Nee, zij hebben niet meer te kiezen. Zij mochten een keertje kiezen, de keuze is gevallen in die discipelen hun hart en zij zitten daaraan vast, met die onverbreekelijke koorden van eeuwigheid. Die kunnen nooit meer verbroken worden. Zodat zij niet voor de keus gesteld worden, alsof het aan hun lag en zij zouden afkeren en wederkeren. Dat deed Orpa wel, maar Ruth niet, geliefden. Al is er voor Ruth in Kanaän niets te verkrijgen, dan gaat zij toch mee.

Die liefdekoorden en die liefdestrekkingen. Zij zegt: "Waar gij zult gaan, zal ik gaan en aldaar zal ik dan sterven". Die band die spreekt ook bij die zwaarmoedige Thomas. Nu dat zeggen ze, maar laat hem maar schieten hoor. Ik wenste wel dat er nog van die Thomassen dagelijks gezien en ontmoet werden. Dan mogen zij zeker wel een beetje zwaarmoedig zijn. Laten wij maar een beetje zwaarwichtig wezen.

Dan gaat Christus spreken, dat Hij zal worden gevangen genomen en overgeleverd en gedood zal worden. Maar dan gaat die band spreken, want dan gaat Thomas betuigen, wat wij van Thomas niet verwacht hadden. Petrus, nu ja, maar Thomas getuigt, laten wij dan met Hem gaan en met Hem sterven. Het is beter met Hem te sterven, dan zonder Hem te leven. Deze koorden zijn zo sterk, dat zij bij Mozes voor de dag

komen. Die verkoos liever met dat volk smaadheid te lijden. Niet om naar de hemel te gaan, als dat hij voor een tijd de genietingen der wereld zou hebben, achtende de zaligheid. Nee geliefden, daar staat de krant van vol met dat godsdienstige gepeupel in onze dagen. Maar achtende de smaadheid van Christus grotere rijkdom te zijn, dan al de schatten van Egypte.

Nu gaat Simon Petrus spreken. Hij neemt het woord, hij wordt de spreekbuis van de discipelen. Een man rijk van zaken, een man rap van tong. Daar heeft hij voordeel en daar heeft hij nadeel van gehad. Scherpe bestraffingen zijn z'n deel geweest.

Ga achter Mij gij satanas, gij verzint niet de dingen die des Geestes, maar die des vleses zijn. Doe dat zwaard weg Petrus, want die met het zwaard slaan, zullen door het zwaard vergaan.

Ik kan goed begrijpen dat er wel eens zijn die zeggen, had ik mijn mond maar nooit opengedaan, had ik maar nooit iets gezegd. Maar ik kan ook goed begrijpen, dat een arme stumper eens zegt: Och, dat ik die tong van Petrus had. Dat ik het eens kon zeggen, wat in mijn hart wordt waargenomen.

Dus Petrus neemt het woord. Wat gaat hij zeggen: ***Heere, tot Wien zullen wij heengaan?*** Een mens kan overtuigingen hebben van de diepe staat zijner ellende. Hij kan inlevingen hebben door een gezicht van zijn verloren staat, waarin hij zich bevindt. Hij kan wezen als een doodslager in Numeri, die een doodslag bedreven heeft en nu ligt onder de wetsvervolging van de bloedwreker. Maar waarheen zal hij vliesen? Waarheen zal hij gaan? Naar de Heere Jezus? Hij weet daar niet van en hij kent Hem niet. Hij heeft een rondgang in zijn ellende. Hij komt er niet uit en hij kan er niet uit, geliefden. Hij is besloten van alle zijden, omringd door dikke duisternis. Hij is als een mens die midden op de hei door zware plasregens en onweders overvallen is en waar geen schuilplaats ter verberging is. Hij kan zich niet links, niet rechts, niet voorwaarts nog achterwaarts wenden.

De hemel is bedekt met dikke duisternis, plasregens storten zich uit, bliksemstralen kunnen hem elk ogenblik wegvagen, om een aller ellendigste- een droeve- een verschrikkelijke- en een donkere dood te sterven. Dus daarin wordt het niet gevonden. Maar zie geliefden, als het nu God behaagd in deze weg van overtuiging van de mens in zijn verloren staat hem een gezicht te geven op de gezegende weg der verlossing, dan gaat dat altijd vooraf door kennisneming van de onmogelijkheid om uit de staat der diepe ellende, om uit zijn verlorenheid nog immermeer verlost te kunnen worden. Weet u hoe de Heere dat doet?

Niet met een voorkomende tekst en niet met series beloften en toezeggingen. Nee zij leven hun diepe val in Adam in, daar zij zo bedorven zijn geworden. Onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Nu moet u dat even onderscheiden.

Een gezichtelijke kennisneming van de val in de weg van onmogelijkheid is niet een dadelijk door God uit de rechterlijke handelingen in de val gezet te worden. Want in de eerste daad ziet hij zich liggen, gans ontbloot uit kracht van voortbrenging door Adam. Maar nu het eerste in deze diepe onmogelijkheid met het toevallen van die gerechtigheid, ontsluit God dat dierbaar Evangelie der zaligheid. En dat bestaat niet in woorden, maar in kracht. Dat bestaat er niet in dat je zomaar een tekstje krijgt: Hij heeft mijn ziel gered, mijn tranen willen drogen.

Nee, mijn geliefden dat doet God niet in beschouwende kennis en niet in de wetenschap. Dat doet de Heere in een werkende omzettende daad in de ziel, als hun ogen geopend worden voor het heil dat Hij bereid, de weg die Hij ontsloten heeft, het pad dat God gebaad heeft, waardoor ellendigen en zondaars gezaligd kunnen worden.

O, uit deze evangelische ontsluiting wordt een evangelische vrucht geboren, ingeleefd wordt in het gemis, maar die zich uitstrekt naar het heil. Wij zeiden: een rondgang in de ellende had hij. Maar nu krijgt hij een uitgang uit de ellende. "Och dat mijn oog dat goede mocht aanschouwen, wat Gij Uw uitverkorenen toe wilt voegen."

Er wordt veel over het geloof gesproken. De ene mag geloven een kind van God te zijn, de andere mag geloven dat er een beginsel ligt, een derde mag geloven dat hij er toch geen vreemdeling van is. Weet u wat het hier is: Hier blijf ik in het middelpunt staan. Maar deze uitgaande daad die richt zich tot het Voorwerp door de ontsluiting van het Evangelie.

Wij zouden ook de discipelen hierin kunnen plaatsen, want zij staan hier onder de profetische arbeid van Christus en als wij nu Petrus eens gaan beluisteren in zijn evangelische wortel, in deze uitgaande daad uit dat ingestorte wezen dat in Christus is. Nu gaat hij hier met een wedervraag beantwoorden. Dat is kerkelijk, want wij moeten niet te veel tegen God te zeggen hebben, want Hij is de Alwetende. Maar vragen om onderwijs. Hier gaat Petrus een beroep op Christus Zelf doen. Hier gaat hij in eenvoudigheid vragen: Beken het nu maar Zelf, Heere, is er voor ons een andere weg? Is er een ander Iemand, waarheen wij ons zouden kunnen begeven? Hebben wij nog enige verwachting, van hetgeen wij verlaten moesten en verlaten mochten?

Want dat is ook waar, zij moesten de wereld verlaten en zijn ijdelheden. Zij mochten dat verlaten, waarvan zij nooit geen spijt meer zouden hebben.

En nu gaat hij zeggen: Wij hebben eenmaal de wereld verlaten en zouden wij nu tot de wereld gaan om het daarin te zoeken?

Hij wil Christus hier tot verantwoording, als wij dat woord gebruiken mogen, roepen. Hij zegt: Beken het nu Zelf maar, zoals hij straks gaat zeggen: "Gij weet dat ik U liefheb". Zo gaat hij hier zeggen: Kijk maar in mijn hart, want de wereld kan niet verkwikken met zijn ijdele dienst, want dat is een gevaarlijke dienst. Want u kan de wereld vast in uw armen klemmen, maar misschien vandaag nog laat de wereld u los. En dan is er maar ene weg en dat is rechtstreeks naar het eeuwige verderf.

Wij lezen van de rijke en arme man, beiden zijn gestorven. Maar wij lezen van de arme man toen hij stierf en hij werd gedragen, dus in zijn dood opgevangen. De rijke man stierf ook en er was niemand om hem op te vangen en hij sloeg zijn ogen op en hij was in de hel.

Nu gaan wij door, o geliefden, wie weet hoe lang die discipelen in deze weg gezocht en in deze weg gewandeld hebben, maar het oog werd door God ontsloten. "Wij hebben Dien gevonden van Welke Mozes en de profeten gesproken hebben." Ziet hij gaat zeggen: Tot Wien zullen wij heengaan? Daar is voor ons geen andere weg, er is voor ons geen ander pad, al moeten wij er eeuwig bij omkomen en verloren gaan. Ach, dan zullen wij toch het oog op U blijven slaan en het van U verwachten, want in Hem hadden zij Alles gezien. In Hem zagen zij alleen verbergings, ontkoming en verzoening. In Hem alleen herstelling in de gemeenschap Gods. Tot Wien zullen wij henen gaan Heere, zegt Petrus. Wij hebben alle middelen beproefd, maar nu gaat hij Christus tot getuige roepen, dat het ingegraveerd is in hun harten:

*Geef mij Jezus of ik sterf,
Buiten Jezus is geen leven,
Maar een eeuwig zielsverderf.*

Hij getuigt: "Gij hebt de woorden des eeuwigen levens". Daar zoeken wij gelijk mee te besluiten.

Zingen: Psalm 36: 3

TOEPASSING

"Gij hebt de woorden des eeuwigen levens."

Dat hadden de discipelen geproefd en gesmaakt. Daar waren zij verliefd op geworden. Daar gingen hun zielen naar uit, bij de aanvang en ook bij de voortgang. Zijn Woord verkwikt het hart. Zijn Woord achten zij boven alles dierbaar. Dat woord heeft waarde, want het is een Woord dat van liefde druipt, dat met onderwijzing vervuld is en met kracht vergezeld gaat, dat is omdat op Zijn lippen genade is uitgestort.

Eén woord als Hij spreekt, is meer waard als duizend woorden van wie dan ook. Want Hij doet de klank der genade horen in het hart van bedroefden. Hij geeft sterkte en krachten door Zijn Woord aan degenen die hopen op Hem wachten. Hij verlevendigt door Zijn mond en door Zijn Woord. "Gij hebt de woorden des eeuwigen levens". Hij zegt tegen Zijn gevangenen, veracht toch Mijn goedheid niet, nooit zal Hij Zijn gevangenen begeven. Hij spreekt tot de gebondenen: *Vreest niet, ulieder God zal komen, en Hij zal ulieden verlossen.* Hij weet met de moede om te gaan. Hij weet een dwaas het rechte onderwijs te geven. Door Zijn lippen worden de dwalenden terecht gebracht en door de kracht Zijns Woords zet hij ze aan de voetbank Zijner voeten om te doen hopen op Zijn heil.

O geliefden, dat is groot als een zondaar ook in de verdere weg door de kracht van het geloof Hem mag omhelzen en toe-eigenen. Het is groot om in de liefde eens weg te smelten op aarde. Maar dat zijn bijzondere tijden, dat zij in hope op Hem zich moge verlaten. Ach geliefden, wat kan het bij Gods kinderen zo ver weg, zo bang zijn dat zij weleens uitroepen: De liefde van God, daar durf ik niet op te rekenen en het geloof, ik kan er niet komen, maar ach, als u het uit God vandaan nog eens geloven mocht: "Gij hebt de woorden des eeuwigen levens". Daarin sprak Hij onderwijzend en beschamend, maar ook opleidend en bemoedigend.

Houdt aan grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven.

Nooddruftigen, veracht Zijn goedheid niet.

Nooit zal Hij zijn gevangenen begeven.

Zie maar naar die oude Simeon, die man heeft verwacht, verbeid en hij is niet beschaamd terug gekeerd. Als hij nu mag omhelzen en aanschouwen, dan zegt hij: "Mijn ogen hebben Uwe zaligheid gezien".

Dan krijgt hij ruimte in Christus en een toevallen tot God. Amen.

LEVENSSCHETS VAN DS. VAN DER POEL

Ds. Joh. v.d. Poel werd geboren op 26 april 1909 te Hendrik Ido Ambacht en is overleden op 9 oktober 1981 te Ede.

Over het persoonlijke en het ambtelijke leven en de betekenis van ds. Van der Poel voor Gods Kerk in deze eeuw zouden we vele bladzijden kunnen schrijven, doch dat hoeft niet. Immers heeft hijzelf, in enige van zijn boeken (vooral in "Eben-Haëzer") tamelijk veel van zijn leven beschreven en ook zijn er door anderen reeds verschillende artikelen aan zijn persoon en leven gewijd. Wij maken nu geen samenvoeging van al dat geschrevene; we raden de lezers veel liever aan om zelf bijv. "Eben-Haëzer" te lezen. Daar heeft men verhalen over zijn moeder, zijn bekering, zijn gezinsomstandigheden, zijn leven als leraar met de talloze wederwaardigheden en zijn zeer vele ziekten, enz. weergegeven door hemzelf op een geheel enige, spontane wijze, sprankelend van milde humor en toch met grote ernst en zodanig, dat er een geur aan is, een liefelijke reuk van het leven der genade. De inhoud van zijn leven en prediking was: "God zoekt de zondaar!"

Wij zullen dus vooral volstaan met het op orde vermelden van enige zaken en noemen voorts nog enkele dingen, die in zijn boeken weinig aandacht hadden of onvermeld bleven. Tot zijn achttiende jaar leefde ds. Van der Poel, zoals hij geboren was. Daar wensen we niets van op te halen, want we zijn het er hartelijk mee eens, als hij uitdrukt: "Al de zonden en ondeugden, die ik niet hoef te beschrijven en waarover ik ook niet mag schrijven, want men kan de zonden dienen door over de zonden te praten".

Zijn moeder was zeer Godvrezend, doch in november 1927 was ze erg ziek en met haar ziel was zij in de banden des doods. Zij heeft toen ook met bewustheid ontvangen de vrijspraak van schuld en straf en in Christus een recht tot het eeuwige leven. Toen zij echter nog in de grootste benauwdheid verkeerde, greep dat haar zoon ontzaglijk aan en God gebruikte dat tot zijn eeuwig behoud. "Op 8 november 1927 tussen 8 en 9 uur werd er een pijl in m'n hart geschoten door middel van het gebed van mijn lieve moeder. Toen was het gebeurd met lachen, sport en spel. Er was niets meer dan dood, eeuwigheid, schuld, hel en rechtvaardig oordeel.

Totdat, waarde benauwdheid ten top gestegen was in de eerste week van maart 1928 onder een preek van kand. Heikoop een deur der hoop werd ontsloten in het dal van Achor. "Ik kon nog bekeerd worden".

In die tijd waren verschillende oude leraren in de Ger. Gem. voor hem tot zegen en de Chr. Geref. ds. Van Ree te Barendrecht noemt hij zijn geestelijke vader. Men leze wat ds. Van der Poel zelf verder van zijn bekering verhaalt in "Eben-Haëzer" (p. 13-27).

't Was een man met grote genade.

Zijn moeder kreeg vóór zijn geboorte in haar hart: "Evenwel, het vaste fundament Gods staat," enz. en op zijn vijfde jaar: "Deze is Mij een uitverkoren vat om Mijn Naam te dragen," enz. Na zijn bekering was het als bij Simson: "de Geest des HEEREN begon hem bij wijlen te drijven" (Richt. 13: 25). Zijn huiselijke omstandigheden zullen we hier niet verhalen en van zijn weg tot het ambt stippen we slechts aan, dat hijzelf meldt van een roeping uit Jer. 1: 7 en zijn zending uit Jes. 41: 15.

Gods weg was voor hem niet in de Ger. Gem., doch: "Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn; deze moet Ik ook toebrengen..." In Giessendam hadden de mensen, die in 1930 ds. Daan Overduin gevolgd waren, een gemeente gevormd die vacant en eigenlijk een vrije gemeente was. Zij lieten ds. Van der Poel voorgaan (vanaf september 1937) en dit viel zodanig bij het volk, de kerkenraad en de

gemeente, dat zij hem spoedig als hun voorganger begeerden. In een gesprek betuigden zij, hoe het in hun hart lag en toen hij naar huis ging getuigde de Geest met kracht in zijn hart, dat deze zaak echt van God was: "En gans Israël, van Dan tot Berséba toe, bekende, dat Samuël bevestigd was tot een profeet des Heeren".

Giessendam beriep op 19 februari 1938 en de bevestiging als lerend-ouderling geschiedde eind maart door ds. M. Overduin met 1 Cor. 1: 5-8. De gemeente te Giessendam sloot met haar voorganger aan bij de "Federatie van Oud-Geref. Gemeenten" op 23 februari 1939 en op 29 maart 1939 werd ds. Van der Poel als leraar bevestigd, ook door ds. M. Overduin, met een preek over Openb. 2: 10 (laatste gedeelte). Ds. Van 't Hoog sprak hem toe en wellicht ook ds. C. Kramp. 's Avonds deed de nieuwe leraar intrede met Col. 4: 3 "Biddende meteen ook voor ons, dat God ons de deur des Woords opene, om te spreken de verborgenheid van Christus, om welke ik ook gebonden ben".

De oude moeder Van der Poel mocht nog beleven, dat zij mocht deelnemen aan het Heilig Avondmaal, bediend door haar zoon en is kort daarna (herfst 1939) op zestigjarige leeftijd ingegaan in de eeuwige rust.

In zijn beginjaren te Giessendam liep ds. Van der Poel eens al zuchtend door het dorp en zichzelf als een onwaardige kennende, zei hij: "O, Heere, hoe hebt U mij nou toch tot dit werk kunnen roepen? Ik ben de grootste dwaas, de meest ongeschikte die U hiervoor hebt kunnen vinden!" Op dat afkeuren van zichzelf mocht hij gelovig zien op de zalving van Christus als het Hoofd en hoe er nu van die zalving ook op hem mocht afdalen "boven Uwe medegenoten" (Ps. 45 en Zondag 13). Het is in zijn leven inderdaad steeds gebleken, dat hij een gezalfde knecht was.

De prediking van ds. Van der Poel is gezegend tot toebrenging, onderhouding, onderwijzing en vertroosting. In zijn preken was hij singulier bij uitstek; hij had iets geheel aparts, iets eigens dat niemand kan nadoen. Hij had iets populairs, waardoor hij velen aantrok en ook wat meer mocht zeggen als een ander, ook al was het weleens wat minder deftig. Hij was een leraar, die in het hart van Gods volk verklaard lag en als Paulus kon zeggen: "Dat gij in onze harten zijt, om samen te sterven en samen te leven". In Giessendam beleefde hij met zijn gemeente de Tweede Wereldoorlog en met liefde leefde hij mee in alle moeite en zorgen. Zeventien jonge mannen van zijn gemeente moesten naar Duitsland. 't Is zielsroerend, als men leest in zijn afscheidspreek, hoe innig hij meeleefde en tobde en bad en hoe ze naar Gods belofte - al werd het nog zo beproefd - allen uit 's vijands land mochten wederkeren.

We lazen in een oude krant ("Merwebode") het verhaal van de acht tochten, die ds. Van der Poel in de hongerwinter maakte met scheepjes vanuit het bezette gebied naar het bevrijde Brabant en hoe ze telkens veilig mochten weerkeren met grote hoeveelheden voedsel voor de hele hongerende dorpsbevolking. Dit alles werd biddend ondernomen en in het geloof gedaan. Deze zaak is door hemzelf slechts in 't kort genoemd in zijn boeken. Mondeling hebben wij hem er nooit over horen praten, doch op de bevolking in die streek heeft het diepe indruk gemaakt en men had ontzag voor hem.

Na vele wederwaardigheden en vele diepe beproevingen van ziekten en ziekenhuisverblijf leidde Gods weg in 1955 door de onmogelijkheid heen van Giessendam naar Ede. Zowel de afscheidspreek (13 april 1955) als de intreesprek (22 april 1955) verschenen in druk en zijn ook afgedrukt in "Oud, maar niet te oud". Te Ede werd ds. Van der Poel bevestigd door ds. du Marchie van Voorthuysen met een preek over Ez. 3: 17.

In Ede heeft ds. Van der Poel nog zes en twintig jaren het Evangelie van vrije genade mogen uitdragen. De belangstelling was groot en vooral toen de gemeente zich

ontwikkelde tot een "regionale gemeente", moest het kerkgebouw verschillende malen vergroot worden vanwege de grote menigte hoorders.

In zijn prediking mocht hij levendig en getrouw blijven doch evenzeer in het pastorale werk was ds. Van der Poel een enige man, een man om veel van te houden.

Toen hun leraar september 1977 in een herdenkingsdienst mocht herdenken, dat het veertig jaar geleden was, dat hij Gods Woord was gaan verkondigen en tevens veertig jaar getrouwd was, verzond de kerkenraad te Ede uitnodigingen met als opschrift: "Gelijk gij weet, hoe wij een iegelijk van u, als een vader zijn kinderen, vermaanden en vertroostten" (1 Thess. 2: 11). Daar was ds. Van der Poel inderdaad treffend mee getypeerd.

Hij was een echter herder. 't Is dikwijls gebeurd, dat er iemand in levensgevaar in het ziekenhuis lag en dat ds. Van der Poel de nood opgebonden kreeg en na enige dagen en nachten van worstelingen een afgesmeekte uitredding mocht aanschouwen. "Laat de priesters, des HEEREN dienaars, wenen tussen het voorhuis en het altaar, en laat hen zeggen: Spaar Uw volk, o HEERE!" (Joël 2: 17). Dat kende ds. Van der Poel in de praktijk.

Wat had hij, als man die zelf zoveel lichamelijk geleden heeft, een gevoelvol begrip voor zieken, voor rouwdragenden, voor "weduwvrouwen en weduwmannen", zoals hij dat in die stukjes in zijn kerkblad steeds uitdrukte. Wat heeft ds. Van der Poel ook een groot aantal moeilijke zaken in zijn kerkverband te behandelen gekregen! Hij was een bij uitstek vaderlijke figuur en waar hoogmoed en liefdeloosheid verdeeldheid bracht, gebeurde het dikwijls, dat zijn liefde en bezadigd oordeel weer 't een en ander terecht mocht brengen.

't Is verbazend, was ds. Van der Poel in zijn lichaam allemaal doorstaan heeft, zoveel ziekten, operaties en kwalen! Het is vervuld, wat hij in zijn jonge jaren kreeg te geloven: "Dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods". In "Eben-Haëzer" (p. 38) zag hij ook die rol met klaagliederen uit Ezechiël 2.

Vanaf Nieuwjaar 1936 werd die rol afgeleerd: zeven en twintig keer in 't ziekenhuis, dertien operaties, vier maal longembolie en een keer hartinfarct. Verscheidene malen mocht hij weerkeren uit de kaken des doods om door alle onmogelijkheid heen nochtans weer opnieuw de bazuin des Evangelies te laten horen.

Ds. Van der Poel leek wel wat op Luther: beiden hadden een sterk geloof, wel vaak bestreden, doch altijd weer overwinnend; beiden ook een opgeruimd karakter met veel gevoel voor humor en origineel, ook wel impulsief in het spreken. Hij zat ook vooral niet sekte-achtig opgesloten in z'n eigen kerkje, maar hij had vrienden onder alle richtingen en over alle kerkmuren heen ("de kerkmuren hebben wij tot drempels verlaagd"). Zo was hij als Luther een man, die een grote plaats had in het geheel der Kerke Gods en hij voelde ook echt in z'n hart gemeenschap met de Kerk van alle plaatsen en van alle eeuwen.

Ds. Van der Poel was volmaakt in Christus, doch in zichzelf een man met veel gebreken. Maar dat heeft hem zeer veel in de verootmoediging gebracht en daarom is hem ook veel barmhartigheid geschied. Zo mocht hij dan ook een paar dagen voor zijn heengaan echt het hoofd omhoog heffen, door het geloof wetende, dat zijn verlossing nabij was. De Heere vergeve en bekere al degenen, die hem als knecht des Heeren licht geacht hebben, zowel binnen als buiten de Oud-Geref. Gemeenten en ook die mensen, die een zekere afgoderij met hem bedreven hebben. We vrezen, dat dezulken nu weer nieuwe afgoden hebben, doch de Heere mocht hen bekeren tot de echte levende God van ds. Joh. van der Poel.

*'k Zal dan gedurig bij U zijn,
In al mijn noden, angst en pijn;*

*U al mijn liefde waardig schatten,
Wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten.
Gij zult mij leiden door Uw raad,
O God, mijn heil, mijn Toeverlaat;
En mij, hiertoe door U bereid,
Opnemen in Uw heerlijkheid.*

Psalm 73: 12.

PREDICATIE VAN DS. VAN DER POEL

Psalm 25: 9

Lezen: 1 Timotheüs 3

Psalm 85: 3

Psalm 42: 1 en 3

Psalm 84: 6

Voor elke Bijbel lezer is David een bekende man. Die man zijn bekering staat in de Bijbel. Dus dat is een Bijbelse bekering. En een Bijbelse bekering is houdbaar, die is gangbaar op doorreis naar de eeuwigheid. Want een Bijbelse bekering is een Goddelijke bekering, dat is een geestelijke bekering, dat is een vlees kruisende bekering. Dat is een zonde dodende bekering en dat geeft last van de zonden en dorsten naar de hemel.

Wij hebben met elkaar opgezongen dat David een man was die wedergeboren was. Dat kan u horen in zijn verklaring, dat kan u horen aan zijn smeken, dat kan u horen uit de ellende die hij inleefde. Het is een kenmerk van een wedergeboren mens, dat hij inleeft wat zonde is en wat ellende is. Dat hij inleeft wat het zeggen wil, zonder en buiten God te zijn en zonder Christus.

David mist God met een levend gemis. Hij is God kwijt met smart en droefheid. Dat zijn de vruchten des Geestes. Want de strijdende Kerk heeft hier doorgaans meer klaagstof dan zangstof. In de hemel hebben ze het gezang zonder klagen, maar de strijdende Kerk leeft meest met vragen. Daar zegt diezelfde man van: *Vraagt naar den Heere en Zijne sterkte, Hij is het die uw heil bewerkte*. David vraagt in dat negende vers of de Heere naar hem zien wilde, of de Heere eens naar hem om zou willen zien. Wij kunnen hier dan ook weer beluisteren, dat God zoekt de zondaar en dan zoekt een zondaar naar God. Dat is gezond. En God zoeken, dat is God vinden. God heeft nooit gezocht, wat Hij niet gevonden heeft. Dat is de inhoud van de Bijbel. Samengevat in deze regel: God zoekt de zondaar.

Hij is het begin en ook het einde. Hij is de Eerste en de Laatste. Waar gaat het David om? Is hij bang dat de Heere hem niet ziet? Hij weet wel dat niemand buiten de alomtegenwoordigheid Gods, buiten de Voorzienigheid Gods kan zijn.

Maar het gaf David toch een blijkje van Gods gunst, een blijkje van Gods liefde; zegt Gij tot mijn ziel, Ik ben uw heil. Het gaat er bij David om, om een vriendelijk toeknikje, een liefdes teken. "Sla op mijn ellenden d'ogen!" Daar heb je nu een wedergeboren mens. Een kermend mens, maar in de hel is er niets dan kermen, eeuwig kermen, zonder meer. En de strijdende Kerk krijgt op aarde verstand van kermen. Dat is verstand met Goddelijk licht bestraald. "Zie mijn moeite".

David zegt: dat ik het eens geloven mag, dat U van mij afweet. Geloven mag dat U mij ziet en hoort. Hoop op de Heere, in de hope van het gebed ligt lucht, de opening des gebeds is een ademtocht van de nieuwe mens. De opening van het gebed is een verademing van je hart, van het uitstorten van je hart. Waarvan de Waarheid zegt: "Stort voor Mij uit uw ganse hart." O volk vertrouw op Mij in al uw smart. Dan heb je een toevlucht dag en nacht. Zie mijn moeite en mijn verdriet.

Nu is David aan de oorzaak ontdekt, waarom de Heere Zijn Aangezicht verbergt; waarom de Heere Zich zo terug trekt in Zijn gunst en in Zijn gemeenschap? Want Gods volk is in haar element als zij in Gods gunst en gemeenschap mogen leven. Dat is *het element van het nieuwe leven. Dat is de ziel van de Kerk*.

In God is al mijn heil mijn eer, mijn sterke rots mijn tegenweer. Maar David wordt gewaar: de zonden zitten tussen beide. En dat is de oorzaak van alle dood, van alle

kwelling, van alle moeite en van alle ellende.

Immers hebben de zonden de hel uit de hemel gehaald, de zonden hebben de dood gangbaar op de wereld gemaakt. En de zonden zijn sterker dan de dood, want de dood, doodt geen ene zonde. Zij zijn ook sterker dan de hel, want de hel brandt wel op de zonden, maar ook de hel verbrandt de zonden niet. Dan zou er een einde komen aan de hel. Want waar de zonden ophouden, daar houdt de dood op, daar houdt de hel op. Waar de zonden ophouden, daar is de hel weg. De toorn en de gramschap Gods zijn teniet gedaan, want dat is het enige waar God op toorn en dat zijn de zonden. Dat is ook het enige wat Hij niet gemaakt heeft. De ganse schepping heeft Hij gemaakt, maar de zonden heeft Hij niet gemaakt. Hij zal ze ook nooit erkennen. Hij wil de zonden niet alleen straffen, maar Hij moet ze straffen, omdat de zonden zodanig element hebben, dat ze nooit anders kunnen bedoelen: De dood van God.

Dat wil toch wat zeggen. Elke zonde is in zijn diepte een Gods moord. En wat is nu het eeuwiglijk wonder geweest, dat staat vermeld in de Schrift.

Dat de eeuwige Wijsheid een weg uitgedacht heeft, dat God moordenaars, gerechtvaardigd kunnen worden in de dood van Christus. David wil zeggen als u mijn zonden wegneemt, dan is mijn ellende weg. Het is waar ook.

Door Hem, wiens naam is Jezus, dat is Zijn ambtsnaam, Die in de wereld gekomen is, om zalig te maken wat verloren was.

"Neem mijn zonden uit mee'dogen." David wil zeggen, als U ze niet wegneemt dan komen zij niet weg. Dan blijven zij eeuwig tussen U en mij. En dan zult U eeuwig op mij moeten toornen en mij eeuwig moeten verdoemen.

Want ik weet geen weg buiten het bloed van Christus, buiten Uw offerande, buiten Uw Lievekind, buiten de dood van Uw lieve Zoon ooit met U verzoend te worden. "Neem mijn zonden".

Hij heeft het over zijn eigen zonden. Om over een ander zijn zonden te praten, daar leer je niets mee. U heeft niet voor een ander zijn zonden verloren te gaan. De apostel schrijft aan de Galatieërs, dat een ieder zijn eigen pak zou dragen. Hoor je wel: een ieder zijn Adams-pak dragen.

Waar komt het nu op aan? Dat wij personeel worden wedergeboren, anders is het verloren. Daar ligt een wedergeboren mens. David kermt hier, David weent hier of de Heere zijn zonden weg nemen wil. Hij weet als die weg zijn, dan zal Gods gunst en gemeenschap zich in de dadelijkheid verheerlijken aan zijn ziel.

Wij dachten uw aandacht te bepalen bij de enige Grond-en Fundamentsteen der eeuwige zaligheid. De brief van de apostel Paulus aan zijn geliefde en oprechte zoon Timotheüs, 1 Timotheüs 3 en daarvan dat derde hoofdstuk, waarvan nader het zestiende vers. Waar Gods Woord aldus spreekt:

"En buiten allen twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in den Geest, is gezien van de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid."

God doet alleen onmogelijke dingen, wij doen alleen mogelijke dingen. Onmogelijke dingen doen, dat kan een mens niet.

Wij kunnen alleen menselijke dingen en mogelijke dingen doen. Wat kan God? Een wereld scheppen en dragen zonder dat Hij vermoeid wordt. Heel de wereld leeft uit Gods beurs. Maar Hij kan ook herscheppen, dat is nog meer, want deze schepping gaat onder. Deze schepping heeft niet zoveel jaren meer voor haar als zij achter haar

heeft liggen. Zij begint aan haar einde te komen.

Hetwelk voorzegd is in de Heilige Schrift en Die liegt niet. Hij getuigt: Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, maar wel voor nieuwe mensen.

Voor nieuwe mensen door wedergeboorte die verzoend zijn met Hem, door Zijn bloed. Want in Christus is men een nieuw schepsel en die horen in de nieuwe schepping. Daar zingt David van in Psalm 25: "En het van God geheiligd zaad - hoor je wel -dat zal dat aardrijk erfelijk, als een gift, als een geschenk, bewonen." God heeft wonderen van genade in het leven van Paulus groot gemaakt.

Wat luidt in Handelingen 9? Hij maakt van Saulus een Paulus, dat was zo gebeurd. Hij was een felle tegenstander, maar genade is sterker dan het vlees. Genade deed hem plat ter aarde vallen, niet door de aarde, dat had hij verdiend. Dat hij met Korach, Dathan en Abiram neergevallen was, dat had hij verdiend, dat heeft hij levend beleefd. Zelfs nog in 1 Timotheüs schrijft hij: "Mij is barmhartigheid geschied."

Zeggende: Mij de grootste der zondaren, niet alleen voor de rechtvaardigmaking, juist in de heiligmaking.

Dat is een kruis voor het vlees om in zulk een stand van armoede, nochtans rijkdom bij aan- en voortgang te mogen kennen. God heeft hem niet alleen uitverkoren tot kindschap. Daar is hij nog goed mee. Knechtschap kan je verliezen, maar kindschap niet. Het kindschap wortelt in de eeuwige verkiezing. "En die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming." De wortel van het kindschap, die wortelt in de bodemloze bodem van het eeuwig soeverein welbehagen Gods, waarvan diezelfde apostel schrijft aan zijn oprechte zoon Timotheüs: "Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende deze zegel: de Heere kent degenen die de Zijnen zijn".

Hij weet wie Hij verkoren heeft. En Christus weet, wie Hij van de Vader ontvangen heeft. Hij weet, wie Hij gekocht en door Zijn bloed betaald heeft.

Daar blijft er niet één van achter. Niemand hoeft ongerust te wezen, als de wereld vergaat, dat dan de hemel niet vol zal zijn. Maar dan komt de vraag: Zou ik door genade de hemel mee vol mogen maken? Of moet ik de hel mee vol maken? Wij kunnen op aarde niet blijven. De onbedrieglijke lippen der Waarheid getuigen het. Het evangelie van Johannes dat derde hoofdstuk. Tenzij dat een mens niet wedergeboren is. Twee moeders, onze natuurlijke moeder baart ons op de dood aan. En de tweede Moeder baart ze uit de dood in het leven. Die baart ze uit de hel naar de hemel.

Eens geboren, zeggen de ouden, is gewis verloren. Als nu onze natuur bij de geboorte goed was, dan hoefden wij niet wederom geboren te worden. Maar omdat onze natuurlijke geboorte verdoemelijk en verwerpelijk is, is het alleszins noodzakelijk de wedergeboorte in ons leven te mogen ontvangen.

En gelijk de schepping een begin heeft, zo heeft de herschepping ook zijn begin. Gelijk de natuurlijke geboorte van een mens een begin heeft, zo heeft de wedergeboorte ook haar begin. Daarom getuigt hij ook immers: mij de minste der heidenen. Hoe meer genade hoe dichter aan de grond.

Het beste medicijn om te sterven aan onze eigen liefde, aan onze zondige liefde, is de liefde Gods. "Alzo lief heeft God de wereld gehad."

Paulus schrijft aan zijn beminde zoon Timotheüs. Hij geloofde makkelijker, als Timotheüs zélf geloofde. Dat kan je lezen in de tweede zendbrief aan Timotheüs.

Daar schrijft hij: Ik ben verzekerd, dat wat uw grootmoeder ooit in haar ziel had, dat het ook bij u is Timotheüs. Paulus wil zeggen als het bij u mis is, dan is het bij mij ook mis. En daarmee is de Waarheid ook vervuld geworden: "Draagt elkanders lasten en vervuld alzo de wet van Christus".

Paulus schrijft: "En buiten allen twijfel de verborgenheid der godzaligheid is groot".

In de hemel zijn geen twijfelaars, maar in de hel ook niet. Ongetwijfeld in de hel te moeten zijn, u moet daar eens over denken.

In de hemel is eeuwige zekerheid voor heel de Kerk. Daar is ruimte zonder gevangenis. Het is de eeuwige waarheid, zonder omklemd te worden met een leugen. O, eeuwige zekerheid, binnen is binnen. Waarvan de Waarheid getuigt: *En zij zongen het lied van Mozes en het Lam.*

Er zijn geen worstelaars in de hemel, maar wandelaars. Ook geen zondaars in de hemel, maar gewassen zondaren. Blank in de gerechtigheid van de Heere Jezus. Zij zijn de strijd te boven en de overwinning deelachtig. 't Gemis verloren, het bezit ontvangen. Kruisen weggefallen en de kroon bewaard.

Hier door duizenden verdoemenissen, naar de nooit meer op te maken erfenis. Waarvan de dichter zingt: "Die blijdschap zal dan onbepaald, door het licht dat van Zijn Aanzicht straalt, ten hoogste toppunt stijgen."

Wat zal het toppunt wezen volk? God alles en ik niets. Dat is de toekomst voor de Kerk. Wat denkt u?

Er is geen betere toekomst. Daar rusten de vermoeiden van geest. Daar houdt de drijver op en daar is de knecht vrij van zijn heer. O, de eeuwigheid zal lang genoeg zijn om eeuwig te loven en te prijzen.

Maar er is ook geen twijfel in de hel. U zult niet hoeven te vragen: Is dit nu de hel? Is dit nou de verdoemenis? Is dit nu de plaats van de toorn Gods?

Men zal voelen, want de hel is eeuwig sterven zonder leven. Ach, de Heere grave het nog eens in onze harten.

Wij zijn maar een ogenblikje op de wereld en dan moeten wij er weer afgaan. En als de dood komt, dan moeten wij meegaan.

Of het nu 's nachts is of 's morgens of 's middags of 's avonds, als de dood komt zegt hij: Kom, uw tijd is om, u moet de wereld verlaten, u moet uw vrouw verlaten, u moet uw man verlaten, u moet uw kinderen verlaten. Want de Waarheid gaat dan in vervulling: "Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren".

De dood haalt geen huizen weg, maar hij haalt de huismoeders weg. De dood haalt de bedrijven niet weg, maar de dood haalt de mannen op het bedrijf weg. De dood komt niet om de boerderijen, nee de dood komt om de boer. En de dood komt niet om de preekstoel, maar om de man die daar op staat.

Wij reizen naar de eeuwigheid, wij moeten de wereld uit. De mens vult de hel met zonden en God vult hem met vuur. Dat zijn twee vuurhaarden, die eeuwig tegen elkander inbranden.

Daar kan geen Middelaar meer tussenbeide komen. Er is geen Middelaar voor verdoemden. Maar wel voor doemwaardigen. De zonden zijn van zulk een verschrikkelijke aard.

"En buiten allen twijfel."

Als een mens onherboren leeft en geen Godskennis en geen zelfkennis en geen Christuskennis heeft en leeft van de zonden en leeft van onze godsdienst, zonder Godsvreze, omdat de wedergeboorte gemist wordt, dan hoeven wij ook niet te twijfelen aan onze staat. Dan hoeven wij niet te zeggen: Waar zal het nog eens aankomen? Nee, dat kunnen wij weten.

Dat er zonder wedergeboorte, het eeuwig omkomen is. Dan kan u gerust tegen u eigen zeggen: Arme ziel je ligt verloren, je gaat verloren. Als je heden zou sterven, dan zou je de hel erven. Dan mag je gerust tegen uw ziel zeggen: Je ligt verloren arme ziel, als u heden sterft dan is het verdoemd en nooit meer verzoend. Dan hoeft je niet te twijfelen aan je staat. Dan kan je gerust zeggen: O God, het is voor mij kwijt. Ach, nu

ben ik er nog, zou U mij nog willen bekeren, voordat de dood mij grijpt en mij voortsleept naar de eeuwige dood?

En zoals de mens sterft, zo blijft hij. Dan heeft er geen verandering meer plaats. Zoals de boom valt daar zal hij wezen. Het mocht nog eens ingedrukt worden. U hebt al zo veel preken gehoord. U heeft al zo menigmaal leven en dood beluisterd, vloek en zegen.

Ach, dat het eens naar binnen viel. Dat het eens een keertje in uw harten viel. Het zou nog geheiligd kunnen worden. Ach, het is nog dag en nog geen nacht. De Waarheid zegt dan: "Heden zo gij Zijne stem hoort." Niet morgen, want ik weet niet of wij er morgen nog zijn. Ik weet ook niet of wij er over een uur nog zullen wezen. Want ik kan net zo goed op de kansel sterven en u in de bank. Overal waar wij zijn kan onze doodsplaats wezen. God neemt ze van de weg af. Hij neemt ze uit het land weg of op het kantoor. Er is niets zekerder dan de dood en niets onzekerder als het leven. Hebt u dat weleens ingeleefd?

Maar kom, de tijd loopt door en wij moeten ook door. *"En buiten allen twijfel"*. God zoekt zijn volk op. Dat hebben de profeten niet gedaan. Vanouds heeft God dat Zelf gedaan. Hij heeft ze wel willen gebruiken als slijk aan Zijn vingers. Waarom heeft Hij mij willen gebruiken, moeten zij wel eens uitroepen, de minste van de minste. David moest zeggen: "Wie ben ik en wat is mijn huis." Nederigheid en boetvaardigheid zijn vruchten uit het zoen- en zoutverbond. Die ruiken naar God en geven God Zijn eer en leggen een zondaar in het stof.

Als God een mens gaat bekeren, dan wordt het onmogelijk om bekeerd te worden. Dan kan heel Kinderdijk bekeerd worden, maar zulk een mens niet meer. Dan kunnen alle mensen nog wel een dag leven, maar zo'n mens geen uur meer.

Hij gaat inleven ik kan ieder ogenblik opgeroepen worden en dan te laat, voor eeuwig te laat. Is het wel eens te laat geweest? Och, de dichter smeekt: "Och Heere, och wierd mijn ziel door U gered."

Daar begint het mee, hoor! Dat werkt Gods lieve Geest, de beste spiegel. Dan hoeft je niet meer zo veel te spiegelen in huis. God heeft een beste spiegel. Een heldere spiegel, een volmaakte spiegel. Die wordt opgehangen aan de binnenkant van uw gemoed. Zodat u krijgt te zien, wat u nog nooit gezien hebt.

Een overtredend mens, een zondig mens, dat u een goddeloze bent, dat u een zondaar bent. De wet is de openbaring van de ingewanden van God. Dan laat God zien hoe Hij gediend, hoe Hij gevreesd moet worden. Dan laat God Zich zien in Zijn volmaaktheden. "Gij zijt volmaakt, Gij zijt rechtvaardig Heere, Uw oordeel rust op d' allerbeste wetten."

Och dat er in Kinderdijk nog één bekeerd mocht worden en zeggen: "O Heere, laat het niet overgaan, laat het dieper ingaan en laat het doorgaan." En wanneer die lieve Heilige Geest, verworven door die zoete Christus, zulk een mens ontdekt, dan spreekt zulk een mens ongetwijfeld het oordeel over zich uit. Hij zegt: Mijn ziel, je bent zonder God en straks ben je voor eeuwig verloren. Zulk een ziel vonnist zijn eigen oordeel. God is rechtvaardig en zij strafwaardig. Dan zoeken zij het overal, maar overal wordt hun de weg afgemuurd en toegemuurd, zodat zij meest radeloos staan op aarde en hopeloos en goddeloos.

O geliefden, die mens moet worden wat hij is, dat is verloren. Die mens moet worden, wat hij zichzelf gemaakt heeft, dat is een zondaar. Die mens moet gaan aanvaarden wat hij verdiend heeft en dat is Gods recht.

Is het wel eens gebeurd in uw leven? Heb je wel eens naar de hel gekund? Is het waar? Was God goed, al werd Hij nooit in Zijn gunst ontmoet? Was God goed, wat Hij ook

doet?

"En buiten allen twijfel de verborgenheid der godzaligheid is groot."

Er is niets zo verborgen voor zulk een zondaar als het Evangelie. Er is niets zo verborgen voor een overtuigde zondaar dan Christus. Hij leeft dag en nacht met de waarheid, maar voor hem is er geen Evangelie, voor hem is er geen Christus.

Hij leest op elke bladzijde zijn oordeel. Hij leest op elke bladzijde zijn schuld. Hij leest op elke bladzijde zijn verlorenheid.

Dat is noodzakelijk, want die mens zal weten wat hij verdiend heeft, dat zal hij weten. Die twee uitersten, o, die twee uitersten. Om het eens over te mogen nemen: *Uw doen is rein, God is recht.*

"De verborgenheid der godzaligheid."

Dat wordt ontdekt, dat wordt geopenbaard. Dat wordt in hem verklaard. Och, hij tobt wat af. Of hij een onderwerp mag worden om zich te laten leren, dan tobt die zondaar wat af. In ons Verbondshoofd hebben wij het uit kunnen werken, maar dat is geweest, nu kan het niet meer. Uit deze boom geen vrucht meer.

"De verborgenheid der godzaligheid is groot."

Waar gaat het bij zulk een mens om? Of hij nog eens ooit in Gods beeld hersteld mag worden. Hoe kom ik ooit rechtvaardig voor God. Dat zijnde grondvragen, dat zijn de vragen van zijn ziel. Hetwelk door de satan meest wordt bestookt zeggende: Man je mist de zalmakende overtuiging. Het lijkt er veel meer op dat je een verworping bent en geen bondeling. Het lijkt er veel meer op dat je Ezau bent en geen Jakob.

"De verborgenheid der godzaligheid is groot."

Hoe groot? Dat kan ik niet zeggen. En dat hoeven we ook niet te zeggen. Want zij is zo groot als God is. Zij kan nooit gemeten en gepeild worden. God kan niet boven Hem zien zegt Luther. Want niets kan boven Hem zijn. Hij is de Allerhoogste. Hij kan ook niet naast Hem zien, want niemand evenaart Hem.

Maar.... maar.... Een eeuwigheidswonder doet zich hier voor. Hij ziet altijd naar beneden. En die vlak onder Hem liggen, ziet Hij het beste, Die zijn het slechtste en die krijgen het beste. Nooit kan de Kerk te laag bukken. Altijd wensen zij nog lager te bukken, vanwege de waardigheid van God, hetgeen gepaard gaat met diepe zelfverfoeiing. In hun waarneming reizen zij op de hel aan. Maar zij zullen weten wat de hel is, zij zullen hier in trap en mate weten wat de hel is.

En vraagt u, wat de hel is? Dat is de zonde in de toorn van God. Daar kun je niet over heen zien en daar kan je geen einde aan zien. Want de toorn God strekt zich uit over de zonden tot in der eeuwigheid. Dus dan moet een eeuwigheids Persoon, een Persoon uit de eeuwigheid moet daarin geopenbaard worden, willen zulke overtuigden en verloren zondaars behouden worden, met het behoudt van Gods lieve deugden. Want het gaat er bij die mens nog niet om: "Als ik maar zalig wordt." Nee, genade maakt hun eerlijk, genade maakt ze oprecht. Zij gaan liever verloren tot Gods eer, dan behouden in oneer. Liever naar recht verloren, dan door een zijdeur naar binnen gegaan. Zij worden eerlijk gemaakt, zij worden oprecht gemaakt en zullen ervaren dat God geen onrecht, doet, wanneer Hij toorn over hen brengt.

Maar dan dát punt geopenbaard: "God is geopenbaard in het vlees."

Dat er een mens sterft, dat is geen wonder. Het is een wonder dat wij allen nog niet gestorven zijn. Het is geen wonder dat een man zijn vrouw verliest of anders om. Maar dat je elkander nog hebt, dat is een wonder. Dat wordt een wonder, als de mens van zonden overtuigd wordt. Die zegt: *Heere, dat ik er nog ben, dat is een wonder.*

Maar dit is een wonder, God is mens geworden, om te kunnen sterven. God is mens geworden om te kunnen lijden. God is mens geworden, om de dood te kunnen ingaan. God is mens geworden, om de zonden in Zijn vlees te verzoenen, om die uitverkoren Kerk, door Zijn dood met God te verzoenen. Dit is een weergaloos wonder, dit is een weergaloze liefde. Dit is een liefde uit God.

Dat is een wonder, dat God mens geworden is. En daarom komt de hemel vol, omdat God mens geworden is, daaruit vloeit de wedergeboorte tot nieuwe mensen. Hier zien wij wat in Genesis 3 beloofd is. Ik wenste wel, dat Hij in ons allen beloofd was. Waarom? Dan zult u uitzien naar vervulling. Dan zult u schreeuwen naar vervulling. Dan zult u gewaar worden de belofte neemt het geloof niet weg. De belofte neemt de schuld niet weg. De belofte van bloed, die spoelt niet schoon. Maar hij zal schreeuwen, *wanneer o God zal ik Uw beloofde troost ontvangen?*

Och tegenwoordig een leer, daar wordt je niet koud en niet warm van. Maar als God een belofte geeft, doet Hij dat. De Oud-Testamentische Kerk heeft vierduizend jaar aan God gelamenteerd, dat op Uw klacht de hemel scheurde en Uw beloofde Zoon gegeven.

Ach, dat Hij de hemelen scheurde en dat de bergen van ongeloof wijken. Dat wil wat zeggen. Dan is God Zijn woord kwijt, dan is God Zijn hart kwijt. Dat komt hier openbaar, dat de Kerk het uitschreeuwen zal: Gedenk aan het woord gesproken tot uw knecht, waarop Gij mij verwachting hebt gegeven. Al is het dan waar, dat zij dan meer haar verdoemelijke staat gaan inleven. Dan zeggen zij, Uw Woord is meer waard dan duizend werelden. Zij worden geroepen tot Zijn eer en zij worden getrokken tot Zijn eer en zij worden gerechtvaardigd tot Zijn eer. Hoor je het.

"God is geopenbaard in het vlees." Wat een wonder, de tweede Persoon geopenbaard in het vlees. O, Abraham heeft vijftig jaar gewacht en toen zijn lendenen verstorven waren en de moeder in Sara gestorven was, heeft zij krachtens de belofte Izak op de wereld gebracht. Opdat alle roem uitgesloten zou zijn. Het is: "Door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen". Dat is het grote wonder van alle wonderen. Waarvan wij lezen bij de apostel Petrus, dat de engelen zeer begerig waren om daarin te zien. O, God is mens geworden. God is niet mens geworden, maar de tweede Persoon is mens geworden. Niet de eerste Persoon, want dan zou Hij geen Zender gehad hebben. Ook niet de derde Persoon, dan hadden wij geen Toepasser gehad. Maar de tweede Persoon en dat in opdracht en wil des Vaders.

O, het is een mysterie, wat makkelijker aanbeden dan bepraat en gepredikt kan worden. God geopenbaard in het vlees.

Dan krijgt men een Profetische bediening. Een lerende bediening. Want wedergeboren mensen, dat zijn de domste mensen, wedergeboren mensen, zij kunnen niet zingen, zij kunnen niet luisteren, zij kunnen niet lezen. Wedergeboren mensen zijn de armste mensen. Zij hebben soms geen zucht meer om te zuchten. Moeten vaak zeggen: O God het lijkt wel of alles dood is. Het is de vrucht van het leven. Daarom schreeuwde David: Gun leven aan mijn ziel. Dat is de vrucht van het leven. God geopenbaard in het vlees. In zulk een levende bediening door middel van Zijn Woord. Ach dat zoete Woord, dat Geestelijke Woord, dat Goddelijke Woord.

Eén woordje, ach Heere, schenk nog eens één woordje. Zijn er nog zulke ellendigen die zeggen: *Och Heere zegt het nog eens één keer, U hebt mij toch liefgehad?*

Dorsten naar God, is een vrucht van God. Aldaar zullen zij niet meer dorsten, dat geldt voor de Kerk die hier boven is. Zijn Profetische bediening is een zoete bediening geweest. Jawel, wie is een Leraar geweest als Hij? Een nooit struikelende Leraar. Als Hij inkomt dan brengt Hij het Licht mee en dan geldt het: "De koningen hoezeer

geducht, zijn met hun heiren weggevlucht, zij vloden voor Uw ogen." Zijn Profetische bediening, een zoete bediening. Maar om door Hem onderwezen te worden. O, met genade verloren te gaan, dat is toch wat. Om met gesmaakte liefde om te komen. Met een openbaring van Christus voor de vierschaar getrokken te worden, alsof u nooit geen Christus gehad alsof Hij Zich nooit geopenbaard had.

Ach wat hebben wij toch een lieve Bijbel, een zoete Bijbel. Petrus zegt tot de Heere Jezus, niet weggaan hoor, niet weggaan. U moet bij mij blijven. Ik wil elke dag met U op pad gaan, elke dag met U meegaan van dorp naar dorp, van stad tot stad. Zo hebben zij drie jaar Hem mogen volgen. En 's avonds zeiden zij: *Tot morgenochtend Heere Jezus, dan kom ik U weer ophalen, dan gaan wij weer verder.*

Zo hebben zij Hem drie jaar nagewandeld. Geen wonder toch dat zij Hem niet missen konden. Och, Hij was hun hoop. Hij was hun heil. Hij was hun verwachting. Hij had hun zulke zoete beloften gegeven.

Zij zouden Hem kruisigen, maar wat moest er dan van die beloften komen? Wat moet er dan van die discipelen terecht komen? Er staat verder in de tekst: "Gerechvaardigd in den Geest." Dat geldt de Zone Gods, die eenswezens is met de Vader die in het wezen Gods gegeneerd is. God is de Zoon van God. God is God, gerechvaardigd in den Geest. Hoe kan dat? Een zondeloze Jezus, een Jezus zonder schuld.

Hoe kan dat? Een zondeloze Jezus, gerechvaardigd en niet alleen Golgótha, maar dan krijg je Paasmorgen.

Zou Hij dan om uw zonden gerechvaardigd zijn? Zou Hij om uw zonden gestorven zijn? Hebt u Hem gekrenkt? Hebt u Hem de doornenkroon opgezet? Hebt u Hem gedood? En is Hij gerechvaardigd van uwe zonden? Gelijk de apostel getuigt: *Hij is overgeleverd om mijn zonden.*

En de kruisdood was een dubbele dood, een van God vervloekte dood. Daar horen wij Christus uitroepen: Vader zij weten niet wat zij doen. En dan sterft Hij niet voordat van Zijn gezegende lippen vernomen is: Het is volbracht! Dat is het aangenaamste woord, wat ooit de Vader in de hemel gehoord heeft.

En voor een arme zondaar, als hij dat ooit zou mogen horen door de Heilige Geest. Het is volbracht. En dat met toepassing.

Misschien is er wel één, die zegt ja man, maar dat zal ik wel nooit beleven. Wilt u dat nog waard zijn in uw leven, dan bent u nog geen onderwerp om dat te beleven.

Want deze heilzame geschiedenis, die in het hart van een verloren mens geopenbaard wordt, wekt verwondering en aanbidding.

De Vader is tevreden met Zijn bloed en daar vloeit de vrede uit. Hij neemt niet alleen de zonden weg. Hij brengt gerechtigheid aan. Hij brengt vrede en blijdschap. O, die zoete Borg. Was Hij er niet, dan konden wij er ook beter niet zijn. Hij is de Enige, Die met God om kan gaan. Hij heeft Hem zelf geliefd, door de onstraffelijke Geest, Gode opgeofferd tot een liefelijke reuk. Door Zijn genoegdoening vloeit de verzoening. Christus Jezus is in de wereld gekomen, om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. Wij zullen dan nog met een enkel woord bij het overige stilstaan.

Zingen: Psalm 42: 1 en 3.

TOEPASSING

"En gerechvaardigd in den Geest." Daar is de ganse Kerk goed mee. O, daar voldoet Hij, daar betaald Hij. O volk, Hij brengt de kwitantie mee. Waarvan de Waarheid zegt: Die, die geen zonden gekend nog gedaan heeft, is zonde voor ons geworden. God gerechvaardigd, voor onschuldig en rechtvaardig erkend. Om dan door het bloed gewassen te worden. Hij ontvangt door dat offer de vrijspraak door die zoete

verdiensden.

God was in Christus de wereld met Hem zelf verzoenende. Dan worden alle beloften in Christus Jezus ja en amen. Dan moet hij zeggen: O God, ik had de eeuwige dood verwacht, ik had gedacht om eeuwig van voor Uw aangezicht weggedaan te zullen worden. En U raapte mij op.

Nu mag u het zien, hoe Christus het voor u opneemt bij de Vader. Hij zegt ja het is waar, u hebt de dood verdiend. U bent verdoemeniswaardig.

Maar Christus zegt: Ik draag Uw heilige wet, die Gij den sterveling zet, in het midden van Mijn ingewand. En Zijne gerechtigheid.

Hij heeft uw zonden achter Zijn rug geworpen in een zee van eeuwige vergetelheid. Hij heeft verworven die zoete Geest der aanneming tot kinderen Gods. Door de welke zij roepen: *Abba, Vader!* Och misschien zijn er nog die zeggen: Ach man, ik weet het niet, als ik mij niet bedrieg is het voor mij verloren. Het wordt steeds onmogelijker. Soms ben ik bang dat er geen Goddelijk begin is. Ach, wat zegt de Waarheid: Zo Hij vertoeft, verbeidt Hem, of het Hem behagen mag om te vervullen wat Hij begonnen is. Dat is onbeperkt.

O, dat verdoemelijke ongeloof, dat stelt altijd God tot een leugenaar. Hij zegt toch: Zou Ik het zeggen en niet doen? Hier moeten alle mensen zwijgen. Kom, nog een paar woordjes.

"Is gezien van de engelen."

Zij hebben Hem gezien als hun Schepper, als de Enige Zone Gods. Hier zien zij Hem, minder geworden dan de engelen, de Schepper der engelen, minder geworden dan de engelen. Toen Christus stierf op Golgótha, stierf Hij als God en mens.

Daar heb je het schaap van Jesaja drie en vijftig en de wortel van Psalm twee en twintig. Daar heb je hetgeen de apostel zegt: *Wie zou beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods.* God is het, och ja, wie anders.

God is geslacht als een schaap. Er zijn slachters genoeg. Maar het is een wonder dat de waarheid in vervulling is gegaan: De poorten der hel zullen Mijn gemeente niet overweldigen.

Aan de dag der Opstanding, waakten de engelen bij het graf. Is gezien van de engelen. Zij waren in het gemis. Zij zeiden: Kom maar, kijk maar naar het graf van de Heere Jezus. Hij is er niet. Dat is het enigste graf wat leeg is. Maria Magdalena, Johanna en Maria, de moeder van Jakobus, keken in het ledige graf, dat was een bewijs dat Hij leefde. Maar Hij moet Zelf komen hé? O, Hij moet Zelf komen.

Gods volk, die een levend gemis kennen; dat zijn de moeilijkste mensen. Je kan ze Christus uitstallen en ze schreeuwen erom, maar zij durven niets aan te pakken. Want zij ervaren, alleen de toepassing vervult mijn hart. Zij zijn getuigen geweest en de engelen ook van de opstanding, gelijk ook van Zijn geboorte. Zij zijn getuigen geweest van Zijn hemelvaart. Nauwelijks was Hij boven, of Hij zond Zijn herauten naar beneden.

Wat houdt Hij toch veel van Zijn Kerk. Hij dorst altijd naar Zijn Kerk. Dat is een Fontein die dorst naar drinken. Hij is het Brood des Levens. En dan zien wij daar bij de Olijfberg, elf man staan, als kleine kinderen. Zij kijken naar boven, maar zien niets, want een wolk nam Hem weg. Maar toch bleven zij staan, also zij hun ogen naar de hemel hielden. Terwijl Hij heenvoer, ziet, twee mannen stonden bij hen in witte kleding.

"Is gezien van de engelen." Dewelke Hem in Zijn menselijke natuur hebben aanschouwd.

"Is gepredikt onder de heidenen." En dat jaren achtereenvolgens. Voor wie is het tot nut mogen wezen? Voor wie is het tot winst mogen zijn?

"Gepredikt onder de heidenen".

Er staat niet en toegepast, want dat is Gods werk. Het geluid der apostelen is gegaan over heel de wereld. In Handelingen 16 wordt een Europeaan bekeerd en navolgens zijn er in Europa nog velen bekeerd. Wij zijn aan het einde der tijden gekomen. Het zal toch wat wezen, de weg geweten te hebben en niet bewandelt.

Vele jaren is u dood en leven, zegen en vloek voorgesteld, de woorden des levenden Gods. Ik weet van ds. Pieneman, die kreeg een man onder zijn gehoor en voor het eerst van zijn leven hoorde hij de waarheid. Maar die man werd door zijn vrouw het huis uitgejaagd. Ze zei: "Ik moet hem niet meer, zo'n man is niet mee te leven, die al maar zit te wenen en te roepen en dan zó uit de kerk."

Maar in de overtuiging is de mens maar lam. Dan kan iedereen hem wel een trap geven, dan kan iedereen je een klap geven.

In overtuiging met indrukken gepaard, dan mogen ze alles van je zeggen. Want het is allemaal waar wat ze zeggen. Je kijkt er niet eens voor om. Je zegt: O God het is echt waar wat ze zeggen.

Later zat hij weer bij ds. Pieneman in de kerk en daar verklaart die man precies zijn hart. Hij zegt van alles wat er in die man zijn hart zit. Hoe kan die man dat nu weten, dacht hij. Hoe weet die man dat nu? Hoe kan hij nu weten dat hier zo'n verloren, zo'n opgejaagd mens zit, die sterven moet en niet sterven kan. En ds. Pieneman preekte maar door. Toen kwam hij zo'n beetje aan het einde, en zei: Nu moeten wij gaan eindigen hoor!

Hij zei: Nooit meer eindigen dominee, nooit meer eindigen. Hij wenste dat de kerk aan bleef.

O, dat is kerken! Hij at en hij dronk. Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest. Geen honing kan het gehemelte beter smaken.

Heb je het ook wel eens gehad, dat u zei: Och man, waarom houdt u toch op. Had toch nog eens even doorgegaan. Nu ging het net. En ach toen ging de kerk weer uit.

Eens zal hij aanvangen en nooit meer uitgaan,

"Is gepredikt onder de heidenen".

Hoor je het, heidenen hoor. O, en dat zijn wij allemaal, de Heere mocht er ons aan ontdekken.

Er staat: *"Al de heidenen door Uw handen, voortgebracht uit alle landen."* Zijn er in Kinderdijk ook nog heidenen? Die straks zullen staan bij de ongetelde schare? Om eeuwig tot Gods lof te zijn? Ach, genade buigt zo diep. Ach, die zoete Heere Jezus. En wat staat er nog meer: "Is geloofd in de wereld"

Wat? In de wereld? Ja het is toch echt waar, want al wat God bekeerd en van God geleerd, dat wordt nog minder dan wereld. Dan zeggen zij: Och, dat U de wereld draagt dat is niet zo'n groot wonder. Maar dat U mij nog op de wereld draagt, dat is een groot wonder.

Wat wil wereld zeggen: Boosheid, goddeloosheid, die ten vure bewaard wordt en niets meer waard is als vuur. Is dat nu geen- wonder? Je hebt mensen, die zeggen die Oud-Gereformeerden preken geen Evangelie. Maar dit is toch een zoet Evangelie. Met een ander Evangelie, dan kan het toch niet. Als er een zucht of een traan bij moest, dan was het voor eeuwig afgesneden.

Zij behoorden verdoemd, maar zijn door recht verzoend. Zij worden zalig door recht. Nee, zij worden niet binnen gesmokkeld en dat willen zij zelf ook niet. Dan blijven zij liever liggen voor een gesloten deur.

Maar kom: *"Is opgenomen in heerlijkheid."*

Dan zien wij naar Jesaja 42: "Ziet, Mijn Knecht, Die Ik ondersteun." Hij is God en Knecht. Daar moet u eens over nadenken. Zie Mijn Vader, zie Mijn Knecht, zie Mijn Kind in de allervolmaakste gehoorzaamheid. Zichzelf doodgeliefd, om haar te beminnen. Opdat de uitverkorenen gezaligd zullen worden. Het is weergaloze liefde.

Daar is de eeuwigheid niet te lang voor. Opgenomen in heerlijkheid. Zij zagen Hem gaan. Wij zoeken het maar te veel hier. Maar het is hier geen rustplaats, u mag de rust wel eens proeven, om straks geen vreemde rust te ontvangen. Hier mag je wel eens op Hem ogen, om Hem dan straks eeuwig te bezitten.

Hij is opgenomen. Hij heeft tot de laatste penning toe betaald. Hij is boven en de verlore Kerk is ook boven met Hem en de Vader. En de engelen zijn ook daar. De tweede Adam is binnen. Smytegelt zegt: *Als Christus binnenkomt, dan schalt de ganse hemel.* De Vader treedt hem tegemoet met open armen. Als Hij Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld zal hebben zo zal Hij zaad zien.

Och, dat de Kerk Hem volgen mag. Met zakelijke genade mag je wel eens over de dood zien. Ik heb het verleden jaar ook nog meegemaakt bij de operatie, dan denk je dat het kan. Maar ach, soms zal het gebeuren, terwijl het net niet kan. Met zakelijke genade mag je achter de mistbanken wel eens de Zon zien.

Volk, er is niets wat de Kerk beleeft, waar Hij niet van afweet. Nee. Er is geen nood, waar Hij geen uitkomst voor weet. Er is geen smart, die Hij niet baas kan.

In de hel zal een mens wel willen slapen. Maar in de hemel hoeven zij niet meer te slapen. Daar zullen zij eeuwig in God wakker zijn en Hem prijzen tot in alle eeuwigheid. Hij neemt ze op. *Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.* Ps. 73: 24.

Hij zegt: Ik kom u halen.

De dood de laatste vijand, niet naar de geest. Hij is de laatste vijand van het vlees. Hij gaat u brengen naar een land, waar u anders nooit gekomen zou zijn. Daar gaat de dood u brengen, een land zonder dood. Och wat is dan toch de mens.

Ik kwam eens bij Jan Boon, hij zat toen als een hoopje in elkaar, zo bang was hij om te sterven. Ik vroeg aan hem: Hoe gaat het?

Hij zegt tegen mij: Deze zondige Boon moet van de wereld af, hij heeft allang genoeg gezondigd. Hij moet van de wereld af, want het begint al op te schieten hoor, zei hij. Dat zei die man die bang was van de dood. Hoor je het, wat een stervensgenade?

Zo hadden wij een poosje gepraat en ik zou weggaan. Toen zei hij tegen me: Zullen wij eerst dan nog een stukje lezen en dan moet u een gebed doen.

Ik zeg: Ja, dat is goed, maar dan zal ik de Heere vragen of Hij je nog wat hier wil houden, want het is toch al zo dun.

Hij kijkt mij aan en zegt: U hoeft voor mij niet meer te bidden. Hij zegt: *Ieder ogenblik kunnen de wagens van Jozef komen.* Dat was nu diezelfde man.

Ik wacht op Hem, Die mij dat heeft beloofd en dat ook zekerlijk doen zal. Amen.

*Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen;
Men loov' Hem vroeg en spa;
De wereld hoor', en volg' mijn zangen,
Met Amen, Amen, na.*

Psalm 72: 11.

14. Ds. J. W. SLAGER

Ds. J.W. Slager werd op 8 februari 1901 te St. Maartensdijk geboren en overleed op 4 januari 1982 te Werkendam.

Hij werd op zijn zestiende jaar krachtdadig tot God bekeerd. Van 1928 tot 1938 was hij diaken, daarna ouderling in de gemeente van Stavenisse. Hij mocht hier 36 jaar omgaan met zijn zielevriend en broeder L.J. Potappel (geb. 27 maart 1882 en overl. 1 februari 1953), welke in de watervloed van 1 februari 1953 (zoals ds. Slager zelf schreef) "met éne golfslag inging in die veilige haven der eeuwigheid. Om nu volmaakt Sabbath te houden daar Boven."

Van 1953 tot 1962 was hij lerend ouderling. In 1962 werd hij door ds. Joh. van der Poel bevestigd als predikant. In 1965 nam ds. Slager een beroep aan naar Rijssen, welke Oud- Ger. Gem. hij diende tot 1975. Van 1975 tot 1982 stond hij te Werkendam. Zijn laatste preek aldaar, op nieuwjaarsmorgen, was uit Filippensen 4: 6 en 7. Op 4 januari 1982 mocht hij de eeuwige heerlijkheid ingaan.

AFSCHEIDSPREDICATIE DS. J. W. SLAGER

11 augustus 1965 van de Oud Gereformeerde Gemeente te Stavenisse

Voorzang: Psalm 33: 5

Lezen: Handelingen 20 vanaf vers 17 tot het einde

Gebed.

Mijne toehoorders,

De Allerhoogste, de Eeuwige Levende, Die laat Zich wel bewonderen, maar niet begrijpen. Daar wijst Prediker 7 ons op vanavond in het dertiende vers: "Aanmerkt het werk Gods, want wie kan recht maken, wat Hij krom gemaakt heeft". Aanmerkt niet het werk van mensen, noch van Zijn engelen, maar het werk van Hem, Die een volmaakt Werkmeester is. Wij worden geroepen om op het werk des Heeren der Heirscharen opmerkzaam te zijn. Wij zijn volkomen bewust van Zijne volmaaktheid en Zijn werk is door geen mensenwerk te verijdelen, al mogen wij dan menen, dat er iets krom gemaakt is. Ziet U dit ook gemeente? Er staat in Jesaja 40: 4 *dat Hij het kromme recht zal maken*. Dat is het kromme van de mensen, en wil zeggen, van die kromme wegen, die óns krom voorkomen, die wij niet kunnen begrijpen. Niemand kan die recht maken, wij immers kunnen Zijn wegen niet begrijpen. En als naar waarheid iets récht is, dan is dat van Hem, wiens werk volkomen is!

Er zijn vele kromme wegen. God heeft de wereld tot Zijn eer geschapen. Hij heeft de mens volmaakt daarop geschapen, pralende met Zijn beeld. Er zijn dus in der waarheid geen kromme wegen geschapen. Maar wat schijnen het voor ons soms kromme wegen te zijn, die nooit recht gemaakt kunnen worden door mensen. De mens is gevallen, maar God was vrij van de zonde. Een dieper oogmerk is hierdoor bereikt tot Zijner verheerlijking, ook na de diepe val in de moederbelofte. De eerste vrucht van Adam en Eva was geen uitverkoren, maar een verworpen Kaïn, daarna pas Habel. Zo ook Ezau en Jakob, zonen van één moeder en één vader. De eerste een verworpene, de andere een uitverkorene. Wie kan dit doorgronden? Hierin blinkt uit het soeverein welbehagen Gods.

Een van deze kromme wegen schijnt ons te zijn: zoveel tegenstrijdige wegen. Ge kunt er wel aan werken om ze recht te krijgen, maar het zal niet gelukken.

Het schijnt vanavond ook een kromme weg te zijn, dat uw oude leraar van u afscheid zal nemen en vertrekken. Wij zullen zoveel mogelijk trachten zakelijk te zijn en dat wij niet door gemoedsaandoening werden overwonnen, want dan zou het ons niet mogelijk zijn te spreken. In alle deze, voor ons zo zware zaken, moeten wij kracht ontvangen van hogere machten. Van zichzelf moet de mens in het niet verdwijnen. Wat schijnt het een vreemde weg voor ons en voor de gemeente. Het waarom daarvan kan niet één van ons verklaren. Echter weten wij, dat de Heere doorgaat met Zijn werk. Aanmerkt het werk van de Heere en dan ontdekken we daarin, dat één voor één der voorkomende kromme wegen toch allen Gode verheerlijkend zullen zijn.

We willen vanavond in onze overdenking daarvan uitgaan, temeer, omdat afscheid nemen zo zwaar is als er zulke banden liggen als onder ons. Waar geen banden liggen, kan ook het afscheid niet zwaar vallen. De smart vloeit voort uit liefde.

We gaan dit overdenken uit Handelingen 20. Wij lezen u daaruit voor het 27e vers, waar 's Heeren Woord aldus luidt:

"Want ik heb niets achtergehouden, dat ik U niet zou verkondigd hebben al den raad Gods".

Eer wij deze stof gaan benaderen, zullen wij de hoogste Majesteit vragen om Zijn onmisbare zegen en nabijheid.

Zingen Psalm 86: 6.

Wij zouden uw aandacht willen bepalen bij:

GODS WELBEHAGEN GEOPENBAARD IN EEN GEVOELVOLLE AFSCHIEDSREDE

1. Des apostels betuiging.
2. Zijn trouwe voorzegging.
3. Zijn liefdevolle vermaning,
om dan met de waarheid in toepassing tot onszelf in te keren.

De apostel Paulus was een mens van gelijke beweging als wij. Van Adam en Eva afkomstig als een zondaar, maar door de Heere van eeuwigheid verkoren als kind, ontvangt hij in de tijd als knecht zijn zending en roeping tot de arbeid om werkzaam te zijn tot uitbreiding en opbouw van Gods Kerk. In zijn apostolaat en bediening is hij een zeer getrouwe leraar geweest. Enkel Jezus Christus bloed en gerechtigheid bracht hij als de enige grondslag der zaligheid, zodat hij zijn prediking niet richtte naar het volk, maar hij droeg het Evangelie uit, zoals Christus had verordend en bevolen, namelijk de val en het eeuwig Evangelie. Vooral in Efëze was men bijzonder bevoorrecht, omdat Paulus drie jaar in deze gemeente had mogen arbeiden, Hand. 20: 31.

Veel uitverkorenen werden door zijn bediening toegebracht tot het volk, dat zalig wordt uit genade. En met velen in die gemeente was hij met nauwe banden verbonden geweest. Niet voortvloeiend uit een kerkverband of uit een familieband, maar uit het Levenshoofd, een band uit het genadeverbond, enkel geestelijk, onverbreekbaar en eeuwigdurend. Zulke banden kan de tijd niet wegnemen, en de langdurigheid en afwezigheid ook niet, noch verdrukking. En toch gaat de apostel Paulus van de ene plaats naar de andere.

Omdat hij niet al zijn tijd in Azië zou verslijten, roept hij de ouderlingen der gemeente, zie vers 17: "Maar hij zond van Milete naar Efeze en hij ontbood de ouderlingen der gemeente." Ouderlingen zijn zij, die ook ambtswerk in de gemeente moeten verrichten en praktisch nog meer dan de leraren, want zij moeten ook opzicht uitoefenen op de leer. Er op letten, dat er een vol Evangelie gepredikt wordt. Tevens moeten zij acht geven op de kudde (de gemeente), daarover waakzaam zijn.

Daarom gaat de apostel Paulus betuigen, in vers 21; "beiden Joden en heidenen, de bekering tot God en het geloof in Jezus Christus." Hij krijgt in zijn consciëntie de openbaring, dat hij naar Jeruzalem moet gaan en nu gaat de Geest van Christus hem openbaren, dat hij niet opgaat naar de kroon der heerlijkheid, maar integendeel, de Heilige Geest betuigt, dat hem van stad tot stad banden en verdrukkingen aanstaande zijn.

Nee, hij gaat niet rusten, maar hij moet blijven strijden op aarde en daarom wordt de apostel geopenbaard dat er banden aanstaande zijn in zijn leven. Zie vers 23. "Opdat ik mijn loop met blijdschap mag volbrengen." Vers 24. Hij was een leraar en dienaar van het Heilig Evangelie. Hij leefde niet voor zichzelf, voor eigen naam en eer, maar voor Gods Koninkrijk om dat op te bouwen en uit te breiden. En nu komen daar de ouderlingen, die vertegenwoordigers der gemeente.

Nu gaan we zien, wat de apostel komt te betuigen.

"Betuigende beiden Joden en Grieken, de bekering tot God en het geloof in onze Heere Jezus Christus."

Paulus gaat afscheid nemen en dat op een zeer gevoelvolle wijze. De apostel gaat betuigen aan de Joden en Grieken, dat hij in zijn bediening niet anders dan Christus, den Gekruisigde, had gepredikt. Buiten Hem geen leven, in Hem het leven en de zaligheid.

Hij had dus het volk, tot wie hij gepredikt had, gewezen op de noodzakelijkheid van de bekering. En bekering moeten wij niet voor één keer in ons leven krijgen, maar de bekering is iedere keer opnieuw nodig. De Kerk zegt: *Heere, bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn*. Er is een volk op aarde, dat door wederbarend werk, om dagelijkse vernieuwing vraagt. Bij de laatste snik roepen ze nog uit: *Gena, gena, o God; bekeer ons tot U, o Heere onze God*.

Daarom zegt de apostel eerlijk in zijn betuiging tegen al de ouderlingen: "Wat we gepredikt hebben te Efeze is niet het geloof aan God, maar het geloof in Jezus Christus." Die in de Zoon geloofd, die heeft het eeuwige leven, maar die de Zoon ongehoorzaam blijft, zal het leven niet zien. Die in Jezus Christus gelooft, die is uit de dood overgegaan in het leven en "Wie in Mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven", zo betuigt Christus.

Daarom was de betuiging van Paulus tegen de ouderlingen en het volk, waar hij eerlijk mee was omgegaan: "Gijlieden weet, hoe ik onder u verkeerd heb, dienende de Heere met alle ootmoedigheid en vele tranen en verzoeken." Deze woorden hadden ingang door de zalige werking des Heiligen Geestes. "Gijlieden moet wedergeboren worden, want zonder wedergeboorte geen nieuw schepsel". Hiervan heeft hij hartelijk getuigd in zijn leven en daarom zegt hij: "Ik betuig ulieden op de huidige dag, dat ik rein ben van uw bloed. Want als de goddeloze van zijn goddeloze weg afgemaand wordt, vloeit zulks uit liefde tot een onsterfelijke ziel. De Evangelieverkondiging houdt niet in: de menigte naar de mond praten, als mensenbehagers, *maar Paulus wil niet anders weten dan Jezus Christus en dien gekruisigd*.

"En betuig voor U dat ik rein ben van uw bloed".

Daar moet men vrijmoedigheid voor krijgen om dit Paulus achterna te spreken, te weten de last volbracht te hebben en rein van uw bloed (verderf) te zijn. "Zeg de goddeloze aan, dat het hem kwalijk zal gaan, zeg de rechtvaardige aan, dat hem wel zal gaan."

Zijn bediening hield nog meer in. De gouden keten der zaligheid altijd handhaven, volgens Rom. 8: 30: "En die hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft hij ook geroepen en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd en die Hij gerechtvaardigd heeft deze heeft Hij ook verheerlijkt." Die gouden keten loopt uit de eeuwigheid door de tijd naar de eeuwigheid en Paulus heeft deze in zijn leer en leven uitgedragen en de Heere heeft daardoor zijn bediening heerlijk gemaakt voor het aangezicht der mensen.

Want als ik een volksleraar ben, zou ik het volk zoeken te behagen; maar ik heb een

andere opdracht ontvangen. Daar staat in Ezechiël 33 van de profeet omtrent de goddelozen: "Indien gij niet waarschuwt en hij sterft in zijn zonden, dan zal ik het bloed der mensen van uw hand eisen." Welk een leraar zal dan niet in elkaar krimpen en zeggen: "O God, ben ik wel een leraar in deze plaats geweest, dat zij straks in het oordeel niet zullen zeggen: U hebt ons verleid en bedrogen en geleerd, dat Christus kennen maar bijzaak is." De God Israëls beware ons daarvoor.

Dit was voor Paulus de laatste maal. Hij zegt, *en nu, ziet, ik weet, dat gij allen, waar ik doorgegaan ben, mijn aangezicht op aarde niet meer zien zult.*

O, dat woord: Niet meer zien! En daarom gaat hij betuigen en zeggen: "Want ik heb niets achtergehouden, dat ik u niet zou verkondigd hebben al de raad Gods". Hij durft de Joden in de ogen kijken en de Grieken en zegt: "Ik heb de volle raad Gods gepredikt, zegen en vloek, wel en wee en u zult naar de geopenbaarde wil Gods geoordeeld worden. Ook heb ik u niet geleerd, dat u met een paar deugden in de hand wel in de hemel zult kunnen ingaan. O neen, alleen de gerechtigheid van Christus redt van de dood en zij verhoogt uit de drek der zonde. Daar mag en moet niets van ons bij, geen zucht en geen traan, niets er bij van de mensenkinderen. Onze gerechtigheden moeten overvloediger zijn als der Farizeeën. Daarom: niets achtergehouden van hetgeen de Heere geopenbaard heeft. Wij hebben ulieden gepredikt de volle raad Gods en dat Evangelie hebben wij u niet voorgesteld in de schrikwekkende gedaante, want de wet moet uitgaan van Sion en 's Heeren Woord van Jeruzalem. De bliksemstralen van Sinaï gaan vóór het zoete Evangelie. Ook wel het wee des Evangelies, die haar verwerpen. Matth. 23. Het Evangelie-verkondigen (en dat was ook bij de bediening van Paulus) is: *niets achter te houden van de volle raad Gods, aangaande onze zaligheid.* Het evangelie is een eeuwig Evangelie en daar is in geopenbaard de Goddelijke belofte, want het Evangelie is het middel tot zaligheid.

Dat Evangelie is reeds in het paradijs geopenbaard, verkondigd door de profeten, afgebeeld in schaduwdiensten en ten laatste door de Zoon vervuld. Het Evangelie, dat is het waardoor wij zalig moeten worden en dat is geopenbaard op die plaatsen waar Paulus heeft mogen arbeiden. Niet leggende een ander fundament, dan in het oude testament door de profeten is gedaan en in het nieuwe testament door de apostelen en leraars.

Dat Evangelie is door de prediking van Paulus gebracht onder de heidenen, geen menselijk, maar het Goddelijk Evangelie. Paulus zegt: "Ik heb de volle raad Gods meegedeeld", en wat was die raad? In die raad hebben de drie Goddelijke Personen beraadslaagd om in de opluistering der deugden Gods, mensen te zaligen. Ik heb u voorgehouden geen raadslog van mensen, geen hoedanigheden van schepselen tot zaligheid, maar ik heb niets achtergehouden van die Raad, van de drie Goddelijke Personen, langs welke weg een zondaar zou behouden en zalig worden. En die raad houdt niet in, enige waardigheid van de mens, wat is er in Hem te prijzen? O nee, maar de eeuwige wijsheid des Vaders. O diepte der wijsheid en kennis Gods, hoe ondoorgrondelijk zijn Uwe wegen!

De apostel mocht betuigen, de raad Gods den volke te hebben mogen voorstellen; de raad des Heeren bestaat in der eeuwigheid; en wie zal Zijn raad breken? Om door hem, als de verordeneerde Knecht, uit te voeren als Zijn raadsbesluiten. Ja, om door de Waarachtige, Wiens naam Raad is, op aarde te openbaren een zaligheid voor Joden en heidenen.

We kunnen niet zalig worden in een weg die wij uitdenken; daar is maar één weg, een zeer nauwe weg, waarvan Christus getuigt: "Want eng is de poort, die ten leven leidt". De poort is eng en de weg is smal." De mens moet pasklaar gemaakt worden voor de

enge poort. Tegenwoordig maakt men de poort wijd! Maar om met vlees en wereld tezamen in te gaan, zo zal het niet gaan, want er kan niets door dan een naakte zondaar. Matth. 7: 13 - 14. Zalig is hij, die van God de Heilige Geest zulks leren mag. Nu krijgen we het tweede punt.

"Zo hebt dan acht op u zelf en over de gehele kudde, om de gemeente Gods te weiden".

Nu gaat Paulus de ouderlingen, die hij gaat verlaten, onderrichten en er op wijzen, dat die gemeente niet is verkregen door het bloed der apostelen. Geen duurder prijs is er betaald dan voor de verloren schapen, namelijk het waardige bloed des Lams, een heilig bloed, een Godeverheerlijkend en voldoende bloed, waarin de uitverkorenen alleen zijn begrepen. Hij zegt daarvan zijn trouwe voorzegging: 'Ik ga, ik wil naar Jeruzalem, om Pinksteren te vieren. Ik ga afscheid nemen van u en gij zult mijn aangezicht niet meer zien.'

Waar geen ware geestelijke liefde is, en ook geen natuurlijke liefde, en er moet iemand afscheid nemen, dan hebben wij geen smart en droefheid, maar waar een liefdeband is gevallen, die uit God is, daar valt scheiden zwaar. U heb ik lief, uit kracht van geschonken liefde, geopenbaard in en door onze bediening, zodat er in de gemeente van Christus een bijzondere band des Geestes is aan degenen, die de bloedprijs mogen zijn van Christus en tevens een uitwendige band aan meelevende mensen. Algemene genade is ook verdiend, hoewel ze niet verder strekt dan tot de dood.

Paulus zegt: "*Want ik weet, dat na mijn vertrek*, in de gemeente van Efeze iemand zal komen, die mijn getuigenis zal verwerpen. Ik weet dit, uit kracht des Heiligen Geestes. Wat zou het groot zijn, wanneer hij kon zeggen: Ik weet, dat het na mijn vertrek u allen in alles wel zal gaan. Het zou inderdaad zijn hart verblijd hebben. Maar nu gaat hij heen vol bekommernis, want: *Ik weet dat na mijn vertrek zware wolven tot u inkomen zullen, die de kudde niet zullen sparen*. Die zware wolven, dat zijn verleiders, die het welzijn der gemeente niet zoeken, maar eigen eer en voordeel. En dat smartte Paulus. Dat deed hem in zijn apostolische aard diepe pijn.

Zware wolven en dat in het midden der schapen om te verleiden in leer en levenswandel, om die redenen gaat hij ze daarna ook vaderlijke vermaningen geven en opwekken tot waakzaamheid.

"En uit uzelve zullen mannen opstaan". Het zal niet beginnen aan de buitenzijde, maar valse leraars zullen er uit u opstaan, die de kudde niet zullen sparen, en om onze arbeid aan en onder u verricht, te ondermijnen.

Ja, die brieven geschreven door die man zijn wel gewichtig en krachtig, maar de man zelf is zwak en de rede is verachtelijk 2 Cor. 10: 10: zo willen zij door verleidingen onze leer verachtelijk maken en, zeggen ze, Paulus heeft wel gesproken van de ware opstanding, maar dat moet je zo verstaan, dat is de geestelijke opstanding, dus niet de algemene opstanding, om welke hope Paulus met ketenen was gebonden. Met nadruk zegt hij: Uit uzelfen zullen er mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen om de discipelen af te trekken van de waarheid.

Nu gaat Paulus tot hen zeggen: 'Ik ga wel vertrekken, maar ik ben niet liefdeloos tegenover de gemeente, al ga ik heen, ik neem evenwel de zorg nog mede, dat er na mijn vertrek zware wolven, van die sluipende wolven zullen komen, die zullen aanvallen op de kudde.'

Ze zullen zeggen: 'Paulus was een beetje al te strak in de rechtvaardigmaking, het is

niet nodig om al onze werken uit te sluiten, om enkel uit genade, om Christus' wil, gezaligd te worden.' Verder heeft Paulus altijd geleerd, dat roeping een noodzakelijkheid en onmisbaarheid is, steeds heeft hij de noodzakelijkheid gepredikt der vrije rechtvaardigmaking des zondaars.

Tegenwoordig is er een gevaarvolle leer (en deze is niet eens zover te zoeken) waarin ze uit de roeping al een bruid maken van Christus en als je maar gelooft, dat je er één van de kerk bent, dan ben je toch ook één van de uitverkorenen en dan heeft Christus ook voor U alles verworven. Dat moet je dan maar aannemen.

O, hoe gevaarlijk, om zonder Persoonsopenbaring te geloven, dat wij het eigendom van Jezus Christus zijn. Dan moet je uit de levendmakende kracht Gods maar aannemen, dat u erfgenaam zijt. Dan willen zij de discipelen achter hen af gaan trekken. Vaderlijk bezorgd is hij over de kudde.

Paulus zegt niet: 'Nu geef ik je maar over aan het wild gedierte.' O nee, maar hij is gevoelig aangedaan. Hij zegt tegen hen: 'O ouderlingen, o gemeente, ik ga heen en mijn aangezicht zult ge niet meer zien, maar ik wil je voorzeggen, dat die gevaren u naderen.' Die aanslag van de vijand op de schare wil hij hun laten aanvoelen, waar hijzelf mee bezet was en daarom kan hij deze kudde niet overlaten aan zichzelf. Daarom gaat hij daarover uit vaderlijke bezorgdheid spreken.

Er zijn van die leraren, dat zijn mensen (werkzoekenden), die bieden zichzelf aan, aan de Heere Jezus, in hun schatting bekwaam tot het werk, maar bedoelen niet Gods eer en het welzijn der zielen, want zij zullen als wolven openbaar komen. Degenen, die tot het ambt geroepen worden, die zijn in en van zichzelf onbekwaam tot zulk een gewichtvol werk.

Hierom zegt Paulus: 'Ouderlingen van Efeze en allen die mij heden hoort, ik ga vertrekken en mijn aangezicht zie je niet meer, maar na mijn vertrek, zult u dan waakzaam blijven over de kudde?' Ik heb niet achtergehouden aangaande die Raad.

Daarom zegt Hij: *Waakt!*

O, hij weet mensen zo te wekken. Waken wil zeggen: daar is gevaar! Adam moest twee dingen doen in de hof van Eden, bebouwen en bewaren. We hebben u dus enige van die gevaren genoemd. Hetgeen ik u zeg, zegt de Koning, dat zeg ik u allen: *Waakt!*

Daarom, zegt Paulus: *'Ik ga nu afscheid van u nemen, daar ik van u vertrekken moet en bedenk dat ik drie jaren lang dag en nacht niet opgehouden heb een iegelijk met tranen te vermanen.'* Met tranen, dat wil zeggen: medelijden hebbende met het mensdom, met hun ellendestaat voor de eeuwigheid. Tranen over u, terwijl misschien een Griek stond te dansen en een ander zich in ijdelheid vermaakte. Ik heb drie jaren nacht en dag, (dat kon de apostel betuigen), terwijl de kudde lag te slapen, menige nachten geweend over u. Gedenkende aan het bevel, dat, als hij niet getrouw zou gewaarschuwd hebben en er één zou sterven in zijn zonde, God het bloed van hem zou afeisen.

Om deze reden heeft hij drie jaren dag en nacht niet opgehouden met tranen te vermanen en hij zegt verder: "En nu broeders, ik beveel u Gode". 'Ik kan u niet anders bevelen dan aan de God Israëls. Ik kan u ook niet bewaren, maar de God Israëls mocht het willen doen. Ik kan onmogelijk al de bezwaren van de kudde dragen en uitspreken. Maar ik vermaan tot waakzaamheid. Waakt over uzelf, ouderlingen, waakt over de kudde, waakt voor de verlokkingen der ijdelheid.'

Laat mij u mogen zeggen, waakzaam te zijn, want als de wereldgeest in de Kerk indringt, dan gaat Gods Geest wijken en de woorden Zijner genade. Gij kunt het niet

meer aan mij opdragen, omdat ik heenga. Mocht de gezegende Voorganger, onze Heere Jezus Christus ulieden bewaren. Hij gedenkt altijd Zijn Kerk, die is nooit uit Zijn hart, uit Zijn gebed, uit Zijn liefde. Heb ik nu die kudde, die ik achter moet laten, waar ik niet meer terug kan komen, mogen overgeven aan Hem, dan moet ik daarin berusten. *Uw wil geschiede*. Dat de God aller genade, u moge opbouwen en een erfdeel geven onder al de geheiligden.

En nu gaat hij zeggen: nu ga ik afscheid nemen. *Ik heb niemands goud begeerd, niemands goed of klederen*; ik ben geen apostel geweest, die maar mooi gesproken heeft. En als ik scherp vermaand heb, ben ik dan uw vijand geworden? U de waarheid zeggende? Die waarheid zeggend uit liefde, want wie kan de bestraffing missen?

En gijzelve weet, dat mijne handen gewerkt en u in alles betoond hebben, hoe ge moet arbeiden. De zwakken niet vertreden, maar opnemen en de onsterken dragen. Er is maar één Meester en daarom... de zwakken opnemen en denk ook aan de woorden van onze Heere Jezus Christus dat Hij gezegd heeft: *"Het is zaliger te geven dan te ontvangen"*. En toch is het van Paulus door de Geest gesproken en niet als een zeer geleerde leraar, maar met tranen heeft hij ook vermaand. Met tranen, want er was wenensstof.

"En als hij dat gezegd had, heeft hij, neerknielende, met hen allen gebeden".

Terwijl hij nu, also neerknielende, afscheid gaat nemen van de gemeente, hoevelen zijn er nu, die met stenen durven gooien? Wie zegt er nu: Het verblijd mij dat u heengaat?

Zij nemen afscheid. Mensen die met een steen werpen, zijn hier niet, integendeel, ze nemen afscheid met een kus. Zij geven de kus der liefde, vloeiende uit de liefdessmart. Zo gaan zij afscheid nemen en gaat Paulus naar het schip. "Ik ga heen", en "als hij zich niet liet afraden, hielden wij ons tevreden, zeggende: de wil des Heeren geschiedde". Niets houdt hem terug, ook niet de gemeente. De ouderlingen, die tegenwoordig zijn, hebben afscheid van hem genomen. Een afscheid naar Gods welbehagen.

Komt, zingen wij daarvan, gemeente uit Psalm 139: 10 en 14.

Toepassing

Wij staan hedenavond in het midden van u, grote gemeente van Stavenisse en andere aanwezigen, uit andere dorpen en provincies, en dat tot een gewichtvol einde, daar wij voor uw aangezicht niet zijn als een vreemde. Geboren in St. Maartensdijk, als een walgelijk en verdoemelijk Adamskind, een veulen van een woudezel gelijk, nooit naar God en gebod gevraagd. Het is nu al 51 jaar geleden, dat wij burger van Stavenisse werden. In dit dorp kwam de Koning van Zijn duurgekochte Kerk mij tegen, daar ik op weg was naar de hel. Als God het niet had verhoed, was ik nooit van die dwaze keus afgegaan, maar ik ben in mijn hart gegrepen. Als jongeling van 16 jaar, ik kan u de plaats nog aanwijzen, het was bij de Hervormde Kerk, op een vrijdagmorgen om elf uur. Ik was zo dom, dat ik niet eens wist, wie de eerste mensen geweest waren, geheel zonder godsdienst, nooit van een Evangelie gehoord. Maar daar werd de Almachtige God mij te sterk, en werd ik een aangeslagen en verslagen zondaar.

Al die tijd hebben wij op dit dorp als een burger mogen verkeren, en dat er veel herinneringen liggen in deze plaats, waar wij niet alleen zijn wedergeboren tot de levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden, maar waar ook vele plaatsen zijn, die getuigen van uitredding uit noden en redding onzer ziel; gerechtvaardigd in onze consciëntie, met God verzoend door de dood van Christus. Ik

kan zulks nog niet begrijpen, dat God onze ziel met zalige bewustheid kwam op te lossen in een Drieënige Verbondsgod. In dat verbond, dat nooit wankelt, een vreê- en zoenverbond. Toen heb ik van 10 tot 13 maart in een Persoonsgemis verkeernd en mocht toen in een zalige rechtsomhelzing mijn leven verliezen en als een zoekende ziel verloren gaan. O, dat zalig verloren gaan, o dat wonder, zalig te worden door de arbeid van een Ander, door een gerechtigheid, die volmaakt is en eeuwigdurend. O, wat het op aarde mag zijn, om in dat dadelijke geloofsbezit te mogen staan en alzo uit dit verderf gerukt, soms één van de negen uit een gezin gehaald als een toonbeeld der genade. Dan zegt mijn ziel: *o God, waarom was het op mij gemunt?*

En daar wij ook hier, in het kerkelijk leven, veel hebben mogen arbeiden, daar wij hier samen met broeder Potappel mochten arbeiden, met wie die liefdesband niet is verbroken, maar onderbroken. Onbekwaam in ons zelf, alhier voor uw aangezicht staande, zelfs met de bewustheid van de gebreken, durven wij toch vanavond zeggen: Ik heb niemand verleid voor de eeuwigheid, of een leugenleer voorgehouden. De hemel is getuige van onze gevoelens, ook om U de volle raad Gods aan te mogen zeggen, daar wij dan ook de volle raad Gods u hebben voorgehouden. Wij hebben ons gehouden aan de leer, die wij u voorstelden en niet verleid, maar door genade mogen wijzen op en getuigen van de gerechtigheid, die redt van de dood. En nu ligt al mijn arbeid daar, opgetekend Boven en enige herinneringen beneden, liggend in de gemeente van Stavenisse.

Toen dat beroep kwam van Rijssen dacht ik, ach 't zal wel net zijn als bij het beroep van de gemeente van Doorn. Ik blijf hier wel aan deze plaats. Maar de Heere bepaalde mij bij Lucas 4: 42 en 43, alwaar ons Levenshoofd ging vertrekken en de schare achter liet. Hij zegt in deze tekst: *Ik blijf niet bij U, want Ik heb nog andere steden het Evangelie te brengen, waarheen God mij gezonden heeft.*

Ik zeide: Heere, moet ik dan van hier weg gaan en naar een plaats, waar ik in het geheel geen levensbanden ken, dan een enkele van de kerkenraad. Daarom was het voor mij zo een vreemde weg.

Deze voor ons en u allen zo een vreemde weg te moeten gaan, waar de Heere ons daarin kwam te bepalen bij Jesaja 28: 21: "Zijn werk zal vreemd, Zijn daad zal vreemd zijn."

Heere, moet ik dan heen? Moet ik dan al die arme mensen achterlaten? Daar zijn toch hier banden gevallen op aarde? En vandaar, mijn vrees. Er zal gerukt worden aan die banden, maar God laat Zijn daden niet begrijpen. Het was weer zo een kromme weg voor mij. Ik kan hem niet recht maken. En jullie ook niet. 64 jaar oud en dan gaan naar een grote gemeente. Wat denk je dat de Heere tegen mij zeide? Hij bepaalde mij bij Matth. 4: 13: *En Nazareth verlaten hebbende, is Hij komen wonen te Kapérnaüm, gelegen aan de zee, enz.* Toen Jezus 30 jaar oud was, is hij verhuisd van Nazareth naar Kapérnaüm.

Ik zeide: *Heere Jezus, bent U ook verhuisd, Nazareth was toch niet Uw geboorteplaats?*

Ja, zegt Jezus, in Kapérnaüm ga ik wonen. En Paulus zegt: *Ik heb drie jaar in uw midden gewerkt met tranen, enz.*

Het heeft nachtbraken gekost en ik moet het nog bewonderen, dat mijn lichaam het heeft kunnen verwerken. Ik had er toch geen zin in, omdat ik weet, wat er op de wereld te doen is in deze tijd van doorvloeïing en wegzakking. En wat denkt u, dat de Heere tegen mij zeide?

De Heere kwam mij te bepalen bij Markus 6: 45, *Hij dwong Zijn discipelen om in het*

schip te gaan en over te varen; en de Heere ging niet mee.

Weer zo een kromme weg, gemeente, die wij niet kunnen begrijpen. Jezus bleef alleen over om te bidden op de berg en zij moesten naar de overkant. Dan zal ik wel voorspoedig gaan! Maar de wind was hun tegen! Zij pijnigden zich om vooruit te komen en in de vierde nachtwake komt de Heere Jezus naar hen toe over de golven en dan...? Zij kennen Jezus niet meer, want zij hielden Hem voor een spook uit een andere wereld. Een wonderlijk volk om met een omdragend geloof geen geloof te kunnen oefenen. Maar, zegt de Heere, *vrees niet, zijt goedsmoeds, Ik ben het.* En Hij kwam aan boord.

Daaruit en vandaar was de aanleiding, dat ik gedwongen werd naar de "overkant", naar Rijssen te gaan. En als ik nu wil begrijpen het waarom en waartoe, dan kan ik het niet begrijpen en jullie ook niet en wat moet ik nu doen? Zijn koninklijk bevel opvolgen, maar ik zeide weer: *O Heere, ik zie zo een vreemde weg!*

En de Heere bepaalde mij bij Exodus 4, daar werd Mozes geroepen en gezonden om naar Egypte te gaan, dus hij was van de Heere daartoe gezonden en tegelijk op weg, daar komt God hem tegen en wil hem doden. Dan zou je toch wel zeggen, dat is buiten de weg, maar Zippora nam en besneed haar zonen wat door Mozes verwaarloosd was en wierp het Mozes voor de voeten, zeggende: *Bloedbruidgom, vanwege de besnijdenis* en ... de Heere week van hem ten goede.

O mensen, denk niet, dat je op Gods weg bent, omdat het voor de wind gaat, de voorspoed der goddelozen zal ze verderven; vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen.

Ik zeide verder: 'Heere, God, zal ik dit volk achterlaten? Hoe zal het dan gaan met hen?'

De Heere zeide: Lees Deuteronomium 31 van Mozes, die het volk alleen moest laten. Ach hoorder, van hetgeen wij geleerd hebben! Van daaruit, ik kan niet anders en ik durf niet anders, maar daarom ben ik niet los van u!

Als ik mij tot u wendt, geachte kerkenraad, dan mag ik getuigen: wij hebben altijd in vrede mogen werken. Eerlijk waar, geen jammerklacht is er geweest, daar was eensgezindheid om de belangen van onze gemeente te behartigen.

Nu moeten we gaan naar een andere plaats. Inzonderheid u, broeder Eerland, het is een zware arbeid om nu opziener over deze gemeente te zijn. U kunt het niet en enigszins bent u ervan bewust dat u het niet kunt. De eeuwige Jehovah geve u wijsheid en kracht voor ziel en lichaam beide. Dat u eenparig met elkander moogt blijven is onze reine wens en begeerte. De God Israëls leeft en verheerlijke Zichzelf en doe u en de andere kerkenraadsleden Zijn zegen ontvangen. Hij doe je ervaren dat je met al je moeite en zorg naar Hem mag en moet vluchten.

Voor ons is het ook een vreemde weg. Ook u kunt die kromme weg niet recht maken. Ik zou zeggen, gemeente van Stavenisse, ik heb eerlijk getracht met ulieden om te gaan en uit de grond van mijn ziel niet bedoeld uw ondergang, maar uw welzijn. Maar als u mijn gebreken met een vergrootglas gaat bekijken, vloeit zulks niet uit liefde, daar de liefde menigte van zonden zal bedekken.

Daarom gemeente, ik ga wel heen, maar ik kan u niet vergeten. Gemeente, zult ge blijven bij hetgeen u geleerd is van broeder Potappel en van mij, die als middelen in des Heeren hand gebruikt zijn, om u de weg der zaligheid te wijzen? De Heere geve u, dat ge blijft bij de leer die u geleerd is, bij de wille Gods.

Inzonderheid heb ik ook nog een woord tot de jeugd. De door mij gegeven catechisatielessen durf ik voor God te verantwoorden. Dat ik wel eens scherp heb

moeten optreden, daarmee was bedoeld, dat het tot uw nut, heil en behoudenis zou zijn. O jeugd, laat het onderwijs, de vermaning en alles wat aan u besteed is door u niet worden veracht. Komt getrouw ter kerk en ter catechisatie. En nu kun je ook in Stavenisse al zien hoe de jeugd zich openbaart, omdat er thuis zeer weinig werk meer wordt gemaakt van het onderwijs. Ik zou zeggen, wees gewaarschuwd door deze laatste afscheidsprediking, dat ge zult blijven bij hetgeen geleerd is op de catechisatie en bij hetgeen je verder bent geleerd van deze plaats op de sabbatdagen. Laat ook op de sabbatdagen je plaats niet ledig staan, want ook de leraren spreken, nadat ze gestorven zijn. Daar is nog *overjarig koren* overgebleven en nog een ouderling om u te stichten. Er is ook nog wel gezaaid, daar wel hoop voor is en uitzien. Zal ik zaaien en een ander maaïen? Moge er een maaïen zijn, dan zal dit niet mijn loon zijn, maar tot mijn blijdschap.

Gemeente van Stavenisse, vaders, moeders, jongelingen en jongedochters, blijft bij die leer, die u altijd is voorgehouden, dan zult ge er wel bij varen.

Dit betreft niet alleen de kerkelijke gemeente, maar ook de burgerlijke gemeente van Stavenisse. Men zegt wel eens, als de pilaren weggenomen worden, wordt het gebouw verzwakt. Ze zeiden eens tegen Ds. Bakker: Er zal vanavond wel niet veel volk zijn in de kerk," maar hij zeide: "Er komt er één en die telt voor honderd; als er nu vijf kinderen Gods zijn, dan tellen zij voor vijfhonderd.

Weggaan uit deze plaats, zegt wat! Er zijn zelfs hier mensen buiten onze kerk, die er bedroefd over zijn als er twee kinderen Gods vertrekken. Als God Zijn kinderen niet wegneemt door de dood, maar naar een andere plaats zendt, dan zegt hun verplaatsing veel, o ja zelfs zeer veel. Wie zal hierin Gods wijze bedoeling kunnen doorgronden? We gaan ook uit dit eiland, en er liggen ook nog banden in de naburige plaatsen. We gaan nog niet naar het Vaderland hierboven, nog niet, maar naar een ander gedeelte van ons wegzinkend vaderland. Daar ligt nog werk voor ons. Wij hopen nog wel eens voor te gaan in uw midden en op andere plaatsen in Zeeland.

De laatste tijd wordt het er niet beter op, op ons eiland en op de andere eilanden in Zeeland. Door de gemakkelijke verbindingen met de andere delen van ons land, wordt Gods heilige dag verkracht, en misbruikt tot zondig vermaak. Zelfs hier op dit eenvoudige dorp kan men zondags wel 300 auto's tellen uit België en andere plaatsen, welks inzittenden aan de zeekant gaan vissen en vuile zonden bedrijven. Mochten wij daar maar smart over hebben in ons hart en dat de Allerhoogste ook eens smart in hun hart moge geven.

Ook van onze ambtsbroeders zijn er hier tegenwoordig, onder anderer collega broeder Van der Poel en andere broeders. Het is al zoveel jaren geleden, dat wij elkander in een onverbreekbare band des Geestes mochten leren kennen. Ook samen druk- en kruiswegen meegemaakt. Maar de kromme weg kunt u ook niet recht maken. Ambtsbroeder Potappel zeide eens: "Wij hebben het gebed nodig, ook van de kerk".

En, aanwezigen, zult ge bidden voor deze mannen? Ook voor mij? Zelfs de grote apostel Paulus sprak: "Broeders, bidt voor ons". De Heere moge geven in het leven op aarde, maar veel een vreemdelingenleven. David zeide: "Ik ben een vreemdeling op aarde".

Wij hebben gezaaid in andere plaatsen, waarvan er hier tegenwoordig zijn. Misschien uit nieuwsgierigheid, maar er werd ook nog een nieuwsgierige Zacheüs geroepen. Anderen zijn gekomen uit belangstelling, weer anderen uit zielsverbintenis.

Kerkenraad van Rijssen, nu zie je, wat de leraar, die je beroepen hebt, achter moet laten, want ze kunnen en willen ons hier niet missen en wij betuigen hen niet achter te

kunnen laten en toch te moeten gaan. De Heere moge het geven, dat de weg die ons zo krom voorkomt, mocht strekken tot de eer Zijns Naams en de uitbreiding van Zijn koninkrijk.

Heb ik enige vijanden op Stavenisse? Als ik mijn vijanden heb, hoewel u als vijanden van Gods volk en knechten te beklagen zijt; dan reken ik vanavond niet met u af, want ik heb gevraagd: "Heere Jezus, wat moet ik dan met deze mensen doen?"

De Heere zeide tot mij: "Geef die maar aan Mij over; met deze woorden Joh. 9: 31: "Ik ben tot een oordeel in de wereld gekomen," enz.

Maar voor die vijanden om der waarheid wil, daar zeg ik de Heere dank voor, die hebben ons waakzaam gehouden, want die zich niet vernedert, die verhardt en onder het zuivere Evangeliewoord te verharderen is volgens de woorden uit Joh. 9: 31 het ergste!

Men wilde ons ook nog iets geven om mee te nemen naar Rijssen. Wij zeggen, degenen, die daaraan medegewerkt hebben, vriendelijk dank. De artikelen die wij daarvoor hebben mogen kopen, daarvan hopen wij dat ze voor ons nut mogen hebben. Ik heb maar getracht eenvoudig in uw midden te spreken. De Allerhoogste Majesteit, de God Israëls, Die trouwe houdt en eeuwig leeft, zegene deze afscheidsrede, tot uw heil, maar bovenal tot uitbreiding van Zijn dierbaar Koninkrijk. AMEN.

Gebed.

Zingen Psalm 119: 22 en 23.

TOESPRAAK VAN Ds. TOES

Broeder Slager, wij kennen elkander al vele jaren. Het is namens de classis den Haag dat ik enkele woorden tot u spreek. U gaat de classis verlaten, om in een andere classis te gaan arbeiden. De Heere mocht met u willen optrekken. Ik dacht aan Mozes: "Heere laat toch een ander gaan". Doch de Heere moge met u gaan. Hij zij een vurige muur rondom u. God is niets verplicht aan u of aan een ander, nochtans is Hij dezelfde in aller eeuwen eeuwigheid. Het is een herontdekking van 's Heeren grote Naam, Die te prijzen is tot in aller eeuwen eeuwigheid. Gemeente, er is genade nodig. Genade voor genade. Voortdurend genade te mogen ontvangen is een zegen van weinigen. God heeft Zijn Kerk uitdrukkelijk bevolen getrouw te zijn tot de dood.

En gemeente, uw leraar gaat van u scheiden, moge er vreugde achterblijven om de voorbij gevloeden tijd, die hij bij u was en droefheid over zijn heengaan. De grote Leraar der Gerechtigheid blijft. Hij spreekt ook onderwijzend tot Zijn volgelingen om bekwaam te worden tot Zijn Koninkrijk. Hij geve u wat nodig is. Dat geve u God om Zijns Naams wil.

TOESPRAAK Ds. VAN DER POEL

Geliefde broeder Slager.

Wat Ds. Toes gezegd heeft is naar de Schrift. Wij hebben elkander, ik meen 16 of 17 jaar gekend. Wij hebben elkander bewonderd in de tijd, dat wij bij elkander zijn gebleven en wij hogen, dat wij nog jaren bijeen mogen zijn. Moge God ons gebruiken als slijk, om slijk op te rapen. Moge God zo meer genade aan Zijn kerk schenken. "Ik heb overgehouden een arm en ellendig volk". Wij hebben altijd meer genade begeerd dan geleerd door redding.

U hebt vanavond nog zo gezegd: *De poort is eng die ten leven leidt*. Ik heb dit met

mijn broeder moeten ondertekenen. Ik moet erkennen, ik ben maar te dik. De kerk moet van openbaring leven. Wat ik niet missen kan, mag een gunst zijn.

Nu gij van hier vertrekt, blijve Gods gunst met u. Dat wens ik van harte. Hij doe Zijn aanschijn met u gaan. Het einde van alles zal zijn, dat God Zijn doel bereikt.

Gemeente van Stavenisse, Potappel is in de hemel. Hij is bij God, voor God. Die heeft het 't beste. Daar is nooit afscheid meer. Het rampjaar is voor hem een Jubeljaar geworden, daar hij inging in die heerlijke Hemel, om altijd bij God te zijn. Potappel is in de hemel en uw leraar gaat naar Rijssen. Nu durf ik het haast niet te zeggen, dat God niet weg zal gaan. Je moet Hem gehad hebben. Je moet de dagen straks bewaren, die voorbij zijn gegaan, als je nog enige liefde hebt.

Mocht u de God van Potappel en de God van Ds. Slager leren kennen. De preekstoel in de hemel is nooit ledig. Daarom, gemeente van Stavenisse, God lere je roepen, roepen of God je een voorganger wil schenken. Voor je gaat beroepen, eerst roepen!

TOESPRAAK Ds. GEBRAAD

Broeder Slager,

Ds. Toes heeft het al genoeg naar voren gebracht. Wij vallen altijd in de verdrukking en dat gaat altijd door de diepte heen. Dat gaat dwars door de hel heen. Want wij hebben veel meer op met onze eigen eer, dan met Gods eer. Psalm 7 zegt: "Wij zullen de lof van Sion zingen".

Het rampjaar is voor Potappel een Jubeljaar geworden. Ik heb gezegd: "Heere, ik dacht, dat ik alleen overbleef". Maar als in Elia's dagen, er waren er nog 7000 over. Ik zou zeggen, als de gemeente zo mag achterblijven en de Heere voortdurend met heilige klem mag aanroepen, dan zal de Heere niet achterblijven met ondersteunende genade.

Lieve broeder, ik zou zo graag u nog hier willen houden, want wanneer u moet gaan, ik wordt steeds meer geprangd, maar ook steeds meer gebonden aan de Troon der genade. Lieve broeder, dat de Heere u er nog eens voor gebruiken mocht, dat er nog één in Rijssen, als een parel gehecht mocht worden aan de Kroon van God.

Geliefde broeder, de Heere gedenke je. Het zal toch zijn tot een wederzien. Zou het niet meer op aarde zijn, dan in de eeuwigheid, om eenmaal bij de lieve Koning de Kroon neer te leggen. Het gaat bij het Volk niet om de heerlijkheid, maar het gaat er om God te prijzen, opdat Hij alleen de heerlijkheid daarvan moge ontvangen. Dat schenke de Heere u, ook in de nieuwe gemeente.

TOESPRAAK OUDERLING EERLAND

Waarde en geliefde leraar,

Wat wij de laatste weken als in een droom doorleefd hebben, is dan nu werkelijkheid geworden: u gaat ons verlaten. Het betekent voor ons en de gemeente een groot verlies en dat zullen we nu moeten gaan inleven. Omdat we als vrienden en als ambtsdragers verscheidene jaren mochten werken in liefde en vrede, zo is er kracht van Boven en zelfverloochening voor nodig om u voor een andere gemeente over te hebben. Maar, de raad des Heeren zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen.

Ruim 38 jaar hebt u met Gods hulp de gemeente mogen dienen; negen jaar was u diaken, zeventien jaar ouderling, negen jaar lerend ouderling en haast drie en een half jaar predikant, en dat is langs onbegrijpelijke en voor ons wonderlijke wegen gegaan.

Zeer veel hebt u voor de gemeente mogen doen; ze mede op helpen bouwen, ja zelfs uw beste krachten aan haar mogen ten koste leggen, maar die liefdedienst heeft u nog

nooit verdrotten. Ook liggen er veel herinneringen voor u in de gemeente, waarvan blijde, maar ook smartelijke. Vele vrienden en beminde vromen hebt u door de dood zien wegvallen, ja ook uw geestelijke broeder Leen Potappel. Het is wel eens gezegd door de binnenpraters: "Het is maar zolang als de priester Jojada leeft, maar als hij sterft, valt Joas af". Maar u mag met de apostel Paulus (Handelingen 26: 22) getuigen: "Dan, hulpe van God verkregen hebbende, sta ik tot op dezen dag."

In de gemeente hebt u Gods Woord mogen uitdragen; ons het leven en de dood voorgesteld, de zegen en de vloek; de catechisanten in de zuivere gronden der waarheid onderwezen; voor en over haar gezucht en geweend. Voor Gods volk geweest (met eerbied gesproken) een vader en leermeester. En wat zullen wij verder uitwijden, de tijd zou ons ontbreken, wij zijn allen getuigen. Zo is er dan voor ons en u dominee een pijnlijke ure aangebroken en zien wij jullie met leedwezen vertrekken. Wij zeggen u dan voor alles hartelijk dank, mede namens kerkenraad en gemeente, ook uw vrouw, waar wij al zo veel jaren liefde en vriendschap van mochten ondervinden. Het was nooit te veel en de deur stond voor iedereen open, ze leefde ook in alles zo mee. De Heere mocht het vergelden.

Zo zal, dominee, al hetgene, wat u in de Naam des Heeren tot de gemeente hebt gesproken, niet ledig wederkeren, maar het zal zijn tot voordeel of tot eeuwig oordeel. Wij wensen jullie dan het allerbeste toe voor ziel en lichaam beide. De God Jacobs zij u tot hulp en sterkte in uw nieuwe arbeidsveld.

Gemeente, nog een enkel woord, wij zien, dat onze leraar zich gereed maakt te vertrekken. Dat heeft voor ons wat te zeggen, een ieder kere hiermede maar eens in tot zichzelf; misschien, dat wij het opmerken mogen. De verantwoordelijkheid voor ons wordt groter en de tijden donkerder, maar wij zouden u aanraden maar kort bij de waarheid te blijven, temeer, daar wij zien dat de dag nadert. Geve de Heere, dat wij de voetstappen mogen drukken, die de leraar ons heeft nagelaten, dan zullen wij zeker niet dwalen.

Wij willen sluiten met Hebreeën 13: 7 en 8: " Gedenkt uw voorgangeren, die u het Woord Gods gesproken hebben en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling. Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid". Wij willen onze leraar nog toezingen, uit Psalm 74: 20 en Psalm 134:3:

*Laat Uwen armen knecht niet beschaamd zijn,
Maar geeft hem veeleer oorzaak om te zingen
Van Uwen Naam, dat zij mogen ontspringen,
Die benauwdheid lijden met smart en pijn.*

*U zal de Heer, die eeuwig leeft,
Die hemel en aard gemaakt heeft
Uit Sion met groot overvloed,
Zegenen met allerlei goed.*

15. ROUWPREEK OVER HET OVERLIJDEN VAN DS. JOH. VAN DER POEL, DOOR DS. J.W. SLAGER

Deze predicaat is uitgesproken op zondagmorgen 18 oktober 1981
na de begrafenis van ds. Joh. van der Poel te Ede.

Overgenomen uit: *Een verkregen erfenis*
Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen, 1999

DE RUST VOOR HET VOLK VAN GOD

Voorzang Psalm 68:2

*Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen;
Hun blijdschap zal dan, onbepaald
Door 't licht, dat van Zijn aanschijn straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.
Heft Gode blijde psalmen aan;
Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
Laat al wat leeft Hem eren;
Bereidt den weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt;
Zijn naam is HEER' der heren.*

Gebed

Tussenzang Psalm 62 vers 4 en 5

*Doch gij, mijn ziel, het ga zo 't wil,
Stel u gerust; zwijg Gode stil;
Ik wacht op Hem; Zijn hulp zal blijken.
Hij is mijn rots, mijn heil in nood,
Mijn hoog vertrek; Zijn macht is groot;
Ik zal noch wank'len, noch bezwijken.*

*In God is al mijn heil, mijn eer,
Mijn sterke rots, mijn tegenweer;
God is mijn toevlucht in het lijden.
Vertrouw op Hem, o volk in smart,
Stort voor hem uit uw ganse hart.
God is een toevlucht t' allen tijde.*

Overdenking over Hebrëen 4 vers 9:

'Er blijft dan een rust over voor het volk Gods'.

In zeven trappen die rust aanschouwd:

1. Een scheppingsrust

Een blik in de schepping Gods. De Goddelijke Majesteit heeft uit niets alles geschapen in zes dagen tijds en op de zevende dag heeft God gerust, niet dat de Schepper moe was, maar rust dat betekent: opgehouden met scheppen en Zich verlustigd in Zijn werken. De HEERE verblijde Zich in Zijn werken. Psalm 104.

De rechtgeschapen mens, pralende met Gods beeld, mocht zich ook verblijden in Gods werk: een Sabbatsrust. Daar was niets op aarde wat de mens verontrustte. Adam stond daar en zijn vrouw als de eerste schepselen in een volkomen volmaakte rust; zij verblijdden zich in Gods volzalige gemeenschap, in het volle licht, in een heerlijke rust in God, in het midden van een vol paradijs: een zalige scheppingsrust. Daar was niets wat stoornis gaf; ook al het geschapene: de dieren, de vogels, ja zelfs de vissen der zee daar had Adam als een kleine koning heerschappij over alles. Wat een heerlijke rust en blijdschap in God en in al Zijn werken. Een ware Sabbatsrust. Geen stoornis van binnen en niets van buiten. In die heerlijke lusthof vloeiende ook een rivier vol van water; geen golfslag was daar in maar steeds vloeiende en zich verdelende in vier hoofden, met heerlijke benaming:

1. Pison, hetgeen betekent: overvloeiende bron.
2. Gihon, hetgeen betekent: levensstroom.
3. Hiddékel, hetgeen betekent: God des levens.
4. Frath, hetgeen betekent: vruchtbaarmakend.

Van alle bomen des hofs mochten zij eten op één na, die stond in het midden als een proefgebod met dreigement: 'Ten dage als gij daarvan eet zult gij de dood sterven.' In het midden stond ook de boom des levens; zo dikmaals als zij daar van aten was dat een sacramentele verzegeling van het eeuwige leven. Daar stond nu Adam als representerend verbondshoofd en wij in hem gerekend.

2. Een verloren rust

O, door éne zonde van ongehoorzaamheid is heel die heerlijke zoete rust verloren gegaan. 'Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood; en also de dood tot alle mensen doorgedaan is, in welken allen gezondigd hebben', Romeinen 5 vers 12. O, alle ware rust verloren en daardoor heel de wereld vol onrust. Daar zijn wij allen in Adam verdoemelijk, walgelijk en zelfs vijandig geworden, door toerekening van die éne bondszonde schuldig en ook als erfgoed besmettelijk. O, wat een rampzalige val van een top van eer in een eeuwige verwoesting; uit de volle gemeenschap Gods in volle vijandschap tegen God. Gods beeld geheel verloren en satans beeld gekregen. Uit het volle licht van Gods vriendelijk aangezicht, midden in de geestelijke dood; één met de zonde, één met de duivel in een afgrond van ellende met dreigement van de tijdelijke en eeuwige dood.

Met recht een verloren rust die nooit meer door Adam is terug te vinden; daardoor heel de wereld in een onrust daar hun wateren slijk en modder opwerpen. Allerlei moeite, onrust en ellende als gevolg der zonden. Het uitnemendste dezes levens is moeite en verdriet, ijdelheid der ijdelheden en dat is allemaal nog maar tijdelijk, maar er volgt na deze een eindeloze eeuwigheid en dat is voor een onherboren mens een eeuwigheid van eindeloosheid. Gods Woord meldt in Openbaringen: 'En de rook hunner pijniging gaat op in alle eeuwigheid'.

3. Een heilzame onrust

Hoogst bevoorrecht zijn ze aan wie hier de valse rust opgezegd wordt. Zolang de sterk gewapende zijn hof bewaart, is alles in vrede (dat is een valse vrede), maar als er één komt Die sterker is dan hij, Die bindt de sterk gewapende en neemt zijn roof af. Nu

kan er ook een beroerde consciëntie zijn en veel narigheid en vrees voor hel en verdoemenis, dat nog geen levendmaking is, een verandering van de herberg naar de kerk of van een voetbalterrein naar het gezelschap van Gods volk. Maar dat is wel groot maar niet geldig voor de eeuwigheid. Maar als het Gode behaagt, naar Zijn vrijmachtig soeverein welbehagen, een verloren liggend schepsel levend te maken (van dood levend), dan krijgt hij een zielsonrust waarin zijn valse rust, waarin hij tot zover heeft gelegen, wordt opgezegd. Hij krijgt de zonde waarin hij geleefd heeft terug in zijn consciëntie; hij gaat met al de zondedaden breken en krijgt zijn schuld-brief thuis, niet door mensen maar van boven door Gods Geest, Die gaat hem na zijn levendmaking overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Hem wordt alle verkeerde rust opgezegd en hij kan in heel deze grote wereld nergens rust vinden. Hij is God kwijt, Zijn beeld en gunst kwijt. Zo een ziel probeert uit een verbroken werkverbond nog zalig te worden door wetswerk, maar krijgt te verstaan de onmogelijkheid om door de werken der wet zalig te worden.

Hij ligt ook onder de vloek der wet en wordt in alles vervloekt. Hij probeert vele dingen, maar het loopt uit op mislukking. Hij moet zalig worden en weet niet hoe. Hier wordt zalig worden voor hem niet alleen een moeilijkheid maar ook een onmogelijkheid.

Twee onmogelijkheden gaat hij inleven: door de werken der wet kan het niet meer en de andere onmogelijkheid is, dat God geen afstand doet van Zijn heilig en vlekkeloos recht. Daar moet betaald worden door u of door een ander en die Andere kent hij niet al zit hij onder het eeuwig Evangelie en verneemt daaruit, dat er wel een Borg is, Die voor anderen heeft betaald, maar de vraag is: heeft Hij dat ook voor mij gedaan?

Nu loopt hij vast in het hopeloze, totdat hij ingewonnen wordt om de betamelijkheid van Gods heilig recht te zien en dat hij betrekking krijgt, niet op genade zonder recht, maar of er met behoud van Gods heilig recht en wet voor zo één genade zou te vinden zijn. Dan krijgt hij zoveel betrekking op Gods deugden dat hij niet zou willen dat God afstand zou doen van Zijn heilig en vlekkeloos recht om hem te behouden.

4. Borgrust

In deze weg van een totale onmogelijkheid om ooit meer zalig te kunnen worden en waarin de ziel God mag toevallen in Zijn heilig vlekkeloos recht, wordt er een weg voor hem ontsloten buiten de mens, uit en door het eeuwig Evangelie. Dan krijgt hij een *heenwijzing* dat er voor zo één een rustplaats wordt verklaard.

Wie zal er een reine geven uit een onreine? niet één: vanuit Adam vandaan nooit meer, maar nu heeft God een wonder gedaan dat er Eén uit de Heilige Drie-eenheid mens is willen worden, geboren uit de maagd Maria, niet uit een huwelijkswet, niet uit de lendenen van Jozef, maar door een onbegrijpelijk wonder, waarin de drie Goddelijke Personen werkzaam zijn geweest. God de Vader heeft het toeberaid, God de Heilige Geest het geformeerd en God de Zoon heeft het aangenomen: een ware menselijke natuur. Wat in de hemel niet kon, is gebeurd in de baarmoeder van Maria.

De mens krijgt onderwijs uit Gods Woord door Gods Geest dat er een Borg is aangesteld niet door de Kerk maar voor de Kerk en dat van eeuwigheid. De Borgstelling gaat van God de Vader uit. Jeremia 30 vers 21: 'Ik zal Hem doen naderen, en Hij zal tot Mij genaken' Hij is met Zijn hart Borg geworden. Hij is de Borg en Middelaar van het genadeverbond. Hij is het Lam, voorgekend en verordineerd van eeuwigheid. Hij is ook de uitverkoren Knecht des Vaders, Jesaja 42. De eerste vrucht van des Vaders uitverkiezing en in Hem als Hoofd, zijn al de voorgekenden en verordineerden des Vaders, uitverkoren tot eeuwige zaligheid, Efeze 1 vers 4. Daar zegt Christus van in Zijn Hogepriesterlijk gebed: 'Vader, zij waren Uwe

(wegens uitverkiezing) maar U hebt ze Mij gegeven (tot vrijkoping).'

Zij zijn in Gods oordeel vrijgehouden van schuld en straf, maar niet ten koste van Gods deugden en volmaakheden. Hem, de Borg, werd hun schuld en straf toegerekend en Hij heeft ze ook overgenomen, zodat Hij de aansprakelijke Persoon was voor de betaling; als dezelfde geëist werd, toen werd Hij verdrukt.

Deze onderhandelingen tussen God de Vader en Christus als Borg en Hoofd zijn van eeuwigheid, maar de afhandeling is gebeurd in de tijd op Golgotha. 'Maar Ik moet voor voldoening zorgen', was het werk van Christus. Nu moet men eerst de Borgrust zoeken bij Christus. Zijn rust zal heerlijk zijn. Hij heeft niet eerder gerust van Zijn zware Borgtochtelijke arbeid dan in Zijn dood. Hij heeft de schuld betaald, de straf gedragen en weggedragen en heeft een volmaakte voldoening gegeven aan Zijn Vader. 'Vader, Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt'. De Borgrust was na Zijn voldoening een zalige rust, een heerlijke rust.

Ook heeft God de Vader als Rechter in het verbond gerust in de voldoening van Zijn Zoon.

Die nu een *heenwijzing krijgt naar die Persoon* (Christus) en door het waar zaligmakend geloof tot Hem de toevlucht mag nemen, die wordt wel op die rust gewezen, maar daarom is nog niet de geloofsrust in Hem gevonden. Een heenwijzing en een aanwijzing op Zijn Persoon als Borg is wel aantrekkelijk maar geeft nog geen voldoening. Nu kan een ziel ook ontvangen een persoonsopenbaring van het recht en men leest in Gods Woord van de discipelen dat Christus zegt: 'Rust hier een weinig in deze woeste plaats'. Christus kan door de tralies van het eeuwig Evangelie Zich lieflijk openbaren; ja zelfs met nodiging: 'Komt allen tot Mij die vermoeid en belast zijt (over uw zonden) en Ik zal u rust geven.'

Dat is wel moedgevend maar dat is nog geen *gevonden* Borgrust. Waar mag nu de mens alleen in rusten? Hierin: om oplossing te krijgen in Hem, die alleen gerust heeft in Zijn voldoende arbeid op Golgotha. Een ziel kan vruchtelijke bediening krijgen door Gods Woord uit het lijden en de stervende liefde van Christus. Zolang dan de vrucht duurt gelooft hij, maar is de vrucht weer voorbij dan staat hij weer in een persoonsgemis; wel alles in Hem gezien, maar niet in Hem als in Zijn gemeenschap opgelost. Ook niet met God verzoend, al heeft hij het woord der verzoening beluisterd en is het gelegd in het hart Zijner dienstknechten. Daar zijn wel mensen die zichzelf hierin voldaan gevoelen, maar dat is niet gezond, wel ongenoegzaam. De apostel Paulus leert ons in Romeinen 6: 'Of weet gij niet, dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in Zijn dood gedoopt zijn? Want indien wij met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, zo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking Zijner opstanding.'

Daar is veel te leren op deze levensweg. Een ziel met levenservaring heeft in de weg der ontsluiting mogen leren, dat zijn openstaande schuld waaronder hij gebukt liep en de vervloeking weggefallen is, omdat de genade van de Heere Jezus als *aangewezen óf als geopenbaarde Borg* overvloediger was dan zijn schuld en zonde; maar als hem dan gevraagd werd: waar is nu uw schuld gebleven? Dan moest hij zeggen: *dat weet ik niet*. Daarna krijgt hij onderwijs dat een weggefallen schuld nog geen vergeven schuld is en een zwijgende wet nog geen voldane wet is. Dan zijn er van die zielen geweest, die zeiden: kreeg ik nu het gevoel van mijn openstaande schuld maar terug. Waarom? Wel, dan kan ik met mijn schuld en zonde toevlucht nemen tot die geopenbaarde Borg en Middelaar, want Deze ontvangt zondaars. Hij is niet gekomen om te roepen rechtvaardigen maar zondaars tot bekering. Velen hebben jaren gezocht naar hun weggefallen schuld, maar hielden alleen de waarheid over dat zij vergeving der zonden misten.

Nu gaat de Kerk inleven met de discipelen des Heeren, dat Christus zegt: 'Het is nut dat Ik wegga, anders kan die andere Trooster niet komen'. Zulks bedroeft de ziel. Zij kunnen en willen de Heere niet missen. Als nu werkelijk die Borg aan hen geopenbaard, weggaat met Zijn gevoelige tegenwoordigheid, hoe moet het dan? Hier moet de ziel wat gaan inleven: het onderscheid tussen verloren te liggen of verloren te gaan.

In hun eerste overtuiging hebben zij ingeleefd dat zij wat hun staat aanging in Adam verloren en verdoemelijk lagen en door en in Adam nooit meer konden hersteld worden, ook niet meer door de werken der wet. Zij hadden leven gekregen om hun doodstaat in te leven, een gans verloren staat, uit u in eeuwigheid geen vrucht meer. Daarna was er een weg buiten hen ontsloten in de ontsluiting van een weg der zaligheid in Christus, de tweede Adam. Daarin hebben zij verruiming gekregen en zijn er naarmate dat Gods Geest hen onderwees geloofswerkzaamheden gevolgd. Maar verloren liggen of verloren gaan ligt grotelijks onderscheiden. Verloren liggen leert men door onderwijzingen van de Heilige Geest middellijk of onmiddellijk. Maar hier moet een ziel gaan leren: wanneer Christus is weggegaan en zij Hem niet meer zien, dat dan hun soms jaren geleden weggefallen schuld terugkomt en dat die openstaat, niet bij een Borg, maar bij Gods Majesteit, de eerste Persoon in de Heilige Drie-eenheid. Hoe graag zou hier de persoon niet willen eindigen met zijn schuld in de geopenbaarde Borg en Middelaar, maar Hij is niet meer bij hen in gevoeligheid aanwezig.

Hier moet de mens in de waarneming God ontmoeten als een zondaar in zichzelf, een omkomende zondaar en zonder Borg en Middelaar. Hier moet hij wat gaan leren: dat nu niet alleen de Borg niet aanwezig is, maar dat nu al de doorleefde genade zo bedekt wordt of zij er niet ware geweest. Hier moet hij niet alleen verloren gaan maar mag hij verloren gaan. Hij wordt gedagvaard voor Gods Majesteit als zijn vertoornde Rechter met de volkomen getuigen en aanklagers. Hij wordt hier zo bearbeid door Gods Geest en de liefde overwint, dat hij Gods heilig en vlekkeloos recht zo lief krijgt, dat hij in het veroordelen van zichzelf het recht omhelst en zijn eigen doodvonnis ondertekent. Hier is een omkomende zondaar en dat verloren gaan is niet benauwd maar een zalig verloren gaan. Hier denkt hij niet over hemel of hel, hier is ook geen tollenaarsgebed, maar een zalig verloren gaan in de omhelzing van Gods vlekkeloos heilig recht. Hier wordt Sion door recht verlost en dan, dat wonder, dat dan hier de dierbare Borg staat te wachten achter het heilig recht om Zichzelf te openbaren en Zichzelf weg te schenken. Gij zijt de Mijne, geëigend voor tijd en eeuwigheid en de ziel zegt: *en Gij zijt ook de mijne*.

Hier treedt de Borg des Verbonds als de Voorspraak naar voren; Hij wordt een schuldovernemende Borg en pleit voor het aangezicht des Vaders en laat Zijn ransoenerende arbeid zien en zegt: *Voor deze heb Ik betaald en verdiend*. Hij neemt de ziel mee naar de stilte der nooit begonnen eeuwigheid. Daar is Hij al Borg voor hem geworden en Hij gaat met hem door al Zijn lijdensgangen volbracht in de tijd en maakt de zondaar vrij van al zijn zonden en banden. Daarop spreekt God de mens vrij en vergeeft hem al zijn zonde om de aangebrachte gerechtigheid van Christus, de Borg des Verbonds. Hier gaat de mens met geloofsbewustheid over in Christus, Die zelf gerust heeft van al Zijn werken.

Een ware geloofsrust in Christus. Hij heeft gerust van al Zijn arbeid. God de Vader voldaan door Christus' volmaakte voldoening, rust ook in het volbrachte werk van Hem en de ziel mag ook hier door het geloof rusten in zijn Borg en Goël. Zalige rust. Nu met God verzoend door de dood van Christus.

Dan volgen de zalige vruchten daaruit. Vrede met God. Vrede met de volmaakte,

voldane wet. Vrede met de heilige engelen. Vrede met al de hemelingen in en door zijn Vredevorst. Vrede met God de Heilige Geest. Een vrede in zijn consciëntie, ja een vrede die alle verstand te boven gaat. Met recht een ware Borgrust.

5. Een Vaderlijke rust

Daar zijn nogal wat mensen die leren, dat als wij maar in Christus de Borgrust hebben gevonden, dat wij dan genoeg hebben; meer is niet nodig, zegt men. Ze zijn, zeggen ze, met God verzoend als onze Rechter, en hebben nu ook een verzoende Vader en Oudste Broeder en wat al niet meer. De meesten die nemen dat er maar bij, maar daar zijn er enkelen die mogen dit leren: zij zijn door de toerekening en wegschenking van Christus, de Borg des Verbonds, met Gods Majesteit verzoend en hebben vrede met God ontvangen, maar zij zijn en worden de Vader voorgesteld als, zijnde in de armen van een schuldbetalende en -uitdelgende Borg. Voor eeuwig heeft God de Vader Zijn toom afgelegd. 'Ik zal nooit meer op u toornen of schelden enz.'

Maar nu een geheim: wij moeten niet alleen als zondaars verlost, vrijgemaakt en vrijgesproken worden, maar wij moeten als kind wedergebracht worden tot de Vader. Hij brengt dat verloren en gevonden schaap terug bij Zijn Vader. Wij zijn om Zijnentwil uit genade tot kinderen Gods aangenomen. Hij, Immanuël, brengt de Kerk weder als een gevonden en lelieblank kind terug en dan blijft men niet in de armen van de Borg, maar Hij geeft ons over aan God Zijn Vader en die neemt ons over als Zijn lelieblank kind, gewassen in en door Christus' bloed. De wegschenkende daad gaat uit van Christus en de aannemende daad van God de Vader en het kind krijgt een plaats in des Vaders hart.

Daarom, een Vaderlijke rust. Dat Vaderhart staat niet alleen voor dat kind open, maar het krijgt een plaats in des Vaders hart.

Alle aardse vaders en alle geestelijke vaders mogen wegsterven, maar Hij is en blijft hun eeuwige Vader. O, wat een zoete rust! Hier wordt hij met zalige geloofsomhelzing bewust van zijn kindschap, nu uit kracht van schenking en aanneming. De Vader is verblijd, Christus is verblijd en het kind is verblijd en God de Heilige Geest is verblijd en gaat het werk verzegelen. Hij mag uitroepen: '*Abba, Vader.*'

Hoe groot: een erfgenaam Gods en mede-erfgenaam van Christus en dat voor eeuwig. Wat een onderscheid mag hij dan verstaan tussen een Borgrust en een Vaderlijke rust. Hier mag zo een ziel de psalmist wel eens nastamelen:

*Laat ons alom Zijn lof ontvouwen;
In Hem verblijdt zich ons gemoed,
Omdat wij op Zijn naam vertrouwen,
Die Naam, zo heilig, groot en goed.
Goedertieren Vader,
Milde zegenader,
Stel uw vriend'lijk hart,
Op wiens gunst wij hopen,
Eeuwig voor ons open;
Weer steeds alle smart.*

Psalm 33:11

O, wat een groot en eeuwig wonder, een onuitspreekbare verborgenheid om een kind Gods genaamd te worden en dat Vaderlijke geheim in te mogen leven, welke daad ons doet verootmoedigen. Dat nu die Vader één enige Zoon heeft wegens eeuwige generatie (Psalm 2) en dat wij nu in Christus zijn uitverkoren als Zijn kinderen, door

Hem aangenomen. Van welke de apostel meldt in Efeze 1: 'Die ons te voren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus, in Zichzelven, naar het welbehagen van Zijn wil.' 'Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd den beelde Zijn Zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broederen.' Dus is Hij (Christus) de Oudste Broeder in het huisgezin des Vaders. Eénmaal zal Hij zeggen: Vader, ziet hier Ik en de kinderen die Gij Mij gegeven hebt. Want en Hij die heiligt en zij die geheilgd worden, zijn allen uit één, om welke oorzaak Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen. Ik zal Uw naam Mijn broederen verkondigen.

Wat een onbegrijpbaar en onverklaarbaar Godsgeheim dat er nu Eén uit de Heilige Drie-eenheid onze Oudste Broeder is geworden. Daarom zijn wij mede-erfgenamen met Christus. Dankende de Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht. Hij die het Begin is, de Eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in allen de eerste zou zijn.

6. Een Verbondsrust

Daar is ook nog een verbondsrust te kennen op de levensweg. Het is al zeer groot voor een ware gelovige dat de getrouwe Verbonds Jehovah hem heeft geroepen uit de macht der duisternis, waarin hij van nature lag en overgezet heeft in het Koninkrijk van Christus, zijnde een Koninkrijk des lichts. Als nu behaagt het de Heere hem langs vele leringen onderscheidenlijke levensstanden te schenken en hem te onderwijzen in het onderscheid tussen staats- en standsverwisseling.

Een staatsverandering heeft plaats bij de levendmaking; het is dood of leven, natuur of genade. Maar juist na die staatsverwisseling komt hij aan de weet door Gods Geest, dat zijn levensstaat met Gods Majesteit niet goed is. Hij krijgt een staatsverklaring en een staatsopenbaring. Zijn staat moet opgelost worden. Hij moet met God verzoend worden. Hij moet tot een staat van gemeenschap gebracht worden met dat Hoge Wezen.

Hij krijgt onderwijs: hij is niet standelijk uit Gods gemeenschap gevallen in Adam, maar statelijk en nu moet hij statelijk weer hersteld worden in en door Christus, de tweede of laatste Adam. Nu zij er enige zaken verklaard: hoe hij in en door Christus gebracht is in een verzoende levensstaat met Gods Majesteit, een staatsoplossing in een weg van volmaakte voldoening en daarin gevonden de verzoening. Een heerlijke zielenrust, wel te beleven maar niet te verklaren. Woorden ontbreken om het uit te drukken. Hier heeft hij nu zielenrust gevonden.

Ja, zelfs in het terugbrengen in het Vaderhart een zoete en heerlijke rust des geloofs. Nu krijgt hij onderwijs door Gods Geest en Zijn dierbaar Woord dat er nog *een nadere rust is te verkrijgen, namelijk een Verbondsrust*. Als deze rust hem wordt verklaard en getoond, begeert hij die nadere rust, maar hoe komt hij daarin? Alleen uit en door vrije genade Gods. Hij ontvangt onderwijs, dat er van eeuwigheid een genadeverbond was waarin een Drie-enig Volzalig Wezen werkzaam was. Hoe dat Christus de Middelaar des Verbonds al de voorwaarden des Verbonds heeft aanvaard. Hoe nu de uitverkorenen in Christus de bondelingen waren, waarover gehandeld werd omtrent hun zaligheid. Het genadeverbond bevat vele en onuitsprekelijke beloften en zoveel als er zijn, zijn in Christus ja en amen, Gode tot heerlijkheid door ons. Gods uitverkorenen zijn van eeuwigheid bondelingen, worden in de tijd vondelingen, maar zullen ook worden bondgenoten op grond van het dierbare bloed des Verbonds. Al de verbondsgoederen en -weldaden zijn voor de bondelingen, maar zij moeten daar vatbaar en ontvangbaar voor gemaakt worden.

Nu kunnen zij krijgen door Gods Geest een verklaring en openbaring van dat

Verbond, ja zelfs geestelijke inleidingen in het Verbond, maar nu moeten zij een overgang krijgen om een bondgenoot gemaakt te worden. Ook weer een wonderlijke weg om nu in te mogen gaan leven om met alle geschonken weldaden: roeping en wedergeboorte in een engere zin en wedergeboorte met een zalige geloofsbewustheid, met een geopenbaarde Borg en Middelaar, ja met een geschonken Borg uit het heilig recht vandaan, ja met al de verbondsweldaden uit de volheid van Christus, ja met de toegepaste verbondsweldaden, „zoals dat zalige kindschap en wat daar mede in verband ligt, gemeenschap met God in een verzoende oplossing door God de Heilige Geest en vele andere geschonken weldaden des Verbonds, ja een dierbare gevonden en verkregen rust in het Vaderhart, om nu met alles eens te mogen eindigen, niet in de geschonken weldaden maar in een Drie-enig Verbondsgod.

Een zalige Verbondsrust, niet alleen bewustheid dat wij het zalige eigendom zijn van Christus, vrijgekocht en vrijgemaakt, maar om nu met geloofsbewustheid het eigendom te mogen zijn van een Drie-enig volzalige God. Een bondgenoot te worden van en in die Verbondsgod, ja te mogen eindigen in die eeuwige oorsprong der zaligheid in de gemeenschap met Christus en in de gemeenschap met God de Heilige Geest, in gemeenschap met God de Vader te eindigen in die eeuwige Oorsprong der zaligheid.

O, zalige Verbondsrust voor de ziel; een onuitsprekelijke liefde en wegzinking in die eeuwige oceaan van eeuwige liefde. Dan wordt hij een bondgenoot van een Drie-enig volzalig God voor tijd en eeuwigheid.

Nu blijft er een eeuwige rust over voor Gods volk.

7. Een eeuwige rust

Als de Kerk rijp gemaakt wordt om door vele verdrukkingen in te gaan in het Koninkrijk der hemelen, Hand. 14 vers 22.

Jesaja 57 zegt daarvan: hij zal ingaan in de vrede, dat is naar de ziel; zij zullen rusten op hun slaapsteden, ziet op hun lichamen. Als Gods Kerk rijp is gemaakt voor inzameling, dat hun ziel uit deze tabernakel uitvaart, dan staan de heilige engelen als Christus' dienaren te wachten op de uitblazing der ziel gelijk men leest van Lazarus, de bedelaar, wiens ziel gedragen werd door de engelen in Abrahams schoot, dat betekent: in de rust; wat een zalige rust zal dat wezen. Verlost van alle zonden, moeite en verdriet, zonder strijd zich eeuwig in God te verblijden. Zij zullen ingaan in de vreugde des Heeren.

De blijdschap der vromen zal maar één vrucht zijn van Christus' blijdschap. De Koning is in God verblijd in heerlijke overwinning. Voor de Kerk zal het dan zijn: *overwonnen, overwonnen door het bloed des Lams. Door U, door U alleen om het eeuwig Welbehagen.*

*Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't licht, dat van Zijn aanschijn straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.*

Een heerlijke zaligheid. Een onuitsprekelijke zaligheid. Een glansrijke heerlijkheid en toch nog uitziende naar nog heerlijker en volkomener zaligheid, verlangende naar hun lichaam dat zij achtergelaten hebben (die daar rusten op hun slaapsteden) naar die dag van zalige vereniging met hun lichaam, dat dan in de zalige morgen der opstanding aan Christus' verheerlijkt lichaam zal gelijkvormig worden. Een lichaam dan onsterfelijk en onveranderlijk. Dan zal het pas een volkomen zaligheid zijn. Dan zal het huwelijk met hun Bloedbruidegom volmaakt zijn. En, zegt de apostel Johannes: 'Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams.'

En geen vervloeking zal er meer tegen iemand zijn en de troon Gods en des Lams zal daarin zijn en Zijn dienstknechten zullen Hem dienen. En zullen Zijn aangezicht zien en Zijn naam zal op hun voorhoofden zijn. En daar zal geen nacht zijn en zij zullen geen kaars noch licht der zon van node hebben, want de HEERE God verlicht hen en zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid.

Zingen Psalm 91 vers 1

*Hij, die op Gods bescherming wacht,
Wordt door de Hoogste Koning
Beveiligd in de duist're nacht,
Beschaduwd in Gods woning.
Dies noem ik God, zo goed als groot,
Voor hen, die op Hem bouwen.
Mijn burcht, mijn toevlucht in de nood.
De God van mijn betrouwen.*

Toepassing

Mijn geliefde toehoorders.

Wij hebben een weinig gestameld vanmorgen over het groot voorrecht dat Gods Kerk mag ontvangen wanneer zij mogen gaan verhuizen uit het aardse leven van moeite en verdriet. Deze trapsgewijze leer tot die heerlijkheid is geen nieuwe leer, maar de bevinding der heiligen, gegrond op Gods eeuwigblijvend Woord en de zuivere orde des heils, die een Drie- enig God in het zaligen en toebrengen houdt naar Zijn soeverein welbehagen.

Wat zullen velen zich voor een eindeloze eeuwigheid bedriegen, die menen met een handjevol godsdienst genoeg te hebben om God te ontmoeten. Een mens kan veranderen van levenskoers, van de herberg naar de kerk, van een voetbalterrein naar de gezelschappen der vromen, maar verandering is geen vernieuwing. Een consciëntieovertuiging is nog geen overbuiging. Wij moeten daadwerkelijk vernieuwd worden door wederbarende genade des Heiligen Geestes. O wat zal dat zijn, menen in te gaan en met de dwaze maagden voor een gesloten deur te kloppen: 'Heere, Heere doe ons open', en dan te moeten horen: 'Voorwaar, Ik ken u niet.'

O, mijn toehoorders, de Allerhoogste beware u voor zelfbedrog en dat voor een eeuwigheid. Vaders, moeders, jongens en meisjes en ook kinderen u leeft nog en ik mag u aanraden: zoek de Heere, terwijl Hij nog te vinden is. De Allerhoogste Majesteit, Die heeft gezworen bij Zijn eigen heiligheid, dat Hij geen lust heeft in de dood des goddelozen, maar daarin dat gij u bekeert en leeft.

Zijn er hier nog mensen, die wat kennen van levensgangen? Hoe staat het met u? Hebt u die zeven punten beluisterd die Gods Kerk mag leren op hun levensweg; hoe verkunt gij meegaan? Is uw gemis dan niet veel groter dan uw bezit?

Het is wel erg dat sommige mensen genoeg hebben aan enige ondervinding, ja zelfs de man of vrouw er mee worden. Dan staat het werk stil en men verneemt geen nieuwe levensgangen. Wij moeten dat beschouwen als een oordeel in en over de Kerk. Wat de bediening aangaat in Gods Kerk, wat is die bij velen ook erg bedroevend. Daar wordt soms gebouwd zonder grond of buiten het ware fundament. Die gaan leren dat de mens uit zijn roeping vandaan maar moet geloven, dat hij van eeuwigheid als bruidskerk is uitverkoren en dat hij al bruid is van Christus en dan gaan de mensen praten over Christus zonder Persoonskennis. Een heel droevige en gevaarvolle leer;

ook een bedroeven van Gods Geest en een verachten van de orde des heils.

Volk des Heeren, die uitroept bij deze dingen leeft men, dat Gods vlekkeloze deugden worden verkondigd en dat Sion door recht verlost wordt. Wij hebben u medegedeeld dat onze broeder ds. Joh. van der Poel is overleden. Wij hebben samen met mijn vrouw en kerkenraad afscheid mogen nemen. Dat heeft de Heere ons nog geschonken. Toen de tijding kwam dat hij was verhuisd en was ingezameld in dat Huis des Vaders met zijn vele woningen, toen waren wij nog jaloers op hem dat hij ons is voorgegaan uit dit Mesech, naar die eeuwige rust die er voor Gods volk overblijft. Maar wij hebben toch een stille hoop en verwachting dat wij ook eens zullen mogen verhuizen en gaan rusten in die volle verzadiging der vreugde, om eens onze beloofde erfenis te mogen bezitten.

De algenoegzame Verbondsgod zegene deze waarheid tot roem van Zijn naar waarde nooit volprezen Naam en zaligheid der zielen. Amen.

Nazang Psalm 73 vers 13

*Wien heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog,
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, waar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit, in bitt're smart
Of bange nood, mijn vlees en hart,
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed.*

16. DS. C. SMITS

Cornelis Smits, geb Nieuw Vennep, 22-12-1898; – overl. Hardinxveld-Giessendam, 22-4-1994.

In 1932 wordt ds. Smits als predikant bevestigd in Nieuwpoort bij de Christ. Geref. Kerk. Al vlug wordt Smits beroepen door de grote gemeente van Sliedrecht. Tot 1942 is Smits predikant in de Bethelkerk. Van 1942 tot 1945 staat hij in Dordrecht en daarna vertrekt hij naar Driebergen. In 1952 wordt hij opnieuw beroepen door Sliedrecht. Op zondag 6 april 1952 bevestigt ds. E. du Marchie van Voorthuysen hem. Na vele beroepen uit de Verenigde Staten neemt Smits in 1954 het beroep naar de naar de Old Christian Reformed Church van Grand Rapids aan. In 1956 keert de predikant terug naar zijn oude gemeente Sliedrecht. Het is in deze periode dat hij zitting neemt in de Eerste Kamer. In 1969 vertrekt Smits opnieuw naar de Verenigde Staten, dit keer naar de Free Reformed Church van Clifton in de buurt van New York. In maart 1971 krijgt hij een beroep van de Oud Gereformeerde Gemeente van Giessendam. Hiervoor bedankt hij. Op 1 juli volgt een tweede beroep, nu neemt Smits het beroep wel aan. Vanaf 15 september 1971 was hij predikant van de oud gereformeerde gemeente in Nederland te Hardinxveld-Giessendam. De Christelijke Gereformeerde predikant wisselt daarmee niet alleen van gemeente, maar ook van kerkverband. Hij is al 72 jaar als hij intrede doet in deze gemeente, maar is toch nog 23 jaar predikant in deze gemeente.

In 1979 bevestigt hij ds. J. Schinkelshoek in Stavenisse en in 1980 ds. A. van Straalen uit Barneveld aan Paterson, een gemeente van de Geref. Gemeente in Noord Amerika. Op 15 april 1982 bevestigt hij ds. A.P. van der Meer als predikant van Kinderdijk, als opvolger van ds. M.A. Mieras.

Ds. Smits was voor de SGP een aantal jaren lid van de Eerste Kamer en lid van het hoofdbestuur. Van zijn hand verschenen: "De verberging tegen de wind", "Wateren die uit Libanon vloeien", "De wortel der zaak", "Getekend en bewaard" en "De Held der hulpe".

De predikant was voorzitter van de Nederlandse stichting Mbuma-zending.

Hij werd 95 jaar en overleed in april 1994. In de Hervormde kerk te Hardinxveld-Giessendam werd een rouwdienst gehouden, waarna aansluitend de begrafenis plaatsvond.

Onderstaande preken, intrede en een voorbereidingspredicatie over Jer. 31 vers 9, zijn overgenomen uit: DE VERBERGING TEGEN DE WIND. Waarin opgenomen een brief van Ds. JOH. v. d. POEL aan Ds. W. C. LAMAIN, handelende over de bevestiging van Ds. C. Smits te Hardinxveld - Giessendam. Uitgave Theologische Boekhandel Kool, Leerdam.

Brief van ds. Joh. v. d. Poel aan ds. W. C. Lamain in Amerika.

Zeer geliefde broeder Lamain,

Nu eerst een brief schrijven aan onze nog altijd en hopende blijvend, tot in der eeuwigheid geliefde vriend en broeder ds. Lamain. Zondag j.l. kwam een man uit dat verre land in de consistorie de groeten brengen van ds. Lamain. Ik zeg tegen hem, die man heeft twee namen voor mij, en dat is ver weg en zeer kort bij. Ik zou liever eens een uurtje bij jou door willen brengen, niet om over koetjes en kalfjes te praten maar

om zaken die dat Koninkrijk Gods aangaan. De vinger des Heeren blijft nog altijd weer drukken; ik heb nu ook weer een galaanval gehad en heb een paar dagen het bed moeten houden. Op het ogenblik ben ik weer wat opgeknapt. Achter elke hemelse koek volgt weer een bittere saus.

De Heere had mij van zondag voor een week tot j.l. vrijdag Zijn lieve gunst met kennisneming niet onthouden. Ik was de slechtste en de minste uit mijns Vaders huis, het oproepen niet waard. Dat begon met een Evangelische stilte, met deze woorden: "Verheug de ziel uws knechts." Ik wist daar geen weg mee; dat was veel te groot. Niet waard kind of knecht genaamd te worden; nog nooit een preek gedaan, waarmede ik de hel niet verdiend had en nog nooit als kind geleefd, zoals het behoorde. En toch bleef die waarheid mij maar aankleven. Ik moest in Beekbergen preken, de deuren gingen open en ik zakte maar weg in smart en liefde. O, liefelijke smart en liefelijke liefde, vernederende en vrolijk makende, nooit stervende liefde. 's Zondags was mijn hart blijven haken om over 1 Samuël 30 : 10 te spreken. Ik had 's morgens genoeg om bij het afdwalend hardnekkig schaap David stil te staan.

Wat zijn de gebreken der heiligen mij zoet. O, dat die lieve Geest dat alles op heeft laten tekenen opdat een mens, zoals ik ben met duizendmaal meer gebreken, daar honing uit zou zuigen. Des avonds ging ik weer met dezelfde waarheid naar de kansel: "Verheug de ziel uws knechts". Ik bad niet, maar God bad in mij tot God, daar verloor ik mezelf ; ik zag mezelf niet meer, ik hoorde mezelf niet meer, de deur ging zover open dat sommigen dachten hij gaat er doorheen. O die toekomst is goed, want God is goed, de toekomst zonder tijd, het enigste land zonder zonde. O, lieve vriend toen de wateren gingen zakken en ik bij mijzelf kwam was de tijd om, en ben gelijk gaan eindigen. De stof was boven stof en er schoot alleen maar over Gods lof. Nu weer wat anders, want de veranderingen houden niet op, en de mens zelf is nergens gestadiger in als in ongestadigheden, en dat al die veranderingen vloeien uit een onveranderlijk Goddelijk zijn en wezen.

Ik heb broeder Smits bevestigd.

Och man wat een winst heeft daar eerst de duivel mee gedaan; ik heb die man wel tien nachten liggen bevestigen, en het liep steeds maar weer mis en vast; ik kon er maar niet doorkomen, en ook niet mee ophouden. Wat ben ik geslingerd. Dan zag ik zo hoog tegen die man op die zoveel jaren geleerd heeft, dat ik er toch over ging denken om de kwalen van mijn lichaam maar als een fort te gebruiken, dat mijn lichaam het niet doen kon. En toch was de ondergrond van al die ellende niets dan hoogmoed, ik kon er niet doorzien, en stranden met zulk een gelegenheid dat kon toch ook niet. Vriend, mijn ziel werd er zo moe van, als die mannen aan de beek Bezor. Toen behaagde het de Heere om broeder Smits, zonder dat hij er wat van voelde, te onthoofden en liet mij zien dat wij beiden onder het gezag van Gods Woord en Geest stonden. Ik zei, *dank U Heere*.

Toen kreeg ik hem net zo arm als ik zelf was en schoot er voor beiden een hout over dat niet kan verrotten. O, de zonde aan een hout begaan is ook aan een hout voldaan. Gelukkig dat er hout op de wereld was; al was er alleen maar dat kruishout geweest, dan was er genoeg hout geweest waar God geopenbaard in het vlees door Zijn kruis, de duivel, de zonde, de dood en de hel voor eeuwig gekruisigd heeft. Het enige kruis waar de ganse Raad des Vaders is uitgevoerd en het handschrift dat tegen ons was, is genageld geworden. Er werd nog over gesproken om de bevestiging en de intrede in de Herv. Kerk te houden. Ik durfde er mijn toestemming niet aan te geven. Ach, zeiden ze in mijn hart: vriend, voor de avonddienst zal dat wel nodig kunnen wezen, maar voor de middagdienst is dat heel niet nodig. Broeder Smits was er ook niet voor.

Ik weet niet hoe het bij u is: een vreemde preekstoel, een vreemde kerk, het heeft alles invloed op een mens. Ach ja, als je nu eenmaal altijd iemand op je hielen hebt die altijd maar roept: dit gaat niet goed en dat gaat niet goed, dan wordt een mens daar zenuwachtig van, wat alleen door de geest der vrijmoedigheid weggenomen kan worden.

15 september was de bepaalde datum in Gods raad, dat die arme afgebrokkelde gemeente van Giessendam een leraar uit een ander deel van de wereld zou mogen ontvangen. De tegenhouders hebben het niet kunnen tegen houden, en die er voor waren konden zijn hart niet neigen om tot zo'n stervend hoopje over te komen. Maar God die de nederige vertroost, heeft ons, Oud Ger. Gemeente in Nederland verblijdt met de komst van Titus. Het was in de natuur schoon weder, welke bij de verbondsbelofte hoorde, die de Heere Noach gedaan in Gen. 9.

Om half drie begon deze dienst. Niemand, althans ik niet, had zo'n grote belangstelling verwacht, ze waren uit alle oorden des lands gekomen en bijna alle afgevaardigden van heel het kerkverband waren aanwezig. Maar het voornaamste was dat de Heere er was, met Zijn zalving en met de opening van Zijn Woord. We hebben broeder Smits met liefde bevestigd en het klonk dan ook door geheel de kerk, toen hij het antwoord moest geven op de voorgestelde vragen: *Ja ik, van ganser harte*. Het kwam uit zijn hart en het vloeyde uit Gods hart en daar lag de smaak in.

Wij hebben hem bevestigd uit Hand. 10 : 36: *Een geschonken woord*, geldende wat de prediking betreft voor gans Israël, maar inzonderheid voor het geestelijk zaad Israëls, naar de eeuwige verkiezing Gods, hetwelk door de inhoud van dat onsterfelijke Woord moest wedergebaard worden en tot hetwelk het Woord gezonden wordt naar het onveranderlijke voornemen Gods tot volmaking van de hemel door de vruchten van de verkiezing. Die naam Israël, een Vorst die God en mensen overmocht, dat is een wonder dat wel eeuwig bewonderd zal worden voor hen die dat tegen zin en wil, nochtans naar de eeuwige wil van een Drieëinig God zullen ontvangen. Want het loopt uiteindelijk alles over de uitverkoren vaten, waar genade invalt maar nooit uitvalt. Ze zijn geen zeven waar alles doorvalt maar de zaak was de inhoud van dat Woord. Vrede verkondigen, een Vrede die onsterfelijk en die verworven is door een gestorven Middelaar. Geen landelijke vrede die altijd vergaat en een landelijke oorlog waarvan wij af weten uit 1940-'45. Ook wordt er geen huwelijksvrede mee beoogt die ook maar tijdelijk is, want als de vrouw of de man sterft gaat de vrede het graf in. De wereld is vervuld met weduwen en weduwnaars. Er zijn twee plaatsen, waar geen weduwen of weduwnaars zullen komen; ten eerste in de hemel want daar zal geen rouw of berouw meer zijn, maar in de tweede plaats ook in de hel, want alle rouwklederen eindigen bij de dood. *Vrede verkondigen*, hetwelk een vrede is die de tijd en de wereld overleeft; een vrede die zelfs het verstand der engelen te boven gaat, n.l. een Vrede door Jezus Christus. Ziedaar het kanaal, waardoor alle Goddelijke vrede in Zijn Kerk verheerlijkt wordt.

Deze vrede vloeit voort uit het bloed des Kruises, waar Christus in de plaats van Zijn volk de oorlog tussen God en de zondaar gemijnd en Zichzelf verbrand heeft in de hitte van Gods toorn (zie Psalm 22). Hij is van het kruishout de zee van Gods toorn overgestoken, om een oceaan van eeuwige verzoenende liefde te verwerven.

Ach vriend, ik schrijf maar; dan ten laatste volgt nog: *Dewelke een Heere is van allen*. Dat gold de heidenen waar Petrus bij Cornelius predikte, als de eerstelingen der heidenen. Al de heidenen door Uw handen, dat zijn die heidenen die door wedergeboorte heidenen gemaakt warden. Daar zag Petrus de gemeente uit het witte laken, allemaal wild gedierte; het woeste volk zal voor Hem knielen. Wat een vrijmachtig wonder voor zulke heidenen. Een groter getal dan de Joden waarvan nog

een getal genoemd wordt in Openbaring 7 n.l. 144 duizend. Maar voor de heidenen is geen getal want daar staat dan ook van, dat het een schare was die niemand tellen kan, als die alleen van God geteld zijn.

Toch heb ik br. Smits dan in mijn toespraak toegewenst, dat de Heere hem meer vrucht mocht geven dan ik in mijn leven te Giessendam heb ontvangen.

Ik moet nu nog wat zeggen br. Lamain: het is een kleine veertig jaar geleden, dat wij elkander al kenden; het is al 42 jaar, net zo lang als ds. Toes die op het ogenblik thuis ziek ligt maar waar de Heere erg goed voor is, en dan te weten, dat het beste nog bewaard wordt. Maar ik wilde ds. Smits niet als mijn dominee en ook niet als mijn vriend.

Het is dan veertig jaar geleden, dat ik in Barendrecht was bij mijn eerste vrouws ouders om hen te zeggen dat ik naar het ziekenhuis moest om van een breuk geopereerd te worden. Daar vraagden ze mij of ik meeging naar de kerk, want ene ds. Smits moest daar preken. Ik zei tegen mijn schoonvader: daar ga ik niet naar toe, ik moet geopereerd worden, ik heb geen geld en ik heb geen geloof. Opereren en dat zonder geloof, die weet wat dat is, die kan zich een weinig indenken wat daar onder beleefd wordt, namelijk Psalm 73. Maar mijn schoonvader hield vol en ik ging mee.

Daar kwam ik op die plaats te zitten waar ik zoveel gezeten had ten dage van wijlen de Godzalige ds. van Ree. Ik zat daar als zo'n dorre staak, zonder enige verwachting. Het eerste versje wat gezongen werd was Psalm 27: „Och mocht ik in die heilige gebouwen.”

Maar dat kon natuurlijk voor mij nooit zijn; heilige gebouwen, voor zo'n mens als ik was dat was ten enenmale en voor eeuwig afgesneden. En toch raakte mijn hart in smart, en daar begint br. Smits zijn voorrede te houden over de heilige gebouwen, niet voor heiligen bestemd maar voor revolutionairen, voor opstandelingen die de eeuwige dood verdiend hadden. Alles raakte mijn ziel dat nu voor zulk een die heilige gebouwen waren, en dat door de menswording van Christus. O wat een smart van mijn vijandschap, en dat ik Gods kind en knecht zo veracht had. Zijn tekst was: "Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, also moest de Christus verhoogd worden." En dat voor dezulken, die door de slang gebeten waren, en zichzelf niet verder konden krijgen als een slang. Wat heb ik gekerkt en dat breidde zich steeds maar uit in mijn ziel met een sprankeltje geloof. Nu lieve vriend dan blijft er wat liggen in het hart waardoor je elkander nooit vergeet en altijd meedraagt en altijd luistert of je ook iets goeds van elkander hoort. Die vriendschap is dus oud en toch weer eens nieuw.

Des avonds heeft br. Smits in de Hervormde Kerk met zalving en stichting mogen preken. Misschien zal de intrepreek nog uitgegeven worden, dan kunt ge het zelf lezen. Onze preek kan niet uitgegeven worden, want die is niet opgenomen.

Geliefde br. Lamain, mijn God vervulle al uwe nooddrift naar lichaam en ziel. Wacht niet zo lang met schrijven als ik gedaan heb. De Heere geve u vrede met uw vrouw en kinderen, ook van mijn vrouw en van mij, het paard dat altijd nog kreupel is.

Uw vriend, Joh. v. d. Poel.

16a. Intreepredicatie van ds. C. Smits te Hardinxveld-Giessendam

Zingen: Ps. 56 : 4

Ps. 62 : 1, 4, 8 Ps. 71 : 2 Zegenbede

Lezen Deut. 32 : 1-29

Gebed.

"Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is."

(Deuteronomium 32 : 4a) .

Geliefden! Gods Geest zij met uwen en mijnen geest.

Het woord, dat eenmaal door de apostel gesproken is tot Cornelius, als hij hem uitgenodigd had ten zijne huize, om het Woord te brengen, willen we voor deze gelegenheid een ogenblik overnemen.

N.l dit woord: "Zo vraag ik u dan, om wat reden gij mij hebt ontboden?" Want, als de roeping des volks tot een leraar komt en hij beantwoordt die roeping om tot hen te komen, zo is dit het voornaamste, dat hij weet, waarom hij geroepen is.

Het zal niet in de eerste plaats zijn om een man op de preekstoel te hebben. Och neen, dat is vlees en bloed. Maar, dat hij komen mag met de volle raad Gods. Nu zult ge zeggen: "Wat is de volle raad Gods?"

Dat is in de eerste plaats: genade vastgelegd in de eeuwige verkiezing; ten tweede: het voleindigde werk op Golgotha: "Het is volbracht." Een uitgewerkte zaligheid en dat voor een uitgewerkt volk; ten derde: de bediening van God de Heilige Geest, die 't uit de volheid des Vaders en uit de volheid des Zoons neemt en 't openbaart in 't hart van arme zondaren.

Dat is dat Christus door 't geloof in uwe harten wone en gij in de liefde gegrondvest mag worden. Maar vervolgens ook, dat ge u getrouwelijk neerzet onder de bediening. We hebben allen een ziel voor de nimmer eindigende eeuwigheid geschapen. Als we daar een ogenblik bij bepaald worden, geliefden, dan moeten we zeggen: wat is 't een wonder, als we de waarheid Gods nog mogen horen.

Ik kom uit Amerika en dat is een rijk land wat 't uitwendige betreft. Maar ontzettend, ontzettend arm wat 't geestelijk leven betreft en wat de waarheid Gods aangaat. De waarheid Gods lijdt grote aanstoot. Als we nog de waarheid, wat geen waarheid is, eenzijdig belichten en spreken uit de mens en zeggen, dat God liefde is enz., dan gaat 't wel. Maar zie, de hoeken en scherpe kanten van de waarheid moeten er in onze dagen af. Daarom is getrouwheid aan het woord van God nodig. Getrouwheid eist een leven aan de troon der genade. Als een mens, ook na ontvangen genade, ergens arm aan is, dan is 't wel aan gebed.

In de eerste tijd is 't zo, dat hij veel uitgedreven wordt met smeking en geweent en er geen zoeter en zaliger plaats op de aarde gevonden wordt, dan in 't stof te bukken en te buigen. Want we spreken wel eens van de hemel, dat hij boven is. Dan kan een zondaar nooit laag genoeg bukken, hij kan dan nooit arm genoeg voor God in 't stof buigen. En daar ligt nu de zaligheid in, in 't niets worden voor God. Zalig, zalig, niets te wezen in ons eigen oog voor God. "En dan de raad Gods, de volle raad Gods?" zult ge zeggen.

De grote prediker in de eeuw der reformatie. Hugh Latimer werd genodigd om in de hofkapel van koning Hendrik VIII te prediken in Engeland. De roomse Hendrik de 8ste. Latimer was gereformeerd en door God bekeerd. Hij zag hier wel ontzettend tegen op. Weet u, hoe hij z'n predicatie aanving voor die wrede Hendrik de 8ste, die

z'n eigen echtgenoten heeft laten onthoofden?

Hij begon: "Latimer, Latimer, weet ge wel, dat ge thans hebt te spreken voor die machtige koning van Engeland, die u met één wenk van z'n ogen naar de gevangenis of naar de vuurpaal kan zenden? Latimer, Latimer, weet ge wel, dat ge hebt te spreken voor 't aangezicht van een alwetend God, voor wiens schrikkelijke gerichtstroon ook eenmaal Hendrik de 8ste zal verschijnen?"

Ten derde male zei hij: Heb ik de mensen te preken of heb ik Gode te preken?"

Geliefden, wij halen dit aan, om u er op te wijzen, hoe noodzakelijk het is, om over de hoofden heen te zien. Ook dat we er in de predicatie voor onszelf geheel buiten gezet worden. Want, met eerbied gezegd, God komt in een buitengezet mens Zijn raad te verheerlijken. Maar een buitengezet mens is een werk van God, de Allerhoogste. Niets te zijn in zichzelf dan vlees voor de majesteit Gods.

Weet u wat een dienaar is? De Heere Jezus spuwde eenmaal in het stof en maakte slijk. Met dat slijk bestreek hij de ogen van een blindgeborene. De Heere gebruikte dus een middel. Zo gebruikt Hij ook een arm stofje om wonderen te verrichten, zaligmakende wonderen aan arme zondaren. God gebruikt geringe middelen, om grote zaken tot stand te brengen.

Nu zijn we geroepen naar de gemeente van Giessendam. Dat heeft nogal pennen en ook wel monden in beweging gebracht. Ja. En op m'n 72ste jaar nog een beroep aannemen naar de gemeente van Giessendam. Allen, die mij kennen en gehoord hebben, weten, hoe ik daarover denk. 't Woord *emeritus*, kan ik nergens in de Bijbel vinden. Zolang God een arm mens nog wil sterken en bekwamen naar 't lichaam, zegt God niet: "Nog zo en zo lang en dan krijg je pensioen." Dit bestaat niet in 't Koninkrijk Gods.

Daar wordt gezegd: "scheur maken." Er is geschreven van "scheurmakerij".

Dat kom ik in deze ogenblikken in uw midden te betwisten.

Ik heb een wettig beroep aangenomen van een andere kerk in Amerika. Ook heb ik vanuit Holland een wettig beroep gekregen van een wettige gemeente, die gerechtigd is om een predikant te beroepen. Over kerken en verschil van kerken wil ik hier helemaal niet spreken. Jan de Ruiter van Hardinxveld placht wel eens te zeggen:

*"De ene zegt dolerend,
Den ander onder 't kruis,
Maar mist men den Geest des Heeren,
't Is allemaal abuis."*

Over steenhopen gaan we niet spreken. Maar wel hierover, dat we deze roeping hebben aangenomen. Daar was veel strijd aan verbonden.

"Ja", zal iemand zeggen, "dan gaat u staan vlakbij een gemeente, waar u 25 jaar gepreikt hebt. Dit is zeker, omdat u mensen van die gemeente hier verwacht?"

Ik verlang en verwacht géén leden uit m'n vorige gemeente in Giessendam. Ik ben beroepen predikant van Giessendam, niet van Sliedrecht en ook niet van andere gemeenten. 'k Hoop 't woord te verkondigen voor de Oud-Gereformeerde Gemeente van Giessendam. 'k Hoop, dat de Heere me zal sterken, zolang Hij me adem geeft.

Geliefden, we dachten deze woorden eerst te zeggen, vóór we overgaan tot een korte predicatie, waarvan de tekst u zo-even is voorgelezen uit Deut. 32 het 4^e vers, het 1ste gedeelte, wat ik thans herhaal:

"Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is."

Wij willen u dan wijzen op: Het lied van Mozes, waarin hij bezingt:

1. Gods deugden.
2. Gods werken.
3. Gods wegen.

Zingen Psalm 62 : 1, 4 en 8.

Mozes is aan 't eind van z'n leven, 120 jaar, maar z'n kracht is niet verminderd. Toch zegt de Heere: "Sterf op deze berg". Niemand zal de maat, die God bepaald heeft ooit kunnen overtreden. Mozes, een man van gelijke beweging als wij. 40 jaar heeft hij 't volk geleid door de woestijn. Zwaar en moeilijk was deze gang geweest en nu aan 't einde van die veertig jaar zal hij sterven en hij zal Kanaän niet binnentreden. Eén van zijn vurigste wensen was: "Laat mij toch ingaan en Kanaän zien en de Libanon, dat goede gebergte."

Doch, zielsdiep verwond hoort hij het woord des Heeren: "Spreek Mij niet meer van deze zaak". En dan vind ik hier in dit 32ste hoofdstuk niet een klaagzang, maar een lied! Een loflied. We zouden kunnen zeggen, een zwanenzang.

En nu veertig jaar ongeveer hebben wij 't woord Gods bediend. Maak géén vergelijking tussen Mozes en mij, want die vergelijking gaat nooit op. Van Mozes staat geschreven, *dat hij getrouw was in al zijn huis*. En als ik m'n hand in m'n boezem stak, dat moet ik of u met de schenker aan het hof van Farao uitroepen: "Ik gedenk heden mijner zonden."

En nu, aan 't eind van deze veertig jaar staat Mozes voor een gesloten poort. "Gij zult dit land niet ingaan". Maar weet ge, wat er gebeurd is? Hij is 't met God eens geworden en we worden 't nooit met God eens zonder genade. We worden 't nooit met God eens, als Hij ons 't niet met Hem eens maakt. En dat is hier geschied. Daarom lezen we van Mozes, dat hij stierf aan de mond Gods.

De Joodse rabbi's vertalen en verklaren dit woord: "Hij stierf aan de mond Gods". Zij zeggen: "God heeft hem dood gekust". Geen zaliger dood dan levend begraven te worden in God. Dat is met Mozes gebeurd. En wat zal Mozes nu zeggen? Hij roept hemel en aarde tot getuigen, want de hemel heeft hem zo dikwijls dóór- en uitgeholpen, als hij het niet meer wist. Dat was zijn ademtocht. Mozes klom op tot God op 't gebergte. Een ogenblik uit 't aardse gewemel in het heiligdom. De middelaar van het oude testament, Mozes, de knecht des Heeren. In alles was hij knecht. Mozes zingt hier een lied. In de eerste plaats bezingt hij Gods deugden. Hij spreekt niet in de eerste plaats over zichzelf, neen.

In uw midden hopen wij ook niet al te veel over onszelf te spreken. Degenen, die mij kennen, en onder me gekerkt hebben, weten dat ik het zo nu en dan wel eens deed. Maar 't is m'n ondervinding, dat ik, als God niet aan 't woord was, maar ik, dat ik dan vaak mezelf bedoelde en dan kreeg ik 't eind naar me toe, als ik van de preekstoel kwam. Het is alleen de ere Gods. En we hebben onze mond dikwijls vol van de ere Gods, maar bedoelen dan ons zelf.

Het is enkele weken geleden, dat ik in m'n eenzaamheid m'n weg overzag. Veertig jaar! Ik zei: "Heere, wanneer heb ik U ooit bedoeld?" Altijd maar dominee en altijd maar eigen bedoeling. Maar dit weet ik wel, dat 't mijn zaligste ogenblikken zijn, als ik géén dominee ben en als ik de onwaardigste op de wereld ben, wanneer 't een wonder voor me wordt, dat God me nog draagt en spaart. Dat Hij mij nog niet weggeslingerd heeft, door de adem Zijner lippen.

Mozes zingt een lied Gode tot lof. De Naam des Heeren staat hier in 't middelpunt, als

hij zegt: *"Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is"*.

De deugden Gods, ja, Rotssteen te midden van het zand. De weg was zo zwaar. Hij gleed dikwijls uit. Dat zand verblindde weleens zijn ogen. Het zand glinstert in die hete oosterzon. Maar dan kwam hij weleens in de schaduw van een rotssteen. Ook mocht hij die Rotssteen weleens beklimmen. Dan is die rotssteen het beeld van Gods deugdevolheid. Daar in die Arabische woestijn staat die rots van zwart graniet. Daar zien we Mozes opklimmen tot God. En dan daalt de Heere neer, dan spreekt de Heere met Mozes. Daar heeft hij door de bestellingen der engelen de wet ontvangen. Dan staat het volk verslagen en bevende aan de voet van de berg en roept het uit: "O, dat God niet meer tot ons spreke," maar dat Hij alleen tot Mozes spreke."

En Mozes, zo vreselijk was het gezicht, zeide: "Ik ben gans bevreesd en, bevende." Dat is de berg der wet. Dat is de berg van Gods recht, van Gods gerechtigheid. Ik zou zeggen, die ooit aan de voet van die berg gestaan heeft, weet wat dat betekent.

Maar dan gebeurt het wel eens in 't leven van dat volk, dat de Heere zegt: "Gij zijt lang genoeg aan deze berg geweest". Het is de berg van wettische overtuigingen, wanneer Gods Geest een zondaar arm, schuldig, verloren en onwaardig maakt, hem in de diepte brengt. Dan wordt vervuld, wat vader Hart zingt:

*Heere, als Uw Geest in 't harte daalt om 't boze te doen zien.
Bezwijmeld door dat licht bestraald, zou hij van afschuw vliën.*

Geschokt bij dit gezicht, roept men sidderend uit: "Is hier binnen een woning voor God?" Want het is de wet, die overtuigt. De wet zelf! Och mijne hoorders, we kunnen horen de prediking van de donders der wet. Het zal geen mens overtuigen. 't Is alleen de wet in de hand des Geestes. Wanneer de wet geestelijk geopenbaard en geestelijk verklaard wordt in 't hart van een arme zondaar. En ziet, die Rots heeft Mozes leren kennen.

Hij is de Rots. Wat betekent dat? Het betekent de onveranderlijkheid Gods. Het is de onveranderlijkheid van het recht en de gerechtigheid Gods. Het recht moet z'n loop hebben. Maar diezelfde Rots heeft hij ook leren kennen als de Rots der eeuwen, Wiens werk volkomen is. De Rots der eeuwen. Want uit die deugdevolheid, daaruit is Christus geopenbaard.

Als Mozes daar dan aan de Sinaï is en hij krijgt zulk een toegang tot de troon der genade, dan zegt hij tenslotte: "Heere, toon mij nu Uw Heerlijkheid". Dan ontvangt hij 't antwoord en zegt: "Mij zal niemand zien en leven, maar daar is een plaats bij Mij". Een plaats! Is er een plaats bij God?

Ach, geliefden, arme zuchters, die leren, dat ze zich er uitgezondigd hebben en dat ze God kwijt zijn en Adams schuld hun schuld wordt. Zij leren, dat ze in Adam hebben gezondigd. Dat is hun schuld en dat Adam in hen heeft gezondigd. Dat is hun onreinheid en ongerechtigheid. Een plaats? Is dat mogelijk? Dat is in geen mensenhart opgekomen. Dat er een plaats bij God is. Ja. Maar hoe? Dan is er met eerbied gesproken Eén die plaats uitgeslingerd. Zó ver, zó diep, dat Hij uitroept: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Waarom?

Het antwoord wordt gegeven. Opdat voor een plaatsloos volk een plaats zou zijn! Hier hebben we toegerekende gerechtigheid, voor toegerekende schuld. Hier openbaart zich het wonder uit het eeuwig Vaderhart Gods, Die Zijn Zoon heeft geschonken. Geen engel, geen mens, geen Mozes kon staan in de scheur. Maar alleen die dierbare Christus. Weet ge, nu stelt Christus Zijn gerechtigheid tussen de gerechtigheid des Vaders en een verloren zondaar.

Hij is de Rotssteen. Dat betekent, dat het onwankelbaar is. Wat ook bewogen wordt op aarde en wat ook wankelbaar is, deze Rotssteen is onwankelbaar. Wat betekent dat? Dit betekent, dat de zaligheid van Gods volk onwankelbaar is, omdat hij vloeit uit een drieënig God. De Vader, de Bron en de Fontein, de Zoon, het kanaal, en de Heilige Geest, de bedienaar van de genade. Het is de Heilige Geest die tot Christus leidt en het is Christus, Die tot de Vader leidt, tot de Bron. En dáár zijn we nu uitgevallen. Dát hoop ik u te verkondigen, geliefden.

Vanmiddag is u nog voorgelezen, wat de inhoud van Paulus' prediking was. De bekering tot God en het geloof in Christus. Christus geopenbaard in 't hart van een arme zondaar. Als dat onmetelijke, algenoegzame Godsgeschenk. In die dierbare Christus ligt de vrijmaking van de kerk. Daar ligt de rechtvaardigmaking des zondaars. Daar ligt de zaligheid der ziel. Dat is de hemel op aarde. Dat is, dat de Vader zich openbaart als een God van verzoening en zaligheid in die dierbare Christus. Dat Hij uit dat eeuwige recht en uit Zijn eeuwige liefde deze geliefde Zoon openbaart. Want in dat dierbare verbond, dat met bloed bezegeld is op Golgotha, daar spreekt de Vader. Toen hij bij niemand kon zweren, méér dan bij Zichzelve, heeft Hij gesproken: "Ik zweer bij Mijzelve."

Dáár ligt de grondslag, in de stilte der nooit begonnen eeuwigheid. En ik geloof, dat ieder kind van God, die door genade tot Christus is geleid en die een verberging heeft gevonden in die Steenrots, gelijk hier gesproken wordt: "Hij is de Rots". En die in die kloze der Steenrots geborgen is, dat die kennis krijgt, wat het zeggen wil, waar dát vandaan komt. Dat komt uit het eeuwige liefdehart Gods des Vaders.

Men spreekt en bidt weleens: "Heere, doe mij niet naar recht, maar naar genade". Dat is goed bedoeld, maar de uitdrukking is verkeerd. Ik kan 't begrijpen. Maar zou genade iets anders zijn dan door recht? Weet u wat genade is? Dat is de gerechtigheid en het recht van God vervuld in de dierbare Persoon van Christus. Dit betekent, dat de eeuwige barmhartigheid een Kanaal gevonden heeft in de bloedwonde van die dierbare Christus.

Wéét ge nu, wat die *Rots* is, gescheurd, geslagen met de staf van Mozes?

Op onderscheidene plaatsen in dit hoofdstuk wordt er gesproken over een Steenrots. In het 15e vers van de levensoorsprong; *Hij is de Rotssteen*. In de 2e plaats in het 18e vers; *Hij is de Levensvernieuwer, de Rotssteen des Heils*.

Want in die Rots krijgt dat volk een vaste grondslag. In zichzelf is 't allemaal zand, allemaal zand, ja! Maar de Rots biedt vastigheid. Daarom is er geen rust voor men gekomen is tot die Rotssteen en dáárin een grondslag vindt voor z'n onsterfelijke ziel.

Dat hopen we u, gemeente van Giessendam te verkondigen. U verstaat mij, dat deze predicatie een gelegenhedswoord is. 'k Hoop dat u 't ook zo wilt beschouwen. Daarom spreken we slechts over enkele dingen, n.l. *Hij is de Rotssteen*.

Daar hopen we elke zondag over te spreken. Uit die Rotssteen komt alles. Daar komen ook de preken vandaan. En weet ge, wat er van die Rotssteen staat? Dat heeft een geestelijke betekenis: "*En de Rotssteen, die volgde, was Christus*".

Dat water liep het Israël van de oude dag als 't ware na. En de apostel zegt op een blz. van het nieuwe testament, dat is Christus. Christus is de Behouder en Christus bewaart, in Christus geborgen. In die Rotssteen, die geslagen is met de staf van Mozes.

Maar nu in de tweede plaats: Het werk.

Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is. Niet een half werk, maar een *volkomen*

werk. Dat is in de eerste plaats het werk des Vaders. Want u zult het verstaan, dit is 't werk van een Drieënige God. Daar kan Gods kerk, als God hen daar licht in schenkt, zich bij tijden zó in verlustigen! En als hij dan eens een ogenblik toegang krijgt tot de troon der genade en dat licht mag eens over dat lieve Woord schijnen en als de Heere hem dan eens komt te onderwijzen, dan moet hij zeggen van de werken Gods : "Hoe groot zijn, Heere Uw werken, hoe ver gaat Uw beleid. Hij stelt vol majesteit elk deel z'n juiste perken." Die werken zijn groot in de natuur. We kunnen de werken Gods onderscheiden in de natuur en in de genade. In de natuur zegt de dichter in psalm 139: (en dan zinkt hij in z'n nietigheid voor de Allerhoogste weg.)

"Als ik Uwe hemel aanschouw, de maan en de sterren, die Gij gewrocht hebt, Heere, wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt!" Reeds in de natuur zinkt Gods kind weg vanwege de majesteit Gods. Maar heerlijker zijn die werken in de genade. O, God was in Christus de wereld met Hemzelve verzoenende, de zonde hen niet toerekenende en heeft het woord der verzoening in ons gelegd. Dat woord der verzoening. De vrede met een kus van het recht gegroet. Zo daalt de liefde Gods in Christus op een arme zondaar neer in het volbrachte werk van Christus. Aan de gerechtigheid Gods genoeg geschied.

En nu die openbaring van het liefdehart Gods, des Vaders. Daarom staat er hier: *"Wiens werk volkomen is"*. Het is niet een half werk. In 't begin van de weg is een mens maar bezig en aan 't werk. O, ja, dan bouwt hij zichzelf op in tranenwerk. Maar hij moet er achter komen, dat de verzoening niet aangebracht is door tranen, maar door bloed. Want vandaag heeft men tranen, maar morgen, ja... In de eerste tijd van m'n geestelijk leven, als ik dan 's avonds m'n hart zo gemakkelijk voor God uit kon storten, in een vloed van tranen, ja, dan kon het. Maar 's morgens stond ik op met een hart vol vijandschap. Dàt is nu een mens. Dat is zo'n onvolkomen werk, ja, want we komen voort uit een verbroken werkverbond. Dat werkverbond rustte op een veranderlijke grondslag. Het rustte op een volmaakte gehoorzaamheid van één, die hoewel geschapen zijnde naar het beeld Gods, vrij was om te staan en vrij was, om te vallen.

Zolang hij stond, was er een volkomen heerlijkheid en zaligheid. Vrede met God, vrede in z'n consciëntie en vrede met de ganse schepping. Nu is die gezegende toestand gans veranderd. Maar dat heeft plaats gemaakt voor een onveranderlijke grondslag. Veranderlijk in de eerste Adam. Onveranderlijk in de tweede Adam. Onveranderlijk in Hem, de Rotssteen, Die is onbeweeglijk.

Wiens werk volkomen is. 't Recht van God is volkomen. Daar kan niets af, niet 't minste. Ach, hoe is een mens dikwijls bezig. Maar hier wordt gesproken over 't werk van God. In de eerste plaats (en daar krijgt Gods volk in meerdere of mindere mate een gezicht in).

'k Heb weleens gezegd: Er zijn twee zaken in m'n leven die me zó diep aan de grond hebben gebracht en zó vernederd, dat ik me wegweende van 't wonder.

In de eerste plaats: Een lijdende Borg te aanschouwen in Zijn bloedwonden en dat ik die man werd, die Christus aan het kruis had geslagen. Nadat dit geschied was, las ik eens van Huntington: "Ze zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben". Dat ging bij Huntington zó diep, dat hij uitriep: "Heere ik kan het niet zien, werp mij maar in de hel".

En in de tweede plaats: Een blik in het eeuwige en zoete welbehagen Gods. Dat God niet was bewogen om het schepsel, want dán zou er nog iets zijn in het schepsel, als God om 't schepsel bewogen was.

Met Kerstdag zingen ze weleens: "Met ons lot bewogen". Neen, in Zichzelf bewogen.

Van eeuwigheid!

Hoe zal ik hen onder de kinderen zetten en ze geven het gewenste land, de sierlijke erfenis der heidenen? Hoe? Dat was de grote vraag, hoe? Die de Vader stelde voor de tijden der eeuwen.

Wie kan antwoorden? Géén deugden, géén Mozes, géén Elia, geen engel. Hier heeft God aan God antwoord gegeven. Hier is God met God verenigd en verzoend. Hier hebben we de wonderlijke vereniging der Goddelijke deugden. Het recht Gods, de Barmhartigheid Gods en de eeuwige wijsheid Gods, waardoor ze verenigd zijn.

Dan antwoordt de Zoon: "Ik kom, om Uw welbehagen te doen". Dat is 't wonder, welbehagen, ja. Het is in andere talen bijna niet uit te drukken.

We hebben ongeveer twee en een half jaar in Amerika gepreekt. Dan kwam ik wel eens bij dat woord en dan zei ik: "Hoe moet ik dat nu uitdrukken in 't Engels?" We zouden zeggen, dat is het privilege van Gods arme kerk. Het welbehagen. *Wiens werk volkomen is.*

Een tweede werk. Dat is vervuld op Golgotha. Dat is vervuld in de graveerselen van de Middelaar, als Hij uitroept: "Het is volbracht!" Het is geëindigd.

Dan, het werk van de Heilige Geest, op Pinksteren, als Hij 't werk van Christus bezegelt en als Hij woning maakt in het hart van een arme zondaar. Dat is de toepassing des heils. Ja, Wiens werk volkomen is. Jesaja herinnert er aan, als hij tot de kinderen Israëls zegt: "Aanschouw Abraham, ulieder Vader en Sara, die U gebaard heeft. Aanschouw de bornput, waar ge uitgehouwen zijt".

Ja, het moet wel eens gebeuren dat ze terug zien, waar ze vandaan komen, waar ze uitgekomen zijn, uit de diepte. In diepte verzonken van leed en ellende, het hart in bedwelvende dromen verward, door prikkels van onrust, wier bron ik niet kende, gefolterd, gepijnigd in duldeloze smart. Uit die diepte haalt de Heere dat volk op en daar zet Hij ze op die Rots. De Rots der eeuwen, Wiens werk volkomen is. Wat is dat? Dat is rusten in God. Dat zijn de beginselen van het leven des hemels. Dat is de hemel op aarde. Dat is rusten in God en vrede met God. Dat is de herstelling van de Paradijsstaat.

Is dat waar? Ja, het is waar en het is niet waar. Want gered en gezaligd in de tweede Adam, is veel zaliger dan dat Adam ooit in het paradijs stond. Ja. Nu behaagt het God zichzelf te openbaren in Christus Jezus, als een God van genade en ontferming en dat er aan die gerechtigheid Gods genoeggedaan is.

Maar dit is nu nodig, m'n medereizigers naar de eeuwigheid, dat het uitgewerkt wordt in onze ziel. Dán leren we verstaan, wat het is.

O, geliefden, de tijd ontbreekt ons, dus we moeten voort. Beschouw dit als een gelegenheidswoord.

In de derde plaats willen we spreken over Gods wegen.

En wat waren Gods wegen met Mozes? Niet ingaan in Kanaän! Dát was ontzettend. Wat vreselijk! Z'n begeerte was, dat goede land te zien. Maar zie nu, hoe God het wel maakt met z'n arme volk, ook met Mozes. Want, we zien Mozes daar staan voor de grenzen van Kanaän en is 't een klaagzang, die hij zingt? Neen, we hebben gezegd: "Dat hoofdstuk 32 is 't lied van Mozes".

En 't middelpunt van die zang is niet Mozes. Dat is niet de weg van Mozes. Dat is niet een klaaglied. Maar hij heeft ondervonden: *Hij is de Rotssteen.*

Het Hebreeuwse woord danken, betekent eigenlijk van je afwijzen. Hij, Hij alleen, niet ik, Hij alleen! En dat zal 't lied des hemels zijn. Gij, niet ik.

In Adam was het ik. Maar in de tweede Adam is het Gij! Gij hebt ons Gode gekocht

met Uw bloed. Dat zal de lofzang des hemels zijn rondom de troon van het ongeschapen licht. Welgelukzalig dat volk wiens God de Heere is. Dat volk, dat Hij zich ten erve verkoren heeft. Als Gods kind dáár iets van heeft, dan is de wereld hem geen speldenknop meer waard. Dat is eerlijk waar en 't is alleen voor ondervinding vatbaar. Ja, dat is zó zalig. Nu, dat heeft Mozes ondervonden.

Gods wegen. Hij zal niet ingaan in Kanaän. Maar hij mag de Pisga bestijgen. En daar staat: "En de Heere toonde hem dat ganse land". Als u toen aan Mozes gevraagd had: "Wel Mozes, wilt ge nog ingaan in Kanaän?" Dan had Mozes op zijn beurt gezegd, wat de Heere gezegd had: "Spreek me niet meer over deze zaak". Want de Heere had het zó goed gemaakt met Zichzelf. Niet het aardse Kanaän, niet de Jordaan. Maar de Heere zelf heeft hem dood gekust. Daar ziet hij Kanaän niet meer met z'n Ferezieten en Kanaänieten en z'n Hethieten, met z'n vijanden. Daar zal hij de zonde van zijn volk ook niet meer aanschouwen, die hij in de woestijn zoveel aanschouwd had en waardoor hij dikwijls zo geleden heeft.

Een bekend schrijver zegt: "Niet Job was de grootste lijder, maar Mozes". Hij kon het nooit goed maken. Dat is nog zo. Maar God heeft het met Mozes goed gemaakt. "Want", staat er, "Hij zag op de vergelding des loons". Wat is een vergelding des loons? Dat is een genadevergelding. 't Is louter genade. Almaar genade. Vrije genade! 't Is een kort woord, maar er is een leeftijd voor nodig om het te verstaan en dan weten ze het aan het eind nog niet goed. Daar zal de eeuwigheid voor nodig zijn, om te leren, wat genade is. Gij zaagt op mij neder, o God van ontferming. Eenzijdig Godswerk. En ik werd tot een nieuwe geboorte herteeld. O, uit de diepte opgehaald.

Mozes mag de Nebo bestijgen. Hij heeft meer bergen bestegen. De berg des gebeds. Zolang z'n handen naar boven waren, dan was Israël de sterkste. Maar zakten de handen, dan was Amelek de sterkste. En nu tenslotte de berg des doods. Wat een zalige dood! De zwarte poort, donkere wateren, de Jordaan. 'k Zucht, daar kolk en afgrond loeit. Beeld van de dood. De bezoldiging der zonde is de dood. Maar we lezen in de catechismus: Voor Gods volk is dat geen bezoldiging meer, maar is het een afsterven. Dit moeten we aan deze zijde van het graf leren. 't Is niet zó, dat God een mens bekeert, rechtvaardigt en hij er dan op z'n gemak bij gaat zitten, hoor! Neen, 'k zou zeggen dan begint het pas goed. De strijd tussen vlees en geest.

Weet u, wat hij dan ondervindt? Wat een mens is en blijft. Ach, als hij dan z'n weg overziet, moet hij zeggen: schuld, zonde, onreinheid. Dan heeft hij bij vernieuwing, géén rechterlijke vrijspraak nodig, want die is maar ééns. Maar dan heeft hij Vaderlijke verzoening nodig. *Denk aan 't vaderlijk meedogen, Heere, waarop ik biddend pleit.* Zo liggen ze wel eens. En 't is een voorrecht, want ze ondervinden, wie ze zijn en wie ze blijven.

Nu moeten ze bekeerd áf worden, want de Heere zegt: "Ik zal die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen". Ja, dan gaat de kroon van eigen gerechtigheid er aan. De kroon der bekering gaat er aan, opdat geen vlees zoude roemen voor Hem, Die leeft. *Maar eeuwig bloeit de gloriekroon, op 't hoofd van Davids grote Zoon.*

Nu is er een volk op aarde, die zo'n sterke begeerte heeft naar het goede. En dat is nu hun droefheid. Denk aan Paulus. In Romeinen 5 zegt hij: "Wij dan gerechtvaardigd zijnde door 't geloof hebben vrede met God door onze Heere Jezus Christus". Nu Paulus, 't is klaar! Maar Paulus zegt, neen, het is niet klaar. Niet? Wat zegt hij in 't zevende hoofdstuk? "Ik ellendig mens". Ellendig mens? Of hij wel in de hemel zal komen? Wel neen, dáár ging het helemaal niet om bij Paulus en daar gaat het bij de rechte bekering niet om. Helemaal niet. Al was er geen hemel tot zaligheid en geen hel tot straf. "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?"

Dat lichaam dragen ze nu om tot hun laatste snik. En 't is zo erg, dat ze het daar nog dikwijls mee eens zijn ook en in de wereld leven en er aan verkleefd zijn. Zodat ik wel eens uit moet roepen: "O God, hoe word ik ooit van die wereld verlost?" En dan vooral die wereld hier van binnen.

Nu mensen, we hebben er enkele dingen van gezegd. We moeten eindigen.

Toepassing

Nog een enkel woord van toepassing. We zijn allen op reis naar de eeuwigheid en nu heeft de gemeente van Giessendam ons beroepen en wij hebben die roeping beantwoord. Ook hebben we daar vrede op en hopen, dat de Heere ons nog een ogenblik wil sparen en dragen. We dragen maar een broze tabernakel om, die elk ogenblik afgebroken kan worden. Maar als God ons draagt en spaart, hopen we nog aan dit arme deel 't woord Gods te mogen brengen. Ik hoop, dat er in 't midden der gemeente een volk is, dat God nodig heeft. Ook hoop ik, dat u niet in de predikant, maar in de waarheid opgaat. Het is heel iets anders, om in de waarheid op te gaan, dan in een predikant. Dit in de eerste plaats.

In de tweede plaats, dat 't woord van God z'n loop mag hebben. Nu herhaal ik, wat ik zo-even gezegd heb. De bekering tot God en 't geloof in Christus. Dat zijn twee zaken, die de apostel predikte en die nodig zijn te leren op weg en reis naar de eeuwigheid. Om de vreze Gods te bekomen, die alle verstand te boven gaat, leren we de onvrede van onze ziel kennen. "Rust noch vrede wordt gevonden, om mijn zonden, in mijn beenderen dag en nacht." Predik ik nu de mensen of predik ik Gode, zegt Paulus. Niet de mensen. 't Is wel vóór de mensen, maar 't is niet naar de mens, d.w.z. het is niet overeenkomstig de mens. Als ik zou preken overeenkomstig de mens dat zou God-onterend zijn.

De Heere beware me daarvoor en voor ogendienst en mensengunst. Daar heb ik nooit 't oog op gehad. Er zijn vriendschapsbanden, geestelijke banden, zeker. En dat is genade, als die er nog zijn. Maar laat ons niet in het vlees opgaan.

Ik herinner me, dat 'k eens las in 't werk van Ledeboer. Daar kwam een man en die zei: "Weet u, hoe ver ik ben komen lopen om u te horen?"

"Nu," zei Ledeboer, „dat kan me niet veel schelen, maar als dáár maar geen vlees onder zit".

Zo is er zoveel vleselijks; kerkgodsdienst, domineesgodsdienst, leesgodsdienst. Doe dat maar weg mensen. De tijd is kort. We moeten voor God verschijnen. 'k Hoop genade te ontvangen, om u dat van week tot week voor te stellen. Enerzijds de diepte van 's mensen ellende en de noodzakelijkheid van schuldkenis, de noodzakelijkheid, om een verloren mens voor God te worden.

Maar ook de dierbaarheid uit te stallen van die gezegende Christus. Dat een arme zondaar in die gezegende en zoete Persoon opgelost wordt. Zo is dan de gerechtigheid van Christus zijn gerechtigheid, de heiligheid van Christus is zijn heiligheid. Want Hij is 't één en 't al. Dit is een mysterie, dat ben ik dadelijk met u eens, hoorders. Want de grootste mysterie en de grootste verborgenheid is Christus.

'k Wil 't nog eens zeggen, de grootste verborgenheid, het mysterie is Christus. Maar 't is ook de zaligste openbaring, die er is. Dat is Christus. Christus ontvangen in de armen des geloofs.

'k Heb eens gelezen van de koning der Molossers, dat hij een decreet had uitgevaardigd, dat inhield: Als iemand met de zoon des konings in z'n armen tot de rechter kwam, dan werd hij vrijgesproken. Maar, versta goed, zou hij met de zoon des konings in z'n armen tot z'n rechter komen, dan moest die zoon des konings hem eerst geschonken worden! 'k Zou zeggen, in het genadeleven gaat het nog anders. Niet hij

met de zoon des konings in de armen. Maar hij in de armen van die grote Koning en dierbare Middelaar. "Vader, ze waren Uwe en Gij hebt ze mij gegeven".

O, welgelukzalig dat volk, dat die gangen leert kennen voor z'n eigen hart en leven. En 'k zou zeggen: Zullen we Hem ooit leren kennen, als de Voorbidder aan de rechterhand des Vaders, dan leren we Hem eerst in Zijn lijdensgangen kennen. En in het stuk van de heiligmaking leren ze de lijdensgangen van de Heere Jezus volgen. De voetstappen van een lijdende Borg te drukken. Dat kruisigt het vlees. "Ik ben met Christus gekruist".

Aan de andere zijde. Mijn medereiziger naar de eeuwigheid, zijt ge een vreemdeling van dat werk, hebt ge daar geen kennis aan? Dat is een ontzettend iets. En dat is niet 't ontzettendste, maar dat ge zo onbezorgd voortreist en nooit de vraag in uw ziel opkomt. Ja, misschien wel eens, maar 't blijft er bij. Men leeft weer voort. De wereld neemt u in. Aan zijn godsdienst heeft men genoeg. En zo reist men voort, misschien praten over godsdienst. Een mens kan alles worden met zichzelf. Je kunt dominee worden met jezelf. Het is een eeuwig wonder, als je 't niet met jezelf geworden bent. Men kan ook bekeerd worden met zichzelf. Men kan ook over geestelijk leven preken met jezelf. Maar om een arm verloren worm voor God te worden, daar heb je God voor nodig.

Ledeboer zegt: "Je kunt wel te veel bekeerd zijn, maar nooit te veel om God verlegen". Dat is een stuk. Dat is gemeenschap. Nu is er een groot verschil. We kunnen die gemeenschap zoeken en het kan soms wezen, o, dat de Heere zich zó voor ons verborgen heeft, dat hij uitroept in die verborgenheid, in die benauwdheid en in die nood: "Waarom verbergt G' Uw aangezicht in tijden van benauwdheid?" Want die wegen maken ze ook door. Dan hebben ze in eigen schatting God zo nodig en de Heere verbergt Zich. Ja, Hij verbergt zich wel eens, opdat ze des te meer zichzelf leren kennen. Wat ze zijn in zichzelf, buiten God en buiten Christus. Opdat ze meer uitgelokt en uitgedreven worden.

Dat was de taal in het Hooglied: "Trek mij, Heere, dan zal ik U nalopen".

Moge de Heere deze gesproken woorden genadiglijk zegenen. 'k Hoop a.s. zondag, zo de Heere ons spaart, er mee voort te gaan. AMEN.

Dankgebed.

Ps. 71 : 2. *Wees mij een Rots, om in te wonen, enz.*

TOESPRAKEN INTREE Ds. SMITS HARDINXVELD - GIESSENDAM

Het is zo de gewoonte met een intrede, om enkele officiële dingen te verrichten. Dat is: enkele personen en colleges toe te spreken. We willen dat kort doen.

In de eerste plaats: M'n hooggeachte bevestiger Ds. v. d. Poel. We kennen elkander al jaren. Al bijna veertig jaar, ja. Ik weet nog goed, dat ge voor 't eerst bij ons binnenkwam. Ik weet nog goed, dat u nog geen predikant was. U hebt aan mij 't eerste verklaard, bij Stolk in Barendrecht, dat u roeping had tot 't predikambt.

U zei, toen we naar huis gingen: "Kom eens even mee naar buiten." Daar hebben we toen met elkander gesproken. En nu is 't te begrijpen, dat we elkaar nooit uit 't oog verloren hebben. Niet te denken dat u mij nog eens zou bevestigen. Ik dank u vriendelijk voor de wijze, waarop u dit gedaan hebt. Ook kan ik goed begrijpen, dat u een hart hebt voor uw oude gemeente, waar u zo lang gestaan en lief en leed meegemaakt hebt. Dat er ook in uw hart blijdschap is, dat de ledige plaats is vervuld.

Waarde broeder en gemeente, verwacht niets van mij. Ik ben maar een ongelukkig mens in mijzelf en ik kan mijzelf niet helpen, maar ik hoop en bid en mijn verwachting is, wat de dichter zegt: "Heere, wat verwacht ik? Mijn hoop is op U".

Weet u wat nu zo'n zalig voorrecht is, dat men voor z'n eigen hart weet, wat de hope is, hè. Dat is geen misschientje! Waar de Voorloper is doorgedaan, die dierbare Christus! Dat is 't één en 't al en ik hoop, dat ge door die dierbare Christus en door Zijn Geest bediend mag worden. U hebt een lijdend leven achter de rug. 't Was, toen u voor de eerste keer naar de operatietafel ging, dat u een avond tevoren bij ons in de kerk was te Barendrecht.

'k Zal 't nooit vergeten; u hebt het me naderhand verteld. En als ik nu uw leven naga, dan moet ik zeggen: u bent een wandelend wonder. Dat de Heere u daartoe nog verwaardigt. Het is door de diepte heengegaan. Door smartelijke wegen, maar de Heere betoont, dat Hij u nog gebruiken wil tot op de dag van heden. En dan is God een God van wonderen. Dáár het oog maar op, lieve broeder! Dán kan het alleen. Daarin alleen. In onszelf zien we de dood, niets anders. Maar op Hem! Op Hem alleen! Zij hebben op Hem gezien en hun ogen zijn niet schaamrood geworden.

We hebben bij uw ziekbed gestaan, dat we dachten dat loopt af. 't Was zó ernstig Maar de Heere heeft u uit die diepte weer opgehaald. Nu wens ik u, dat die God, die u tot hiertoe weer gesterkt en ondersteund heeft,

ook bij de voortduur, in alle omstandigheden, uw Leidsman en uw Toevlucht, uw sterkte en uw troost mag zijn met uw vrouw en gemeente te zamen. Dat zij zo.

In de tweede plaats een woord tot de kerkenraad.

Geliefden, we zijn tot elkander gekomen, ik ben thans uw leraar. Ja, maar ik moet zelf zoveel geleerd worden. 't Is met mij dikwijls als met de discipelen van de Heere Jezus en ik durf me óók niet met die discipelen te vergelijken, maar 't is toch de waarheid. De discipelen moesten die hongerige schare voeden. En als ik nu sta voor de gemeente en die zielen voor de eeuwigheid zie, een hongerige schare ... Zij moesten zeggen: "Er zijn maar zeven broodjes". En de Heere zegt: "Geef gij hen te eten".

Om leraar te zijn in de Kerke Gods, moet je zelf geleerd zijn. Ik veracht geen studie. 'k Zal er niet op smalen. Helemaal niet, maar 'k weet wel en dat is m'n overtuiging: Als 'k het van de Hemel niet geleerd had, dan was 't kwijt. Dan was 't niets. Een beetje woorden. Niet anders. We hebben nodig, dat God ons bij de voortduur maar onderwijst. En ons altijd maar in de laagte brengt. Want wij zijn hoogvliegers. We hopen elkander te dienen en 'k hoop, dat u mij tot steun zult zijn.

We hebben al vaak in uw midden gepreekt. Al vijfendertig jaar. Gepreekt, als uw leraar ziek te bed lag en op feestdagen. En ik voelde de liefde tot u. Een Engelse leraar schreef: "Als een predikant tot een gemeente komt, moet hij liefde tot dat volk en die gemeente hebben, dat is één van de kenmerken van z'n roeping." En die liefde is gegroeid. We hebben elkaar, wanneer we hier preekten, dikwijls ontmoet. Als ik dan thuis kwam, voelde ik de eenheid, maar 'k voelde óók uw nood. De nood van de gemeente kwam zwaar op m'n ziel te liggen. Dat heeft de doorslag gegeven, dat ik naar u overgekomen ben.

Ik ben gekomen voor de gemeente van Giessendam, de Oud Ger. Gemeente. 'k Hoop, dat we met elkaar mogen omgaan in de geest der liefde en waarheid. De Heere sterke ons.

Er zijn hier ook afgevaardigden van de classis. Het doet mij goed, hier zo'n groot aantal predikanten te zien. Onder dezen zijn predikanten van de classis west en de classis oost. Ik ben wel eens in een classis gekomen, dat ik zei: 'k Ben hier als een kat

in een vreemd pakhuis. Ik hoop dat dit hier niet het geval is. Ik hoop dat ik hier thuis mag zijn.

Hartelijk dank voor uw tegenwoordigheid. Ook hoop ik, dat we in vrede en liefde met elkander mogen omgaan. Dat de Heere ons sterken moge, voornamelijk in onze tijd van zoveel verval en ellende en wereldgelijkvormigheid, is het dikwijls een zware post in de bediening, broeders. De Heere mocht u sterken, ondersteunen en genade schenken, om schijn van zijn te onderscheiden en de waarheid, die naar de Godzaligheid is, uit te dragen. En mocht de Heere u gebruiken als slijk in Zijn alvermogene Godshanden, om blinde zielsogen te openen tot lof van 's Heeren naam en tot zaligheid van arme zondaren.

Ook zie ik hier, en dat verblijdt me zeer, de afgevaardigde van de Mboema-zending. U weet het, de Mboema-zending heeft de liefde van m'n hart.

Ik denk inzonderheid aan u, **Ds. v. d. Breevaart**. U hebt me nog toegesproken op de laatste dag dat ik daar was. Uw woorden die u sprak waren van een zalvende kracht voor m'n ziel. Ik voelde de band der liefde en het is mij aangenaam u hier weer te mogen ontmoeten en het zal mij aangenaam zijn ook weer met u samen te werken voor de zending. Moge de Heere u ook sterken bij de voortduur in alle strijd en alle moeite. Moge het zijn tot de welvaart van het Koninkrijk Gods. Ook onder de zwarte heidenen in Afrika. De Heere geve u liefde tot- en zegene u vóór dit werk in uw onderscheidene bedieningen. De Heere zegene u. Ik dank u voor uw tegenwoordigheid.

'k Wil ook een woord spreken tot de **plaatselijke kerken**, die hier afgevaardigd zijn.

'k Heb al in m'n predicatie gezegd: "Kerken en kerken, er zijn zoveel kerkmuren". We moeten ons maar nooit op de borst slaan en zeggen: "Dat is de kerk". Echt niet mensen, want dan zijn we er naast. Nu haal ik weer de woorden van Jan de Ruyter aan.

*De éne zegt dolerend,
Den andere onder 't kruis.
Mist men de Geest des Heeren,
't Is allemaal abuis.*

We hebben de Koning der kerk persoonlijk nodig voor onze ziel op weg naar de eeuwigheid. 'k Hoop, dat de Heere ook u mag sterken en bovenal 't onderwijs geven van vrije genade door de Heilige Geest aan uwe zielen.

Predikanten en kerkenraadsleden, die hier zijn, moge het tot ere van Gods naam wezen, ook dat we in uw midden zijn. Dat het mag wezen tot zaligheid van zondaren. In de laatste plaats wil ik een woord spreken tot de hier aanwezige edelachtbare heer

Burgemeester van Giessendam. Ik dank u zeer hartelijk, dat u hier tegenwoordig bent. U heeft, wat men in een term noemt het *jus circum sacra*. Dat is, dat u een recht hebt rondom de kerk. U heeft recht en 't is uw ambt om de kerken te beschermen. Daarin bid ik u kracht en wijsheid toe. Bovenal, dat we het in onze dagen verstaan, dat we zware tijden beleven. Er is zoveel welvaart, maar dat is maar een dun vliesje. Zware tijden beleven we. Als we 't goed inzien, zijn 't ook zware tijden voor de regering en ook voor de plaatselijke regering. Bovenal is deze tijd zwaar, daar we God hebben verlaten. Dat is ontzettend. Men wil het buiten God stellen en wetten maken, zoals de mensen het willen. 'k Heb ook in de Kamer gezeten en dan zei de minister:

"Als het volk het wil, dan moeten wij het doen".

Dus volksregering, geen Godsregering. Er wordt gezegd: "Nederland wordt nog geregeerd overeenkomstig de wet Gods," maar waar is dat gebleven? 't Is een formule in onze dagen. Het woord Gods en dat alleen. Daar zal een volk wèl bij varen. Ook in de dagen, die verlopen zijn en in de eeuwen, die achter ons waren. Daar heeft de Heere ons door- en uitgeholpen. Dat kleine land, waarvan de vijand smalende zei: "Een land van kikkers en marskramers". "Een aanslibsel van de Rijn".

Maar 't is een machtig volk geworden. Toen dat volk God vreesde. Dat is noodzakelijk. In onze dagen is die vreze Gods zo ver weg.

Edelachtbare heer Burgemeester, ik hoop, dat God u sterken wil en genade schenken, om overeenkomstig Zijn dierbaar woord te handelen.

Ik heb gehoord, dat u van Gereformeerde belijdenis bent en dat verblijdt me zeer. Er zijn in onze dagen niet zoveel burgemeesters meer van gereformeerde belijdenis. Ik hoop, dat u overeenkomstig uw beginsel, ook in uw regeringsbeleid wilt handelen naar den worde Gods. Dat zij zo.

17. Voorbereiding tot 't Heilig Avondmaal

Zingen Ps. 103 : 7

Ps. 25 : 2, 3

Ps. 32 : 3

Ps. 22 : 16

Wetlezing

Lezen Jer. 31 : 1-14.

Tekst: Jeremia 31 : 9.

Ze zullen komen met geweën en met smekingen zal ik ze voeren; Ik zal ze leiden aan de waterbeken, waarin zij zich niet zullen stoten, want Ik ben Israël tot een Vader en Efraïm is Mijn Eerstgeborene.

Gebed.

Het heilige Nachتماال. Het is een Verbondstafel, het is een gedachtenistafel en het is een verenigings- of gemeenschapstafel.

- In de eerste plaats een *Verbondstafel* want, wie door genade verwaardigd wordt om de tekenen en zegelen van dat dierbare verbond der genade tot zich te nemen en die dat in waarheid mag doen, dáár zal het verbond vernieuwd worden. Komt de Heere het verbond te vernieuwen. Het is hetzelfde verbond, maar Hij komt er in de ziel het zegel wel eens op te leggen bij z'n volk. Daar hebben zij bij de gedurigheid nu zo'n behoefte aan, n.l. als ze recht hun nood voor God leren kennen. En daartoe heeft de Heere het ingesteld. Deze tekenen zeggen mij dan, dat de Heere het verbond vernieuwt.
Dat betekent, dat Hij Dezelfde is, want voor het rechte bondsvolk, ach, dat moet uitroepen, dat ze het duizendmaal verbreken en duizendmaal verzondigen, als ze hun eigen leven nagaan. Wat is een mens toch een diep ongelukkig wezen. Hij kan 't geen ogenblik in eigen hand vasthouden. Als dan de Heere 't niet voor dat volk voleindde en de Getrouwe was, dan was 't kwijt. Daarom de zaligheid is in géén andere. Alleen in die dierbare Christus, Die ons in de tekenen des verbonds gepredikt wordt als een lijdende, een stervende, maar ook verheerlijkte Middelaar, Die nu zegt: Eet van dit brood en drink van de wijn, die Ik gemengd heb.
- Maar het is ook een *gedachtenistafel*. Als de Heere Jezus zegt: *Doe dit tot Mijn gedachtenis*. Wanneer ge vader of moeder of vrouw of kind naar 't graf droeg, dan kan 't wel eens goed doen, wanneer ge daarover spreekt met uw beste vrienden, wanneer hij het hart vol droefheid nog eens mag ontlasten aan 't hart van een vriend of een vriendin. Dat is dan tot gedachtenis. De koning van Israël vond ergens in z'n paleis een rol. Daar stond op: "Gedachtenis".
O, wanneer de Heere een weldaad aan een arme zondaar verheerlijkt, dan zingt zo iemand wel eens: "'k Zal Hem nooit vergeten". Gedachtenis. Hem mijn Helper heten, al mijn hoop en lust. Maar ach, wat een vergeetachtige voorwerpen, welk een schepselen zijn we toch, niet waar? Gedachtenis te vieren van een stervende liefde, aan het vloekhout. Maar het is ook een gemeenschap, als de Heere zegt: "Mijn vlees is waarlijk spijs en Mijn bloed is waarlijk drank". Het ongeloof, de vleselijke Jood zegt: "Zal Deze ons Zijn vlees te eten geven en Zijn bloed te drinken?" Dit heeft voorwaar een geestelijke en een bevindelijke betekenis voor de ziel.

- Het is een *gemeenschapstafel*. Dat is gemeenschap te oefenen met het Hoofd van de kerk. Dat is Hem te aanschouwen als de grote Hogepriester van het huis Gods. Het is uit Zijn voorbede troost te ontvangen voor onze zielen hier in dit Mezech der ellende, geliefden. Denk nooit dat ge het verbeteren zult, denk nooit dat ge enige waarde kunt opbrengen voor die dierbare Middelaar, neen. Al de waardigheid is in Hem. Maar dan is er ook een volk, wel, dat gaat menigmaal in 't zwart door rouw bezwelen onder dwingelands heerschappij. En waar is die dwingeland? Ach, geliefden, die behoeven we niet buiten de deur te zoeken. Die dwingeland vindt hij hier.
Paulus wist het, als hij zegt: "Ik ellendig mens". Want zolang hij adem in de neusgaten heeft, zolang gaat die dwingeland te keer, hier van binnen. En weet u, wat nu de strijd uitmaakt en zo diep ongelukkig is, dat we die dwingeland zo de hand kunnen geven en aan zijn kant staan. Als de Heere niet de Getrouwe en Onveranderlijke was, dan was voor 't eeuwig kwijt, bij alles wat gebeurd is. Want wij kunnen nooit zeggen, dat er enige verplichting is aan de zijde van het Wezen Gods. We zijn alle rechten ten ene male verspeeld. We zijn rechtloze en eerloze schepselen. Dat we dit leren mogen, oud en jong en dat dit ons op de knieën voor God moge brengen. Rechtloos, eerloos. Ik kan niets inbrengen en de Heere is totaal niets aan me verplicht. Het is alles soevereine, vrije, vrije genade, die de Heere verheerlijkt aan een arme zondaar.
En o, in die tekenen, spreekt Hij, aanschouwt deze Mijne liefde. *Want Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde en daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.*

U zult het verstaan, als de profeet Jeremia deze woorden uitspreekt, dan doet hij dit ten opzichte van dat afkerige Israël, dat onder de oordelen zou doorgaan in Babel. En dan moest Jeremia tot dit volk spreken en hij moest met zeer straffe predicaties komen. Daar was hij in zichzelf niet toe in staat. Hij had genade van de Heere nodig.

Maar als we nu in het 30ste kapittel de eerste verzen lezen, dan staat er: "De dagen zullen komen, spreekt de Heere, dat Ik de gevangenis Mijns volks wenden zal."

En nu vinden we hier in dit 31ste kapittel rijke beloften voor een afkerig volk. Ja. En nu wordt er gesproken, dat de Heere dat volk weer leiden zal, trekken zal. Waaruit? Uit Babel, uit de gevangenis, uit dat graf, uit die diepte ophalen. Dan zullen ze komen. Wat voor volk is het?

Nu, het is u zo-even voorgelezen; onder hen zullen zijn: *barenden, kreupelen, lammen*. Als men die gemeente ziet! Is dat het volk? Ja! En dat is nog zo; kreupelen, barenden. Met een grote gemeente zullen ze komen. Hoe? Niet als rijke mensen. Als armen, als diep ellendigen. En waarom? *Ze zullen komen*, zegt de Heere. Waarom? *Omdat Ik God ben*. Omdat Mijn woord onveranderlijk is, omdat Mijn Wezen onveranderlijk is, omdat Ik Dezelfde ben, zij zullen komen.

Er staat niet: Misschien zullen ze komen. Ze kunnen komen of ze kunnen niet komen. *Ze zullen komen!* Dat is een Goddelijk zullen. En waarom? Hier hebt ge de verborgene trekkingen Gods: "Ik zal ze voeren". In welk een weg? Met smeking en met geweene. We wensen deze woorden in verband met het heilig nachtmal te overdenken.

Dan vinden we in deze woorden van Jeremia 31 : 9. *Het komen van zondaren tot Christus*. Want zoals dat volk uit Babel kwam, zó is de weg van 't volk, dat tot Christus komt, want er is een weg aan verbonden, om te komen tot die enige Weg. Dat volk zegt wel eens: "Er is een weg tot de Weg". Ze zullen komen met geweene en met smeking zal ik ze voeren.

We willen dan handelen over:

HET KOMEN VAN ZONDAREN TOT CHRISTUS

Ten 1e: de wijze waarop,

Ten 2e: het doel waartoe,

Ten 3e: de grond waarom ze zullen komen.

- 1e Dus de wijze, hoe ze zullen komen: *Met smeking en geweene.*
- 2e Het doel waartoe: *In een rechte weg tot de wateren des levens.*
- 3e De grond: *De Heere zegt, want Ik ben Israël tot een Vader en Efraïm is Mijn eerstgeborene.*

Dit willen we met de hulpe Gods deze morgen overdenken. Voor we dit doen, laat ons zingen: Psalm 25 : 2 en 3.

Wanneer we in de eerste plaats dan zien, de wijze, hoe ze zullen komen, dan wordt hier gezegd: "Ze zullen komen". Waaruit zullen ze komen? Komen is een voorwaartse beweging. Als we van de ene naar de andere plaats gaan, kunnen we zeggen: "We naderen, we komen". Zo zullen ze komen uit Babel als uit een gevangenis. Wat was die gevangenis? Konden ze zelf die banden los maken? Helemaal niet!

En dat komen nu uit die gevangenis, is een komen uit de staat der natuur, want dat is recht onze staat. We zitten in de gevangenis, in Babel. Was er mogelijkheid om te ontvluchten? Immers neen! Vandaar zegt de dichter: "Een helse kerker doet mij zuchten; ik kan de banden niet ontvluchten".

En is 't niet waar? Die er door genade kennis aan heeft, leert wat het zeggen wil, als zonde, zonde en schuld, schuld wordt. Dan leren we die banden, die dodelijke banden kennen, dan leren we verstaan, dat we in Babel zitten. En dat we alleen door onwederstandelijke genade en door een machtige hand uit die gevangenis gered en uitgevoerd worden.

Daarom zegt de dichter:

*"Voer mij uit de gevangenis,
Tot roem Uws Naams, die heerlijk is.
Dat mij 't rechtvaardig volk omring
En vrolijk van Uw weldaan zing".*

Zo wordt er dan gesproken van dat volk, dat ze komen zullen. Maar hoe? We lezen 't in 't woord van onze tekst: "Ze zullen komen met geweene". Eigenaardig Je zoudt zeggen: "Als een gevangene ontslagen wordt, wél dan moet hij huppelen van blijdschap". En dat staat dan ook in Gods woord. Toen de Heere de gevangene Zijns volks weder bracht, waren zij gelijk degenen die dromen. "Toen werd onze mond vervuld met lachen en onze tong met gejuich." Toen zeide men zelfs onder de heidenen: "De Heere heeft grote dingen aan dezen gedaan. Dies zijn we verblijd." Want dat volk, dat terug keerde tot stad en tempel. Ja, dat was met blijdschap. "Eeuwige blijdschap zal op hun hoofd zijn".

En hier staat, met *geweene*. Maar het is een groot verschil, of je nu met blijdschap komt, of almaar wenende! Ja, we zouden zo zeggen: "Nu, mensen, laat die tranen nu maar achterwege. Kijk eens wat een weldaad God u schenkt dat ge uit die banden ontslagen zijt. Je kunt nu blij zijn, ja!" Een grote tegenstrijdigheid. Dat heeft de ongelooftsprofeten dat boek, "Tegenstrijdige schriftuurplaatsen" doen schrijven. Zij zeggen: "De bijbel nou, nu ja, allemaal tegenstrijdigheden". En dan noemen ze die teksten.

Hier is er ook een. "Ze zullen komen met geweene" én op een andere plaats staat: "Ze zullen met blijdschap komen". Ja. Maar verstaat dit wel. 't Is waar, hoor! Allemaal waar. Maar niet tegenstrijdig, want dit hoort bij elkaar. Ja? Hoe dan? Wél, de oude rijm zegt: "Blijdschap komt na veel smarten, voor alle oprechte harten". 'k Zou zeggen, wie die droefheid niet kent, kent ook die blijdschap niet. Die de gevangenis niet kent, kent ook de vrijmaking niet. Die de weg niet kent, weet ook niet het einde van die weg. Die weet er niets van. Nee, dat is een weg, waarvan de dichter uitriep: "van droef geweene, maar van zoete vreugde tevens!"

Zo worden de wegen des Heeren genoemd. Ja, droef geweene en zoete vreugde! Dat wordt nu ervaren op die weg. En weet ge, wat nu 't verschil is? Dit. Er is een volk, dat komt met geweene, want er waren er ook velen. O daar kon 't niet op, mensen, 't kon niet op!

Maar nu dat Sion Gods, dat ware volk van God, dat onder Israël was, die kwamen met geweene. En waarom met geweene? Waarom komt nu een arme zondaar met geweene? Weent hij om z'n verlies? Weent hij over wat hij kwijtgeraakte is, uit ontevredenheid over de weg en het een en ander? Neen, dat is het niet in de eerste plaats. Dat wenen gaat niet om enig verlies, maar 't gaat dáárom, dat zij de oorzaken zijn waarom God met Zijn oordelen gekomen is. Dat gaat over de zonde zèlf. Want er is veel geweene, hoor, o zo veel geweene. Ja, dit leven wordt wel eens een tranendal genoemd. Ook voor de wereldling en ook de mens buiten God. Ook die mens, die opgaat in sport en spel en allerlei rommel uit de verdoemenis.

Ach, als men die arme zielen zou vragen: "Heb je nu werkelijk blijdschap?" Welnee, helemaal niet. Want daar is zoveel leed te dragen. Daar is zoveel geweene. Maar de apostel maakt een groot onderscheid tussen wenen en wenen. Hij zegt: "Er is een droefheid der wereld, die werkt de dood". En wat is die droefheid der wereld? Nu ja, dat is om verlies, om schade, om de schandelijkheid van de zonde. Ja zeker, zo kan er ook bij de algemene belijder droefheid zijn over de zonde.

O, ja? Kan dat? Zeker! Denkt u niet, dat iemand, die bijvoorbeeld door z'n zonde tenslotte in de gevangenis terecht komt, dat hij dan nooit berouw heeft over 't geen hij gedaan heeft? Wel ja! En, ik verzeker u, dat een ieder wel eens een kneep in z'n consciëntie krijgt. De mens, die Gods dag doorbrengt in sport en spel of brasserie. Ik geloof zeker, dat er daar bij zijn, die wel eens bij zichzelf denken: "Wat ben ik toch eigenlijk een dwaas". Ja, in hun zogenaamde beste ogenblikken.

Maar, dit is nog niet de droefheid naar God. Dit is de droefheid der wereld. En wat is nu de droefheid naar God? Dat is geliefden, om de zonde zelve. Daar is al in beginsel in hun ziel een liefde tot God uitgestort. En dat ze tegenover die Goedheid en die lankmoedigheid en tegenover zulk een Wezen gezondigd hebben. De oorzaak is de schuld der zonde. Daar is smart over. Ik zal ze voeren, ze zullen komen met geweene.

Die weg des geloofs uit het Babel der zonde tot de stad, die fundamenten heeft. Uit het Sodom der zonde tot Christus, het Zoar der behoudenis is in de beginne doorweekt van tranen.

"Ze zullen komen met geweene".

Van onze kant gesproken, zouden we zeggen: "Het is een vanzelfsheid", waar de ware tranen geschreid worden. Maar aan de zijde Gods is het, dat de Heere ze in een verborgen weg komt te trekken. Dan komen ze met geweene. 0 daarom, er is een groot verschil tussen tranen en tranen. Niet alle tranen worden in de flesse Gods bewaard. Een groot verschil.

'k Heb eens in een oudvader gelezen. Die schreef: "In de kerk is een fles en een vat". Hij schreef: "De meeste tranen komen in dat vat." Dat is de droefheid der wereld,

maar er is ook een fles, waarvan David zegt: "Mijn tranen hebt G' in Uwe fles bewaard".

Nu moeten we, vooral in onze tegenwoordige dagen zeggen: "Ja, zoveel tranen worden er niet geschreid, mensen". Nee.

Iemand zal misschien zeggen: "Dus de tranen zijn zo'n beetje de kooppenningen". Als ge 't zo beziet, is dat helemaal niet juist. 't Is van hun zijde een vanzelfheid.

*'t Zij, hoe 't zij, mijn droeve ogen,
Laat die springbron nooit verdrogen.
'k Houd van wenen nimmer mat,
Steeds mijn wang en leger nat.*

Dat is een droefheid naar God. En dat is een droefheid over de zonde. Daarom, het is diep smartelijk en als er dan staat, ze zullen komen met geweend, dan staat er nog iets bij, en met smeking zal Ik ze voeren. Wat is dat? Smeking? Ge zult zeggen: "Dat is een vorm van gebed". Wij vinden in Gods woord vele uitdrukkingen voor het gebed. Daar wordt gesproken van bidden, roepen, aanroepen, aanbidden. Hier wordt gesproken van smekingen. Nu kunt ge bidden, zoals ik eens op een schip op de oceaan hoorde. 's Avonds in 't donker liep je dat schip nog wel eens een paar keer rond en nu liep ik achter een paar vrouwen aan. Ik dacht: "Wat zijn die toch aan 't redeneren." Ik hoorde zo: "God". Ik ging wat dichterbij 'k Was nieuwsgierig, wat dat nu toch was. Toen hoorde ik, dat ze allemaal- op de maat van hun stap, een gebed deden. En als ze dat gebed gedaan hadden, gingen ze weer beginnen, en deden het, zoveel malen als er kralen aan de rozenkrans waren.

Dat is ook bidden. Ja: "Om door de veelheid der woorden verhoord te worden", zegt de Heere Jezus. Dat is dus louter vormelijk bidden. Maar smekingen zijn nooit vormelijk. Dat kan niet. Want smeking wil eigenlijk zeggen, dat het komt uit de grond des harten, dat komt uit de diepte. Daar is je geest, daar is je ziel bij.

Het ene kun je doen. Nou ja, je kunt bidden en op gezette tijden bidden we óók, niet waar? Maar alle bidden is nog geen bidden. Maar smeking wil zeggen: 't komt diep uit 't gemoed, smeking, ja. *"d Ogen houdt mij 't stil gemoed, opwaarts om op God te letten"*.

Smeking uit 't diepste der ziel. Wanneer de Heere spreekt van een kenmerk der genade ten opzichte van Paulus tot de oude Ananias, dan zegt de Heere: "Zie, hij bidt". En dat bidden was bij Paulus een smeken, want er staat, dat hij drie dagen niet at en niet dronk. Dat hij bedroefd was en vol smart. De bliksem van Gods majesteit had hem neergeveld en daar lag die grote man. Daar lag die hoog verlichte Paulus. Daar lag hij op de grond. Hij wist het niet meer. Hij dacht, dat hij Gode een dienst deed. En nu is 't: "Wie zijt Gij?" Als een mens tot zichzelf komt, hoe godsdienstig hij ook is, maar zonder de ware kennis Gods, dan moet hij zeggen: "Wie zijt Gij?"

"Dit is het eeuwige leven, dat ze U *kennen*". Niet, dat ze U begrijpen. Want we begrijpen er niet veel van, hoor. Begrijpt ge veel van de gangen Gods in Zijn heiligdom? Wel mens, heel niet, gans niet. Het is zo weinig, weinig, wat we daar van verstaan. "Wie zijt Gij?"

Als de Heere dan al onze godsdienst neder werpt en onze godsdienst niets is dan vijandschap tegen het kruis van Christus, ja, dan ligt Paulus daar in het woestijnzand. Maar de Heere zegt tot Ananias: "Ziet, hij bidt".

Dat was diezelfde man, die z'n hele leven doorgebracht had met bidden. Want hij zegt: "Naar de wet onberispelijk". Wat heeft die Paulus al gebeden! Maar dat was niet het waarachtige gebed. De Heere zegt: "Ziet" hij bidt!"

"Ze zullen komen met geweën en met smekingen zal ik ze voeren".

Dat woord "voeren" is eigenlijk afkomstig van wateren, die van de hoogte afkomen. Water kun je nooit tegenhouden. Dat is een geweldige stroom. Die stroom voert alles mee, de wateren die van de hoogte komen, nemen rotsblokken, hout en, stenen en alles mee met die stroom. 't Is onwederstandelijk. Ik zal ze voeren! Met smeking. Ze zullen komen met geweën en met smeking zal ik ze voeren. Zo is die onwederstandelijke weg der genade. Dit is 't eerste stuk. Dat is de wijze waarop. Met smeking en met geweën en Ik zal ze voeren.

Maar nu het tweede stuk: Het doel waartoe ze zullen komen.

Waar toe komen ze? Hier staat: "Ik zal ze leiden aan de waterbeken". Wat zijn waterbeken? Wel, we lezen in psalm 46, dat de ontroerde wateren hevig ruisen. De wateren van op en tegenstand, de wateren van vijandschap. Maar er wordt ook gesproken van die wateren der genade en des heils.

"De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods!" Tot de waterbeken. Wat is water? Water kan in verschillende gedaanten voorkomen. 't Kan sneeuw zijn en 't kan ijs zijn, maar tenslotte, 't is allemaal water, in verschillende hoedanigheid. Water is 't beeld van de tegenheden, van de smartelijke beproevingen des levens. Er staat in psalm 73 : 5: "Daarom keert zich Zijn volk hiertoe; als de wateren eens vollen bekens worden uitgedrukt". Wateren de ontzettende wateren des doods. David zingt er van in psalm 42: "De afgrond roept tot de afgrond bij het gedruis Uwer watergoten".

Er wordt gesproken over die vreselijke rivier van Egypte, die wateren van vijandschap, van de kinderkens, die in die waterstroom geworpen moesten worden. Wateren van tegenheden en wateren van verdrukking. Maar ook wateren, die zachtken gaan, wat wil dat eigenlijk zeggen? Het betekent: tot de wateren n.l. 'k heb gezegd: "Water is 't beeld van onderscheiden zaken enz."

Maar dikwijls is er in de Heilige Schrift ook gesproken van water en van wateren. En dan is water 't beeld, de uitdrukking der hemelse genadegaven, die in Christus Jezus verworven zijn, en die door Zijn duur verworven Geest worden toegepast aan een arme zondaar. Wateren, die wateren, die zachtken gaan. O, geliefden, zo wordt er op menige plaats in de heilige schrift gesproken van water. Wie denkt niet aan Jesaja 55? "Komt tot de wateren, gij, die geen geld hebt, komt koopt, zonder geld".

Op de markt van vrije genade, geliefden, daar is alle geld, dat je meebrengt overlast. En onze zakken zitten zo vol, hè. Wij zijn van nature geestelijke kooplieden. Ja! Als er tot ons gezegd wordt: Nu, als je sterft, dan ga je naar de hemel, maar dan moet je dit en dat doen. Je moet zó lang op je knieën kruipen, je moet een verre reis maken met erwten in je schoenen. Maar mensen, wie onzer zou er niet aan beginnen?

Te denken: "Als ik sterf, ga ik naar de hemel". Dat is niet 't karakter van 't leven van 't volk van God. Helemaal niet. En dit is niet wat we hier lezen: "Ze zullen komen met geweën en met smekingen zal ik ze voeren". Nee, alle wettisch werk, geliefden en al die geestelijke koopwaar moet er aan op de markt van vrije genade.

Als de Heere de wateren des levens hier komt te verkondigen door de mond van de profeet Jesaja: zonder prijs en zonder geld. Ja, dan moet al ons koopgeld er ten enenmale aan.

We zijn zulke kooplieden, heb ik alreeds gezegd. En zie, dat is een weg van ontdekking, want ontdekking is niet alleen, dat onze schuld en zonde ontdekt worden, maar de Heere komt ook de dodelijke onmacht en armoede van het schepsel te ontdekken. Ja, dat hij nooit één nagelschrapsel aan z'n zaligheid kan toedoen, al buigt hij zich in duizend bochten. Dat is allemaal de vrucht van een verbroken

werkverbond. Ze zijn in deze weg diep afhankelijk. "Ik zal ze leiden tot de waterbeken". We lezen ook in Ezechiël 47, dat er levende wateren kwamen van onder de dorpel des huizes.

Wat waren die wateren? Eerst ging hij er tot z'n enkelen door. Dan tot z'n knieën. Dan tot z'n middel. Hij zegt tenslotte: "Het was een rivier, waarin ik niet staan kon." Zó is de bediening van Gods Geest. Dan raakt hij de grond kwijt, dit is een wonder van vrije genade. En hoe hoger die wateren stijgen, hoe meer hij de grond kwijt raakt.

Het is een onwaardig volk, het is een schuldig volk, het is een onmachtig volk. Ze hebben niets in zichzelf. Ze kunnen zichzelf nergens op beroepen. Naarmate de Heere ze meer met zichzelf bekend maakt, leren ze al meer hun diepe onwaardigheid en diepe afhankelijkheid van God kennen.

Ik heb weleens gehad, dat mensen tegen me zeiden: "U bent een dode lijdelijkheidsprediker."

Toen heb ik gezegd: "Man, weet je ook het verschil tussen lijdelijkheid en afhankelijkheid, want daar is een groot verschil in". Lijdelijk, dan is een ziel heel niet werkzaam. Lijdelijk, dat is: "Nou ja, kom ik er, dan kom ik er. Kom ik er niet, dan kom ik er niet".

Dàt is niet het geval bij Gods kinderen, hoor. Maar ze zijn zo diep afhankelijk. Juist! Daarom, wanneer hier gesproken wordt, ze zullen komen, dan is dat in de uitgangen van hun ziel. Is een ziel, die met smeking en gewezen geleid wordt, lijdelijk? Neen toch, maar diep afhankelijk.

*Zonder U kan ik niet zuchten,
Noch van hier naar boven vluchten,
Zonder U niet zijn verblijd,
Schoon Ge goedertieren zijt.
Zonder U, m'n eeuwig leen
Ben en blijf ik als een steen.*

Ja, dat ligt verklaard in onze doodstaat. Daarom. Het is een diep afhankelijk volk. Maar, ze worden werkzaam gemaakt. Er is een groot verschil tussen werken uit een verbroken werkverbond en werkzaamheden. Werkzaamheden wil zeggen, dat hij 't voor de Heere legt en dat hij met smeking en gewezen komt en zegt: "Ach Heere, dodelijk onmachtig", zodat hij niets tot z'n lengte kan toedoen, dat hij niets is in zichzelf. Is dat lijdelijk?

Ze zullen komen met gewezen en met smekingen zal ik ze voeren. Maar, maar, bij terugleidend licht leert de ziel verstaan: "God zoekt de ziel het eerst, eer zij Hem vinden konden". "De ziele, die God zoekt, is reeds van Hem gevonden". Dat leren ze naderhand. "Ik zal ze leiden tot de waterbeken".

Wat is nu eigenlijk een waterbeek? Wel, een beek moet eerst gevoed worden, zal hij er komen. Zo'n beek heeft bronnen. Waar liggen de bronnen van die waterbeken? Als de ziel door genade daar ingeleid wordt, dan liggen die bronnen in de diepte. Ja, ze liggen ook in de hoogte, want we kunnen een beek hebben, die gevoed wordt uit een diepe bron, en 't kan wezen, dat ze van de hoogte der bergen komen. De veelheid der wateren vormt zich tenslotte tot een beek, onwederstandelijk.

Beide is waar, want ze komen uit de diepte van Gods eeuwig welbehagen, ze komen uit de diepte van het Goddelijk Wezen. God was in Christus de wereld met Zichzelve verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende. O, uit die diepte van het Goddelijke Wezen, uit het Goddelijke welbehagen. Daar komt het vandaan.

Maar het komt ook van de hoogte, want wateren zijn onwederstandelijk. Het daalt neer. O, uit de diepte van Gods eeuwige vredesgedachte en van de hoogte van Gods

genade en barmhartigheid in Christus Jezus Maar nog meer. Die wateren, die beken. O, die dierbare Christus. Ziet Hem in de hof van Gethsémané, ziet hem op Gabbatha, ziet Hem aan het kruis van Golgotha. "Hoe worde ik geperst totdat dit alles volbracht zij".

En wat nog meer? Toen is daar op Golgotha de zijde van een gestorven Christus doorstoken en terstond kwam daar bloed en water uit. O ziet, de bronwel des levens ontspringt aan Zijn voet. Daar reinigt de Heiland u al met Zijn bloed. O ziet, bloed en water. Rechtvaardigmaking en heiligmaking. Hier hebt ge de Bron, hier hebt ge de verdienende Oorzaak. De bewegende oorzaak ligt in God. Uit de diepte van Z'n eeuwig Wezen, uit Z'n eeuwige raadslagen. Maar 't daalt neer van de hoogte van het kruis van Golgotha. Daar zijn de beken nu van de weldadigheid, daar zijn de beken van de vrije genade ontsprongen, de verdienende Grond, Christus Jezus.

En als dan de avondmaalsdis staat aangericht, zien we de tekenen van een stervende liefde. O, dat Christus zich doodgeliefd heeft aan het kruis voor diep onwaardige zondaren. En dat dit Z'n ambt is, want dit is Hem van de Vader op de hand gezet.

De grote vraag in de stilte der Eeuwigheid: "Hoe zal Ik ze onder de kinderen zetten en ze geven het gewenste land?" Hier is 't antwoord, die verdienende Grond, de dierbare Christus. Dáárom is Zijn lichaam doorwond, dáár- om Zijn zijde doorstoken. Uit Hem en dat betekent gemeenschap met Hem.

In de voorafsprak sprak ik reeds over een *gemeenschap*. Dat betekent, dat we gemeenschap hebben met de lijdende Borg.

Maar zal het nu ook zeggen, dat we onze voetstappen zetten in Zijne sporen, in de lijdende voetstappen van Christus hebben te volgen. Dat betekent te sterven aan zichzelf, een stervend leven. En ach, ach, ach! Als we daarin komen, zeggen we: O, God, wat is dat een wonder, hoe is het mogelijk, hoe is dat mogelijk? Want als er genade verheerlijkt is, dan moet een ieder van Gods kinderen de hand in de boezem steken en zeggen: "Wat weinig, wat weinig heb ik dáárvan geleerd".

'k Ben nooit erg op mensen, die zo trompetten: "Dat en dat heb ik er van geleerd". Dat is: "Ik, ik, en nog eens ik".

Ik geloof, dat ware genade leert: "Ach, wat weet ik er nog weinig van". "Ach, wat ben ik nog duister". 'k Geloof, dat dit meer een kenmerk van genade is, dan dat we het zo hebben en weten en het zo zijn. Neen! Niets te zijn, niets te weten, leert hij hoe ouder hij wordt.

Nu staat er in de tekst: *"Ik zal ze leiden in een rechte weg"*.

Ja, daar zijn veel kromme wegen en er zijn veel schadelijke wegen. David was daaraan ontdekt, toen hij zei: "Heere leid mij op de eeuwige weg. Ontdek mij, als er nog een schadelijke weg in mij gevonden wordt".

Wat is een rechte weg? Dat is, dat ze niet van elders inklimmen, als een dief en moordenaar. Wat is dat? Dat is 't werk van de huichelaar. Die gaat zich de zaken, die alleen toepasselijk zijn op en geleerd worden aan Gods kinderen, wederrechtelijk toe-eigenen. Die is nooit door de poort gekomen. En wat is de poort? Dat is de nauwe poort, een enge poort.

Ge weet wel, als Christen uit Bunyan's Christenreize vraagt: Waarheen? dat Evangelist wijst op dat enge poortje. daar gaan ze allen door. Wat is nu die poort? Dat is de poort der wedergeboorte. U weet, een mens komt met smart op de wereld. Dat gaat ook dikwijls in een nauwe weg. Er moet iets gebeuren, wat niet kan, zouden we zo zeggen.

Nu zo is 't met de wedergeboorte ook. Daar moet iets gebeuren, wat niet kan. Het is zo eng, zó benauwd! Het is nog eens geboren worden. Dat is voor de tweede keer.

Nicodémus was een leraar, maar hij verstond er niets van. Hij zei: "Moet ik dan weer in mijns moeders buik gaan en geboren worden? Ik begrijp het niet, Heere. Wat bedoelt U daar toch mee? Ik heb er nooit van gehoord."

Nee, de Filistijnen verstaan dit raadsel niet, echt niet. De ware besnijdenis des harte. Ja, door die enge poort, ja. Gijlieden moet wederom geboren worden. In een rechte weg. Dat is de rechte weg van overtuiging. Het is worden, wat ze van nature zijn. Het is de rechte weg van ontdekking. Dat vernedert de mens, dat brengt een mens aan de grond, dat maakt hem een arme zuchter, een arme smekeling aan de troon der genade. De rechte weg, dat ze zó onderwezen worden, dat ze leren verstaan: "Sion zal door recht verlost worden en z'n wederkerige door gerechtigheid."

Ach, daar is in die weg zó veel te leren, mijne vrienden. O zo veel! En hoe meer hij er van leert, hoe meer hij z'n eigen dwaasheid leert kennen. Hoe meer God genade verheerlijkt, hoe minder de mens wordt, en hoe armer, hoe dwazer en hoe blinder. En dan moet hij zeggen: "Als ik er iets van geleerd heb, hoe weinig, hoe weinig." Maar het is voor dat volk o zo begeerlijk, o zo begeerlijk.

Want daar is een dorst naar die wateren. De Heere zegt: "Zalig zijn, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid". Als zij met smeking en geweën komen in de uitgangen der ziel, dat is die dorst naar Christus en naar Zijn gerechtigheid. Want in 't aangezicht van die dierbare Christus alleen kunnen ze voor God bestaan. Ze leren in die weg, dat ze geen bestaan hebben voor Hem. O, als ze aan de gerechtigheid Gods en aan het recht ontdekt worden. Rondom Hem zijn wolken en donkerheid. Recht en gerechtigheden zijn de vastigheden Zijns troons. Dan hebben ze geen bestaan voor God.

Maar nu 't wonder van vrije genade. Want nu zijn ze allen in die zoete Persoon lieflijk in de ogen des Vaders. En wil de Heere ze daar nu nog wel eens van verzekeren en daar wil Hij ook nog wel eens het avondmaal voor gebruiken. En nu is 't niet zó, dat we aan 't avondmaal komen met: "Ik heb het. Ik ben verzekerd".

Wel, het avondmaal is een ordinantie, die de Heere ingesteld heeft, om van kleinere genade tot grotere genade te komen. Ja, het is een sacrament van voeding. Maar hoe zal een mens gevoed worden, als er geen honger is? Hoe zal een mens gevoed worden, als er geen leven is? Ja, dan gaat hij net doen als de heidenen. Bij sommige heidenen duwen ze, als er een gestorven is, hem het beste eten nog in de mond. Maar 't blijft in die mond staan, want het is een lijk.

Zo is 't nu ook met de avondmaalsbediening. Als er geen geestelijk leven is, hebben we geen geestelijke spijze nodig. Alleen een levend mens kan hongeren. Een levend mens alleen kan dorsten.

"Ik zal ze leiden tot die waterbeken".

Daarin is uitgedrukt de overvloed van Goddelijke weldadigheid in Christus Jezus. Al de weldaden van het dierbare verbond der genade. In een rechte weg. Niet van buiten. Niet over de muur klimmen, maar in die aloude weg. En dan is er géén verschil van Adam af. Ik stel, dat Adam de eerste mens was, die tot God bekeerd is en wedergeboren. Dat geloof ik. Nu is er van Adam af geen andere weg. De Heere is Dezelfde, de Onveranderlijke. Mensen kunnen wel veranderen, de godsdienst kan veranderen.

O, ja! We moeten met onze tijd mee, hè! "We moeten met onze tijd mee". Och mensen, houdt op! Daar is men druk mee bezig, weken achtereenvolgend op de synodes. En wat is de vrucht? Allerlei nieuwigheid zonder enige waarde. Dat is de vrucht.

Maar hoe langer, hoe verder van Gods dierbaar woord af. Nieuwe vertaling, nieuwe zangwijze, nieuwe Psalmen en ... een nieuwe bekering. Ja, ja, daar wil ons

tegenwoordig geslacht wel aan. En de satan maakt het ons geslacht wijs, hoor! "Zó moet het niet, dat is uit de oude doos". "Er moet een frisse wind door de kerk waaien". Maar de Heere bekeert Z'n volk, zoals Hij Adam bekeerd heeft tot de laatste wedergeborene. Daar is géén verandering in. De Heere is Dezelfde. En dat is nu de troost voor dat volk! Ik, de Heere worde niet veranderd. Dáárom zijt ge o kinderen Jacobs niet verteerd. En nu tweeduizend jaar nadat het gezegende en dierbare Offerlam geslacht is op Golgotha voor de zonde, staat diezelfde nachtmaalsdis.

Niets is veranderd daaraan! Doch in de gang der eeuwen hebben ze er wat aan veranderd! De roomsen hebben er de mis van gemaakt enz. enz. In Amerika zijn mensen, die zijn zó vroom, dat ze niet eens meer wijn bij 't avondmaal hebben, maar bessensap, want in wijn zit alcohol. Zij weten het beter dan de Heere.

Maar, in precies dezelfde weg, na tweeduizend jaar zegt de Heere tot Z'n kinderen: "Doe dat tot Mijne gedachtenis". Doe dat, verkondig de dood des Heeren, totdat Hij komt.

Dat is Zijn volk. Dat heeft verstand van kermen. De rechte weg. Zij weten wat Babel is en weten wat die weg is. O, dan tot die wateren te komen! Wat een ruimte is er dan in Christus! Dan staat er boven de avondmaaltafel geschreven: "Al waren uwe zonden rood als karmozijn, Ik zal ze maken als witte wol. Kom tot de wateren allen, die geen geld hebt."

Zingen we nu: Psalm 32 : 3.

Toepassing

Ze zullen komen met geweën en met smekingen zal Ik ze voeren.

We spraken er in de eerste plaats over: hoe ze komen. In de tweede plaats, waartoe ze komen: tot de waterbeken.

Nu in de derde plaats: de grond waarom.

Want, zo lezen we in 't woord van onze tekst: "Want Ik ben Israël tot een Vader en Efraïm is Mijn eerstgeborene". We moeten goed verstaan, als hier staat Israël en Efraïm, dan wordt daar wat mee bedoeld. Dat is dezelfde persoon, het is hetzelfde volk, maar ze zijn Efraïm en ze zijn Israël. In de eerste plaats wordt er gesproken over Israël. En wat is Israël? Ge weet de geschiedenis van de aartsvader Israël. Z'n naam is veranderd. Jacob betekent, wie dat volk voor God is en als ge onder deze rekening een streep zet, is 't voor eeuwig kwijt, Jacob. Er is een bekend versje, dat zegt:

"Zolang Jacob Jacob is,

Reist hij naar de verdoemenis.

Maar wordt Jacob Israël,

Dan is 't voor eeuwig met hem wel".

Want Israël betekent juist het tegenovergestelde. Israël betekent niet wat dat volk voor God is, maar 't wil zeggen, wie God voor dat volk is!

En nu wordt datzelfde volk ook genoemd Efraïm. Wie was Efraïm?

U weet de geschiedenis, het was de jongste zoon van Jozef. Efraïm en Manasse. We zullen daar niet zo lang bijilstaan, maar we weten, dat Jozef kwam met z'n twee zonen en hij plaatste Manasse, de oudste onder de rechterhand van z'n vader en Efraïm onder de linkerhand. En dan kruist Vader Jacob z'n armen over die hoofden. En nu zegt Jozef, dat is Manasse, Vader, die hoort onder de rechterhand.

Maar dan antwoordt Jacob: "Ik weet het, mijn zoon. Ik weet het". Wat betekent dat? O, waar genade valt, daar valt het eeuwig vrij. En nu staat hier, want Ik ben Israël tot een Vader en Efraïm is mijn Eerstgeborene. Wat zegt dit nu eigenlijk? Wel, de

vastigheid ligt niet in Efraïm, maar het ligt in God.

Dat Efraïm was rijk bewelddadigd, het was geleid in 't land Kanaän, waar Israël woonde en daar had het een uitgestrekt vruchtbaar gebied. Daar zit die Efraïm onder z'n wijnstok en onder z'n vijgenboom. Daar kan hij zingen met psalm 16: "De snoeren zijn mij in lieflijke plaatsen gevallen, een schone erfenis is mij geworden", Die Efraïm werd zó groot, dat men zeide: "Als Efraïm sprak, zo beefde men". Hos. 13 : 1.

Maar wat getuigt de Heere van datzelfde Efraïm? Wat getuigt God? Efraïm is een koek, die niet omgekeerd is. Aan de ene kant zwart gebrand, aan de andere kant niet gaar. *Efraïm heeft zich vergezeld met de afgoden. Laat hem varen. Efraïm is een onbandige koe. Efraïm is een botte duif.* Dat betuigt de Heere van dat Efraïm. Dat was nu de beantwoording daarop van dat Efraïmsvolk. Nu is 't afgelopen Efraïm, ja, nu zal de Heere je verwerpen! In der eeuwigheid niet. Niet?

Dat is nóóit een grond om op te zondigen mensen, want die daarop zou zondigen en die nu zou veronderstellen, dat hij zo'n Efraïm is en denken: "De Heere is dezelfde in Z'n verbond en 't komt altijd goed terecht".

Nu, daar zet ik een vraagteken achter, hoor. Want de zonden worden dat volk duur en bitter. Maar het is tot troost van dat Efraïm, tot troost van die verloren zoon, die daar tot zichzelf gekomen is. Hebt ge dat hoofdstuk wel eens gelezen, dat volgende deel. Wat staat daar van dat Efraïm?

Ik heb wel gehoord, dat Efraïm zich beklagt zeggende: "Nadat ik met mijzelf ben bekend gemaakt, heb ik berouw gehad en verfoei ik mijzelf in stof en as". Ja, zó zullen ze komen. Een berouwvol volk als ze hun afmakingen zien.

Misschien zijn er hier onder, die hier 't laatste avondmaal, dat hier gehouden is, meegemaakt hebben. Dan ga je eens na wat je leven daartussen geweest is en dan zinkt een mens de moed in z'n schoenen. Dan kàn het niet. Dan is 't niet mogelijk. Dit is nu alleen tot troost van dit ellendige volk.

Nu wijst de Heere hier op de grond en zegt in psalm 89:

"Ik Zal nooit herroepen 't geen ik eenmaal heb gesproken.

Wat uit Mijn lippen ging blijft vast en onverbroken".

"Want", zegt de Heere, dat redegevende woordje want. Dat zegt de Heere tegen wereld, duivel, engelen en mensen, die iets tegen dat Efraïm zouden inbrengen.

Want, Ik ben een Vader.

Wat is een Vader? Een vader is een oorsprong, een oorzaak. Ja. En deze Vader heeft zelf géén oorzaak en géén oorsprong. Die is? We kunnen hieromtrent nooit zeggen toen en toen. Neen, Die is. De eeuwige God! Ja, Die alles in Zijn handen heeft en alles staande houdt door het woord Zijner kracht. En dat die God gedachte des vredes in Zichzelve heeft. Vader betekent een fontein, een oorsprong. Daar zijn ze uit ontsprongen, uit deze fontein. Een vader veronderstelt ook iemand die liefde tot kinderen heeft en naar kinderen verlangt. Breng dat over, deze eeuwige Vader, deze eeuwige oorsprong, Die zegt 't: "Ik heb ze liefgehad, vóór ze geboren waren, vóór er een wereld geschapen was". Zo lagen ze en zijn ze altijd aangemerkt in hun Hoofd, in Christus. Om dat hoofd Christus, de eeuwige Zoon des Vaders, altijd lieflijk in het aangezicht des Vaders.

Daarom wordt er ook gesproken van een Lam, dat geslacht is van de grondlegging der wereld. Daar wordt mee bedoeld, dat ze van eeuwigheid werden aangemerkt en dat God ze verkoren heeft in Christus vóór de tijden der eeuwen. Dit is nu de grond. Komt ge met een andere grond? Dan is 't eeuwig verloren.

Is 't opgekomen in een mensenhart? De zaligheid? Is er bij een mens heil te vinden? Enig engel, kan die staan voor God? Mozes kon niet staan voor God, neen. Er staat

van hem: "Hij is getrouw geweest aan al zijn huis". Maar als hij wil gaan staan tussen een rechtvaardig God en een schuldig volk en zegt: "Delg mij uit Uw boek", ja, dat is wat! Dat zegt Mozes, de middelaar van het Oude Testament. Maar daar betoont de Heere, hij is alleen maar middelaar van tussenspraak. De verzoening moest van een andere kant komen. Daar was hij een schaduw van. Ja, want de Heere. zegt: "Die zal ik uit mijn boek delgen, die tegen mij zondigt."

Daar wordt de voorbede van Mozes geweigerd. Mozes kon dat volk ook niet in Kanaän brengen, maar Jezus alleen. Jozua!

Dit is de grond en ziet, daar mag de kerk wel eens op zakken en zinken Ik geloof, dat de Heere dat volk, dat door genade weet, dat hun schuld is uitgedelgd in het dierbare bloed van Christus en dat ze in Hem gerechtvaardigd zijn, wel eens terug komt te leiden, naar de grond en oorzaak, waar het vandaan komt.

De eeuwigheid en dan moeten ze zingen met de dichter: "Hier weidt m'n ziel met een verwonderend oog".

O, geliefden, mocht dat ook wezen a.s. zondag, als de dis des nieuwen testaments staat aangericht. Mocht het wezen! En dat we onszelf ook bij 't licht van Gods Geest onderzoeken, of we deelgenoot zijn van dat verbond. Dat verbond, dat met bloed bezegeld is op Golgotha. Bedenk het wel, we mochten onszelf nauw onderzoeken voor 't aanzicht Gods.

Ben ik gerechtigd? Want zovelen, als er hier zitten, die lidmaat zijn, hebben een kerkelijk recht. Maar hebt ge nu ook door genade een Goddelijk recht? 'k Hoop, dat dit u op de knieën brengt. Nauw onderzoek. De tekenen van Christus stervende liefde, om die tot u te nemen.

Nu bedoel ik niet, of ge een verzekerd mens in deze zaken zijt, of bekommerd hierin. Maar dit is zeker: Het leven getuigt voor zichzelf. Waar er een honger en dorst is naar die gerechtigheid, om dat te weten, dat we voor God geen bestaan hebben. Want 'k heb zo-even gezegd: Als hij komt met smeking en geweën, gaat dat gepaard met een geestelijke droefheid. Als er staat van komen, zal dat zeggen in de genegenheden en uitgangen van z'n ziel.

O, mochten we aan die poort van vrije genade zitten als een Bartimeüs, die uitriep: "Zone Davids, ontferm U mijner!" Of als die bloedvloeiende vrouw. Ze waagde het. Ze raakte de zoom van Jezus' kleet aan. Ze kende haar kwaal. Ze was overal geweest en overal teleurgesteld. Een teleurgesteld mens, maar ze zegt: "Als ik alleen de zoom van Zijn kleet maar mag aanraken". En daar ging kracht van Jezus uit, ja! De Heere zegt: "Wie heeft mij aangeraakt?" Er had er maar één Hem aangeraakt door geloof.

Mochten we zó verwaardigd worden, geliefden, om ook deze week van voorbereiding de binnenkamers te bezoeken. Ja, niet hier en daar te gaan, maar in de binnenkamers. Dan staat er: "Sluit de deur achter u toe, mijn volk en ga in uw binnenkamer".

Dat de Heere de Geest deze week mocht lichten in onze zielen. Dat Hij ons genade wil schenken, om schijn van zijn te onderscheiden en het snode van het kostbare uit te trekken. Mochten we veel verwaardigd worden, deze tekst in de praktijk te beleven. Deze tekst in de praktijk, namelijk: ze zullen komen in de uitgangen en genegenheden des harten. *Met geweën, met smeking zal Ik ze voeren.*

Wel, die zó mag komen. De meest aangename gestalte is wel, als we met de bruid in het Hooglied mogen ervaren: "Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier boven Mij". Maar dat gebeurt niet véél, bedenk dit.

En bedenk dit ook; we hebben geen bijzondere waarheid nodig, om aan het Avondmaal te gaan. Dat het weleens geschiedt en dat het weleens gegeven wordt, dat

is een andere zaak. Maar het is voor dat volk, dat hebben we toch ondervonden. Dat leven heeft voeding nodig, dat leven heeft versterking nodig. Dat stelt, dat hij als een ledig, arm schepsel komt. Maar nu tot de waterbeken, dat is tot de rijke hemelse genadegaven, geopenbaard in Christus Jezus.

Dat de Heere, de Geest deze gesproken woorden heilige en toepasse om Zijns Zelfs wil alleen. AMEN.

Gebed.

Psalm 22 : 16.

Zegen.

18. Avonddienst Oud Gereformeerde Gemeente te Oostburg, 3 september 2007

Ds. T. Klok, uit Urk

Psalm 9:18

Lezen: Jesaja 49:1-17

Psalm 31: 11, 12, 13

Psalm 27:7

Wij zingen van Psalm 9 en daarvan het 18^e vers.

*Maar de mens, ootmoedig, o Heer',
Zult Gij vergeten nimmermeer.
Zijn hope, die hier is misprezen,
En zal bij U niet ijdel wezen.*

Wij wensen Uw aandacht voor te lezen een gedeelte uit Gods dierbaar woord, hetwelk Uw aandacht opgetekend vindt in de profetie van Jesaja en daarvan nader het 49^e hoofdstuk van vers 1 tot 17.

GEBED

Onze hulp en onze verwachting zij in de Naam des Heeren Heeren, Die de hemel en de aarde uit het niet heeft voortgebracht en Die trouwe houdt en Die eeuwig leeft en nooit laat varen de werken Zijner handen. Amen.

Genade, vrede en barmhartigheid worde U bij de aanvang geschonken of bij de verdere voortgang rijkelijk vermenigvuldigd, van God den Vader aller genade, door Jezus Christus den Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Laat ons vooraf om een zegen vragen over dit ons samenzijn.

O Allerhoogste, en overalometgenwoordig en allerheiligst Wezen aller wezens. Een nietige, ellendige en een dwaze aardworm, die alles kwijt zijn in onszelf, en die onszelf in een naamloze ellende gestort hebben, ... zou U die, door Uw opzoekende liefde willen opzoeken? Daar het een eeuwig wonder zou zijn dat U nog tot ons kwam te naderen, want wij kunnen niet meer tot U naderen. Wij hebben alle toegang afgesneden. Maar nu zijt Gij altijd de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde. Zou U dan nog met ons willen beginnen, bij aan- en bij voortgang? Dat die raderen van onze ziel nog in beweging gebracht mochten worden. Want die baren van onze harten zijn alleen doodsbaren geworden. We liggen midden in de dood, dat is U bekend. En zou U dan nog willen komen en leven willen verwekken door die levendmakende Geest, Die U toch verworven hebt, o lieve Lam Gods? En nu hebt U in Uw Woord gesproken: 'Ik leef, en gij zult leven'. Wat zijn ze toch gelukkig, die dat leven bij U vandaan mogen ontvangen. Dat nieuwe leven wat nooit meer zal sterven, maar wat op zal springen tot in het eeuwige leven. Ja, die herschepping, die wij allen zo onmisbaar nodig hebben. Want wij hebben niet véél doorgebracht, maar wij

hebben er álles doorgebracht. Wij hebben onszelf in de drievoudige dood gestort. Dat weet U alleen, Heere! O, wat zou het een wonder wezen, als wij er uit opgehaald mogen worden en met dat nieuwe leven wat uit God geboren is - want wij kunnen niet zonder - dat wij daarmee bedeed mochten worden. Dat wij bevoorrecht mogen worden met de bevruchting des Heiligen Geestes, want zonder de Heilige Geest zal er niemand levend worden, dan zal er ook niemand verlevendigd worden. Het is alles en alleen uit en door de werkingen van die dierbare Geest, Die uitgaat van God de Vader en van de Zoon. En die dierbare Geest heeft in de nooit begonnen eeuwigheid op Zich genomen om die weldaden, die U aan zou brengen, o lieve Lam Gods, om die weldaden toe te gaan passen aan verloren Adamskinderen. Om nu dezulken die dood liggen in de zonden en in de misdaden, om die levend te maken en om die baar des doods aan te raken. En om bij de voortdurendheid het leven te onderhouden, want zonder dit Leven, is er geen nieuw leven, en ook geen onderhouding. O, wat hebben wij dan toch die dierbare Geest onmisbaar nodig. Zouden we daar dan nog om mogen leren bedelen en om leren smeken? Ja, dat we door de Geest, om de Geest leren bidden. Want als U die dierbare Geest onthoudt, dan zijn we er nog niet om verlegen ook. En dan zullen we er nooit in waarheid om bidden. U moet Zelf alles doen, Heere. En U doet ook alles en als dat niet was, dan zou een ieder onzer voor eeuwig verloren gaan.

En nu lezen we toch in Uw woord: 'Sion is van God begeerd'. U hebt een volk van eeuwigheid bemind en gekend, van eeuwigheid uitverkoren, en die zullen toegebracht moeten worden. Daar zal toch die dierbare Geest intrek nemen om die te bearbeiten, om plaats te gaan maken voor U, die enige Zaligmaker, daar er geen plaats meer is in onze harten. Zo erg is het met ons geworden door de zonde. Wij zien geen gedaante noch heerlijkheid aan U, dat wij U zouden begeerd hebben. Maar als die dierbare Geest in onze harten intrek komt te nemen en ons komt te overtuigen en te overreden dat we er iets van leren kennen welke diep verloren doemelingen dat we geworden zijn. En dat we onder de tijdelijke en eeuwige straffen liggen, onder het rechtvaardig oordeel. En daarvan zal toch die dierbare Geest overtuigen. Van de zonde van ongelooft, waar wij in terechtgekomen zijn in onze val in Adam; om te overtuigen dat wij een volkomen verloren doemelingen zijn geworden, die nergens geen recht meer op hebben, dan op de eeuwige rampzaligheid. Maar dan is het ook dezelfde Geest Die dat over doet nemen, zodat ze een welgevallen krijgen aan de straf hunner ongerechtigheid. Het is dezelfde Geest die met koorden van goedertierenheid komt te trekken. Het is diezelfde Geest Die door de in- en overwinning de genade, de liefde in liefdeloze, goddeloze helwaardig schepsels, komt uit te storten, zodat ze niet alleen hun helwaardigheid leren kennen en beleven, maar dat ze het ook over mogen nemen om voor U onder te mogen doen, te mogen bukken en buigen.

Maar dan zal het ook waar worden dat die zelfde Geest ook die dierbare Borg en Middelaar bekend zal maken in de ziel als die enige Weg der ontkoming, als de Weg der verlossing en de Weg der zaligheid. Waardoor wij weer in een rechte Weg behouden kunnen worden. En het is diezelfde Geest Die de weldaden die U verworven hebt, toe komt te passen in hun hart. Het is dezelfde Geest Die naakt komt uit te kleden maar Die ook komt te overkleden. Het is dezelfde Geest Die een afgesneden zaak komt te doen, opdat wij een verdoemend recht mogen omhelzen om dan ook een verzoenend recht te mogen leren kennen voor eigen hart en leven. Om in die enige Schuilplaats alleen verbergings te mogen vinden tegen de Goddelijke toorn. Want er is maar één Weg ter ontkoming en tot de zaligheid, die enige Grond der zaligheid. En nu hebben wij die dierbare Geest zo onmisbaar van node, dat alle gronden die niet houdbaar zijn voor de eeuwigheid, ons ontnomen zouden worden. Want anders zullen wij houdbaar

blijven. Maar als U komt te werken dan zullen wij in de onhoudbaarheid gebracht worden. Dan zal alles ons ontnomen worden wat niet houdbaar is voor de eeuwigheid. Om grondeloos op aarde gesteld te worden, ja naakt uitgekleeft te worden. Maar dezulken wil U ook bekleden met de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid. Die zult U ook onderhouden, want U zult nooit laten varen het werk Uwer handen.

Ze zullen hier wel door de strijd moeten gaan, door veel onmogelijkheden, door duizenden doden en duizenden noden heen, gelijk Paulus heeft moeten getuigen: 'ik sterf alle dagen'. O, zij sterven duizenden doden en duizenden zorgen, ja, zij komen in eigen waarneming zoveel helle gangen mee te maken, dat ze meer tot de hel aanreizen, dan dat ze tot de hemel komen te reizen. Want ze zullen meer en meer door de ontdekkende genade des Heiligen Geestes hun diepe verlorenheid en helwaardigheid krijgen te beleven en in te leven in en dat het steeds groter wonder zal worden dat ze ooit behouden aan land zullen mogen komen.

O, U komt voor U eigen eer te zorgen, Heere. En dan zal onze eer tot schande gesteld worden. Dan zullen we meer en meer leren kennen welke schandvlekken wij zijn. Om meer en meer in te leven: de dood in ons, maar alleen het leven in een Ander. 'Ja, uit U geen vrucht meer in der eeuwigheid'. Maar opdat dan ook waargenomen mag worden: 'Uw vrucht is uit Mij gevonden'. Ach, zou U dat dan nog willen schenken en willen leren, dat U dezulken, die niet anders dan bomen des wouds zijn, die alleen maar waardig zijn om uitgehouwen en in het vuur geworpen te worden, zou U die nog willen bezoeken als die enige Appelboom onder de bomen des wouds? Dat ze uit U gezegend en bediend mogen worden, waarvan de bruid kwam te getuigen: 'ik heb groten lust in Zijn schaduw en ik zit er onder en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet'. O, wat zijn ze dan gelukkig, Heere, die uit U vrucht voort mogen brengen van geloof en van bekering. Want het is alles uit U, het is alles door U, en het is alles tot U.

En nu komt U in Uw woord te getuigen: 'hierin wordt Mijn Vader verheerlijkt, zo gij veel vrucht draagt'. O, zou U het die arme gunstelingen nog willen verlenen dat ze waarlijk vruchten voort mogen brengen en dat uit U vandaan, - in welke stand van het genadeleven, - en in de ware ootmoed en in de ware vernedering gebracht mogen worden? Ja, dat ze verwaardigd mogen worden om met dat ware geloof dat door de liefde werkt, bedeed te mogen worden. Want daarbuiten zullen wij nooit enige Gode welbehaaglijke vrucht voort kunnen brengen. Want alle ware vruchten die U welbehaaglijk zijn, die zijn alleen maar uit het geloof en door het geloof. Want alles wat niet uit het geloof is dat is de zonde. Maar mocht het U vergunnen om Uw arme gunstelingen, die zo menigmaal onder dat martelende ongeloof zuchten, en die daar niet onderuit kunnen komen en zich niet op kunnen heffen, zou U hen nog een kruimeltje van het ware geloof willen schenken? Och, waar het waarheid mag wezen, die zullen toch onder Uw voorbede mogen liggen. Want dat is onafscheidelijk aan elkander verbonden. Want al degenen die onder Uw voorbede besloten liggen zullen allen hier in de tijd opgezocht worden en die zullen hier in de tijd aan dat verdoemelijke ongeloof bekendgemaakt worden. En die zullen dat in de smart en in de schuld leren kennen en in de inleving en de beleving. Maar die zullen ook met het ware geloof bedeed worden dat ze niet alleen geloven dat ze verloren liggen en verloren gaan, maar ook dat ze mogen geloven dat er Een gekomen is voor verlorenen, die de hel verdiend hebben. Dat er een Ander gekomen is, die zo zondeloos is en dat God Hem nu tot zonde voor ons gemaakt heeft, opdat wij zouden zijn Gods gerechtigheid in Hem. Om uit genade te mogen leren kennen wie en wat U komt te zijn en wie U wilt wezen voor een arm, verloren doemeling. En nu hebben ze altijd maar weer het geloof nodig om water te scheppen uit die fontein des heils, want zonder geloof kunnen ze geen water scheppen. Zonder geloof komt de minste ware

genade niet in de ziel. Maar als U dat geloof zal willen schenken, dan zal de ware ootmoed, de ware vernedering, de ware liefde, de ware vrede, de ware blijdschap, de lankmoedigheid, de zachtmoedigheid, en de lijdzaamheid beoefend mogen worden.

O grote Koning, ze liggen toch onder Uw voorbede? Zou U ze dan bedienen willen? En zou U ze bedienen willen uit Uw onverminderende volheid? En dat die lieve Geest, Die een Geest des geloofs genaamd wordt, dat Die ze mocht vervullen waarvan de apostel kwam te getuigen: 'wordt vervuld met den Heiligen Geest'. En wat zijn ze dan gezegend die daarmee vervuld mogen worden. Dat kunnen we vernemen in de dagen van de Pinkstergemeente, dat er mannen waren vervuld met de Heilige Geest. En Petrus was vol des Heiligen Geestes. En welke grote wonderen zijn er toen gebeurd. En nu zijt U toch nog dezelfde, Heere. Och, mogen we dan van U bedelen, of U Uw ware gunstelingen nog wilt vervullen, want anders dan zijn ze toch ook alleen maar vleselijk. Dan kunnen ze ook alleen maar die de vruchten des vleses voortbrengen, die God ontterende en die verdoemelijke zijn. Maar dat ze nu met de Geest vervuld mogen worden, dan zouden ze Gode welbehaaglijke vruchten voortbrengen. O, kom dan nog, Heere.

Zou U daartoe Uw Goddelijk woord nog willen gebruiken? U hebt toch Zelf de instellingen ingesteld en die zult U onderhouden tot aan de voleinding der wereld. Want U hebt het gezegd: 'Ik ben met ulieden tot aan de voleinding der wereld'. En nu weet U, Heere, hoe bang en hoe moedbenemend de wereld is geworden. Maar zou U dan onder alles nog willen betonen dat U Dezelfde bent en dat U dezelfde blijft. Er ligt in U toch een volheid der genade. Dat U dan de Uwen nog genade voor genade zou willen verlenen opdat ze in de genade nog bewaard zouden mogen worden. Want alleen als U ze bewaard dan zullen ze bewaard wezen. En dat ze geestelijke vermogens zouden mogen ontvangen om te mogen strijden met die geestelijke wapenrusting. Het is allemaal van U, Heere, en uit U en door U. Maar als U hen nu met die geestelijke wapenrusting zou willen bedelen, die kunnen alleen geestelijk gehanteerd worden door de Heilige Geest, dan zouden ze mogen strijden tegen die driehoofdige vijand en dan zullen ze niet onder behoeven te liggen. Maar dan zal die oude natuur er onder gebracht worden. En dan zal Uw grote Naam verheerlijkt worden en Uw deugden geprezen worden. O, gun dat dan nog, o lieve Ontfermer.

Laat Uzelf dan nog eens uit in Uw eeuwige ontferming. En wil dan toch ook bewaren voor schadelijke wegen, voor de dwaal- en droggronden. Want Uw eigen Woord zegt: 'beproof uzelf, of gij in het geloof zijt en of Jezus Christus in ulieden woont'. Zou U dan Zelf ons willen doorzoeken, Heere. En dat we dan toch geen rust kunnen vinden voor en aleer wij mochten ervaren, in de beleving, dat U in onze harten zou wonen. Want als het nu werkelijk een waar werk van U mag wezen, en wij zouden gesterkt mogen worden naar de inwendige mens, door de Heilige Geest, dan zou Christus in onze harten wonen door het geloof. Dat hebt Uzelf in Uw woord op laten tekenen. En dan zouden wij in de liefde geworteld en gegrond kunnen worden. Heere, dat zou het beste bewijs wezen dat we het ware geloof bezitten en dat we het ontvangen hebben. Dat we ons dan niet behoeven te bedriegen voor die nimmer eindigende eeuwigheid. Omdat het toch zo nauw uit zal gaan. Want Uw Woord zegt het, 'dat de rechtvaardigen nauwelijks zalig zullen worden en dat er velen menen in te gaan maar uiteindelijk niet kunnen.' Heere, wil U dan zelf in onze harten kijken en wil U ons doorzoeken. Want wij kunnen het niet, Heere. Wij zitten vol met bedrog. Maar wil U, zulke hellewichten, die moed- en vrijwillig de duivel toegefallen zijn, die leugenaar, die bedrieger, o zou U zulken dan nog willen bewaren voor het verschrikkelijk zelfbedrog? En wil U ons op die enige Weg en die eeuwige Weg houden?

En dat het nog wezen mag dat in deze ondergaande wereld nog een kerk vergaderd

zou mogen worden. En dat er nog toegebracht zouden mogen worden. En dat het woord zijn kracht nog zou mogen doen. O, wees nog met ontferming bewogen over jong en oud, Heere. Wij zijn het niet waard in onszelf, maar omdat U van eeuwigheid met bewegingen van barmhartigheid bewogen geweest zijt over verloren Adamskinderen, daarom zouden we nog bekeerd kunnen worden en zouden wij er nog uitgetrokken kunnen worden. O, zou U naar ons willen grijpen opdat wij naar U zouden grijpen en zo werkelijk bekommerd mogen raken vanwege onze naamloze ellendige staat waar wij onszelf ingebracht hebben. Dat we dat hier in de tijd aan de weet mogen komen, want dan zou er nog hoop wezen. Dan zou er nog raad wezen voor radelozen, die het werkelijk in de smart leren inleven waar ze d'r eigen ingebracht hebben. Zou dan die ware droefheid naar U nog verwekt mogen worden die een onberouwelijke bekering werkt tot de zaligheid?

O grote Koning, aller koningen, het wacht alles alleen op U. Want als U werkt, wie zal het kunnen keren? Maar als U Uw hand in komt te houden, dan zal er niets gebeuren en dan gaan we allen zo door naar de eeuwige ondergang. O, wil dan toch die lieve en dierbare Geest ons niet ganselijk onthouden, Heere. Want dan is het verloren, dan is het omkomen voor een ieder onzer. Maar schenk dan nog uit enkele genade, die goede Geest, opdat die vreemde geesten verdreven mogen worden, opdat niet alles meegevoerd wordt tot de eeuwige ondergang aan de ene kant in de goddeloosheid en aan de andere kant in de schijngodsdienst. U weet het, hoe het erbij staat. Hoe dat de duivel als een briesende leeuw rondgaat maar ook als een engel des lichts. En als die engel des lichts zal hij er nog veel meer verleiden dan wanneer hij als een briesende leeuw zal komen. Maar o, nu staat U erboven. Dat die hellehond dan nog gescholden mag worden en Uw koninkrijk zal mogen komen.

Mogen wij dan zo met alle noden, die zo groot en die zo vele zijn nog tot U komen. Ook met de noden van dit deeltje Uwer erve. Ach, U weet ook, Heere, die ernstige spraken die in dit deeltje Uwer erve plaats vinden. Ook dat kleine kindje, Heere, die met de gevreesde ziekte bezet is. Dat de middelen dan nog gezegend mogen worden en kon het wezen, Heere, dat U Zich over dat ventje nog wil ontfermen. Wil dat arme zieltje nog redden opdat uit de mond der kinderkens nog Uw lof verkondigd mag worden. Kon het wezen dat de middelen die aangewend worden geheiligd mogen worden, opdat het kind nog een weinig zou mogen blijven leven. En kon het dan wezen om Uw lof nog te mogen verkondigen. Wil dan ook de ouders gedenken in al hun moeite en al hun nood. U hebt ook nog gesproken aangaande de moeder dat haar hand verbrijzeld is geworden, ach wil ze toch een verbrijzeld hart geven. Breng ze nog in het stof voor Uw vlekkeloze hoogheid. Want dan zult U ze zeker komen te verhogen en dan zou het winst meebrengen voor de eindeloze eeuwigheid. Gedenk ze dan alzo.

Maar ook de vrouw van de ouderling die gestorven is. Ach, U weet het ook in welke banden en strikken dat ze moet verkeren. Och, voor U is niets onmogelijk, Heere. Voor de mens is het onmogelijk om haar daar uit te halen. Maar U kunt het wel. Ach, wilt U op haar neerzien. Uw Naam is Wonderlijk. Och Heere, doe dan nog eens wonderen, als het in Uw raad zou mogen bestaan. Zou U nog een wending willen geven. U staat er toch boven, Heere. Wil ook haar dochter in de eenzaamheid gedachtig wezen en maak het nog met Uzelf wèl. En dat het alles moge leiden tot bekering.

Maar mogen wij dan ook die ene diaken Uw Naam aanbevelen, die nu alleen overgebleven is. Och, kon het wezen, Heere, dat U er nog voor zou willen zorgen. En dat hij nog een hulp zou mogen krijgen in het ambtelijke leven. Och, help en houdt hem nog staande en wil hem toch boven alles met die genade van die goede Geest nog bedelen. Dat hij geleid moge worden door die dierbare, goede Geest opdat hij zijn ziel

nog als een buit mag uitdragen. Hij heeft ook al wat tegenvallers in zijn leven ondervonden, dat weet U waar hij doorheen gemoeten heeft. Maar de grootste tegenvaller is nog niet hoeven te wezen; hij mag er nog zijn. Zou U hem voor die eeuwige tegenvaller willen beware? Opdat Uw grote Naam er nog in verheerlijkt zou mogen worden en Uw deugden geprezen. O, zou U in alle noden en zorgen willen voorzien?

Ook de weduwen en wezen, de weduwnaren en de alleenstaanden, de rouwdragenden en de ouden van dagen, de gehandicapten en die in nood en in banden zijn, dat we met al die noden tot U mogen komen. Maar kon het wezen dat U nog een zegen achter U aan zou willen laten. En dat nu nog zegenen wilde met de genade van die goede Geest, opdat de waarachtige bekering dan nog eens door zou mogen breken.

Gedenk Uw volk en Uw knechten op de lengte en de breedte der aarde. Het gaat zo dun geworden, het gaat zo bang worden. Het ligt alles zo verdeeld, zo verbrokkeld. Doe ons de smarten er nog van omdragen, Heere. En als het U nog behagen mocht, zou U nog bemoeienissen willen hebben? En zou er nog gebed geschonken mogen worden om de vrede van Jeruzalem? Zou het nog vergund mogen worden, om elkanders lasten te mogen dragen en niet elkanders lasten zwaarder te maken. O grote Koning, zou U dan nog willen komen? In den toorn, gedenk des ontfermendens en wil nog een zegen achter U heenwerpen.

En dan inzonderheid Uw knechten, Heere, die Uzelf hebt uitgestoten. O, bekwaam ze toch, sterk ze toch, ondersteun ze nog en vervul ze met Uzelf. Neem alles weg wat schadelijk en hinderlijk is. En zou U hun zwakke en wankelende schreden willen schragen, opdat ze het woord ter rechter mochten spreken naar de mening van Uw dierbare Geest. O, vervul ze nog met Uw Goddelijke liefde. Dat ze daarin nog mogen dolen, om wederliefde te mogen beoefenen maar ook naastenliefde. Vergun dat dan nog. Maar wil ook het getal nog vermeerderen, als het wezen kon er nog uitstoten in Uw wijngaard, in het late nageslacht.

Maar zou U ook ons willen gedenken? Wij staan er ook weer voor. U kent onze wankelende schreden en al onze nooddrift dat die zoveel is; en welk een ellendig Adamskind wij zijn en blijven. Dat weet U veel beter, Heere, dan wij het weten. Dat wij toch stof en stank onrein, van jongsaf geweest zijn. O, wat zou het dan een wonder wezen als U met zulk een nog te doen wilde hebben. En dat we nog besprengd mogen worden met Uw dierbaar hartebloed, o zoete Bloedbruidegom. U hebt het zo menigmaal willen doen. Zou U het dan nog willen doen en alles wegnemen wat schadelijk is. U weet alle grote nood en dood. Maar U staat er boven. U zijt die grote Redder in de nood. 'En U zijt in Sion groot. Ja alle volken macht, is niets bij U geacht.' Zouden wij dan nog in het stof mogen bukken en buigen? En zou U nog medezuchters willen schenken aan Uw genadetroon? O, mag toch het kostelijke van het snode onderscheiden worden? Het bloed zal van onze hand geëist worden, Heere, als wij niet recht met de hoorders om zouden gaan. Zou U eerlijkmakende en getrouwmakende genade willen verlenen en wijsheid en oprechtheid en voorzichtigheid? En o mochten wij een kruimeltje van die ware liefde bij U vandaan ontvangen. Om nog naastenliefde te mogen beoefenen. Dat also Uw eer uit het stof mag klimmen, om Jezus' wil alleen. Amen.

Geliefde medereizigers naar de nimmer eindigende eeuwigheid.

Wij hebben een versje opgezongen van de negende Psalm. En wat komt daar de dichter te getuigen? Dat de dichter daarin een vast vertrouwen mocht hebben. Waarin

mocht hij een vast vertrouwen hebben? Wat mocht hij vast geloven? Dat God Zijn ware kerk nooit zou komen te verlaten en Zijn volk nooit zal begeven. Geliefden, dat is toch een stuk, hoor. Als wij dat in waarheid mogen geloven, dat God ons niet zal vergeten en dat Hij ons niet komt te verlaten. Want je moet er maar op rekenen, dat de ware kerk daar zo menigmaal bevreesd voor is. Daar tegenover, die er wel bevreesd voor moesten wezen dat de Heere hen verlaten zal en dat de Heere hen over gegeven heeft aan een verkeerde geest, die zijn er ver vanaf. Die leven onbevreesd. Nee, die denken altijd dat het zo goed gaat. Ja, die hebben het minste wantrouwen niet. Want ja, dat valse geloof laat de duivel best wel met rust. Dat wordt niet aangevallen en dat wordt niet bestreden. Die kunnen het altijd vasthouden en die kunnen het altijd geloven. Ja, maar zo is het niet bij de ware Kerk, geliefden. Je moet er maar op rekenen, dat een tijdgeloof geen geloof is, maar *nóóit* te geloven dat is ook geen waar geloof, geliefden. Want de ware kerk ligt onder die allergezegenste voorbede van Christus. Als zij dat altijd geloven mochten, dan zouden zij een hemel op aarde hebben, geliefden. Maar toch is het zeker waar, dat ze daar onder liggen.

Maar wie zijn dat dan, geliefden, die de Heere niet zal vergeten en niet zal verlaten? Daarvan komt de dichter in de onberijmde Psalm te getuigen Wie worden daar dan genoemd? Daar worden de *nooddruftigen* genoemd en de *ellendigen* genoemd. Ja geliefden, die zullen nooit verlaten worden. Die zal de Heere niet begeven. Zou ik er eentje van mogen wezen, geliefden, van zulke nooddruftigen en van zulke ellendigen? Want in werkelijkheid zijn wij allen diep ellendig door onze val in Adam en zijn we allen gans en al nooddruftigen. Ja, wij zijn allen samen afgeweken en wij zijn allen samen geheel en al dwazen geworden. Wij zijn allen samen gans en al nooddruftigen. Maar het ergste is dat wij dat niet beseffen en dat wij het niet doorgronden. Maar degenen die God gekend heeft van eeuwigheid, die zullen hier in de tijd hun ellende leren kennen, bij aanvang maar ook bij voortgang. Want dat is naar het Goddelijk Woord. Die de Heere in waarheid komt te redden, die een ware wederkering zullen mogen ontvangen bij God vandaan, daarvan staat duidelijk in het Goddelijk Woord, *dat de Heere doet overblijven een ellendig en een arm volk*. 'En dat die op de Naam des Heeren zullen vertrouwen.' Dus dat is niet misschien, geliefden, dat ze hun ellende bij aanvang leren kennen, maar ook bij de voortduur en de voortgang. Dat zijn dus degenen die hun ogen zijn geopend geworden.

Die hebben leren kennen dat wij door eigen schuld uit het paradijs zijn gedreven. Want *ellendig*, dat wil eigenlijk zeggen uitlandig, geliefden. Ja, dat wil eigenlijk zeggen: *ballingen*. En nu gaan wij als ballingen over de aarde. Want die ware ellendigen, weet u wat die leren kennen? Dat ze gevonniste misdadigers zijn. Want meer ben ik niet en meer bent u ook niet. Maar heb ik dat nu leren kennen in de smart en in de schuld? Want er is toch een volk die dat bij God vandaan aan de weet komen. En dat in de schuld en in de smart. Die kunnen God de schuld niet meer geven. Maar die leren door het licht des Heiligen Geestes dat ze om eigen schuld daar zichzelf gebracht hebben. En dat God geen onrecht doet. Want wij zijn gevonniste misdadigers, alleen het vonnis is nog niet over ons volvoerd. Het is wel over ons uitgesproken, maar het is nog niet volvoerd, geliefden. Daar heb je nu net het punt wat wij nog hebben mogen. Dat wij nog in het heden der genade mogen verkeren.

Maar nu gelooft dat volk, die werkelijk hun ellende mogen leren kennen door de Heilige Geest, - want als dat werkelijk gekend mag worden, dan zal er ook een Weg geopend worden dat er voor gevonniste misdadigers raad is, - dat er redding voor hen is, geliefden.

Zouden wij daar bij horen, geliefden? Want ja, daar zal het toch net op aankomen. En zijn wij ook door dat Middel gered geworden? Want ja, dat is weer een stapje nader.

Het is wel een wonder als wij mogen weten dat er voor gevonniste misdadigers nog een Weg is en dat er nog een Middel is, maar zijn wij nu ook door dat Middel gered, geliefden? Ja, zijn wij werkelijk van die ware nooddruftigen waarvan staat in Psalm 72:

*Nooddruftigen zal Hij verschonen;
En aan armen uit genade,
Zijn hulpe ter verlossing tonen,
Hij slaat hun zielen ga.*

Het zijn *nooddruftigen*, geliefden, die de Heere wil verschonen. Dat zijn nu degenen die zo hun eigen nooddruft leren kennen dat zij geen verschoning meer waardig zijn. Ja, niet zo dat ze gaan uitroepen: *gooi mij maar in de hel!* Want daar is niets van God bij. Nee, maar die worden wel helwáárdig, geliefden. Niet meer waardig om verschoond te worden. Die krijgen hier de deugden Gods liever dan hun eigen zaligheid. Want geliefden, om een ware nooddruftige te mogen worden, een ware arme gemaakt te worden, wat is daartoe nodig? Daar is niets minder toe nodig dan het ware licht des Heiligen Geestes, geliefden. Daar is niets minder toe nodig dan op de school van Jezus te komen. En wat wordt er eerst geleerd op die school van Jezus, geliefden? Daar wordt eerst geleerd hóé nooddruftig wij zijn; ja een weinig je ervan, geliefden. Wat wordt er op die school van Jezus geleerd? Ja, daar wordt zo weinig meer over gehoord in onze dagen. Er zijn ook zo weinig nooddruftigen meer, geliefden, die nodig hebben om verschoond te worden. Ja, dat zijn zij die kennis aan de vijf nieten hebben: *ik kan niet, ik wil niet, ik heb niet, ik durf niet en ik weet niet*. Geliefden, hebben u en ik dat bij God vandaan aan de weet mogen komen? Want het is wel wáár hoor!

Ik *kan* niet, want ik leef onmachtig, dood in de zonden en in de misdaden.

Ik *wil* niet, want ik leef nog vijandig dood ook; ik lig dwars op de weg. Ik ben een vijand van God en een vijand van Christus.

Ik *durf* niet; in plaats dat ik het sierlijk deugdenbeeld Gods nog heb, heb ik het beeld van de duivel gekregen. Ik lig in de macht van de vorst der duisternis.

Ik *heb* niet; niets meer overgehouden. Want wij hebben de ganse erfenis er doorgebracht. Wij hebben alleen een hemelhoge schuld en geen kwadrant penninkje om te betalen.

En ik *weet* niet; nee, wij zijn alle ware verstand verloren door onze val in Adam. Dan blijft er niet veel over? Nee, dan blijft er niks over, geliefden. Maar daar moet het nu net op aan komen. Anders worden wij nooit een ware arme, geliefden. En dan worden wij nooit een ware nooddruftige.

En net die ware arme en nooddruftigen wil God verschonen. Daar heeft Hij nu Zijn lieve Zoon voor gegeven. En Hij is voor hen de dood ingegaan. Hij heeft het leven verworven, geliefden. En degenen die daar nu deel aan gekregen hebben, uit genade, bij de aanvang, die hebben hun nooddruftigheid en hun ellende recht leren kennen. Maar dat niet alleen. Want alleen onze ellende leren kennen, dat zal ons niet tot behoudenis brengen. Maar dat wij ook van de andere kant eens hebben mogen leren kennen wat God wil wezen voor zulke ellendige ballingen. Want dat wonder is nooit uit te spreken, geliefden. Dat God nu zoveel liefde heeft gehad voor opstandelingen! Want ik ben en u zijn maar opstandelingen. Wij zijn tegen God opgestaan. En dat Hij nu aan zulken Zijn lieve Zoon gegeven heeft, en dat Hij hen nu door Zijn lieve Zoon vrijgekocht heeft! Want ja, zij worden vrijgekocht. Die zijn met zulk een dure prijs betaald. En daarom zal de Heere de zulken nooit begeven en verlaten.

Wij hadden gedacht om u daar een ogenblik bij te bepalen en wel bij het voorgelezen Schriftgedeelte de profeet Jesaja, het 49e hoofdstuk, daarvan nader het 14e tot het 16e vers.

Doch Sion zegt: de Heere hij heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten. Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon dezen vergaten, zo zal Ik toch uwer niet vergeten. Zie, Ik heb u in beide Mijn handpalmen gegraveerd; uw muren zijn steeds voor Mij.

Wij hadden gedacht om met de hulp des Heeren een ogenblik stil te staan, dat wij hier kunnen vernemen:

1. Een droevige klacht van Sion.

2. Een vertroostend antwoord.

Maar voordat we daartoe overgaan laat ons zingen van Psalm 31 en daarvan het 11e, het 12e en het 13e vers.

1. Een droevige klacht van Sion.

Geliefden.

Als wij het Goddelijk woord nagaan dan heeft de profeet Jesaja in een moedbenemende tijd geleefd. Ja, dat de oordelen Gods zijn voltrokken geweest in zijn dagen. En dat het volk van Israël naar Babel werd gevoerd vanwege hun zonden en vanwege hun ongerechtigheden. Wat waren de tijden toen bang en wat waren ze toen toch benauwd, geliefden. Maar zouden ze zo bang en zouden ze zo benauwd geweest zijn als in onze dagen? Wij kunnen het haast niet geloven. Want als het ooit bang en benauwd op aarde geweest is, dan is het nu wel. En weet u wat het bangste is? Dat het niet benauwd is, geliefden. Weet je wat het ergste is? Dat het niet aan gevoeld wordt dat we onder de vastelijk besloten verwoesting liggen. Die besloten zijn, maar die de Heere niet meer bekend komt te maken aan Zijn volk en aan Zijn knechten. Want in vroeger dagen dan kwam de Heere de gerichten en de oordelen die over een land en volk voltrokken zouden worden, gewoonlijk aan Zijn volk bekend te maken. Maar het lijkt wel dat het niet meer vergund wordt, omdat wij onder die vastelijk besloten verwoesting liggen. Ach, het enigste zou nog zijn, jong en oud, om onze ziel nog als een buit eruit te mogen dragen. Want dat zou het enigste nog wezen. Dat persoonlijke zal wel door blijven gaan tot de voleinding der wereld.

En als wij hier van Jesaja vernemen in die moedbenemende tijden, wat heeft Jesaja dan ook aan de andere kant vertroostende berichten van de Hemel mogen aankondigen. Want dat kunnen wij hier ook in het 49e hoofdstuk heel duidelijk vernemen. In Jesaja blinkt en schittert die enige Parel van grote waarde, dat grote geheim, die grote Verborgenheden. En wat is dat geheim en die grote Verborgenheden? Dat is die enige Zaligmaker, Die overal door komt te schitteren. Wat wordt hier dan ook in het begin van dit hoofdstuk 49 toch helder gesproken van de komst van Christus en hoe Hij de heidenen tot Zijn erfdeel zal hebben; ja, van die enige Verlosser, Die komen zal en die Zich over de ellendigen zal ontfermen. Wat heeft die Jesaja toch veel van die Middelaar mogen leren kennen en mogen proeven en smaken. Denken we maar aan het 52e en het 53e hoofdstuk, geliefden. Wat werd Jesaja daar toch ingeleid in de gangen van de Middelaar. Zowel in de gangen van Zijn diepe vernedering, maar ook in de gangen van Zijn verhoging.

Geliefden, het komt er op aan voor mij en voor jullie, zou ik wel ooit in die gangen van die Middelaar zijn ingeleid geworden? Waarvan de dichter komt te getuigen: *uw gangen zo vol roem en eer, zijn aan Uw volk gebleken*. Zijn wij daar wel eens ingeleid, geliefden, in die gangen van Christus? En vanwaar zijn die gangen van die enige Middelaar? Die zijn van de nooit begonnen eeuwigheid, geliefden. Vandaar blinken en schitteren die gangen; hoe Hij in de eeuwige Vrederaad spelende was voor het aangezicht van Zijn Vader. Want Zijn vermakingen zijn geweest met de mensenkinderen. O, wat een eeuwig wonder! Ja, voor wie is dat een eeuwig wonder? Voor degene die er werkelijk bij aanvang iets van geleerd heeft, wat het wil zeggen een mensenkind te zijn. Die er bij aanvang iets van geleerd heeft welke hellewichten wij geworden zijn; welke doemelingen, ja welk een oordeel er op ons rust en onder welke vreselijke toorn wij ons gebracht hebben, geliefden. Ach, voor dezulken die daar iets van hebben leren kennen, beginnen de gangen van die Middelaar te schitteren, hoe dat Hij daar tussenbeide gekomen is. Maar Die ook in de volheid des tijds gekomen is, Zichzelf vernietigd, geliefden, en een Dienstknechtelijke gestalte heeft aangenomen. O, die zoete Borg, Die dierbare Borg, geliefden! Die het geen roof behoefde te achten om Gode evangelijk te wezen, maar Hij heeft Zichzelf nu zo vernietigd, dat Hij een hellegang heeft willen en moeten maken om hellewichten te verlossen.

Kennen wij daar wat van, van de gangen van die dierbare Middelaar, vanaf Zijn geboorte tot aan Zijn kruis toe? *O, al wat aan Hem is, is gans begeerlijk*.

Maar, Hij is niet alleen de dood ingegaan, geliefden, maar Hij heeft ook de dood verslonden tot overwinning. Hij heeft de machten en de overheden uitgetogen en Hij is als die grote Triomfator opgestaan en heeft zo getriomfeerd over dood, graf en hel. Hij komt te getuigen: *zie, Ik ben dood geweest, maar Ik leef tot in der eeuwigheid. En Ik heb de sleutels der hel en des doods*. Wat zijn die gangen dan toch dierbaar, geliefden! Voor wie? Voor degenen die geleerd hebben dat wij de hemel op slot gedaan hebben en dat wij de hel geopend hebben. Dat is de werkelijkheid, geliefden. Ik heb de hel geopend en de hemel op slot gedaan. Ja, ik heb een verbond met de dood gemaakt en een voorzichtig verdrag met de hel gesloten. Maar nu heeft Hij het verbond met de dood en het voorzichtig verdrag met de hel voor Zijn volk teniet gedaan. Ja, Hij heeft voor hen de hel gesloten. En waarom, geliefden? Omdat Hij de hel voor hen heeft ondergaan. Hij heeft net zoveel geleden, als dat zij eeuwig, eeuwig, eeuwig zouden moeten lijden. O, daarom is de hel voor de kerk op slot gedaan. Daardoor is de hemel weer geopend, omdat Hij Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, tot een welriekende reuk en een aangename geur. Het offer van Christus gebracht heeft, geliefden, dat is den Vader alleen welbehaaglijk. Nee, God heeft niets meer van ons nodig, hoor. Nee, niet één speldenknopje van ons kan er meer bij. Maar wat heb ik en u dan nodig? Om Jezus te leren kennen als onze enige Borg en Middelaar. Wat heb ik en u dan nodig? Om Jezus te leren kennen als een geschonken Zaligmaker. Om Hem met een geschonken geloof te mogen omhelzen. Want dat is alleen houdbaar voor de eeuwigheid. *Want onze Koning is van Israëls God gegeven*.

Is er een volk die door God de Heilige Geest bearbeid wordt, die uitgekleed worden tot de fundamenten toe? Die alles moeten leren verliezen; en waar plaats gemaakt wordt voor een geschonken Zaligmaker? Die het leven verliezen om het in Hem te mogen vinden? Want die zijn leven verliest, die zal het mogen gewinnen. Hebben wij daar wat van geleerd, geliefden, dat wij afgesneden zijn van ons leven, niet anders denkende voor eeuwig, eeuwig weg te zakken in de rampzaligheid? En dat over te mogen nemen? Om dat zoete recht te mogen omhelzen? Maar o, wat een eeuwig wonder, toen je dacht weg te zinken en te verdrinken, toen werd je opgevangen in de

armen van die dierbare Borg, van die dierbare Middelaar, Die u verlost heeft en Die u kwam te mijnen, zodat je Hem mocht mijnen. En dat je door Hem de rechterlijke vrijspraak hebt mogen ontvangen. Die Middelaar heb ik nodig en die hebt u nodig, jong en oud. Ja, waag het er niet buiten, want alles wat er buiten ligt zal eeuwig wegvallen.

Maar nu kunnen wij hier in Jesaja lezen dat hij veel van dat Evangelie heeft mogen proeven en smaken. Want door de Geest heeft hij de gangen van de Middelaar mogen aanschouwen. Dat is wat geweest voor Jesaja. En wat staat daar bij Jesaja tegenover? Als wij veel in die gangen van de Middelaar ingeleid mogen worden, dan moet je er maar op rekenen, dan wordt je ook veel in de gangen van je verlorenheid ingeleid, hoor. Want dat staat er tegenover. Want dat kunnen wij ook zo vernemen van die Jesaja, dat hij zijn verlorenheid zo helder heeft leren kennen. Want hij kwam zo eerlijk te getuigen: *als wij Hem aanzagen, zagen wij geen gedaante noch heerlijkheid aan Hem, dat wij Hem zouden begeerd hebben.* Hij sluit zichzelf er bij in. U moet maar rekenen, dat Jesaja dat in de schuld heeft leren beleven dat hij een verachter van Christus was, en een vertrapper en verachter van Christus. *En wij allen dwaalden allen als schapen en een ieder keerde zich naar zijn eigen weg.* Ach, naarmate dat wij in de gangen van onze verloren staat ingeleid worden, naar die mate zullen ook de gangen van die Middelaar geopenbaard en bekend gemaakt worden. Want het ene staat altijd tegenover het andere. Want de Geest is het, Die doorwondt, maar Die ook weer komt te helen. De Geest is het Die arm maakt, maar Die ook weer rijk maakt.

Wat hebben wij dan toch nodig, jong en oud, die dierbare Geest! Want als wij die goede Geest missen, dan zal het mis gaan, hoor. Dan bedriegen wij ons voor die nimmer eindigende eeuwigheid. O, er staat zo in het Woord: *beproof uzelf, of gij in het geloof zijt en of Jezus Christus in ulieden woont.* Ja, er wordt veel over geloof gesproken en er zijn velen die zich voor gelovigen aanmerken. De één is nog zekerder dan de andere, geliefden. Maar nu zegt de Heere in Zijn Woord, *dat ik mij moet onderzoeken of ik in het geloof ben.* Waaraan kan ik dat dan weten, geliefden, of ik dat ware geloof mag bezitten of gekregen heb? Want het is allemaal een gekregen goed, geliefden. Heel eenvoudig, *als Jezus Christus in ulieden mag wezen.* Maar het is wel een groot onderscheid of Jezus Christus in mijn verstand is, of dat Jezus Christus in mijn hart is, hoor. Want ik geloof toch, waar het de waarheid is, daar zal Christus in het hart geboren worden. En daar zal Christus Zich in het hart openbaren. Want dat is naar het Woord. Want degenen die versterkt worden naar den inwendige mens, door de Heilige Geest, daar zal Christus door het geloof in hun harten wonen. Die zullen in de liefde geworteld en gefundeerd te worden. O, wat is het dan toch nodig geliefden, die voortdurende versterking, opdat daadwerkelijk Christus door het geloof in het hart mag wonen. Want dat is het beste bewijs dat het de waarheid mag wezen. En dan worden wij in de liefde geworteld. Als Christus door het geloof in ons hart woont, dan kunnen we het weten omdat Hij Zijn liefde in het hart komt uit te storten. En dat werkt vanzelf de liefde uit. En dat komt ook naastenliefde achter te laten, geliefden.

Wij hebben er iets van gezegd, een enkel woord ervan gesproken wie de ware Sionieten zijn waar het hier over gaat in onze tekstwoorden. Met Sionieten wordt natuurlijk het ware Sion Gods bedoeld. Daar wordt de ware levende Kerk mee bedoeld. Daar wordt niet het nabijkomende mee bedoeld en beoogd, maar het echte en ware werk bij God vandaan, geliefden. Trouwens, dat zijn ook de enige die God liefheeft met een eeuwige liefde. En die wil Hij nooit, noch kan Hij ooit verlaten. Dat zijn degenen die in het eeuwig raadsbestek Gods zijn gegraveerd, geliefden. Ja,

degenen die zeker zalig zullen worden.

Nu, ***dat Sion komt hier klagende voor***. U zult zeggen: ja maar, man, dat Sion hoeft toch nooit te klagen? Nee.

Dat hoeft toch nooit te vrezen? Nee, maar dat is het nu juist. Degenen die niet hoeven te vrezen, die zijn met duizenden vrezen menigmaal bezet, hoor. En degenen die in werkelijkheid nooit van God verlaten zullen worden, die zijn er het meest zo bang voor dat de Heere hen komt te verlaten. Het is trouwens heel eenvoudig, hoor. Want als wij zo een arme Sioniet mogen zijn en wij hebben eens mogen proeven en smaken wat God in Christus wil wezen voor een verloren verdoemeling, en wij hebben iets van Zijn nabijheid mogen proeven en smaken, en iets van Zijn liefde en gemeenschap mogen smaken, ... die alleen weten wat het is als de Heere Zich weer komt te verbergen. Die alleen weten wat het is, als ze dat moeten missen. Want als wij nog nooit honing geproefd hebben, dan weten wij niet wat honing is, geliefden. En als wij nog nooit die liefde Gods in Christus hebben ondervonden, dan weten wij ook niet wat het is. Dan voelen wij er ook geen gemis van. Dan kunnen wij ook niet bang zijn dat het nooit meer terug komt, geliefden, want wij weten niet wat het is. Maar juist, die er wat van geproefd en gesmaakt hebben weten het.

En dat is al bij aanvang zo, als God er iets van doet proeven en smaken, al is het dan in de eerste trekkende liefde. Ach, dat willen zij voor de hele wereld niet ruilen. De zulken beginnen zichzelf hoe langer hoe meer diep ongelukkig te voelen. Waarom? Omdat ze er iets van geproefd en gesmaakt hebben. Want de Heere lokt Zijn volk, de Heere trekt ze met koorden van eeuwige liefde. Maar wat kunnen dan de verlatenheden groot wezen.

Want dit Israël, dit Sion waar hiervan gesproken wordt, was in de ballingschap gebracht vanwege hun zonden. Zij zaten daar in dat Babel van verwarring. Zij waren er verwijderd van stad en tempel. En nu scheen het dat de Heere hen verlaten had. En als dat dan lang duurt, - want zij hebben een lange tijd daar gezeten, - dan moet je er altijd maar op rekenen: de Heere beproefd Zijn eigen werk. Want de weg wordt in het licht opgenomen, maar die moet weer in de duisternis ingeleefd en beleefd worden. En er staat zo in het Woord: *het is de mens goed de zon te aanschouwen*. Ja, dat hebben wij in de natuur ook graag, geliefden. En hoeveel te meer in het geestelijke, als hier de Zon der Gerechtigheid in het hart mag schijnen. O, weet je hoe zoet dat al is voor die ziel als er een ster mag schijnen, als er enig licht in de duisternis mag doorbreken? Dan gaat er een ster op in de geestelijke zin. Dan werkt de Heere door middel van de belofte, voordat de Belover opgaat in het hart. En als die belofte in een verloren zondaar ontsloten wordt, ach dat komt al zo zoet te wezen. Dat geeft al zo een betrekking in het hart. Maar hoeveel te meer als die blinkende Morgenster begint op te gaan in hun hart! Dan mogen ze iets van die Zon daar Gerechtigheid aanschouwen. Dat Licht is toch zoet. Als dat niet zoet was dan heb je niet de ware Jezus gehad, hoor. Want als Hij komt, dan brengt Hij alles mee. Want er is genezing onder Zijn vleugelen.

En als Hij nu bij aanvang in het hart op gaat, geliefden, dan denken zij soms genezen te zijn. Want dan is de schuld bedekt, geliefden, en dan zijn ze vol van die Zon der Gerechtigheid. Maar o, als Hij dan weer weggaat, ja dan komen ze er achter dat hun schuld nog openstaat. Dat er nog een weg is die nader is, dat die Zon Zich nog nader openbaart. Ja dat die Zon Zichzelf gaat wegschenken in de ziel. Ja, dan worden ze werkelijk genezen. Dan mogen zij die balsem uit Gilead en die Heelmeester aldaar ervaren. Want door de balsem van het dierbare bloed worden zij lelieblank gewassen. Dan worden zij lelieblank de Vader voorgesteld en dat door het werk van de Heilige Geest die het toe komt te passen. Het is de mens goed die Zon te aanschouwen. Maar

als hij langer leeft zal hij gedenken dat de dagen der duisternis vele zijn. En wat kan het dan bang wezen! Wat kan het dan benauwd worden, geliefden.

Maar wie is nu eigenlijk dat Sion?

Wel, wie dat Sion eigenlijk is, kunnen wij uit Gods Woord bevestigen. Want er staat veel over dat Sion. Met dat Sion woorden Gods lievelingen mee bedoeld. De gekend zijn van eeuwigheid. Wij lezen in Psalm 132: *Sion is van God begeerd*. En daarom worden die door God opgezocht.

En wat staat er nog meer van dat Sion, geliefden? Het *is Sion, niemand vraagt ernaar*. Het zal een veracht en een vertrapt volk wezen. Je moet maar rekenen, *dat Sion zal alleen wonen, het zal bij de volken niet gerekend worden*. Nee, het zal bij de wereld veracht worden. Maar weet je bij wie het ook veracht wordt? Bij alle schijngodsdienst, daar is het ook een veracht en vertrapt volk. Weet je wat dat Sion is, dat wáre Sion? Ja, met minder zal het niet kunnen, geliefden, die hebben alles wat in de wereld is verlaten. *Verlaat uws vaders huis en wat u ooit begerenswaardig scheen*. Die hebben allen alles achtergelaten. Ja, die kunnen het in dat Moab der zonde niet meer houden. Die hebben het kruis opgenomen en zijn de Heere onvoorwaardelijk nagevolgd. Die beginnen zichzelf te verloochenen.

Want dat Sion dat is eigenlijk een stervend volk, waar Palus van zegt: *ik sterf alle dagen*. Die oude mens moet gekruisigd worden, die oude mens moet gedood worden, die oude mens moet afsterven, geliefden. *Ze moeten alle dingen schade en drek te leren achten om de uitnemendheid van Jezus Christus*. Dat is een kenmerk van een ware Sioniet, om met alle ontvangen genade steeds armer te worden en steeds ellendiger te worden in zichzelf. Want Johannes de Doper zegt er toch van: *Hij moet wassen en ik moet minder worden*. En als Christus gaat wassen, als Christus meer waarde gaat krijgen, dat kan alleen als ik minder gaat worden. Dat wil zeggen, *ik minder worden*, maar in de beleving is het steeds méér worden. Niet in de uitleving, nee, maar in de beleving; welk een waardeloze doemeling dat ik geworden ben. Dat ik alleen maar de hel verdiend heb in de inleving en in de doorleving, en dat wij midden in de dood liggen. En daar zal de ganse kerk, dat ganse Sion heel hun leven over doen om te leren: *uit u geen vrucht meer in der eeuwigheid*. Maar die zullen ook mogen ervaren: *uw vrucht is uit Mij gevonden*. Die zullen het leren kennen, wat Paulus getuigde: *vergetende hetgeen achter is en mij strekkende tot hetgeen wat voor ligt; ja of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Jezus Christus ook gegrepen ben*.

Zouden wij nu zo een ziel mogen wezen, geliefden? Ja, nu komt het niet in de eerste plaats op de veelheid aan, maar het komt wel op de echtheid aan, geliefden. Tegenwoordig springt men over de keuze heen, over die inwendige roeping en die levendmakende daad, over de droefheid naar God die een onberouwelijk bekering tot de zaligheid werkt. Daar springt men maar zo overheen, over dat stuk der ellende. Maar o, dat wij ons toch niet zouden bedriegen voor die eindeloze eeuwigheid. Want u en ik, wij hebben een Bijbelse bekering nodig, die gegrond is in het Goddelijke getuigenis. Het is nodig om door die goede Geest geleid te worden. Want hoe velen zullen er wezen die menen een Sioniet te zijn, die menen naar de hemel te reizen. Maar wat zag Bunyan? Bunyan zag van de hemel een weg naar de hel. Ze kwamen tot aan de hemelpoort, maar toen moesten ze voor eeuwig weggaan en zij vielen nog in de hel. Denken wij aan die dwaze maagden en aan die velen die zeiden: *Heere, Heere*; maar die niet zalig geworden zijn. Wat zal het dan toch op de waarheid aankomen! Wat zal het dan een eeuwig wonder wezen een Sioniet te wezen! Want wat ligt dan dat leven van die Sioniet vast!

2. Ten tweede, hadden we gezegd die dierbare vertroosting die de Heere dat volk geeft.

Troost, voor wie hij is dat alleen nodig? Voor troostelozen, geliefden. Niet voor een hoog bekeerd mens, die dit en dat beleefd heeft en dat ik het daar best mee houden kan. Dan heb ik helemaal geen troost nodig, nee. Maar zowel standelijk als statelijk, voor hen die onder de verberging leven van Gods vriendelijk aangezicht, maar die de Heere niet kunnen missen. Die nu nergens enige troost kunnen vinden dan alleen met de Heere Zelf, geliefden. Die hebben troost nodig. En daarom komt de Heere dit volk zo liefelijk aan te spreken en te vertroosten. ***Ja, zou een vrouw haar zuigeling vergeten? En zou zij zich niet ontfermen over de zoon haars buiks?***

Een vrouw. Hier wordt dat heerlijk beeld genomen, *zou een vrouw, een moeder haar zuigeling kunnen vergeten?* Ach geliefden, dat ligt toch zo teer. Dat ligt zo diep. Want een vrouw, een moeder heeft dat kind onder haar hart gedragen. Die vrouw, die moeder heeft dat kind met smart voortgebracht, geliefden. En zou zij zich dan niet ontfermen over de vrucht haars buiks? Ja, over dat het hulpeloos kind, wat in alles geholpen moet worden, daar komt die moeder zich over te ontfermen. Het is bij de moeder in de natuur ook zo, als het kind wat groter wordt en het ligt blij te trappelen in haar schoot, dan moet je die blijde ogen van die moeder eens zien. Dan is die moeder mede verblijd met dat kind, omdat het zo goed gaat met het kind. En daar tegenover, nu moet dat kind eens ziek zijn en dan moet die moeder dat kind eens smart zien lijden, dan moet dat kind eens in nood of in gevaar zijn, ja dat het sterven wordt, dan moet je die bedroefde ogen van de moeder eens zien! Dan moet je het hart van die moeder eens nagaan, hoe het hart bloedt. Zij zou eigenlijk die pijnen en die smart van dat kind liever zelf willen dragen. Dat is bij de moeder, omdat ze het kind met smart heeft voortgebracht.

En nu komt de Heere Zijn liefde hier te vergelijken bij de liefde van een moeder tot haar kind, geliefden. Ach, wat ligt er toch veel overeenstemming in. En nu met eerbied gesproken, is die Koning vervuld met blijdschap als het goed met Zijn kinderen gaat. Als Zijn kerk in Hem verblijd mag wezen, dan is Hij ook verheugd. Daarom staat er: *en verlustig u in den Heere, dan zal Hij u geven de begeerte uws harten*. Als de kerk zich in Hem, in die enige Zaligmaker mag verlustigen, met eerbied gesproken, dan is Christus verblijd. Maar daartegenover, als Zijn kerk in druk, in nood, in gevaar verkeert, och, wat staat er dan van Christus? Hij is in alle benauwdheid mede benauwd. Zou een moeder zich niet ontfermen over de vrucht haars buiks, die ze met smart voortgebracht heeft? Geliefden, met welke smarten heeft Christus Zijn volk gebaard. O, met sterke roepingen en tranen is Hij verhoord geworden uit de vreze. Met welke smarten heeft de Heere Zijn kerk gewonnen, geliefden? Daar heeft Hij gekropen in de hof van Gethsémané, zodat Hij uit kwam te roepen: *Mijn ziel is bedroefd, tot den dood toe*. “Hij begon bedroefd en zeer beangst te worden.” Wat heeft Christus Zijn kerk toch door smartelijke wegen verkregen. Wat heeft Hij hen door een smartelijke weg verworven. Zodat Hij uitgeroepen heeft in die drie-urige duisternis: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* Als die volle ondeelbare toorn Gods op Hem neer kwam te dalen en al de machten der hel Hem kwamen te verschrikken in die dikke duisternis. O, wat heeft het Christus toch gekost, om Zijn kerk vrij te kopen! O, wat zijn de zonden dan toch gruwelijk, toch verdoemelijk en toch Godonterend! Wij moesten nergens zo bang voor wezen als voor de zonde. Wat heeft het die dierbare Borg toch gekost, om Zijn kerk los te kopen en te betalen!

Maar, nu staat hier nog bij: *ofschoon dezen vergaten*.

Het kan in de natuur nog voortkomen dat een vrouw haar zuigeling, haar zoon, de zoon haars buiks komt de vergeten. Ja, en dat kunnen wij in onze dagen vernemen. Daarin zien wij nu - o, als de Heere de algemene genade in komt te houden, - dat de moeders de kinderen te vondeling leggen. Ja dat het zover komt, dat de moeders de vruchten in de baarmoeder laten doden. Dat is toch wat, geliefden! Dat is toch een mens als hij losgelaten wordt! Haters van God en haters van onze naasten. Ja, dat ze zelfs de vrucht haars buiks zo wreed laten vermoorden! O, wij mogen wel vrezen, geliefden. Wat zal daar een vreselijk oordeel op volgen! Want God is geen ledig Aanschouwer, dat zoiets maar zo bij tienduizenden ja bij dertigduizenden gebeurd; en dat ieder jaar weer, geliefden. Ja, wij kunnen lezen in de tijd van Israël, dat het volk zover in de afgodendienst meegevoerd werd, dat ze zelfs de kinderen aan de Molech opgeofferd hebben. O geliefden, hoe meer wij met de afgoden meegetrokken worden, hoe erger het met een mens zal worden! Dan staat hij nergens meer voor, ja dat wij onze kinderen aan die afgoden gaan opofferen.

Maar dat is vroeger ook wel geweest, want er staat: *ofschoon dezen vergaten*; dus het kan makkelijk zover komen dat een mens geen natuurlijke liefde meer heeft en dat hij de kinderen te vondeling komt te leggen. Wat ook menigmaal gebeurd om de kinderen zomaar af te staan en zich er helemaal niet over komt te ontfermen. Maar nu kan het ook gewezen, geliefden, in vroeger tijden is dat wel meer gebeurd, dat de moeders zich wel over de kinderen ontfermenden, maar waar de kinderen losgescheurd werden van de moeders. Want denken we dan in de tijd van de oorlog en ook nu in andere landen, dat je menigmaal leest in de kranten, hoe wreed soms de kinderen van de moeders losgescheurd worden. Ja, dat ze van de moeders worden afgescheurd en gedood worden, waar de moeders machteloos tegenover staan. Dat ze hen niet vergeten, maar dat ze machteloos staan en dat ze hun kinderen los moeten laten.

Maar geliefden, in een geestelijke zin, *ofschoon dezen vergaten, zo zal Ik u toch niet vergeten*. Ze hoeven echt niet te denken dat de liefde van Christus tot Zijn kerk verminderd zal worden. Wij hebben net gezegd, in de natuur kan het zó erg wezen, dat de natuurlijke liefde weggaat. Maar zo is het bij de Heere niet. Want Christus heeft Zijn kerk liefgehad met een eeuwige liefde en daarom komt Hij ze ook te trekken met koorden van goedertierenheid. Daarom komt Hij ze ook op te zoeken, geliefden. En dat is een onveranderlijke liefde. Want in de natuur kan het nog wezen dat een vrouw zich over een kind ontfermd, maar dat het later veranderd en dat de liefde wegzakt. Maar geliefden, zo is het bij de Heere niet. *Ik de Heere, worde niet veranderd, en daarom zijt gij, o kinderen Jacobs, niet verteerd*. Hij is het Die trouwe houdt tot in der eeuwigheid. Ja, Zijn ingewanden rommelen van barmhartigheden over Zijn kerk.

Maar, wij hebben gezegd, het kan wel wezen in de natuur dat een moeder haar zuigeling niet vergeet, maar dat ze uit nood de kinderen los moet laten. Maar zo is het bij God niet, geliefden. Nee, want God is de Volzalige, de Almachtige, de Algenoegzame in Zichzelven. Hij heeft alles in Zijn hand, al komen er nog zoveel legioenen vijanden op dat arme volk aangestormd. Met één machtswoord, ... en ze worden allen verpletterd, geliefden. Ze worden allen weggeworpen. Dus bij Christus ontbreekt het niet aan macht om Zich over Zijn volk te ontfermen. O, hoe wordt hier geleerd, hoe vast dat Zijn kerk ligt, dat de Heere hen nooit zal verlaten. Want het is Zijn arbeidsloon. En wat staat er, van dat arbeidsloon van Christus? *Dat arbeidsloon is voor Mijn aangezicht en dat is met Mij*. Want het is een duur arbeidsloon. O geliefden, dat heeft Christus betaald met Zijn bloed, en daar zal Hij Zijn oog over hebben. Daar zal er niet eentje van omkomen. Er zal er ook niet eentje van achterblijven, geliefden.

Als er hier in dit avonduur nog mogen zijn van dat arbeidsloon en die lopen nog onbekeerd over de aarde, dan zal het zeker wezen dat u niet onbekeerd sterft. Dan zal het zeker wezen, dat de Heere u op Zijn tijd grijpen zal. Dat de Heere u op Zijn tijd door die allesoverwinnende genade van de Heilige Geest komt te overwinnen, te overtuigen hen te overbuigen. Ja, dat die dierbare Geest plaats gaat maken voor Christus in uw hart. Dat u het zult leren kennen in dit leven, niet meer van uzelf te zijn, maar het eigendom van Christus te mogen worden. Nu, Hij heeft een nauw oog over dat arbeidsloon.

Maar dan staat er ook: ***Ik heb u in Mijn beide handpalmen gegraveerd; en uw muren zijn steeds voor Mij.***

Wat zouden nu die handpalmen betekenen? In vroeger dagen, dan waren er bouwkundigen die grote bouwwerken maakten. Wat deden zij nu die grote bouwwerken ontwierpen en dat allemaal uit kwamen te tekenen wat er gebouwd zou worden? Wat deden ze dan? Dan gingen ze het bouwwerk wat ze wilden bouwen, in hun handen graveren. Dat schreven zij in het klein in hun handen. Waarom? Omdat ze het bij de voortdurendheid bij zich zouden hebben en dat ze het bestek, zoals ze het uitgedacht hadden, dat ze dat gebouw zó zouden bouwen. Dus, in hun beide handpalmen hadden ze dat bestek wat gebouwd moest worden, gegraveerd.

Ach, voel je nu geliefden, dat er bij God van eeuwigheid ook een raadsbestek is? O, van eeuwigheid heeft Hij gedachten des vredes gehad. God heeft van eeuwigheid een ontwerp gemaakt hoe Zijn kerk zou gezaligd worden. Daar is in de eeuwige Vrederaad onderhandeld, geliefden, hoe nu Christus naar de aarde zou gaan en dat Hij alles zou voortbrengen. En dat daardoor ook een kerk zou vergaderd worden. Dat door Hem een kerk toegebracht zou worden. Dus, voelen wij het nu aan, dat ze liggen in de handpalmen des Heeren? Of, liever gezegd, God komt het zo menselijk uit te drukken. Want God heeft vanzelf geen handen en heeft geen benen. Maar naar onze menselijke begrippen wil de Heere het voorstellen, opdat wij er iets van zouden beseffen hoe vast Zijn volk ligt, geliefden.

Hoe ze als het ware in dat bestek, in Zijn handpalmen liggen. Dat heeft Hij altijd bij Zich, geliefden. Dat is nooit uit Zijn gedachten daar liggen ze in verklaard, geliefden. Daar liggen ze in vast. *Daar zal niemand hen uit Mijn handen kunnen rukken*, hoor! Want die in Zijn handpalmen ligt, die van eeuwigheid getekend is in het boek des levens, die in het raadsbesluit besloten liggen, die moeten openbaar worden. Dat kan niet anders. En die komen nooit uit de gedachten Gods! Want de ware kerk is wel van God afgefallen, maar die is nooit uit het harte Gods gevallen, geliefden. Die zijn eeuwig in het harte Gods besloten. En daarom wordt hier gezegd: *ze zijn in beide Mijn handpalmen gegraveerd*.

Maar dat niet alleen. Ja, er wordt ook menigmaal gezegd in het Woord, dat Christus in Zijn menselijke natuur wel handen en voeten heeft. En die *doorboorde handen* en die doorboorde voeten, weet je wat dat eigenlijk inhoudt? Dat houdt eigenlijk de kwitantie in. Dat houdt eigenlijk de vrijbrief in. Dat Hij ze vrijgekocht heeft, dat Hij ze losgekocht heeft. En dat ligt nu in vast Zijn handpalmen, geliefden. Hij heeft die dure prijs voor hen aangebracht. Dus je kunt wel denken, dat niemand ze uit Zijn handen kan rukken, hoor! Hoe er ooit aan gerukt zal worden, nee, niemand zal hen uit Zijn handen kunnen rukken.

En dan staat er nog: ***en uw muren zijn steeds voor Mij.***

Ja, dat wil eigenlijk zeggen, de kerk wordt als een huis, of als een stad aangemerkt in Gods woord, geliefde. En nu is God de grote Wachter, Die nu als het ware waakt over

die stad en over dat huis. Want die Wachter Israëls zal nooit slapen of sluimeren. Hij komt als het ware op de muren van die stad te wandelen, om over Zijn kerk de wacht te houden, om Zijn kerk te bewaren, om Zijn kerk te beschutten, geliefden. O, wat ligt die kerk dan toch vast! En dat voor eeuwig! Zij zullen zekerlijk, zeker de zaligheid beërven, al gaat het door duizenden hellen heen. Al gaat het door duizenden onmogelijkheden heen. Zij liggen vast in God, geliefden. O, wat zal het dan toch wezen, als zij eenmaal binnen mogen komen!

Want, ik hoor er eentje zeggen: 'oh man, mocht ik het eens een ogenblikje geloven dat ik in die handpalmen lig. Mocht ik het eens een ogenblikje geloven dat Hij mij nooit verlaten zal, dan zou ik een heel ander mens wezen.'

Ja, dan zou je zeker een heel ander mens wezen. En daarin komt het nu openbaar, dat het ware volk het geloof niet in de zak heeft. Nee, niet bij aanvang; niet alleen bij de aanvang leren ze kennen dat ze makkelijker een ster van de hemel plukken kunnen als een kruimeltje geloof beoefenen; maar dat is niet alleen bij aanvang maar dat is ook bij de voortdurende voortgang onmogelijk om zelf een kruimeltje geloof te oefenen. Daar hebben ze de Geest toe nodig. De Geest des geloofs. Daar hebben ze God Zelf toe nodig om een ogenblikje te geloven. En och, als ze het eens een ogenblikje mogen geloven, ja, dan zijn ze boven het stof, hoor. Want o, dan mogen ze roemen in de verdrukkingen. Ja, want dan kunnen ze overal doorheen als ze vast geloven mogen dat God hen niet zal verlaten en dat ze bij God bekend zijn en door God geliefd zijn. Weet je waar dat brengt? Dat brengt nog veel dieper in de vernedering; dat brengt nog veel dieper in de helwaardigheid, hoor. Want de Heere houdt geen hemelwaardigen over, maar helwaardigen. Hoe meer zij van de hemel krijgen, hoe meer helwaardig dat ze worden. Hoe meer ze vertrouwen en mogen geloven dat de Heere ons niet vergeten zal en dat wij in die beide handpalmen mogen gegraveerd leven, hoe meer ze in de laagte zullen komen, hoor. Want ja, dat is het werk, de vrucht van de ware genade. Dat brengt in de ootmoed. En hoe dieper een mens in het Verbond ingeleid wordt, ... ja, en hóé wordt hij in het Verbond ingeleid, geliefden? Door het ware geloof, dat het meer en meer in de oefening gebracht mag worden. En als ze meer en meer uit het Woord vandaan mogen leven, hoe vaster ze liggen in een Ander. Nu, hoe dieper wij in het Verbond ingeleid mogen worden, hoe lager aan de grond. En hoe lager je aan de grond ligt, hoe meer genade er naar je toestroomt. Want weet je hoe het komt dat de genade weer ophoudt met stromen? Omdat je weer te hoog komt. Want als je maar in de laagte leeft, in die valleien, ja dan blijft de genade stromen. Maar waar ligt de oorzaak? Dat je weer te hoog klimt, geliefden. En dat je weer wat begint te worden. Maar als je *niets* ben, en niets blijft, ja dan blijft de genade stromen. Want dan kan de Heere Zijn genade kwijt. Anders kan Hij Zijn genade niet meer kwijt. En de Heere doet overblijven een arm en ellendig volk. Daar heb je net de armen en ellendigen die de Heere met goederen gaat vervullen.

Toepassing

Maar wij moeten gaan eindigen, geliefden.

Hoe is het met ons, op weg en reis naar de eeuwigheid? Want ja, het wordt eeuwigheid. En hoe staat het dan? Zouden wij erbij horen bij die Sionieten? Of zijn wij er nog vreemdeling van, van het werk der genade? Zijn we nog vreemdeling van in de geestelijke barensweeën te komen? God kwijt te zijn, is alles kwijt te zijn. God niet meer te kunnen missen, en God te moeten missen? Die God zo beledigd hebben en daar de smarten van omdragen, maar toch op God aan te kruipen? Zijn wij er nog vreemdeling van? O, jong en oud, leven wij nog zoals wij geboren zijn? Waar, waar is

dan onze reis naar toe? Jong en oud, bedenk toch wat tot de eeuwige vrede zou kunnen dienen. O roept toch tot God of Hij u bekeren mocht! Of die goede Geest u geschonken mocht worden. Want nu ben je er nog. Nu zou het nog kunnen. En er moeten er nog tot Sion toegevoegd worden, hoor. Want anders waren wij er niet meer. En al zijn de tijden dan nog zo bang, we hoeven niet aan God te wanhopen, hoor! Maar mochten wij eens aan ons eigen leren wanhopen. En dat er eens een haasten geboren mocht worden. De Heere mocht u daartoe zegenen met een *on*houdbare nood. Want als Hij u zegenen wil met een onhoudbare nood, dan zal er uitkomst komen. Want anders blijft het een houdbare nood. En dan gaan wij zo met die houdbare nood in de eeuwige dood. O, de Heere mocht het willen verhoeden. En Hij mocht nog aan Zijn Verbond gedenken, Zijn koninkrijk nog uitbreiden.

En ach, als er een ware geloof geschonken is, dan zal het niet buiten de strijd omgaan. Nee, dan zal het door vele duisternissen, door vele onbegrepen wegen heengaan. Maar dan zal de Heere toch ook geen land van uiterste duisternis wezen. Want waar het waarheid is, daar gaat het met liefde gepaard. Want het is door de liefde dat wij overwonnen worden. En dan ken je ogenblikken, dan krijg je plekjes, die je voor de hele wereld niet wil missen. En wat zijn dat voor plekjes? Och, dat je bij ogenblikken meer van God mag houden dan van je eigen. Als je de zonde bitterlijk mag bewenen, betreuren mag en je eigen áf mag vallen. Want we moeten altijd goed onthouden, een ware ontdekte zondaar of zondares die krijgt bij ogenblikken de deugden Gods liever dan zijn eigen zaligheid. En daar wordt het nabijkomende werk van het ware werk onderscheiden. Want het nabijkomende werk kan ver gaan, hoor, maar niet zover dat we ons eigen afvallen, nee, en dat wij God liever krijgen dan onze eigen zaligheid.

O, zitten er nog zulken, die zulke ogenblikken hebben leren kennen dat zij meer van God hebben leren houden dan van hun eigen? Blijf maar aanhouden aan de genadetroom. Ach, verloren ligt het toch. Ach, je kunt het toch niet laten horen. Want dan leg je het hier soms neer, en dan pak je het daar toch weer op, hoor. Weet je hoe dat komt? Dat kun je zelf niet bekijken, maar omdat God je in het verborgen vasthoudt. Want het nabijkomende dat gaat menigmaal verdorren en dat droogt weer helemaal op, omdat het geen wortel heeft. Waarom niet? Omdat het niet in Christus geworteld is. Maar het ware werk is in Christus geworteld. Dat is het werk van die goede Geest. En daarom, er kunnen wel tijden overheen gaan en stormen overheen gegaan, maar dat komt toch weer op. Dat kan toch niet van God afblijven. Waarom niet? Omdat God, met eerbied gesproken, van Zijn volk niet afkan. Omdat God ze in het verborgen staande houdt.

Och, de Heere mocht dan dat Goddelijke werk willen vermeerderen, en willen doen doorbreken. En o geliefden, is dat gebeurd, dat die Zon der Gerechtigheid opgegaan is, en niet alleen opgegaan, maar dat u die Zon der Gerechtigheid tot uw Deel hebt gekregen. Want daarbuiten rust de Geest niet, hoor, nee, als het recht is dan rust Hij niet voordat die ziel in Christus is, dan rust Hij niet voor en aleer dat wij ons leven verliezen en het in Christus vinden, geliefden. Maar zouden wij dan de strijd te boven zijn? Absoluut niet, geliefden. Dan zal het wel door vele verdrukkingen gaan, door vele beproevingen. Want naarmate dat de Heere de genade vermeerderd en bevestigd, dan moet je maar rekenen dat de strijd zwaarder wordt, hoor. Ja, de kleine rekruten in de genade, die hebben nog niet zo'n zware strijd, geliefden. Nee, al denken ze van wel, maar in wezenlijkheid nog niet. Maar de verder gevorderde in de genade die hebben menigmaal een veel zwaardere strijd. Dat is werkelijk zo, geliefden, dat is een strijd op leven en dood. Maar dat volk wil de Heere nu toeroepen, die zo menigmaal

bang zijn dat de Heere hem verlaten heeft, *dat Hij hen nu nooit zal verlaten. Amen.*

Dankgebed

Ach, lieve Heere der heren, dat wij Uw grote Naam dan nog mogen erkennen, dat U nog uit- en doorgeholpen heeft. Zou U de Napreker nog willen wezen? Zou het arme Sion, als het nog onder ons mag wezen, nog verkwikt en versterkt mogen worden? Schenkt ze nog een kruimel geloof, Heere. U weet hoe arm en hoe ellendig dat volk is in d'r eigen. Die kunnen niets, die hebben niets, die durven niets; maar zou U die deugnieten, die daar onder zuchten nog willen bezoeken? Zou U ze willen helpen en willen verkwikken in deze moedbenemende tijd? Versterk ze nog in het verdere en geef hun toch om voor elkander te zuchten aan Uw genadetroon, tot U, o beminnelijke Levensvorst. Het kan allemaal alleen maar van U komen. U hebt alles voor Hen verworven. Maar zou U het dan ook nog mee willen delen, lieve Koning? U wordt er toch niet minder van? Schenkt dan nog Uw goede Geest en schenk dat zielzaligende, Gode verheerlijkende geloof, opdat wij vruchten mogen voortbrengen voor U welbehaaglijk. Want dat zegt Uzelf: 'hierin wordt Mijn Vader verheerlijkt, zo gij veel vrucht draagt.' Zou dat nog eens bewaarheid mogen worden, bij uw arme Sion? En dat er nog in Sion zouden geboren mogen worden.

Verzoen het onze door Uw dierbaar bloed. En bewaar ons voor de listen van den Boze. O, help nog, Heere! Schraag onze wankelende schreden. Er is geen kracht tegen die grote menigte die tegen ons opkomt. O, U aanschouwt de moeite en verdriet opdat men het in Uw handen geve. Op U verlaat zich de arme en die geen Helper heeft. Mogen wij dan onszelf zo als geheel hulpelozen op U alleen verlaten. Wees ons tot een Redder, om Jezus wil alleen. Amen.

De slotzang zij van Psalm 27 en daarvan het zevende vers.

*Hadt Gij mij dien troost niet laten verwerven
Dat ik nog in dit leven zou ontvaan
't Gebruik Uwer goederen, vóór mijn sterven,
Ik waar onder den last des druks vergaan.
Daarom lankmoediglijk den Heer verwacht,
Zijt altijd wel getroost en onversaagd;
God zal eind'lijk helpen U, die nu klaagt.
Verbeid den Heer, op Zijn toekomst hebt acht.*

Gaat dan heen in een vrede en ontvangt de zegen des Heeren.

*De genade van onze Heere Jezus Christus
en de liefde Gods des Vaders
en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes
zij en blijve met u allen. Amen.*

19. De Koning in Zijn schoonheid

Avonddienst in de Oud Gereformeerde Gemeente te Utrecht Door ds. A. Kort

Preek uitgesproken te Utrecht op zondagavond 18 december 2011

Nabetrachting van het Heilig Avondmaal

Zingen:	Psalm 24:2
Lezen:	Jesaja 33:1-17
Zingen:	Psalm 130:3 en 4
Zingen:	Psalm 45:1
Zingen:	Psalm 63:4

GELIEFDEN,

De tekstwoorden zijn een gedeelte wat u voorgelezen is uit de profeet Jesaja. Wij weten dat Jesaja een geroepen knecht is, welke de Koning heeft gezien. Van deze geroepene mag gezegd worden, dat hij de Heere heeft aanschouwd, zittend op Zijn troon, op de troon van Zijn heerlijkheid. Dit is ook door Johannes op Patmos gezien, als hij in de Openbaring schrijft van de heilige engelen, de Serafijnen, die de troon van God omringen. Van deze engelen wordt hier geschreven dat zij zeggen: *heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen God. De ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol.* Zo zien we dat Hij in het midden van Zijn kerk en volk is, zodat de zomen van Zijn kleed de tempel vervullen. In die dienst des Heeren mag Zijn aanwezigheid gevonden en ervaren worden.

Wanneer wij in dit morgenuur mochten ervaren dat God Zijn kerk niet verlaat, dan moeten wij wel bedenken dat wij, de kerk van God, de Heere wel verlaten hebben. Dat kun je in Jesaja zo zien, geliefden. Waarin vraagt u? De reden is omdat Jesaja deze woorden zegt: *dat wij het maar een weinig tijd bezeten hebben.* In een tijd van 100 jaar zien we dat de Heere de oordelen komt door te trekken en dat de verwoesting er is. We zijn niet ongewaarschuwd, geliefden. Maar altijd kunnen we bedenken dat er gezegd wordt in het Woord, dat er knechten zijn die dit hebben aangekondigd. Altijd zullen er nog leraars zijn die bij God vandaan de oordelen komen aan te zeggen. Dit geldt niet alleen voor het volk dat van de Heere afgehoereerd is, maar ook voor degenen die het verwoesten.

In dit gedeelte zien wij, dat de verwoester is uitgegaan. Daarom heeft Jesaja een dubbele preek te preken. In het Woord dat hij verkondigt toont hij aan, dat de verwoester zelf verwoest zal worden. U moet maar niet denken, dat de Heere de zonde ongestraft laat. Wij zien dat de oordelen van God voltrokken worden en dat God Zijn kerk niet spaart, wanneer Hij de roede doet uitgaan. God bezoekt de zonde van Zijn kerk ook. Maar wie zal voor hen intreden? Wie van de wereld zal zich als borg voor hen stellen, wanneer God met een overvloeijende gesel komt om de zonde te straffen en de zonde te bezoeken? Er is geen borg. Maar voor Gods volk wel, geliefden. In dit dierbare Woord wat wij als verkondiging hebben, wordt gezegd: *Er is een Koning!* Er

is een Borg, Die van eeuwigheid tussenbeide gekomen is, bij de Vader om Zijn borgtocht te volbrengen en de schuld te betalen!

Dan hebben we in dit morgenuur gedacht, dat er onderscheid gemaakt wordt, daar waar het niet is. En dat de Heere ten aanzien van dezelfde zonden, die de mens tegen God heeft bedreven, gezorgd heeft voor een schuld-overnemende Borg; voor een wet-voldoende Borg; voor een gekruisigde Borg. Hebt u Hem ook al bloedend gezien? Want in de tekenen van brood en wijn wordt u een gekruisigde Christus voorgesteld, zo schoon en zo dierbaar, dat u als het ware van harte ontroerd moet wezen. Niet met een hartstocht en medelijden die niet gewenst is, maar vanwege het grote, grote Offer wat Hij heeft gebracht om de zonde te verzoenen. Geliefden, wanneer ik daar zie dat de Heere Zijn knechten zendt om een wee uit te roepen voor degenen die Zijn volk benauwen en het uit te spreken dat zij vallen onder de gerechtigheid van God, dan troost Hij tegelijk Zijn volk. De Heere is Zijn Sion niet gram. In hun hart denken zij, dat ze al de kentekenen van een verworpene hebben. Dan zegt de Heere toch tot hen: *Ik heb u niet verworpen*. Denk eens na, dat Ik gezegd heb: *Ik heb u uitverkoren*.

Dit woord is in overeenstemming met wat wij vanmorgen al gehoord hebben, namelijk dat de Vader Christus heeft gegeven aan hen, die Hij uit het aards gedruis doet naderen en Zijn heilstem doet horen. Ja, opdat ze wonen in Zijn huis, in de voorhoven des Heeren. In de plaats van onze God, daar in het Heiligdom. Dat is de plaats waar Hij komt om met Zijn volk te wezen en hen te vertroosten, waar geen trooster is.

Maar u kunt wel denken hoe het in hun binnenste is. Zo kan er voor ons in deze week, in deze dag, of op hetzelfde moment die verschrikkelijke strijd al weer voor de dag komen; althans zo gaat het dikwijls in het leven van Gods volk. Indien wij echter deze grote verdrukking kennen, mogen we ons troosten met de gedachten dat we onze klederen wit gewassen hebben in het bloed van het Lam. Gods volk is een volk van strijd, een volk van benauwdheid, een volk van verdrukking. En het houdt maar niet op. Ook al hebben zij het genot van Gods liefde gekend en de gemeenschap met de Heere geproefd, houdt voor hen de strijd niet op. Deze moeilijkheden houden niet op bij hen die de Heere gedenken en de Heere zoeken. Ach, dat heb je wel eens gedacht. Als je eventjes in de luwte verkeerde en je in de schaduw van deze Rotssteen was gezeten, dacht je aan geen strijd. Toen je gedronken hebt uit deze Put die de Heere voor je geopend heeft, genoot je van een zoete rust. Toch moest je daarna de wereld weer in, de woestijn door. Het laatste stukje moet nog komen. Want straks komt de mens zijn einde. Het is al zo dichtbij en het wordt al in het gezicht gesteld dat we deze aarde gaan verlaten. We weten dat we die doods-Jordaan moeten oversteken. We zijn nog niet aan het eind, geliefden. Maar de Heere heeft voor het bedrukte volk wanneer ze in de benauwdheid zijn, wanneer zij de strijd in hun leven voeren, dan heeft Hij erin voorzien dat het Heilig Evangelie aan hen verkondigd wordt. Hier is het Jesaja, daar is het Jeremia, straks komt er een Ezechiël, en dan zullen de kleine profeten genoemd worden.

Na donkere eeuwen komt Johannes de Doper, de Voorloper van Hem Die komt. Uiteindelijk brengt Jezus Christus de Zoon van God ons het Evangelie. Zullen wij er aan denken, of wij Hem hebben gezien?

Daarom willen wij de aandacht geven aan wat u opgetekend vindt in het vers waarin wij onze tekstwoorden zien. Dat is het eerste deel van Jesaja 33 vers 17. Het eerste

deel van Jesaja 33 vers 17 waarin het Woord des Heeren tot ons komt:

Uw ogen zullen de koning zien in zijn schoonheid.

Wij willen daarbij stilstaan in deze ure van nabetrachting

1. Ten eerste op het zien van de Heere Jezus.
2. Ten tweede willen wij in deze ure van dankzegging zien op de Heere Jezus als Koning.
3. En ten derde willen wij in deze tijd van Advent de komst van en het uitzien naar de Heere Jezus gedenken.

Dus in de eerste gedachte: het zien van uw ogen op die Koning. Dat is hier in herinnering brengen van de profetie, waarin wij zien dat de Heere de bedrukten en de benauwden tegemoetkomt met deze belofte: *uw ogen zullen de Koning zien*. En in de tweede plaats, het zien van die Koning en het zien op die Koning in Zijn schoonheid. En in de derde plaats, het uitzien naar de Heere Jezus.

1. Het zien van uw ogen op die Koning

Bij de verklaring van wat hun ogen zullen zien en wat hun gedachten zijn, dan geloof ik dat er in het midden van ons mensen zijn die zeggen: *ik weet niet wat het is om op deze Koning te zien*. Want al is het, dat de Heere ons in het leven gesteld heeft, dan kan ik ten aanzien van deze wereld, een wereld van ongerechtigheid zien. Ik zie dan dat het een mens gezet is om te sterven en daarna het oordeel. Met alles wat ik gedaan heb, weet ik niet hoe ik voor God zal kunnen bestaan. Wanneer wij alles van dit leven overzien in de wereld en de kerk, dan denk ik dat we in grote vijandschap met elkaar leven. Dat is zeker het geval ten opzichte van degenen, die ons verdrukken. Denk maar aan de Assyriërs, die zich tegen Gods volk verbonden hadden en benauwers van Gods kerk waren. Zij waren in de tijd van Hizkia uitgegaan om Jeruzalem en de steden te benauwen. Maar ik zou ook naar andere vijanden kunnen zien. Want wanneer het Woord van God uitgegaan is om overal verkondigd te worden, dan kan ik wel denken dat de wereld daaronder vallen zal, want de wereld ligt in de boze. Tegelijk moeten we er aan denken dat ons eigen *ik* er ook onder valt. Het gaat er hier over dat God in het gericht zal komen tegen al Zijn vijanden. Wanneer ik die grote bende soldaten zie, dan wordt de mens de dood voor ogen gesteld. Als deze mensen in die verdrukking komen waarin zij moeten vallen, komt hen de dood tegemoet. Volgens de inleving komt ook mij de dood, de hel en de satan tegemoet. U weet wel dat het hier *over mijn doodsvijanden gaat*.

Heeft u daar al erg in gekregen? Wanneer wij in dit leven met het een en het ander te maken krijgen, dan zullen wij niet weinig verdriet hebben. Als onze ogen de moeite zien en al de zwaarigheden van dit leven aanschouwen, zijn we bedrukt. Ja, wat onze ogen zien, zeggen we met de woorden: *ik moet sterven en God ontmoeten*. Door Gods Geest krijg ik hier vanbinnen te zien, wie ik ben, geliefden. Maar wanneer wij hier van binnen onze doodsvijanden kennen, dan kunnen wij zeggen dat in die verdrukking waarin het volk verkeert in Sion, er ook huichelaren onder schuilen. Als God met Zijn gericht komt, dan komen die openbaar. Ze zeggen dan: *wie zal voor God rechtvaardig kunnen zijn? En wie zal voor een verterend Vuur kunnen bestaan en voor een eeuwige Gloed kunnen verschijnen?* Ja, als we op onze plek zijn, dan gaat het over mij. Als ik dan dit vers van Psalm 130 zie: *Zo Gij in het recht wilt treden en gadeslaan, onze ongerechtigheden; wie zal dan kunnen bestaan?* Wie zal er rechtvaardig wezen voor

God in de ure van dit gericht? Dan komt God met Zijn eeuwig Evangelie waarin de belofte gedaan wordt: *Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid.*

Dat wil zeggen, dat die schoonheid iets zegt van die koning. Wij zien in deze profetie - ik keek daar even naar - dat die koning geschreven staat met een kleine letter. Dan zou ik kunnen denken aan hem die het volk in rechtvaardigheid had te regeren. Zoals koning Hizkia was, een godvrezend man, die iets had wat een natuurlijk mens niet bezit; *want die is van nature walgelijk*. Dat is iets wat altijd weer herhaald kan worden. Het zien, dat de walgelijkheid van ons bestaan voor God zo lelijk is, komt omdat een mens zondaar is; omdat een mens van God afgefallen is. Hij is van al de schoonheid die hij in het Paradijs had, beroofd geworden. En dat is door eigen schuld! Wij zijn zo lelijk als de nacht. Wij zijn zo walgelijk als het maar zijn kan. Want in het licht van Gods heiligheid, in het licht van Gods heerlijkheid en in het licht van Zijn Majesteit, zijn we vloekwaardige mensenkinderen. Zo lelijk als het maar kan. Je zou zeggen, dat deze ontdekking een streep door ons ijdel leven trekt. Nu zie ik dat de bevalligheid van een mens verloren is. Hij ziet nu dat hij van de ijdelheid van de jeugd tot de ouderdom komt, zodat hij tot het stof der aarde zal wederkeren. Wat is er dan voor schoonheid? Wanneer we een mens bloedend op het slagveld zien, en wanneer kinderen aan de rotssteen verpletterd worden en wanneer de zwangere vrouwen worden opengesneden; en dat die mens door God zo schoon werd geschapen, maar nu zó lelijk geworden is, dat hij aan de ontbinding wordt overgegeven.

2. En in de tweede plaats, het zien van die Koning en het zien op die Koning in Zijn schoonheid.

Wat wordt er dan met dit woord *schoonheid* bedoeld?

Wanneer ik naar deze koning ga zoeken, dan kan ik volgens deze aanwijzing, naar Hizkia omzien. We kunnen bij deze woorden ook denken aan het volk van God. Gods kinderen hebben in dit leven iets gekregen wat de hele wereld niet heeft, wat waarlijk schoon is, wat uit God is. Wij hebben er geen erg in, maar wanneer die tere vreze Gods in het leven van een zondaar geschonken is, dan ligt er iets schoons in die mens. Wanneer de liefde Gods in het hart is uitgestort, zien wij iets schoons in die mens. Wanneer het Beeld van God opgericht is geworden en de ware kennis van God in het leven is gekomen, dan zien we iets schoons. Wanneer de gerechtigheid van God in dit leven gekend wordt, dan is die mens rechtvaardig voor God. Dat is iets schoons wat door de wereld niet gezien kan worden, maar van Gods volk is gezien. We zouden er voorbeelden van kunnen noemen.

- Toen die kleine Mozes geboren en in het biezenmandje gelegd werd en met pek besmeerd in de Nijl geworpen is, komt de dochter van de Farao; en die ziet wat aan dat kind. Maar ze ziet er niet in wat God ervan getuigt: *dat dit kind uitnemend schoon is*; dat dit kind iets heeft wat niemand heeft. Wat alleen bij Gods volk kan wezen. Dat kind was schoon. Het was bestemd om Gods volk te richten. Het was bestemd om dat volk te leiden. Het werd aangedaan met de schoonheid die uit God is. En het kind heeft hier in dit leven de Godsspraak ondervonden. Het is schoon door God.
- Dat kunnen we ook van David lezen. Wanneer Samuel de zonen van Isaï voor zijn gezicht voorbij ziet gaan, dan heeft hij ten opzichte van hun kracht - wat de roem van een man is - en van de wijsheid - wat de roem van een oud mens is - geen boodschap. Er was er niet één bij die koning zou worden. Maar nu kwam er nog één van achter uit het veld. Het was nog slechts een jongeling. Maar als ik wil zien wie het beeld van de verlosser van Israël draagt, dan moet

ik niet op de schoonheid van de natuur, maar op een andere schoonheid letten. Het is de schoonheid die God in het leven van David heeft gelegd. Omdat deze jonge man godvrezend was, is hij naar Gods wil koning over Israël geworden.

- Maar luister eens goed. Al die beelden die hier genoemd kunnen worden, die tonen een gebrek. Wanneer we in Salomo een type en een beeld van Jezus zien, dan kan Salomo nochtans Jezus niet wezen. Dit geldt ook van Hizkia en David.

Wie is dan die koning zonder gebrek? Wie is er zonder zonde? Dit wordt alleen gezegd *van de Koning der koningen*, op Wie het volk van God hun ogen slaan. Hij is zo schoon, zoals het nog nooit op aarde is gezien. En op die Koning zullen nu uw ogen zien. Wat is schoon? Is het niet bijzonder om schoon te zijn? Wij zijn vuil van de zonde. Denk eens aan die situatie waarin het volk verkeert. Dat volk leeft in een grote smart en heeft een groot verdriet. Waarom? Om der zonde wil. Het is om de zonde dat wij God niet in de ogen kunnen zien. Met recht kunnen wij zeggen: niemand kan voor God rechtvaardig wezen. De verschrikkingen van God zijn in mijn leven geopenbaard geworden met de gedachte: ik moet voor God verschijnen. Het gaat niet. Het kan niet. Het is een afgesneden zaak. Wij hebben hier zoveel schuld en we hebben hier zoveel zonden, waarvan ik kan zeggen dat elke zondesschuld de hel verdiend heeft. Wanneer nu de koning der verschrikkingen tot uw ziel komt, en de satan zegt: *je hebt geen heil bij God*, dan beven wij over al onze leden. Maar juist dan komt hier het Woord van God en Die zegt: *uw ogen zullen de Koning zien*. Dat is een woord, geliefden. Het is een woord van de hemel. Denk er aan dat u opgekomen bent om Gods Woord te horen. U hebt u gesteld onder de leer, die komt uit de mond der waarheid. U kunt horen hetgeen in het Woord van God verkondigd wordt. Wie het dan ook is, die God ertoe verkoren heeft en die God ertoe geroepen heeft om het Woord - evenals Jesaja - te verkondigen, het is Gods dienaar. Dat Woord gaat uit ook al leeft Jesaja allang niet meer. Deze tekstwoorden zijn niet van hem, maar van God. Het is Gods Woord. Daar moet u wel aan denken.

Mag ik u wat vragen stellen? Hebt u, die opgekomen zijt onder het Woord, vooraf uw knieën in de binnenkamer gebogen? Hebt u het aan zien komen dat al deze dingen nog tegen u zullen getuigen? Waarom, vraagt u? Omdat ons het Evangelie verkondigd wordt en omdat wij weten dat wij bekering en geloof nodig hebben. Of is het zo, dat u zegt: zou God nog een woord tot mij spreken? *Spreek dan slechts één woord, o God*. Bent u zo opgekomen? Meestal is het zo: het is tijd om naar de kerk te gaan. Meestal is het, dat wij ons haasten moeten uit de slaap. Zo weinig zijn wij bewogen met het lot van onze onsterfelijke ziel. Zo weinig wordt de Hemel aangelopen, dat u zegt: 'O God, mag het nu eens wezen dat de snoeren in liefelijke plaatsen vallen. Zou het nog eens tot een ontmoeting mogen komen met U, o God? Zou het mogen zijn dat ik hier voor het aangezicht van God, Christus mag leren kennen?' Zijn er opgekomen die net als de hoofdman zeggen: *kom Heere, spreek slechts één woord?*

Wat doet nu de Heere? De Heere komt in deze droevige omstandigheden met Zijn genaderijke belofte, dat mijn ogen de koning zullen zien. Ja, in die omstandigheden waarin wij verkeren, ziet de situatie er voor mij niet rooskleurig uit. Dat is omdat ik niet kan sterven en sterven moet en zo kan ik in het oordeel voor God niet bestaan; zodat dit woord ook mij betreft. We moeten nu niet zeggen, dat het de Assyriërs, of de goddelozen zijn tegen wie God opgestaan is en Zijn zwaard ten strijde gewet heeft. Ook wij vallen onder het oordeel. Bij dit goddelijke licht zie ik het van een heel andere kant. Nu zie ik dat het mezelf betreft tegen wie God Zich wapent. Nu zie ik dat

het zwaard der gerechtigheid naar mij uitgestoken is. Zo ben ik niet rechtvaardig voor God. Ik moet sterven en ik kan het niet. Wat een wonder toch dat de Heere juist nu gezegd heeft door Zijn knechten in het Evangelie der Waarheid: *uw ogen zullen de Koning zien*. O, wat een dierbaar woord is dat toch! Wanneer ik terug mag zien tot in de tijd van deze geschiedenis, waarin dit woord is uitgegaan, dan weet ik dat het nog hetzelfde woord is en dat het in deze tijd van dezelfde kracht mag wezen. Wij weten dat het over de Koning gaat, Dewelke Christus is, Die van God gezonden en gekomen is. Wij weten dat het de Messias betreft, de Zoon van God. Hij is, was en zal eeuwig zijn. Wat Hij vroeger was, is Hij nu en tot in eeuwigheid. Hij is van eeuwigheid tot in eeuwigheid Dezelfde.

Geliefden, dan is er in de tijd geen verschil meer. Christus is hier in te zien en Zijn Naam mag met de Vader en de Heilige Geest genoemd worden: *Ik ben, Die Ik ben. Ik zal zijn, Die Ik zijn zal*. In het eeuwig Evangelie wordt door Jesaja gezegd en uitgesproken: *Een Kind is ons geboren en een Zoon is ons gegeven*. Dan gaat Jesaja hier in die tijd spreken van wat altijd een tegenwoordig heden is, alsof het nu al is. Ja, dat het eens en altijd zal zijn; omdat Hij eeuwig is. Zo was het toen ook en is het ook nu.

Uw ogen; de ogen van mij, zou ik kunnen zeggen. Wanneer deze iets mogen zien van de Zoon van God, dan wordt Hij in dit leven verklaard. Wanneer Simeon in de tempel is en het Kind in de armen heeft genomen, dan hebben de ogen van de mensen in de hele tempel niet gezien wat Simeon in Hem gezien heeft. Toen hij daar het Kind in de armen heeft genomen en Hem gezien heeft zei hij: *Nu laat Gij Heere Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw woord. Want mijn ogen hebben U, de Koning gezien*. Daaraan is de belofte voorafgegaan toen de Heilige Geest gezegd heeft, *dat hij niet zou sterven voordat hij die Koning heeft gezien*. De grote massa mensen is blind geweest voor deze Koning. Blind voor dit Kind, Gods Zoon, Die de menselijke natuur heeft aangenomen. Zijn Godheid was voor hen verborgen omdat *Hij, de Zoon van God mens geworden is*. Dat kun je ook van Hem zeggen, toen Hij aan het kruis hing. Die grote schare heeft gezien, Degene Die zij doorstoken hebben. Maar ze hebben niet de smart gekend die in het leven van hen gezien wordt, die de Koning zien in Zijn schoonheid. Ze zien Hem toen Hij bloedend aan het kruis hing. Hij werd zo maar van een paar mensen gezien: *uw ogen zullen de Koning zien*.

Wat een wonder is het, als je dan terug mag denken aan het Heilig Avondmaal. Dit Avondmaal is van Christus aangericht en ingesteld. Het is tijdloos en daarom mogen wij in gedachtenis nemen het lijden en sterven van Jezus, Die de Zoon van God is. Van Wie eertijds verkondigd is door Jesaja en daarna door Johannes de Doper, *dat Hij is de Zaligmaker der wereld is*. Hij is het Lam van God, Die de zonde vernietigd heeft en Die de verwoester verwoest heeft. Christus is het Die de hel verwoest heeft en Die de dood gedood heeft. De Koning der Kerk heeft de duivel overwonnen. Dat is de heerlijkheid en de schoonheid van deze dierbare Jezus.

Hij is een Heere voor Zijn volk. Toen en nu. In het leven van Abraham en van zijn zaad. In het leven van de gelovigen toen, in het leven van de gelovigen nu en in het leven van de gelovigen die er nog zullen zijn, is Hij hun Heere. Die allen zullen komen tot deze adembenemende heerlijkheid, de heerlijkheid van de Zoon van God. Waar de schoonheid van deze Christus in Zijn heerschappij en in Zijn macht te zien is, buigt de ziel zich voor Hem neer. Hij heeft de wereld bezocht, de duivel bestreden, de satan overwonnen en zijn kop vermorzeld. Op de dag van zijn heirkraft heeft Hij mijn ziel aan Zijn voeten gebracht met Zijn vrijwillig volk, die de Koning beminnen.

Het is Christus, Die een Banier over Zijn volk is; over Zijn strijdende volk. Hoe heerlijk is Zijn Naam. Wanneer de kerk van God mag terugzien op het welbehagen van God in Christus Jezus en op de Koning Zelf, dan verheugt zij zich met grote vreugde. Als ik van die Koning veel mag zeggen, dan springt het hart van Gods volk op van blijdschap. Zo was het bij Johannes, toen de boodschap gedaan werd dat Jezus van Maria gedragen werd onder het hart van de moeder. Daar lag Hij, Die Gods Zoon zou genaamd worden in de nederste delen der aarde. Hij is het van Wie terecht geschreven werd, toen Hij aan het kruishout hing: *Deze is de Koning der Joden*. Hij is de Koning der koningen en de Heere der Heeren, Die in macht en Majesteit tewerk ging. In de onzondige zwakheid van Zijn knechtelijke natuur, heeft Hij geleden en gestreden, totdat Hij alles volbracht heeft. Overwinnend heeft Hij alle machten en overheden overwonnen.

Ja, het zou ons hart als het ware aan de gang moeten maken. Is dit het geval, dan mochten uw ogen Hem zien. Dan mag u Hem zien, de Koning in Zijn schoonheid, omdat Hij een vlak veld heeft gemaakt en omdat Hij komt tot het hart van de mens. Hij heeft zo Zelf Zijn Majesteit en heerlijkheid aan het licht gebracht. De Eniggeborene van de Vader is ons de Schoonheid geworden, ja de Schoonheid van God Zelf. Christus blinkt in al Zijn werken uit, als Hij in Zijn adembenemende schoonheid wordt aanschouwd. In de schoonheid van Zijn aangenomen menselijke natuur, uit de maagd Maria, is Hij ons o, zo schoon!

Wat betekent dan die schoonheid van Christus?

Dat betekent dat Hij zonder zonde is. Dat Hij waarachtig en rechtvaardig Mens is. Dat Hij de Tweede Adam is en onvergelijkbaar met alle voorbeelden. Dat Zijn schoonheid onbetwist is. Hij is de Schoonste aller mensenkinderen, in Wiens lippen genade is uitgestort. Het is een wonder van God, als ik het mag zien. Het is een wonder van God, als ik het mag bewonderen. Het is een wonder van God, dat ik voor Hem mijn knieën mag buigen en dat ik hier reeds Christus mag zien in Zijn schoonheid. Je zou er wat van gehad kunnen hebben, als je in de tekenen van brood en wijn terugziet op het woord wat Hij gezegd heeft: *Doe dat, tot Mijn gedachtenis*. Misschien zag u hoe Hem die lijdenskelk aan de lippen gesteld werd. Misschien ging uw ziel uit om in een ure van nabetrachting die Koning te zien en te aanschouwen. U zag Hem, Die u zo onmisbaar geworden is, Die u zo gepast geworden is en voor iedereen zo noodzakelijk is. Hij wil van u nog meer gekend worden, zoals door u werd gezien met de ogen die God de Heilige Geest geschonken heeft. Ja, u weet het maar niet. Het is zo verborgen wat er in Zijn liefde ligt. Wilt u weten wat er in die liefde is om Hem te bewonderen? Dan zou ik de woorden van de Bruid willen nemen, wanneer ik terugzie en op Hem mag zien. In de tekst is de betekenis voor mij een mogen zien en aanschouwen van Hem, Die mij zo lief, dierbaar en ook onmisbaar geworden is. Dan ga je van Hem zeggen, dat Hij de Schoonste is. Dat hij blank is en rood is. Dat wil zeggen, dat Zijn bloed zo schoon is voor de kerk van God, dat er geen geest meer in haar overgebleven is, vanwege de heerlijkheid van deze Persoon, Jezus Christus de Zoon van God. Zo wordt de liefde van de Bruid gaande gemaakt.

Wanneer de bevalligheid van een vrouw de bekoring is voor het hart van een man, verkrijgt zij zijn liefde. Als hij zo met haar ingenomen is om haar te zien, dan geeft hij met de belofte om haar te trouwen, de uiting aan een grote vreugde. Zo is dat hier ook in onze tekstwoorden te zien. De kerk verlangt om met Hem getrouwd te wezen. De bruid begeert met al haar verlangen van de Koning in Zijn binnenkamer geleid te worden. Het is onze grootste begeerte om zo met de band van des Vaders liefde, Jezus

Christus als de Bruidegom te mogen zien.

In uw zwartheid gezien, bent u afzichtelijk, maar als u eenmaal gedoopt bent in Zijn bloed, dan hebt u de schoonheid en de heerlijkheid van de Persoon van Jezus Christus Zelf, Die nog nooit gezondigd heeft. Van de zon zeg ik dat die schoon is. Ook al bestraalt die elke dag de aarde, dan wordt de zon ten opzichte van het vuil van deze aarde zelf niet smerig.

Hij is zo schoon, die Zon der Gerechtigheid. Het is Christus Die voor de zonde gestorven is. Hij, Die nooit zonde gekend en gedaan heeft, is van God in de gelijkheid van het zondige vlees veroordeeld in Zijn vlees. Of Hij nu aan het kruis hangt of in de andere gangen die Hij gemaakt heeft, in alles is Hij de ziel begeerlijk. De liefde is Zijn banier boven haar. Zij schittert in haar hart en leven. De kerk van God die bij de maan vergeleken wordt, heeft het licht niet van zichzelf maar van de Zon, Jezus Christus, de Heere. Wat is het groot om daarvan het genot te hebben. Dat is meer dan de liefde van vrouwen. Het is de liefde van Christus. Meer dan alle schoonheid die u in de wereld ontdekt, is Christus. Al hetgeen wat u hier bewondert, is als slijk bij vergelijking met Christus. Een oog op Hem, het geloof om op Hem te zien, de smaak daarvan te kennen en de liefde te genieten, zijn Zijn gaven. Gaven zijn groot, maar het is nog veel meer om Christus Zelf te zien. Het is Christus, Die blank is, Die rood is, Die de banier boven tienduizenden draagt. En alles wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Van welke kant dat ik Hem ook bekijk. Ja, hij heeft een kroon die rond is. Zie ik Hem van links, Hij is schoon. Zie ik Hem van rechts, Hij is schoon. Zie ik Hem van voren, Hij is schoon. Zie ik Hem van achteren, Hij is schoon. Zie ik Zijn gelaat dan zie ik hoe vriendelijk Hij is. Hoor ik Zijn stem, het is als een stem van vele wateren; zó schoon! Wanneer de ogen van Hem, van die Koning op mij zien en wanneer de ogen van mijn ziel op de Koning zien, dan is er een wederzijdse vreugde van de Koning Zelf en van mij, tezamen met de bruid. Dan heb ik mij in Hem te verlustigen. Dan mag mijn ziel zich in Hem verblijden. Dan krijgt zij van Hem te smaken. Dan heeft zij van Hem te lieven wat Hij lieft. Dan gaat zij beminnen wat Hij bemint. Wanneer ik deze smaak van God in het leven krijg, dan weet ik nog niet de helft ervan te zeggen. Wanneer alle grassprietjes pennen waren en gedoopt werden in inkt om te beschrijven de schoonheid en de heerlijkheid van deze Koning, ze zouden het niet kunnen. Het gaat al de gedachten te boven, geliefden. Het gaat al de woorden te boven. Het is alleen te genieten. En als ik hier door het genot van God verwaardigd wordt om in de donkerheid van mijn leven op Hem te zien, dan kan ik zeggen: nu kan ik weer verder. Nu kan ik weer verder. En toch kan ik niet verder, want ik kan niet zonder de Koning.

Het gaat niet anders dan bij een man met zijn vrouw. Steeds weer, elke dag als hij naar zijn werk gaat, verlangt hij er weer naar om zijn vrouw te zien; en de vrouw haar man. Mijn vrouw zei: ik kan er steeds minder tegen dat je weggaat. De avonden worden steeds langer. Vroeger was er de drukte van het gezin, maar nu wordt het stil omdat ze getrouwd zijn. De man, die man van mij betekent voor mij zoveel. Wat is dat voor een woord? Dat is een woord waarin zich de liefde aftekent. Het is de wederzijdse liefde voor elkaar. Als ik op reis ga door het land of de wereld doortrek, dan zal de man naar de vrouw verlangen en dan zal de vrouw naar de man verlangen. Ook al ben ik stokoud en lelijk geworden door de ouderdom, dan zie ik nog de schoonheid van de liefde voor elkaar.

Maar als ik Hem zie, dan zie ik Hem in Zijn eeuwige jeugd, waarin Hij gekomen is om hier te verschijnen aan Zijn kerk en volk. Bij dit zien wordt mijn ziel net zo jong als Hij is, want ik ben voor eeuwig de Zijne, met de bruid van Christus. Het verlangen

van mijn ziel strekt zich onverzadigbaar naar Hem uit. Gods kind heeft aan Hem genoeg en hij heeft nooit genoeg van Hem. Hij wordt door Hem verzadigd. Hij is alleen verzadigbaar in het zien, het genieten, het hebben en het bezitten van Jezus Christus de Zoon van God. Hier is zien, hebben, want die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, die zal niet verderven. Dat is het aanschouwen van het geloof. *O Heere Jezus Christus, wanneer ik van U smaak, begeer ik meer. Wanneer ik U zie, begeer ik altijd op U te zien.* Wanneer ik van U krijg, dat die luisterrijke heerlijkheid mijn ziel bestraalt, dan ben ik bedorven voor het genot van het vlees, van de wereld en van alles wat voorbijgaat. Ja, dan zal mijn stem zich paren aan die van Asaf, toen hij in het heiligdom mocht ingaan en volgens de berijming zegt:

Wie heb ik nevens U omhoog?

Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog,

Op aarde nevens U toch lusten?

Niets is er waar ik in kan rusten.

Geef mij Jezus, geef mij Jezus, want buiten Jezus is geen leven. Laat ik altijd op Hem zien. Als ik op Hem zie, dan is de zonde dood en wanneer ik niet op Hem zie, dan is de zonde levend. Geliefden, wat een zalig aanschouwen van deze Christus is dat dan! Hier mogen we Hem nagaan in Zijn gestalte en in Zijn postuur als van de lijdende knecht. Jesaja zegt: Hij had geen gedaante noch heerlijkheid. Hij zegt profetisch van Zichzelf in Psalm 22 *een worm en geen man, een smaad van mensen, en veracht van het volk.* Wij kunnen dit niet bevatten, omdat Hij God is. Nochtans wordt Hij aan mij ontdekt, omdat Hij Mens geworden is. Zo schoon! Dat kon omdat Hij gekomen is in de gestalte van een dienstknecht, zijnde de God der heerlijkheid. Hij is geworden wat hij niet was: een Kind, dat zo klein geboren kon worden, zodat we Hem kunnen zien. Van Wie mijn oog nooit genoeg kan krijgen om Hem te zien. Dit zien van Hem is geen oppervlakkige beschouwing uit het Woord van God, uit de letter van de Schrift, met een natuurlijke kennis of uit de wetenschappelijke kennis of uit het verstandelijke geredeneer.

Toen ik jong was gebeurde het, dat ik mijn baas eens aansprak, zomaar tijdens het werk. We zaten samen in de auto. De zondag daarvoor was het Avondmaal geweest. Mijn baas ging daar aan de dis des verbonds. De dag daarop, 's maandags, zei ik tegen hem: wat hebt u daar gedaan, het avondmaal is toch voor Zijn kinderen? Hij was 's zaterdags nog op het voetbalveld. Het eerste wat hij doet als hij in de auto stapt, is de radio aanzetten. Zijn hele leven was verder een leven in onvruchtbaarheid. Maar ik hoef niet boven hem te staan. Want ik heb er duidelijk in te wezen, dat het voor een zondaar dan nóg kan, wanneer hij zondaar wordt. Maar dat was hij nooit geworden. Daarom vroeg ik hem: wat doe je daar dan aan het Avondmaal? Hij antwoordde: de dominee zegt: je moet Christus belijden en als ik niet aan ga dan verloochen ik Hem. Daarom zat ik aan. Toen vroeg ik: wat heb je daar dan gezien? Wat heb je daar dan genoten? Ja, dit vroeg ik aan mijn baas. Hij zei niets meer. Hij hield de mond.

Vervolgens zei ik tegen hem: zeg mij dan eens wie die Christus is. Hij zweeg. Toen zei ik: zal ik het u dan zeggen? Zal ik u dan zeggen wie Christus is? Hij is mij Alles geworden. Dat Hij des Vaders Zoon is. Dat Hij gestorven is voor mij. Dat Hij Zich dood heeft geliefd. Dat hij Zich aan mijn ziel en mijn hart heeft geopenbaard. Dat Hij mij ondertrouwd heeft. Dat Hij mijn schuld heeft weggenomen. Dat Hij mijn Liefste is. Dat Hij blank is. Dat Hij rood is. Zal ik u zeggen wie Christus is? Ik kan het niet zeggen Wie Christus is voor mij, maar wat ik weet, dat zeg ik u. Hij is zo beminnelijk, onmisbaar, van onschatbare waarde. Zo lief. Zo schoon. Zo zachtmoedig. Zijn stem

waarmee Hij tot mij sprak is de aller-beminnelijkste. Ik ken Hem aan Zijn stem wanneer Hij komt, want de schapen kennen Zijn stem en die volgen geen andere. Hij heeft een stem die hier voor altijd in je leven ingedrukt is. Het is gelijk een man die thuis komt, wanneer hij zijn auto parkeert en u hoort zijn gestommel aan de deur en zijn voetstappen in het huis; wanneer hij dan zegt: hier ben ik vrouw, dan weet u het meteen, het is zijn stem. Het behoeft geen nadere uitleg. Ik hoef mijn trouwboekje niet voor de dag te halen, wanneer de vrouw zegt: man, geef mij een kus.

En als ik dan een kus van Jezus mag krijgen, dan weet ik dat is de kus van mijn Liefste. Zijn lippen die druipen van honingzeem, van mirre en aloë. Zijn gehemelte is mij zoet. Hij spreekt van de verzoening. Hij kust mij met een kus van Zijn vrede. Hij kust mij met een kus van Zijn liefde. Hij kust mij. Hij omhelst mij. Hij toont Zich in Zijn liefde en ik toon mezelf aan Hem. O hoe schoon!

Ik hoef helemaal niet boven u te staan, baas, maar u bent bedrogen voor de eeuwigheid. Het is een oppervlakkige beschouwing die u van Jezus kent. Het is Jezus Zelf niet. U kent Hem niet. U hebt Hem niet genoten. U hebt niet naar Hem gedorst. U hebt Hem niet begeerd. U hebt Hem niet omhelsd. U hebt Hem niet gekend. U hebt Hem niet geliefd. U bent verblind. Maar ik bemin Hem. Ik lief Hem. Hij is zo schoon! Hij is zo schoon, zo dierbaar, zo onmisbaar. Wie bedoelt u?

Hij is mijn Liefste. Welke Liefste is het dan? Hij is boven man, boven vrouw, boven kind. Het is mijn Jezus, mijn Schoonste, mijn aller-schoonste dierbaarste Vriend van middernacht, mijn Zaligmaker, mijn Borg, mijn Heere, mijn Goël, mijn oudste Broeder, Die blank is als de leliën en Die schoner is dan de dageraad. Het is Christus! Het is de Koning Zelf.

Als u Zijn gangen eens nagaat, of wanneer u in Zijn bedehuis gaat en wanneer u Hem ziet, is Hij u zo dierbaar. Wanneer Hij gestorven is, wanneer Hij voor u gebloed heeft ligt u in de armen van Zijn liefde. U bent ingesloten in Zijn hart en Hij heeft u in Zijn handpalmen gegraveerd. Zo gaat u door Hem tot God. Hij is tot God gegaan, nadat Hij dood is geweest en nu leeft. Hij is niet anders dan door Zijn bloed ingegaan in het hemels heiligdom. Daar moeten mij de ogen voor geopend worden. Om Hem te zien en na te volgen, is geloof nodig. Zo ziet u dat Hij na de volbrenging van Zijn dienst verschijnt voor de Vader.

Ja, je hebt er eigenlijk een schaduwbeeld voor nodig om enigszins te vertellen wat er gebeurt. Wanneer het volk buiten de poort staat en wanneer de hogepriester eenmaal per jaar in het eenvoudige witte kleed niet zonder bloed - eerst bloed - ingaat in het heiligdom, door handen gemaakt, waar de belletjes van zijn rok gehoord worden; denken we aan de heerlijkheid van die grote Priester-Koning. Hij is het Die voor de Vader verzoening brengt voor al onze zonden, en nu weet ik dat ik Hem door het geloof mag navolgen. Mijn hart en wandel mogen in de hemel wezen, doordat ik de Zoon aanschouw en omdat Hij mij met Hem in de hemel gezet heeft.

Indien ik met Christus opgewekt ben, zo zoek ik de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittend aan de rechterhand Gods. Waar ik gezien heb dat de Vader Hem kroonde met eer en heerlijkheid. Waar ik gezien heb, dat Hij aan de rechterhand van God door God gezet is als Koning tot in eeuwigheid. Dat Hij daar gezet is om Zijn dienst te vervullen. Dat Hij een Voorspraak is bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige, omdat Hij verhoord wordt. *Kinderkens, indien iemand gezondigd*

heeft, wij hebben een Voorspraak, bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige. Hij is een verzoening geworden voor onze zonden en de zonden van de ganse wereld. Dat betekent dus niet dat de ganse wereld zalig zal worden, maar dat de hele wereld nog zalig kán worden, vanwege het genoegzame offer wat Hij gebracht heeft. Daar hoeft niemand te zijn die zegt: ik ben ervan uitgesloten. Wat zich uitsluit is het ongelooft. Maar geloof doet Hem aanschouwen. En wie gelooft bemint Hem ook, want het geloof werkt door de liefde. Als ik zie dat Zijn liefdesoog op mij is, dan ben ik met weinig tevreden en toch nooit tevreden. Want als ik nou een kruimeltje van de genade van God in mijn leven ken, dan ben ik tevreden, en nochtans niet tevreden, want ik begeer er meer van. Ik bemin niet maar wát, maar ik bemin Alles. Het is niet te zeggen wat die begeerte naar Hem is. Onwaardig en nochtans zichzelf aanbiedend bij God. 'Heere, wilt U mij nog meer geven? Mag ik er nog eens wat meer van zien? Mag ik er nog eens wat meer van kennen? Laat het nu toch niet afgelopen zijn, vanavond. Laat het nu toch niet afgelopen zijn, dit uur. Wilt U toch nog doorgaan? U hebt het toch goed gemaakt in liefde en in genade? Bij momenten verlang ik naar meer. O, kom toch! O kom toch en toon mij Uzelf, Die tegen mij gezegd heeft: *toon Mij uzelf; laat Mij uw stem horen.*' En wat zegt uw stem? *Geef mij Jezus, geef mij meer van Jezus, geef mij alles van Jezus, geef mij Jezus Zelf.* Hij is de Schoonste, de Allerbeminnelijkste, de beminnenswaardige God en Koning. En zo zit Hij op Zijn troon, Koning zijnde. En Hij is zo zachtmoedig. Hij maakt u geen verwijten.

Weet je wat een harde dienst was? De dienst aan de duivel, de zondedienst, de werelddienst. Laten ze nu nooit zeggen dat de Koning, die Christus, een harde Koning is. Van binnen zeggen ze: Moet het nu zo gaan? Moet het nu zo diep gaan? Moet ik het nu zo moeilijk hebben? En komt van binnen de klacht: moet ik nu weer preken? En moet ik weer mijn trage, luie vlees tot dit werk aanzetten? Gelukkig zij, die weten wat het is om in de binnenkamer op de Koning te zien en veel met Hem te verkeren. En veel bij Hem te zoeken. En veel naar Hem uit te zien. En Hem steeds te verwachten onder de ordonnanties, onder het Woord, onder de sacramenten, onder de prediking, of op de preekstoel, ja, om daarin mijn Koning te verwachten, Die zo schoon is.

3. Het uitzien naar de Heere Jezus

Maar nu zult u wel begrijpen, dat er een volk is dat naar Hem uitgezien heeft. En ook weer niet, want we hebben ons vlees er nooit in mee. Beschaamd over je zonde zie je er zo tegenop. Maar, wat is sterker? Hem weer te mogen zien natuurlijk, want je hebt er een afdruk van in je hart. Je kunt Hem niet missen. Kom ik om, dan kom ik om. Maar ik zal tot de Koning gaan. Waarom niet? Waarom wel? Ja, waarom niet? Valt Hij u hard? Is Hij een zondaar ooit tegengevallen? Is Hij u tegengevallen? Zeg het mij dan. Hij is mij nog nooit tegengevallen! Als er een tegenvalt, dan ben ik het zelf. Zie op uw Koning. Zie uit naar de Koning. De derde gedachte.

We willen er eerst nog een keertje van zingen. Psalm 45. Ja, ook voor het hart, want Gods kerk is ingenomen met Hem, Die meer is dan Salomo. Het is Jezus. Want van Salomo kan er niet gezegd worden wat er van Jezus gezegd wordt: *daarom heeft U o God - daar heb je het, dat kon niet van Salomo gezegd worden maar wel van Jezus - daarom heeft U, o God, Uw God - dat is de Vader - gezalft met vreugde-olie boven Uw medegenoten.* Onder andere David, Salomo, Hizkia, Mozes, Samuel; Hij boven allen; Christus.

*Mijn hart vervuld met heilbespiegelingen
 Zal het schoonste lied van enen Koning zingen.
 Terwijl de Geest mijn gladde tonge drijft,
 Is z' als een pen, van een die vaardig schrijft.
 Beminnelijk Vorst, Uw schoonheid hoog te loven
 Gaat al het schoon der mensen ver te boven.
 Gena is op Uw lippen uitgestort,
 Dies G' eeuwiglijk van God gezegend wordt.*

Psalm 45 vers 1.

TOEPASSING

Geliefden, het mag nog zijn dat we in het midden van de gemeente onder het Avondmaal het voorrecht en het genot gekregen hebben om de dood des Heeren te gedenken. Alsmede zijn er in de gemeente die deze belofte kennen, *Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid*, zoals we die in deze tekst lezen. Die gaf God u, *om naar Hem uit te zien*. Zo gaf de Heere het om Hem in Zijn geboorte te zien, zoals het gezegd is, maar daar ging een tijd van 400 jaren aan vooraf, dat er geen profetie is geweest. Dat moest de belofte in het uitzien versterken. Zo weten wij ook van de discipelen, de latere apostelen, dat vlak voor het heengaan van de Heere Jezus Christus, Hij hen het gebod gaf in Jeruzalem te blijven, om de komst van de Heilige Geest af te wachten. Terwijl ze de belofte hadden van de Geest van Pinksteren, moesten ze eerst wachten en Hem verwachten. In dat wachten was een uitzien geboren door het woord van Christus. Dit geldt ook voor ons dat God, Die de beloften geeft door middel van Zijn knechten, ons doet uitzien naar de vervulling. Christus kwam en de Geest kwam naar en volgens die belofte. Dat betekent voor u, dat u zich er in oefent om naar Hem uit te zien en daarin niet versaat. U moet Hem verbeiden. U moet Hem steeds benodigen met uw tranen. U weet goed van mij, dat ik in de tranen geen grond zoek. Dat doet niemand die de rechte leer verstaat. Het is zoals een dichter het gezegd heeft: *schoon ik ganse nachten ween, Gij kunt redden, Gij alleen*. Maar het zijn de tranen die een moeder met innerlijke ontferming beweegt om naar het kind te gaan en het op schoot te nemen en te kussen en te troosten. Toen Maria als laatste bij het graf stond, kon zij met de woorden van de engelen niet verder, want de engel was Jezus niet. Ze liet niet af om haar Geliefde in de dood nog te beminnen. Zij was de laatste bij het graf van deze kleine begrafenis. Samen met Jozef, Nicodémus en twee Maria's. Ze was het eerste er weer bij. Het ging om Jezus! Zelfs in de dood beminde ze Hem.

Hoe verging het de discipelen? Met het woord wat zij bracht, en wat de Emmaüsgangers gezien hadden, waren ze niet tot het geloof te bewegen. Want ze wilden het zelf zien. En hun ogen hebben Hem gezien. Want Hij is gekomen. Weet je wat er dan gebeurt? Als je hier in de kerk bent en je zegt: hoe kom ik er dan aan om Hem te zien? Reik het mij aan, zeg het mij, leraar. Hoe kan ik Jezus zien? Ik zal het u zeggen.

Door twee of drie dingen. *Overdenking, heilige meditaties en geestelijk besef*.

U bent te druk, hé? U hebt geen tijd hé om u af te zonderen en de stilte te zoeken; en de eenzaamheid en de overdenking. De overdenking is het venster waardoor ik blik

om op Jezus, Sions Vorst en Koning, te zien. De overdenking, de stilte van de overdenking is de weg tot dit zalige zien op Jezus. Als het stil is om u heen, wordt u verwaardigd om door dit venster Christus, Zijn schoonheid, Zijn heerlijkheid, Zijn Majesteit en kracht te zien. Wonderlijk. Wanneer dit venster geopend wordt van uw overdenkingen en stille meditaties, verkrijgt u het genot van het zien op Jezus. Het aanschouwen des geloofs is een zien op de heerlijke Koning Jezus, Sions Vorst en Koning. Zo beminnelijk, zó groot en toch zó klein. Klein genoeg om in uw hart geboren te worden. Klein genoeg is Hij om tot mij te komen, Hij Die oneindig groot is. Hij is met de Vader en de Heilige Geest, een enig waarachtig God.

Ook in de meditaties en in het geestelijk besef, krijg ik door de Heilige Geest, in dit lichaam een venster om naar Jezus uit te zien en op Jezus te zien. Uitzienende tot Jezus en ziende op Jezus. De belangen van uw ziel zijn ermee gemoeid. Maar afgezien van mijn toestand waardoor ik moet zeggen: *ik ben een zondaar*, zie ik toch op tot Jezus. Ik verdrijf alles uit mijn gedachten om de verlossing bij Hem te zoeken en te vinden. Het gaat mij om Hem Zélf, om Hem Zelf te zien. O zo schoon!

Misschien hebt u tegen uw vrouw gezegd, dat u haar liefhebt, dat u haar bemint en dat u haar schoonheid bewondert, als die aan het oog van haar man ontdekt wordt. Maar hier, al is de mens nog zo vervallen, zie ik nochtans Zijn liefde. En de liefde brengt gedachten voort. En de gedachten brengen liefde voort. Onze gedachten overschrijden alle grenzen. Ik zal het u duidelijk maken.

Vannacht om 12 uur ga ik graag naar huis. Er is een afstand tussen mijn vrouw en mij. We zijn aan tijd en plaats gebonden. Zij is daar en ik ben hier. Maar mijn gedachten niet. Mijn gedachten zijn bij haar alsof ze bij mij is. En haar stem in mijn gedachten is alsof ze nu tot mij spreekt. En het verlangen waarmee ze mij tegemoet ziet, drukken met een hoorbare stem uit: vanavond komt mijn man weer thuis. En de man denkt: ik ga weer naar mijn vrouw.

Zo is er ook geen afstand tussen deze profetie en de gelovigen van 2012 jaar ná Christus. Er is geen afstand in tijd tussen de oude Simeon en Jesaja. Er is geen afstand tussen de Oudtestamentische- en de Nieuwtestamentische kerk in het woord wat God nu spreekt.

De overdenking maakt zich vleugelen, ze heeft een uitzien die de deuren doortreedt. Deuren, om dichterbij God komen en God bij mij. Geopende deuren. Als dan zegt ons een prediker: *er is een geopende deur*, dan bedoelt hij ermee, dat hij het woord kwijt kan. En als er een geopende deur is voor mij, dan ga ik op tot Gods altaren, tot God de Bron van vreugd. Dan wil ik mij nestelen bij de altaren, zoals een zwaluw daar een nest voor zich bouwt. Als gelovige trek ik als die vogelen op God aan. Ik kruip zo dicht als het kan, in mijn overdenking, op Hem aan. Ik treed door de Deur. Hij is de Deur die mij tot God brengt. Hij is de Deur die de Koning geopend heeft tot Zijn binnenkamer. De Koning bracht mij in Zijn binnenkamer. Ik ben zelf niet binnengelopen. Dat doen ze tegenwoordig. Ze hebben rechten. Ze gaan naar Jezus toe en ze treden ongeroepen door de deur naar binnen. Ze zijn zo brutaal dat ze met wat godsdienst, God willen bewegen. God komt echter tot de mens. Hij opent de deur en doet mij door de Deur binnengaan. Daar is Jezus, achter de deur van de binnenkamer van de Koning. Hij spreekt tot mij goede woorden. Woorden van eeuwig leven en zaligheid. Hij toont Zich aan mij in Zijn beminnelijkheid. Hij schenkt mij de kussen van Zijn mond. Zó begeert, zó uitgezien naar vrede, liefde, verzoening. 'Ik zie niks

meer in jou, zondaar, wat niet schoon is. Want *Mijn* schoonheid is in u, in de Heere Jezus Christus.'

Daarom zie ik in het Bruiloftslied een samenspraak, een wederzijdse liefdesbetuiging van de bruid met Christus. Hij is schoon. En van Christus tot de bruid: *gij zijt schoon*. Christus maakte Zijn schoonheid aan de bruid bekend en zegt daarom: *Ik ben de Roos van Saron en de Lelie der dalen*. De bruid zegt van Hem; Zo schoon is nu mijn Liefste. Christus zegt op Zijn beurt tot de Kerk: *gij zijt een lelie tussen de doornen*. Dus dat betekent dat de kerk ook schoon is, omdat zij op Jezus lijkt. Christus neemt gestalte in haar. Ze is net zo schoon als Hij. Alleen zij kreeg haar schoonheid van Hem en Hij was, is en zal altijd schoon zijn.

Nu is als het ware de overdenking van Hem de telescoop, de verrekijker, die Hem van verre ziet. Want de gedachten die ik bij het mediteren heb, brengen mij te Bethlehem. Zo wordt het Advent. In het Woord wordt het u gepredikt en u denkt erover na. Bethlehem wordt dichter bij u gebracht. Door deze telescoop of verrekijker ziet u in de kribbe en ziet u het geboren Kindeke, liggende in doeken. Door dat gezicht kreeg ik de Engelenzang te horen. Ik keek achterom, en zonk weg van verwondering voor die heerlijkheid, o zó schoon. Waar komt dat vandaan? Het kwam van de Hemel. Hier is het niet, maar daar. En van dáár komt het in mij. En het is zo schoon. Met dit gezang laat de Heere wel eens door de beloften heen in de hemel zien. Net zoals u in een donkere kamer door een kier een streep van het licht der zon ziet. Wat doen ze daarboven? God loven. En wat zingen ze daar? U ziet met uw gedachten in de geest de schare voor de troon van God staan. U staat achter aan, aanwezig terwijl u toch nog op de aarde bent. U verlustigt u in de dingen die Boven zijn. Waar Christus is. Door deze overdenking geniet ik aan de Tafel van Jezus' bloed. Door deze overdenking smaakt mijn mond Zijn offerande. Door deze overdenking is het zo zoet en zo goed. Door deze overdenking vergeet ik haast dat ik in de kerk ben. Door deze overdenking zit ik in de kerk, alleen.

Als de preek aan het eind is, kunt u bij wijze van spreken op uw brommertje stappen en dronken zijn van de liefde, zodat de politie u van de rijksweg haalt en zegt: *man, je stelt je leven in gevaar*. U antwoordt: 'Ik ben nog nooit veiliger geweest dan nu, want Jezus is bij mij. Jezus is in mij. Wat scheelt u? U zegt: Ik weet de weg niet meer naar huis, want ik ben dronken van de liefde Gods.' Nog even, dan bent u Thuis. Wat bedoel je? Waar heb je het over? *Daar zullen mijn ogen de Koning zien in Zijn schoonheid*. Wanneer de schaduwen vlieden, wijken. Nu is mijn zien op Jezus als in een donkere nacht. Hij is als de Man, die op de golven van de zee wandelt en in mijn scheepje komt. Nu is de ontmoeting met Jezus als de Emmaüsgangers op de weg. Hij hield hun ogen dat ze Hem niet kenden, maar Hij werd hen bekend in de breking des broods. Kijk, Hij is het! Die doorboorde handen, die mijn hart zo verwarmden, zodat ze brandende werden in mij. Toen ik Hem zag, was Hij weg. U ziet de Heere Jezus Christus net zo gauw komen als dat Hij weg is. Nu moet het hier nog zo gaan: ik ken ten dele en ik aanschouw Hem alleen door het geloof. Maar straks is het te verwachten dat ik Hem met ongedekt aangezicht tot in eeuwigheid aanschouw. Daar is dit menselijke van mijn zwakheden en gebreken voor altijd begraven. Dit is nodig om dan eeuwig, eeuwig God en Jezus te zien. Dat is God in Jezus en Jezus in God. Christus zegt tot Zijn discipelen: Die Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. Hij is het uitgedrukte Beeld van Zijn Zelfstandigheid. Hij is de Hypostase, de Tweede Persoon, de Zelfstandige, de Zoon van God, Die mij met de eerste Persoon, de Vader verzoent.

En mij tot Zich neemt in heerlijkheid.

O lieve Jezus, o dierbare Vriend.

O, de wereld kan u niet begrijpen dat u Hem aankleeft, Hem lieft. Ze acht u voor een zot om hier nog naar de kerk te gaan bij dat Oud Gereformeerde clubje. Ze vindt u dwaas. Maar zo is het niet. Wij hebben de vastheid in Jezus, het gezicht op Jezus, en de troost in Jezus. Ja, alles in Jezus. Zo schoon, dat ik alles, alles leer verachten waar Jezus niet is. Alles schade en drek te achten om de uitnemendheid van de kennis der zaligheid die in Jezus is; in Jezus.

Veracht uw mammon, opdat die u niet tot een strik zal zijn. Acht de wereld geen blik waard, opdat u niet met haar ten onder zal gaan. Hoor ook niet naar het zoete gefluit van de brooddominees, die pleisteren met loze kalk. Laat uw ziel niet bederven. Het is het zuivere, lieve, dierbare Woord van mijn Christus, waar u naar moet horen. Hij is onbedrieglijk in Zijn beloften en in de vervulling daarvan. Zo mag ik gedurig op mijn Jezus zien, omdat Hij op mij ziet. Hij is het die mij staande houdt en mij leidt, mij moed geeft en vertroost. Dit geschiedt opdat ik innerlijk, in mijn hart en in mijn verstand Hem bewonder en mij voor Hem buig, Hem aanbid. Er is geen liever werk om mijn God en Koning te eren. Looft deze schone Koning. Looft God, en u hebt een goede nabetrachting en een lieve dankzegging aan Hem, Die waard is geprezen te worden tot in eeuwigheid. Hier beginnen wij daar aan en straks is het volmaakt. Amen.

Dankgebed

Heere, zo hebt Gij hebt nog gegeven een ogenblik met dit volk te vertoeven. Wij hebben het maar aan U over te geven, ons onder Uw leiding te stellen en aan U onderworpen te zijn. Geef deze geliefde vriend een goede ingang en uitgang bij dit volk. Samen in de liefde met de broeders kerkenraad, arbeidzaam in dit werk der liefde, wijzende op God Drie-enig, Vader, Zoon en Heilige Geest. De Bron van vreugde en troost voor zondaren, opdat we niet verstikken in het werelds goed. Dat we niet verdraaid worden met het verdraaide van de tijd. Dat we niet een voorwaardelijk Evangelie prediken, maar hét Evangelie van vrije genade. Dat we niet van het Evangelie een Wetboek maken, maar de zuivere kost van het heilig Woord van God, wat een zondaar voedt. Want Hij eet met hoeren en tollenaars. Dat we niet de wettische gerechtigheid van een farizeeër zullen betrachten. Dat we onze wandel in de hemel hebben en een goed getuigenis van de Koning. Dat de daden zich aan de woorden paren. Dat we met de liefde vervuld zijn; want de liefde van Christus dringt ons. O Heere, om van God, van de Koning, van Zijn Woord, van Zijn beloften, van des Konings gangen, van des Konings heerlijkheid en van des Konings Majesteit, van Zijn Godheid en van Zijn Mensheid, van Zijn Staten, vernederd en verhoogd, van Zijn naturen, van Zijn zaligheid, van Zijn liefde, van Zijn genade, van Zijn barmhartigheid, van Zijn zachtmoedigheid, van Zijn liefelijke nodiging, van de vrolijkheid en de blijdschap die we in Hem hebben, door de Heilige Geest te mogen spreken. Van Hem een getuige zijn. Degenen die het ambt aller gelovigen hebben, maar ook het ambt van leraar, van Zijn leraarschap, van Zijn Hogepriesterlijk werk, van Zijn Koningschap, dat we Hem mochten eren en bedoelen, Die we maar zo weinig eren en bedoelen kunnen. O, neem toch alles weg wat schadelijk en wat hinderlijk is. Vestigt ons oog op God en de wereld is ons geen stuiver waard. Om in alles onze verwachting van Zijn uitnemendheid, van de kennis van Zijn heerlijkheid, van Zijn schoonheid, van Zijn dierbaarheid, van Zijn gepastheid, te mogen hebben. Die onweerstaanbaar invloed op

ons leven uitoefent. Om Hem meer te kennen en meer van Hem te weten. Om Hem meer te beminnen en meer te lieven dan wij ooit bemind en geliefd hebben. Zegen ons, maak ons hart groter dan wat het was. Niet om de wereld erin te ontvangen maar meer van Uw liefde te hebben. Groter te maken om meer van de hoop en van het geloof te hebben. Als bezittende, nochtans niets bezittende; arm te zijn en nochtans rijk. Geef ons dan Jezus in ons arm, ellendig zondaars bestaan. En dat uit genade. Amen.

Slotzang: Psalm 63 vers 4

*Wanneer ik op mijn legerstee
Aan U gedenk in stille nachten
Dan peinst mijn ziel met al haar krachten
Hoe Gij voorheen in angst en wee,
Als mij de vijand wild' omringen
Mij vaardig zijt ter hulp geweest.
Dies zal ik nu ook onbevreesd
In schaduw van Uw vleug'len zingen.*

Gaat dan heen in vrede en ontvang nu de zegen des Heeren.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
en de liefde Gods des Vaders,
en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij en blijve met u allen. Amen.***

**20. Predicatie uitgesproken te Krimpen aan den IJssel
op woensdag 23 september 2009**

Een gezegend discipelschap

Preek over Mattheüs 10:24 en 25a

(Bevestigingspreek van P. van Veen tot lerend ouderling te Benthuisen)

Zingen:	Psalm 123:1
Lezen:	Mattheüs 10:16-33
Zingen:	Psalm 105:10 en 12
Zingen:	Psalm 27:5
Zingen:	Psalm 119:9
Zingen:	Psalm 35:13

GELIEFDEN,

De tekstwoorden zijn te vinden in het u voorgelezen Schriftgedeelte van de evangelist Mattheüs; een van de discipelen. Het is u wel bekend dat de Heere een volk en kerk op de aarde heeft en dat de Heere ten aanzien van Zijn werk zal doorgaan in de verkondiging van het dierbare woord des Heeren. Daarvoor wil Hij eenvoudige mensen gebruiken. In deze bijzondere ure zien we ons in deze tijd nog samengebracht onder Zijn Woord. In alle kommer waarin wij verkeren, heeft de Heere Zijn dienstknechten nog tot ons uit gezonden. Wij kunnen zien, dat de Heere Zelf de Zender is van al Zijn knechten. Zij worden geroepen om het dierbare Woord des Heeren te verkondigen. Zoals het heeft plaatsgevonden, toen Hij Zelf nog in het midden van Zijn volk was, is het ook nu. Want ook ons is het Evangelie verkondigd, gelijk het toen door de Heere Jezus Christus op de aarde gedaan is. Zo weten we dat Hij in het werk van Zijn Vader geroepen werd. Deze Knecht is de Meester van al Zijn volk, die hier op aarde is. Als we de Heere hierin navolgen, blijkt dat Hij ons tot deze dienst heeft geroepen. Met betrekking tot de discipelen kunnen wij denken, dat de roeping tot dit werk en ambt ook niet de eerste roeping is geweest. Wij zien dat er eerder ook een andere roeping is, welke ons ook bekend zal moeten zijn; dat is de roeping uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht.

In deze samenkomst zijn ook veel ambtsdragers aanwezig. Ze zijn met veel mensen uit verscheidene gemeenten samen, om de bevestiging van deze leraar mee te maken. Ten aanzien van dit werk, wat op aarde gebeurt, is de hand van God te zien. Als gevolg daarvan, zijn de ambten op aarde ingesteld, zodat de kerk van God uit het Woord kan bediend worden, naar gelang haar staat en toestand. De ambtsdragers zijn daartoe geroepen en zij moeten zelf ook bekend zijn met de waarachtige bekering. In dit Woord zie ik dus, dat er voor de roeping uit deze doem- en doodstaat, waarin de mens verkeert, de stem van God ter ontwaking nodig is. Het Woord des Heeren wordt met kracht in onze ziel gebracht. Dit geschiedt door de Heilige Geest. Zo kan met zekerheid gezegd worden, dat dit zonder de Goddelijke kracht van dit Woord niet kan gebeuren. Want ook al spreek ik hier tot veel mensen, dan zal er niemand zijn die op die wijze *de stem des Heeren* zou kunnen horen, dan door God Zelf. Het is ons niet toe betrouwd wat God voor Zichzelf houdt. Niemand van de mensenkinderen kan iets

aan zijn eigen zaligheid toebrengen. Het is allemaal naar het eeuwig welbehagen van God.

Wel is het waar dat de leraar dit werk der bediening heeft uit te voeren in de tijd, waarvan gezegd kan worden, dat ze zo kommervol is. En toch gaat de Heere door met Zijn werk. Want dat kun je zien in die tijd, dat de discipelen daartoe werden geroepen. Ik zou de tekst als het ware al voor kunnen wezen, wanneer het gaat over hun *eerste roeping*. Maar er zijn ten opzichte van deze roeping nog méér zaken te noemen. Zo heeft de Heere de beloften gedaan, dat er voor de verbreiding van Zijn Woord, mensen gebruikt zullen worden. Voor hen heeft Hij een leerschool, waarin Hij ze toerust en beproeft. Bij Zijn discipelen geschiedt dit voor hun apostelschap. Ook bij *uitzending kregen* zij de opdracht, dat zij moeten heen gaan onder de volken om te onderwijzen en te dopen. Zij doen wat zij eerder deden, toen ze naar de plaatsen, dorpen en steden van het land tot de verloren schapen van het huis Israëls gingen, om hen het koninkrijk Gods te prediken.

Dit werk geschiedt volgens de eeuwige verkiezing van God. In Zijn wijze bedoelingen had God het plan om zalig te maken wat verloren is. Van eeuwigheid heeft Hij de wil gehad, dat Hem verloren mensen toegebracht worden. In de Oudtestamentische kerk, zo hoorden we, kregen, op een enkele na, de verloren schapen van het huis van Israël het eerst een beurt. Wie waren die enkelen? We noemen u slechts Ruth, de schoondochter van Naomi en Rachab de hoer. Zij behoorden tot de eerstelingen van de ganse kerk uit het heidendom. Zij werden toegebracht door de kracht van Gods eeuwig blijvend Woord.

Dat is het Woord dat nog steeds gepredikt mag worden. Dat mag, als ik het zo mag zeggen, ook door ons nog gepredikt worden. Ook door de lerend ouderling mag, of zo u wil, staat het gepreikt te worden. In zijn eigen gemeente hoopt hij het uit te dragen. Hierin geeft de Heere Jezus ons onderricht. In dit tekst hoofdstuk lezen we dat de Heere het bevel hiertoe gegeven heeft. We hebben hiervan gelezen - dat weet hij zelf ook wel - dat de Heere na hun uitzending, de boodschap Zelf in de mond van Zijn knechten zal leggen. We kunnen in dit hoofdstuk wel gewaarworden, dat het erover gaat dat het Koninkrijk der Hemelen gepredikt moet worden. Ik wil daar niet zo op doorgaan, maar het is wel een belangrijk hoofdstuk. Want ik zie dat de ganse wereld onder het oordeel van God ligt, dat wij hier samen in het gebied van de vorst der duisternis geboren zijn en dat wij in een staat der ongerechtigheid verkeren. Is het niet groot, dat wij horen dat er een Koninkrijk der Hemelen is? Dat wij door de poort van de nieuwe geboorte heen ook een burger van dit Koninkrijk kunnen worden? Dat we door Zijn Heilige Geest bearbeidt, tot Zijn onderdanen aangenomen kunnen worden? Dat we door de inlijving in Christus Jezus, door het zaligmakend geloof dat de Heilige Geest schenkt, één plant met Christus worden? Zo komen we met Hem in de gelijkmaking van Zijn dood en van Zijn opstanding. Wij zouden bij de verklaring van deze zaken dan eerst rekening moeten houden met de boodschap die de twaalf gekregen hebben om uit te dragen. Zij kregen van de Heere de opdracht om het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid te prediken. Wel was er onderscheid in gaven. De Heere had bij Zijn discipelen de een met meerdere en de ander met mindere gaven bedeed.

Lees ik verder, dan verneem ik dat Jezus ten aanzien van de *uitwendige schikking* van deze zaken spreekt. Dat zullen wij ten opzichte van de gemeente van Benthuisen ook wel zien. Als ik aan deze kleine, eenvoudige gemeente denk, krijgen ze hier misschien

het Evangelie kosteloos te horen uit de mond van hun leraar, de dienaar van het Woord des Heeren. Gelijk van de discipelen gezegd is, *dat zij zonder buidel en zonder male moeten uitgaan*, geldt dit ook voor hem. *Verkrijg u noch goud, noch zilver, noch kopergeld*, wil zeggen, dat we van die mensen geen schatten moeten vergaderen.

Het grootste echter wat van een knecht des Heeren gezegd moet worden is, dat niet zijn levensonderhoud ons oogmerk is, maar dat wij kunnen zien dat de Heere Zijn kerk en Zijn volk komt te bemoedigen, of te ondersteunen, of te onderwijzen, of te vermanen in de Godzaligheid. Of dat het werk van de waarachtige bekering gezien mag worden, door de toebrenging van zondaren op weg en reis naar de eeuwigheid. Zij dienen dan als slijk aan de vingers Gods te wezen.

Uit het Woord Gods kunnen wij weten dat er geen blindelings volgen is van mensen, maar dat wij gehoorzaam hebben te wezen aan de stem des Heeren. Als de Heere iemand hier of elders in het ambt komt te stellen om de gemeente te verzorgen, zoals hier van de kudde of gemeente van Benthuisen het geval is, moeten we naar God luisteren. Zo wil de Heere ook elders nog dat de ambten bediend worden door de leraars of door de ouderlingen in de verschillende plaatsen. We kunnen daarin ook zien, dat de Heere Zijn knechten een plaats of een bestemming geeft. De gemeente waar zij gebracht worden, behoort een huis van vrede te zijn. Zulke knechten moeten ontvangen worden in vrederijke liefde, opdat er vrede zij in hun huizen. Deze mensen zijn waardig geacht deze dienaars van Gods Woord te ontvangen. Ze dienen deze leraars, die ze van de Heere gekregen hebben, ook met verlangen te ontmoeten. Het komt echter ook voor, dat de mensen die knechten komen te verachten en te versmaden. Daarom heeft de Heere gezegd: *Blijf in dat huis en dat er vrede moge zijn in dat huis waar zij ontvangen mogen worden*. Verder zegt de Heere dan: Wanneer gij daarvan weg gaat vanwege de verachting van uw persoon, - u die toch waarlijk een dienaar bent van het Woord Gods - schudt het stof van u af en maak u van hen vrij. Vervolgens zegt de Heere: Het zal Sodom en Gomorra, in de dag wanneer Ik kom op de wolken des hemels om de levenden en de doden te oordelen, verdraaglijker zijn in die dag dan ulieden. Dit betreft mensen die Zijn knechten welke Hij gezonden heeft, met grote smaadheid hebben bejegend. Zij hebben het hen onmogelijk gemaakt om de gemeente verder te dienen. Het zal voor hen erger zijn dan voor Sodom en Gomorra, omdat ze zo verachtelijk met de knechten des Heeren hebben omgegaan. Zo worden zij van deze zaken door de Heere onderricht, omdat deze zaak in het leven van Gods kerk en knechten niet ongewoon is. Daarom hebben wij dan in deze ure te overdenken, hetgeen wij in deze rede aan onderricht van de Heere Jezus Christus verkrijgen. Zo willen wij overdenken hetgeen opgetekend staat in Mattheüs 10, het 24e en in het eerste deel van het 25e vers. Dus wat wij uit de mond des Heeren horen door de bediening van Zijn knechten, dat kunt u hier in de rede van de Heere Jezus Christus waarnemen. Wij lezen in het 24e vers:

Een discipel is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijn heer. Het zij den discipel genoeg dat hij worde gelijk zijn meester, en de dienstknecht gelijk zijn heer.

Uit deze tekstwoorden nemen wij, voor dit uurtje dat wij hier in deze gewichtige dienst samen zijn, een drietal zaken in overdenking:

1. Ten eerste het kennen van deze Meester.
2. Ten tweede het onderwijs van deze Meester, Jezus Christus.

3. Ten derde, de weg die de Heere met Zijn volk gaat. Anders gezegd; de weg van de Meester.

Eenvoudig gezegd dus, ten eerste de kennis van de Meester. Ten tweede het onderricht wat de Heere Jezus Christus geeft. En ten derde wat de weg van de kerk hier op aarde inhoudt.

1. Ten eerste is het de kennis van de Meester

Wat de eerste gedachte betreft, zien we dat het nodig is, dat wij kennis van de Meester hebben. Dat kunnen wij van de discipelen weten. Dat is in dit woord geopenbaard. Zojuist hebben wij gezegd, dat zij door Hem gezonden dienen te wezen, gelijk van Christus wordt gezegd, *dat hij een Vorst en Gebieder der volken is*. Uit het Woord des Heeren is het duidelijk, dat het apostelschap een bediening van God is. In de eerste plaats is de Heere Zelf de *Apostel van onze belijdenis*. U weet ook dat er een zekere en onverbreekbare band is tussen de Meester en Zijn discipelen. In het licht van Gods Woord zien we dat er van deze knechten gezegd wordt, dat Hij door de genade des Heeren hun Meester is. Dat is iets wat niemand anders wezen kan. Want dan moet ik weer zeggen, dat in de prediking van het Woord des Heeren het Middelpunt Jezus Christus en Die gekruisigd is, zoals in het Woord des Heeren staat. Zo mag hier uw oog wezen op de grote Gezant, Die van de Vader in de wereld gezonden is, Die hier het vergaderend werk uitvoert. Want dat geldt voor u net zo goed, zoals ik net gezegd heb, als voor de discipelen, die door de macht van de genade en de heerschappij van Gods Woord tot het discipelschap geroepen zijn. Daardoor mogen zij de kennis van hun Meester, die in het hart mag liggen, met grote blijdschap bezitten. Hun werk zou niet gemakkelijk, maar moeilijk wezen. Want het is uit de Schrift duidelijk, dat we vanwege de omgang die de discipelen met Hem gehad hebben, het voor hen niet gemakkelijk was. Maar anderzijds, met het oog op de boodschap in het Woord des Heeren, komt openbaar dat we een goede Heere dienen. Wij zijn in deze bediening gesteld om Zijn Woord te verkondigen. Hij, de Zoon Gods is een aangename en een vriendelijke Meester.

In alles wat hier op de wereld gebeurt en in alles wat op de wereld voorvalt, blijkt dat de mens aan veel ellende onderhevig is. Daarom verkeert hij in een grote onrust. Dit komt door de zonde. Wij kunnen weten dat ten aanzien van de dienst des duivels, de mens zich daarvan heeft te bekeren. Ook is er een grote wrevel en boosheid onder de mensen waar te nemen, maar bij deze discipelen waren de snoeren in liefelijke plaatsen gevallen. Door Gods openbaring is er in het hart en leven van Zijn volk en kerk een grote vreugde en rust.

O, dan is het een groot wonder dat wij door de levendmakende kracht, door de bediening van God de Heilige Geest, tot die kerk mogen behoren. Ja, wij achten het groot dat wij evenals deze discipelen, in een zoete vrede mogen leven met deze Meester. Deze wordt, in welke weg wij ook komen, niet weggenomen. Evenals de discipelen hebben wij die zaligmakende kennis van de Meester in het hart.

Zojuist zag ik onder de ambtsdragers ook de proponenten. Met hen heb ik een tijd lang omgegaan. Hebben zij ook de kennis aan God? Uit het Woord leren we dat er een zaligmakende kennis van God in het hart moet wezen, willen we een rechte prediker zijn. Deze kennis verkrijgen we niet alleen door de openbaring daarvan in Zijn dierbaar Woord en getuigenis, maar ook door de genade van God de Heilige Geest. Door de oefeningen heen, merken wij Zijn inwendige getuigenis in het hart ook op.

Door de Heilige Geest mogen we de heerlijkheid van de Persoon en Zaligmaker Jezus Christus, Die hier op aarde was in Zijn vernederende natuur als Mens, uitdragen. Hij wordt ons voortdurend voor de ogen gesteld. Hij wordt in het hart door de Heilige Geest gekend als Eén die boven tienduizenden, heerlijk is. Ja, Hij is een Meester van allen, die in Hem geloven. Dit behoort hij ook voor u te zijn. Zie dan dat de Vader Hem daarom in het vlees gezonden heeft. Hij is gekomen om de wil van de Vader te doen in een gehoorzaamheid aan de Heilige Wet, welke hier van God als regel is gesteld. Hij heeft in deze gehoorzaamheid hier op aarde Zijn werk verricht, waarin de heerlijkheid van Zijn Vader, Zijn hoogste doel is geweest.

Maar wanneer wij in het leven van Gods kerk mogen weten, dat Hij is geopenbaard, dan zou ik vanuit deze zaligmakende kennis de woorden van de bruid willen gebruiken, *dat alles wat aan Hem is, dierbaar is*. Wanneer deze Zon der Gerechtigheid in het hart en leven van Zijn kerk is opgegaan, dan kun je wel denken dat alle aangenaamheid in deze Persoon gevonden wordt, Die God en Mens is. Die de Meester van heel Zijn kerk op aarde behoort te wezen.

Degenen die van God geroepen zijn, hebben een binnenkamer. Hen heeft de Heere Zijn liefde bekendgemaakt. Hij schonk de wetenschap, dat Hij alleen de macht en heerschappij over Zijn kerk heeft. Hij is Zijn kerk genadig. Al wat liefelijk is, al wat goed is, al wat aangenaam is, is in de Persoon van deze Middelaar. Hij kwam om de wil van Zijn Vader te doen. Hij is de Meester van Zijn kerk, Die ons steeds voor ogen gesteld moet worden. Maar van nature verkeren wij in duisternis en heeft de mens ten opzichte van deze heerlijkheid van Christus' schoonheid geen oog. Dat is wel geweest in het oog van deze discipelen, die hier aan Zijn voeten verkeerd hebben. Die Zijn stem gehoord hebben en de weg met Hem betreden hebben. Want wanneer de Heere Zijn kerk en volk begunstigt, dan kunnen wij zien dat deze dingen een innerlijke rust en een zielsblijdschap geven. Hij geeft ons de kracht om onze arbeid in de tijd te verrichten. Of wij dan behoren tot deze ambtsdragers, of dat wij behoren tot deze gemeente die wij moeten dienen, zal het wel wezen, dan moeten we deze kennis bevindelijk in het hart dragen. Deze kennis is door de Heilige Geest ten opzichte van dit Meesterschap van Christus gewerkt. Zo heeft de Heere Jezus Christus ook Zijn uitzending door de Vader gekend. Zijn discipelen zijn zo ook door Hem gezonden. Zij hebben veel omgang met Hem gehad, zodat wij moeten denken: Och, wat is dat toch een aangenaam verkeer met deze Zaligmaker geweest.

Bij het overdenken van deze tekstwoorden kwam mij voor wat er voor Zijn kerk en Zijn volk nodig is. Ik herinnerde mij nog, dat er voor onze zaligheid eerst aan Jezus Christus en aan Zijn Persoon gedacht moet worden. Als wij Hem opmerken, dan is er niets meer op de aarde dat onze ziel meer verheugen kan. Het is gelukkig om hiermee bezet te zijn. Wat ons tot deze heilrijke gedachten brengt, ligt onder de besturing van God. Door Zijn Woord wil de Heere ons Zijn inzettingen leren. Daaruit verstaan we alles wat Hij aan Zijn kerk zal doen. Dat zal hier van Zijn knechten begrepen moeten worden. Wanneer wij Zijn Beeld dragen, moeten we als dienaar van dit Goddelijk getuigenis spreken van de weg der zaligheid, welke de Heere hier in het leven van Zijn kerk en volk houdt. In deze dienst, in dit ambtelijke werk, wijs ik u op een oefenschool voor het geestelijk leven. Daarbij moet u het oog op de Meester houden. Dit komt ook in Psalm 123 duidelijk naar voren. Daar lezen we dat een dienstknecht ziet op zijn heer, en gelijk een dienstmaagd ziet op haar vrouw, *alzo zijn onze ogen op U geslagen, o Heere*. Dat wil dus zeggen, dat wij Hem tot een eigendom geworden

zijn. En dat wij als Zijn knechten Hem toe behoren, is dat omdat de liefde Gods in ons hart is uitgestort door God de Heilige Geest. Die hebben wij nodig om deze dienst te doen.

Zo is het nodig, dat hij, de leraar, de liefde tot de zondaren kent, omdat God onbekeerde zondaren tot Zijn gemeenschap wil brengen, hetwelk God in Christus is. Dat wil zeggen, dat hij zulks moet kennen. Want dit is van de Heere Christus Zelf gezegd: *dit is het eeuwige leven*. Wanneer het dan gaat over ons persoonlijk zielenleven, *is dit het eeuwige leven, dat ze U kennen, de enige en waarachtige God en Jezus Christus, De Hij gezonden heeft*. Door de genade en macht krijgen we iets van Zijn heerschappij en Woord te zien. Door de kracht van de Heilige Geest worden we bedeed met de zaligmakende kennis van Christus. Hij is het Die door de Vader gezonden is, om het werk des Vaders te doen. Dan denken we terug aan de tijd, dat wij de lerend ouderling voor het eerst ontmoet hebben en dat God tegen hem gezegd heeft: *gij zult Mijn getuige wezen*. Ten opzichte van deze Meester is het, dat hij Zijn liefde gekend heeft en hieruit kwam de trekkende kracht, waarmee Zijn gemeenschap tot stand gebracht werd. Hij leert ons de afdrukken van Zijn liefde kennen. God zond ons Christus tot de zaligheid. Christus geeft zo Zijn geroepen discipel de opdracht om onder dit volk van Hem te getuigen. Dan denken wij terug aan het gemeenzaam samenzijn, waarin wij aan de voeten des Heeren, zaten. Ook in het huis des Heeren hebben we met Hem verkeer. In de binnenkamer gebracht, ondervonden we de liefelijkste uitlatingen van Gods barmhartigheid. Dat is de stem van het dierbare Woord des Heeren in het hart. Hier kregen we het onderwijs wat ten opzichte van het ambt bij al zijn knechten nodig is.

In de eerste plaats is dus de kennis van deze Meester noodzakelijk gesteld en daarom hoef ik het u niet te zeggen, dat hier in het leven van Gods knechten, - maar ook in het leven van alle ambtsdragers - nodig is, dat wij hiervan enige kennis hebben. Wij die over de gemeenten gesteld zijn, moeten als dienaars van het Woord des Heeren van deze kennis van Christus getuigenis geven. Of het nu in het kerkelijke leven is, of het ook in de huizen zal zijn, wij verkondigen Jezus tot de zaligheid van zondaren. Wij hebben iets van die de gemeenschappelijke liefde, welke ons van God gegeven en geschonken is, om het hart van een zondaar; op reis naar de eeuwigheid, de weg des heils in Christus te verkondigen.

Natuurlijk moeten wij van onze grote onmacht ook kennis hebben. Het is waar dat de mens veel letterkennis kan hebben, zodat hij veel van deze waarheid kan zeggen. Maar het is nodig dat we deze omgang, dit ware discipelschap en de navolging van Christus in dit leven leren kennen. Wanneer de Heere zo'n onwaardige zondaar wil aanzien en Hij hem een geheiligde kennis wil geven in zijn hart en leven, van de zaligheid die in God is, krijgt God de eer. Hij is het, Die het eeuwige leven aan Zijn kerk en volk heeft vermaakt. Met dat doel is Jezus Christus gekomen om te lijden en te sterven en wil dat de dood des Heeren verkondigd wordt. Zo moeten we in gedachten houden, wat Hij komt te werken en gedaan heeft in het midden van Zijn kerk en volk. Door genade mogen we deze verlossing in het hart en leven hebben ondervonden. Dat geschiedt in een punt des tijds. Dan mag het zijn dat wij in deze schuld, die de mens voor God gemaakt heeft, door de tussenkomst van Christus, als de Bedienaar van het Heiligdom, van zonden verlost worden. Immers heeft Hij Zijn dierbaar bloed uitgestort voor de zondaren. Zo worden we hier tot een onderscheiden kennis van de Heere Jezus en Zijn volbrachte werk gebracht. Wij kunnen dan wel

zien, dat de kerk van God het genot erin heeft. Ten aanzien van het genot in Jezus Christus mogen we het leven ervaren; zoals deze zaligmakende kennis bevindelijk in het harte leven mag gevonden worden. Deze weldaad is door de Heere Jezus Christus, Welke hier Zijn knechten komt te zenden.

Ten aanzien van deze Meester en van deze bediening des Woords zien we, dat we nu in de ure terecht gekomen zijn, dat onze vriend en ambtsbroeder bevestigd zal worden. De Heere laat in de tekst zien dat er ook minder aangename dingen zullen wezen. Dit is waarom wij zeggen, dat als de Heere Zijn kerk komt te roepen, wij door een weg van strijd moeten gaan. Nadat wij door de enge poort ingingen, gaan we de weg bewandelen, die overeenkomt met Zijn wil. Daarvan zullen wij niet onbekend gebleven zijn, als het om dit werk van onze bediening gaat. U moet denken dat hier de kerk van God wordt onderricht in de wegen Gods. Hij laat zien wat de Meester voor Zijn kerk wil wezen. Hiervan kan ik duidelijk zeggen, dat we na zoveel jaren arbeid – met de andere dienaars des Woords - met een goede Meester te doen hebben. Zo is het dan, dat wij hier in de strijd komen te staan. In al de jaren die vermenigvuldigd zijn in de dienst des Heeren, hebben wij veel moeilijke wegen, veel strijd en ook veel bezigheid gehad. Dit komt de ziel dan met grote worstelingen te bezetten. Daar kunnen wij op rekenen als wij deze weg des Heeren hebben te gaan.

Als het gebeurt, dat wij buiten het oog van de Meester lijken te zijn, en dat wij niet de liefelijkheid des Heeren kunnen aanschouwen, dan is het ons een zeer moeilijke tijd. O, we weten dat er zware tijden aanstaande zijn. Wij kunnen ook zien, dat wij in de weg die we gaan moeten, met grote hindernissen en grote hinderpalen te maken krijgen. Dat zijn dingen die de Heere aan Zijn volk en aan Zijn knechten niet wil verbergen. Ook al leven we in een andere tijd, toch moet u de moed niet verliezen. Weet u nog van het binnenkamer leven? Herinnert u zich nog wel de trekkende kracht van Gods liefde? U weet toch nog wel, dat Hij Zijn hart aan u verklaard heeft en waar Zijn eeuwige liefde door God aan u bekend gemaakt werd? Dat is de plaats waar wij gebracht worden om in deze gemeenschap als het ware aan de borst van de Heere Jezus te liggen. En dat wij te zien krijgen door Zijn onderricht, dat Hij genade op Zijn lippen heeft uitgestort. Dat is dan als honing en honingzeem, omdat wij de heerlijkheid van de hemel en het welzijn van de ziel in ons leven mogen leren kennen. Dan weet de mens niet wat hij die tijd moet doen. Hij is zichzelf dan even kwijt.

Door deze roeping die de Heere dan geeft, wordt hij met hart en ziel verbonden aan de Meester. Nu mag hij uitgaan om het Woord des Heeren te verkondigen. Deze liefde Gods maakt het hart daartoe vaardig. Waar die liefde van God komt, zal iedereen zich daartoe wel geroepen voelen. Als dat waar is, zou iedereen wel ambtsdrager willen wezen. Want het is net als bij Gods knechten, die deze Zijn liefde ervaren, het niet meer voor zich kunnen houden. Daardoor weten zij zich predikers van het vrije genadewerk Gods; van deze liefde van God; van de kennis van God en van de kennis van Christus. Daar zou elke geredde ziel een boodschapper van willen zijn. Daarmee bent u wel bekend als dit werk in het leven ondervonden wordt. Want de Heere houdt Zich niet onbetuigd. Niet alleen aan Zijn knechten, maar ook aan Zijn volk doet Hij goed op weg en reis naar de eeuwigheid. Want het is zo, dat wij van dat genadewerk niet vreemd mogen blijven en niet kunnen blijven, wil het wel zijn voor onze ziel.

Zo is het ook met de boodschappers van het heil. Zij hebben door de genade van God geleerd, wat die kennis en zaligheid in Jezus Christus inhoudt. Maar ja, er zijn tijden,

dat ik moet zeggen, dat de zoetheid van deze gemeenschap wordt weggenomen door de bitterheid van het lijden. Beter gezegd, in ons lijden wordt de zoetheid van Christus liefde niet verminderd, maar juist versterkt. Het is de weg waarin de Heere de mens onderricht met geestelijk onderwijs. Als we hier naar dit tekstgedeelte zien, dan valt op dat de Heere voor de kerk de weg van lijden in het oog heeft. Hij zegt: *Ik zend u als schapen tussen de wolven*. Eigenlijk zou je zeggen, nu worden ze uitgezonden om een weg te gaan, waarin deze liefdesgenietingen en gemeenschap en omgang gemist wordt. Niet omdat er geen afdruk is in de ziel en dat de zaligmakende kennis zal worden weggenomen, maar er wordt ten opzichte van deze weg gezegd: er is een voorbereiding van deze oefenschool te vinden, waarin u wegen van strijd moet gaan.

Ik denk dan wel terug aan onze gesprekken. Ik ben van de ene tekst naar de andere gegaan om een boodschap voor dit uur te vinden. Je komt dan op een punt dat je zegt: *o God ik geloof, dat Gij uw kerk nog in de oven komt te brengen*. Het lijkt allemaal soms zo liefelijk, wanneer we de gemeenten dienen, wanneer we voor de kudde staan, wanneer het Woord van God van vrije soevereine genade gepredikt moet worden. Dan zou je denken: het is welkom onder de mensen. Maar dat is heus niet waar! De mens heeft veel vonden gezocht. De mens is een pure vijand van Gods genadewerk; van het vrije welbehagen wat God onder de mensen volvoert.

Wanneer wij hier zo samenzijn, dan denk ik terug aan de tijd dat ik in de Oud Gereformeerde Kerk gekomen ben. Het is een grote familie, waarvan je denkt dat allen achter de waarheid staan. Maar je komt er goed achter, dat wij allen in Adam verloren mensen zijn. We zijn God vijandig ten opzichte van de boodschap van vrije genade. Dan kan een mens uitwendig gezien onder de prediking, op zijn allerliefst voorkomen, maar in het diepst van zijn hart leeft er haat voor God en onze medemensen. Ze zijn als verscheurende wolven. Vaak moeten de schapen, of de lammeren van de kudde van Christus het bij hen ontgelden. Bovendien moeten daar de leraars hun arbeid doen. Ze worden als het ware uit de binnenkamer van het liefdewerk van God uitgeleid en gezonden in dit werk om te midden van doornen en distels te arbeiden; in moeiten en in strijd. Dus dat is het onderricht.

2. Ten tweede, het onderricht wat de Heere Jezus Christus geeft

Onze tweede gedachte richt zich op het onderricht van de Heere Jezus Christus aan Zijn discipelen. Hij heeft Zijn discipelen samen gebracht om Hem te volgen. Die op Hem zien, zijn het die Hem volgen en die naar Hem horen. Van Hem hebben zij onderwijs gekregen, zoals Hij dat heeft gegeven toen zij aan Zijn voeten zaten. Daar zou Zijn kind altijd wel willen blijven. Daar zou Zijn discipel altijd wel willen vernachten. Daar zou hij altijd wel aan de lippen des Heeren willen hangen. Maar ze moeten weer verder trekken. Ze moeten gezonden worden in deze wereld. Ze moeten het werk van een evangelist, of van een prediker, of van een apostel doen. De Heere houdt Zijn weg met ons niet verborgen. Dat Woord van Hem was Zijn dienaars zoet in de mond. Ze hebben dierbaar geestelijk onderricht van Hem gehad. Hun gedachten werden gevangen door het onderwijs van Zijn lippen en hun harten werden in de vreugde van Zijn heil gebracht. Ze hebben daar de afdruk van in hun hart. Ze hebben er de wetenschap van in hun ziel. Ze hebben er de zaligmakende kennis van God in Christus gekregen. Zij weten in het hart wat het is de liefde Gods in Christus Jezus te ondervinden. Hij heeft hen uit de duisternis, uit hun doodsbestaan, uit hun ellendige zondebestaan weg geroepen om gemeenschap met God te hebben.

En nu moeten de discipelen van de Meester, - waarvan ze zeggen het is een goede

Meester - een weg gaan van veel strijd. Daarvoor komen ze als schapen tussen de wolven.

In één van de andere Evangelieën staat, *dat ze als lammeren zijn tussen de wolven*. Er lijkt een overmacht, een kracht en een veelheid van wrede vijanden ons tegemoet komen. Je zou haast zeggen, dat deze moeiten onoverkomelijk zijn. Ja, onze gemeenten vormen maar een klein kerkverband, of onze gemeente is maar een kleine gemeente. We zijn echter net zo goed van eenzelfde lap gescheurd, gelijk alle andere kerken. Inwendig zijn er zoveel woelingen der zonden. Daar moeten we een levendig besef van hebben. Ons hart is ongedurig en ons natuurlijk bestaan gaat dwars tegen de wil van God in. Wij willen ons door Zijn Woord niet gebonden weten. Wij willen ons door dat Woord niet laten gezeggen. Wij willen van dat Evangelie geen getuigenis geven. Wij zijn mensen die zichzelf handhaven. U kunt er niet omheen om zo een wolvennatuur in gedachten te nemen. Zoals Saulus van Tarsen, een leraar der wet deed, zo doen wij ook. Je zou denken, Gode welbehagelijk te zijn, maar het tegendeel is waar. In de vervolging die hij gedaan heeft, zijn wij ook de vervolgers, omdat we Christus tegenstaan. Maar hij is van een wolf een lam geworden. Dat komt door de kracht van de heerschappij van het gezegende eeuwig blijvende Woord, waarvan onze vriend een bedienaar mag worden in het midden van de gemeente van Benthuisen.

Wanneer wij als ambtsbroeders hier aan deze plaats of aan welke plaats dan ook samenzijn, mogen wij er getuigenis van geven aan de mensen, dat de genade van God een heerschappij heeft om van een wolf een lam te maken en van een doorn of distel een mirtenboom.

Maar ze worden wel gezonden. Ze moeten dat wel ervaren, dat het een bange strijd is. Het is een bange worsteling die Gods knechten hier in de tijd moeten meemaken. De Heere Jezus Christus verbergt dat niet. En degenen die Hem kennen, die weten het. Want als je een godsdienstig mens bent, alleszins godsdienstig naar de letter, dan vindt de satan dat niet erg. Als je enig onderzoek doet, vinden we hier genoeg van die godsdienst onder de mensen, Als u over de een of andere waarheid komt te spreken, daar geeft de duivel niks om. Maar wanneer het waarheid in het binnenste mag wezen en je hebt de kracht der Godzaligheid in je leven ontvangen, dan zul je weten welke vijandschap daar tegen leeft. Wat een twistingen worden er dan gekend. De Heere bereidt hen, Zijn discipelen, daarop al voor. Hij zegt het. Hij toont het. Hij zegt, dat dit niet het enige is, maar Hij zegt: O, u zult smartelijke wegen moeten gaan en voor raadsvergaderingen gesteld worden. Voor stadhouders zult u geroepen worden en voor koningen zult u geplaatst worden. De gevangenis en gaan voor u open.

Zie, dit zijn de eerste lessen die de Heere Christus aan Zijn discipelen geeft. Ik denk ook aan de praktische zin en uitvoering van deze lessen, die zij volgens het boek der Handelingen ondervonden. Wonderlijk toch dat deze wegen voor hen zijn, die met Jezus verkeer hebben en de reuk van Zijn liefde ondervonden. Zij mochten bij God vandaan spreken: *Jezus Christus is opgestaan*. Onbeschroomd zeiden zij het volk: Het is de Koning die jullie gekruisigd hebben. En dan gaan de deuren van de gevangenis open.

Je zult voor stadhouders geplaatst worden. Je zult zeggen, je kunt best goed Oud Gereformeerd wezen en in dit verband het Woord van God nog preken, maar als het Woord van God recht gesneden wordt, dan zullen ze je ophalen om in de gevangenis te leiden.

Dat kunnen wij gemakkelijk zeggen, maar hier, bij de discipelen wordt het doorleefd. Hier wordt het ervaren, dat die helse hond, de vorst der duisternis, Zijn kerk en volk naar het leven staat. De Heere verbergt het niet. Ze zullen te midden van valse broeders zijn. Zij zullen valse geruchten over en tegen u verbreiden. Liegende zullen ze alle kwaad van u spreken. Het komt van de mensen, die de zaak van Christus zoeken naar beneden te halen en ook van Zijn knechten. Je zou zeggen, hoe is dat toentertijd geweest? Het ging toen over de Jodengenoten en degenen die een mooie belijdenis hebben en die het met Mozes gehouden hebben. Ja, maar ze leven nog! Ze zijn krachtig, ze zijn sterk en ze leven om het ware leven naar het leven te staan. Het leven Gods wat in de liefde openbaar komt; wat door Zijn genade geschiedt, moet het ontgelden. Deze uitzending in het midden van de volkeren wereld moet met alle kracht verhinderd worden. Het treft hen, die de heidenen het Woord Gods zullen verkondigen. Alles, alles krijgen ze tegen. Maar ook degenen op wie zij denken te steunen. Die zich een broeder noemen van de kerk, maar valse broeders zijn. Het zijn stekende distels voor de kerk van God hier op aarde.

De Heere Jezus bereidt ze erop voor. Hij zal na deze lessen zeggen: *Zij hebben Mij gehaat, maar ze zullen u ook haten. Een discipel is niet meer dan zijn heer.* Hij heeft hen het Woord verkondigd. En zij hebben geluisterd. Hij heeft hen gepredikt het Woord des Vaders en het welbehagen van Zijn wil. En hebben ze dat verstaan? Hij heeft hen geopenbaard voor wie Hij gekomen is, van de Vader gezonden, en wie Hij in Zijn Wezen en in Zijn werken is. En hebben ze zich voor Hem gebogen? Hebben zij Hem bemind? Hebben ze Hem krachtens Zijn eigen wil nagevolgd? Nee! Dat is hier te zien. Dit is het onderricht wat de Heere Jezus Christus geeft. Er is niemand in de wereld die Hem een welkom geboden heeft. Er is niemand die voor Hem zijn huis geopend heeft, toen Hij gekomen is in deze wereld. Hij was van allen veracht en gesmaad. En wat zegt de kerk van God? Wat zeggen Zijn gezonden predikers? Dit: *Wie heeft onze prediking geloofd?* Het antwoord is: Niemand. Het is ploegen op rotsen. De discipel is aan zijn Meester gelijk. De Meester heeft hier gestaan; en wie is een Leraar als Hij? Maar ze hebben niet gebogen. Zij hebben niet geluisterd. Ze hebben het Woord niet ontvangen. Zij hebben het Woord en toch hebben ze Hem verworpen. Ze hebben het Evangelie smaadheid aangedaan. En Christus verbergt hen niets. Zij hebben met Zijn omgang te maken gehad. Zij waren met de vroegere vrienden, toen zij zo hemels gesteld waren, met de liefde vervuld geweest. Dat was de kring van gelovigen, die wel wilden luisteren. En nu dit. Maar de dienaar van dit Woord moet, ziende op de Meester, Hem gelijk worden. De Meester zendt de Zijnen heen tussen de valse broeders. Dat zijn de wolven, die hen met overleg kwaad willen doen. Ja, met de toeleg van hun hart zoeken zij hen te verwerpen en te doden. Dat is hetgeen wij in deze predicatie zien. Dit zegt de Heere met het oog op onze zondige zwakheden. Omdat wij allemaal gelijk zijn, zijn we tot alles in staat. Het is de menselijke natuur; het is onze dodelijke vijandschap; het is de val van Adam die hier beleefd wordt. Het is de bedoeling dat de knechten van God het niet zouden vergeten. Het gaat ook over hun eigen staat en ziel. Je bent toch nog wel met je eigen vijandschap bekend? Je weet toch waarin je geleefd hebt? We hoeven ook niet te denken, dat we dit te boven zullen komen. De discipelen moeten de voetstappen van Christus drukken. Zij zullen verstaan, *dat een dienstknecht niet meer is dan zijn heer.* Als ze zich aan het groene hout vergrepen hebben, wat zullen zij aan ons doen? Als zij dit kwaad aan de allerliefste en alledierbaarste Heere Jezus Christus hebben durven doen, wat zullen zij dan aan Zijn knechten doen? Nou, laat maar horen, zult u zeggen. Weet u dat niet? Ga de geschiedenis maar na. U ziet hoe Jeremia alleen gestaan heeft

en hoe hij in de gevangenis opgesloten werd. In plaats van de zegeningen die in het Verbond der genade liggen, werd er moeite op moeite ervaren. Ze hebben iets geleden van wat Christus leed. Dit werd hen echter tot zegen, omdat ze zo meer en meer geoefend werden in Zijn lijden en in Zijn sterven. Dat staat u te wachten.

Ons levenspad gaat niet in een opgaande weg. Het is niet dat de mens gekroond zal worden, zonder enige strijd. Het is niet zo dat het vlees van de dienaars niet gekruisigd zal worden, want zij hebben de weg van Christus te gaan. Dat is een weg van lijden tot heerlijkheid. Als je er dan zo voorstaat en je moet meemaken wat Hij heeft meegemaakt, dan krijg je zulke knellende banden in je leven. Maar je mag dan ook weten dat het zo gaan zal en dat het de kerk aan moed niet zal ontbreken. Dan wordt het waar, dat ze op Jezus mogen zien. Gelukkig die dienstknecht die op zijn Heere ziet. De discipelen zien daar hun eigen Meester. Het is genoeg om op Hem te zien. Dat het naar het lijden en sterven van Christus toe zal gaan, konden ze wel verwachten. De Heere had dit hen immers voorgezegd. Wanneer je hier lijden moet om Zijntwil. Je zou haast zeggen, het zal wel meevallen. Ik leef niet in die kennis van dat lijden. Het is alles liefde bij mij. Dan denk je: ik ben dat te boven. Je leest het niet op, wanneer je door het Evangelie gevrijd bent. Door dat zoete, lieve Woord van God werd je gekoesterd. Je hebt geen erg in die dingen, als je gekust wordt met de kussen van Zijn mond. Het staat zo ver van je, wanneer de vrede van de verzoening met kracht in je leven is. Het gaat buiten je om, als je hart en je leven verruimd is in de gedachte aan de liefde, die Hij aan uw ziel geopenbaard heeft, die Hij de zondaar heeft toegekend. Maar als deze dingen u overkomen, gaat u ervaren wat de oudjes zeggen in het persoonlijke leven van een waar christen: *welkom in de strijd!* Dan worden de dienaars van het Woord in diezelfde strijd toegerust, omdat ze in de verdrukking komen onder het verbondsvolk, in hun synagogen, in hun raadsvergaderingen. Dan komen ze tegen wat een mens is. Nochtans mogen zij vervuld zijn met de liefde Gods om het Woord van God te verbreiden en te spreken tot de onbekeerde mens.

Volgens Zijn roeping moeten zij hun arbeid doen. Als ze hier maar eventjes hebben te zien op wat zij meemaken, ontmoeten zij ook goede dingen. De latere apostelen komen van hun werk terug en zeggen tegen hun Zender, *dat ze verblijd zijn, want ook de duivelen zijn hen onderworpen. Ook de zieken werden door hen genezen.* Maar Christus zegt hen dan: *Verblijdt u daarover niet, maar dat uw namen opgetekend staan in het boek des levens.* Hij heeft de Vader gedankt, dat deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen zijn, en de Zijnen, Zijn discipelen, Zijn jongelingen, ja Zijn kleinen, die hier in deze grote wereld dienen, geopenbaard. Zij stemmen dit toe, voor een menigte van vijanden en verheugen zich daarin, want zij weten dat het hen geopenbaard is van God.

Zaligmakende kennis hebben ze verkregen. Van niemand hebben ze dat kunnen verkrijgen. Niet vanuit de boeken, noch door de menselijke wijsheid, ratio en verstand, maar door de Heilige Geest hebben zij deze kennis verkregen. Het is door de Vader dat zij dit geleerd hebben. De Zoon wilde dit hen openbaren. Bij Zijn roeping, toen Hij daar stond in de Jordaan, heeft de Vader getuigenis van Zijn Zoon gegeven. Hij zei: *Deze is Mijn geliefde Zoon, in Welke Ik Mijn welbehagen heb. Hoort hem!* Velen hebben het gehoord, maar horende hoorden zij niet. Maar deze jongelingen, deze onwetenden, deze discipelen hebben het wel gehoord. Het is Jezus Christus. Het is de Zoon des Vaders. Zij zijn niet gaan dwalen; ze hebben geen mensen, maar zij hebben Hem nagevolgd. Dat is een ware zaligmakende kennis. Ze zijn gekomen als

een vermoeide en belaste. En ze hebben het van Hem gehoord, wie de Vader is, Die Hem gezonden heeft. Dat het Hem behaagd heeft Zichzelf aan hen te openbaren, want Hij ontboezemt Zichzelf. Hij verklaart Zich als de Zoon van God, Die in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. Deze zondaren waren in zichzelf nooit bereid om enige liefde aan Hem toe te kennen, noch naar Hem te vragen, want hij is een mens, die in zijn doodstaat ligt, Gode vijandig. Als je daar achter komt, dan wordt je schuldenaar. Dan ga je buigen. Dan wordt je onder je eigen last van de zonden neergedrukt. Onder die drukkende schuldenlast is je ziel tot in het stof neer gebogen. Deze roept Jezus toe: *Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt.* Zo hebben ze Hem horen spreken.

Zo hebben ze Hem leren kennen. Onwederstandelijk heeft Hij hen geroepen en zij hebben hier Zijn last op zich te nemen. Dan zegt de Heere Jezus Christus: Nu krijgt u Mijn juk op in uw dienaarschap, in uw discipelschap, waarin gij Mij gelijk zult wezen. Ze hebben Mij gehaat en ze zullen u haten. Ze zullen in deze weg u vervolgen, waar ze Mij in vervolgd hebben. U moet hier aan het lijden van Christus gelijkvormig worden. We moeten de voetstappen van Christus drukken. De vossen hebben holen, de vogelen hebben nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets waar Hij Zijn hoofd kan neerleggen. U ook niet! Ja maar, zegt u, ik heb nog een huis. Ja, zeg ik, ik ook. Ik ben net nog in de pastorie geweest. Ondertussen denk ik: is dat wel waar? We zijn hier toch vreemdeling? Natuurlijk, natuurlijk heb ik een huisvesting gekregen in mijn eigen gemeente die ik dienen mag. Het is me gegeven, het is mij geschonken. Maar het zou geen wonder geweest zijn, dat ze je daar kwamen weg te jagen, want dat hebben ze de Heere Jezus Christus ook gedaan. Ze hebben hier nog een schuilplaats aan Hem ontzegd. Hij heeft alles wat er aan ontbering mogelijk is op Zich genomen. Uitgenomen onze zonden, was Hij aan alle moeiten onderworpen. Hij heeft al onze krankheden gedragen; de zonde weggedragen. Zo wordt Hij aan Zijn kerk, in de betekenis van de plaatsbekledende Borg, gegeven. Dit alles heeft Hij gehad, opdat Zijn kerk hier vreemdeling zou blijven. Dat ze om zullen zwerven. Dat ze hier in dit leven voelen, wat het is om Zijn discipel te zijn en Hij hun Meester. Niet in een opgaande weg met de toejuichingen van mensen, met de verheerlijking van predikanten, maar tot een smaadheid van Christus.

U kunt vragen wat Hij hen oplegt? Het juk, het kruis. Ze leggen u een kruis op. Ze zullen u laten dragen, hetgeen Christus gedragen heeft. Ze moeten ondervinden dat het bloed van Jezus Christus droop aan het kruis in Zijn verdiensten en dat om voor u verlichting aan te brengen onder uw kruis. Om uw mond niet stil te houden, om te belijden dat Jezus Christus is de Heere, door Wie wij zalig moeten worden. Onderrichting in de weg.

3. Ten derde, wat de weg van de kerk hier op aarde inhoudt

Het is een kruisweg! Het is een weg van lijden. Het is een weg, waarin ik Hem moet volgen door de dood, door de helse angsten en het vuur van de beproeving heen. Afgezien van al hetgeen wat we hier in dit leven moeten ontvangen.

Je zult ondervinden dat deze weg aan die van Christus gelijk is. Waarom? Omdat je de beeltenis van Hem hebt. Dat zal gezien moeten worden. Aan u en aan mij. Want de Schrift komt te getuigen, dat Hij weer het Beeld opricht, dat wij in het Paradijs verloren zijn. Dat betekent, dat wij de kennis van God weer in ons leven krijgen door Jezus en met Hem verzoend zijnde, de gerechtigheid van Christus ontvangen en Zijn heiligheid deelachtig worden. Daar komt alles tegen op. Tegen u niet, als kerkmens

niet, als Oud Gereformeerden niet, als belijder niet, maar tegen degenen die het Beeld van Christus dragen. Tegen degenen die in de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid verordineerd zijn, omdat het Beeld aan Zijn kerk geschonken is, vanwege de verkiezende liefde van de Vader. Door de verlossende liefde van de Zoon, Die in Zijn kracht en Majesteit overwinningen doet op de hel, om hem de buit te ontnemen. Dan weet je gelijk waar je vandaan komt. Uit de grote nood en dood, waarin ik mij vrijwillig heb begeven, zijnde in de harde dienst van die meester, de duivel.

Maar God heeft u er door Christus uitgehaald. Toen heeft Hij u de kennis gegeven van Zijn eeuwige liefde, die Hij in uw hart heeft uitgestort door de Heilige Geest. Daarom kunt u de wereld niet meer dienen. Daarom wilt u de zonde niet meer dienen. Daarom verlaat u de dienst van de vorst der duisternis. Het is door de heilige vrijage van Christus' liefde en door de omhelzingen van Zijn Woord. Dat is om reden dat u aan Hem verbonden zou zijn. Dat wonderwerk van God heeft onder de prediking plaatsgevonden. Dat vond plaats op de dag des Heeren, toen u onder het Woord zat. Of je het wil of niet, het is onwederstandelijk. Het is het vrije Godswerk. En ze moeten komen uit dat helse bestaan, uit hun dode bestaan. Hij roept hen door Zijn krachtdadige, onwederstandelijk Goddelijke roeping. Ze zijn het eigendom van Hem. Voor hen gaf Hij bloed. Of, in dit geval van de discipelen, zal Hij nog bloeden. Want het moet allemaal nog gepasseerd worden.

Luister, want dit is de prediking van het koninkrijk der hemelen en de bekering tot God. Het is de weg tot de vergeving van zonden, die door Jezus Christus gebaad is. Wanneer Hij het kruis op Zich neemt en met de smaad en de schande wordt overladen, heeft Hij al de Zijnen op het oog. Dat alles heeft Hij gewillig en met vreugde gedragen. *Zo moet het dan ook voor u wezen, Mijn discipelen.* Het is een opleiding, het is een onderzoek van de hemelse leerschool. Het moet ons duidelijk maken wat hier voor de kerk komen zal. Ze krijgen een voorproef van wat hen straks in het apostelschap ten volle zal overkomen. Ze moeten lijden om Zijns Naams wil. In Zijn gehoorzaamheid moeten zij zich oefenen. In de beproevingen moet de smet en al het vuil van de zonde gezuiverd worden. Zo leer je jezelf steeds meer kennen als een onwillige in jezelf. Maar zo wordt je ook gewillig gemaakt in Christus. U neemt nu vrijwillig uw kruis op en volgt Jezus. Waarom? Wel, omdat ik liefde kreeg voor de Borg. Van nature houd ik niet van lijden. Ik wil de smaad niet. Ik wil niet van de mensen veracht worden. Ik wil niet over de straat gaan door valse geruchten. Ik wil niet gelijk worden aan Hem, die ze Beëlzebul genoemd hebben. Maar nu verdraag ik dit alles om Christus wil.

Ik weet nog dat ik in Staphorst ergens op bezoek was. Ik werd zo door de duivel geplaagd, dat ik nauwelijks mijn bezoek kon voleindigen. Nauwelijks kon ik nog een stukje uit de Bijbel lezen. Het was voor mij nauwelijks mogelijk om nog een gebed te doen. Het werd mij onmogelijk gemaakt vanwege de influisteringen van de satan. Ik dacht dat ik mezelf in alles bedrogen had. Ik was niet anders dan alle andere mensen. Ik meende dat ik mezelf ten opzichte van de bekering en dienst des Heeren vergist had. Ze zeiden van binnen: Anders zou het wel anders met je zijn. Je bent een satanskind. Je komt openbaar als een huichelaar. Nu, dan heb je het niet zo breed meer. In mijn radeloosheid jaagde ik met de auto door het veld van Staphorst. Nergens wist ik rust te vinden. Ineens kwam het woord uit de Schrift me voor, waar dat *ze Hem Beëlzebul genoemd hebben, de overste der duivelen.* Zouden ze Zijn discipelen dan niet satans kinderen kunnen noemen? En dat zij volgens hen een valse leer

aanhangen? Daarvan hebben ze Hem ook beschuldigd. En in dit alles zweeg Hij stil.

Hij had hen in het openbaar geleerd. Dat gebeurde zowel in de tempel, als op de straten en op de wegen. Toen Hij onder de mensen wandelde, kon iedereen duidelijk weten Wie Hij was. Maar ze hebben Hem gekruisigd. En we doen er aan mee. Ze hebben Hem gedood. Ze wilden de waarheid niet horen. Zij wilden de Persoon van de Zaligmaker niet aannemen. Ze hadden geen geloof in Hem. Dit alles moet ons ook geschonken worden. Als je Zijn voetstappen drukt, krijgt u met lijden te maken. Het beeld van Christus is als een merkteken in je hart gedrukt. Het is gelijk de klei waarin men een figuur afdrukt. Men ziet dat u Hem toebehoort. Vandaar dat men u haat. Bovendien kom je in dit opzicht jezelf niet te boven. Natuurlijk niet, want de vijandschap leeft ook van binnen. Het is de oude natuurlijke mens, die uit de klei van de aarde genomen is, die nooit wil wat God wil. Daarom komt hier dit klagen, dat hij zo wordt gekweld. Het is omdat hij het voor zijn vlees goed wil hebben.

Maar God heeft geen andere weg voor ons. Want een dienstknecht kan niet boven zijn Meester zijn. In die klei staat het liefdebeeld van God ingedrukt. De ware vromen zijn herkenbaar. De heiligen zijn onderscheiden in kennis en wetenschap van hen die de letterkennis beoefenen en de gedaante van Godzaligheid hebben. Deze worden je grootste vijanden, omdat het leven in je gezien wordt. Want het is de vijandschap tegen hen die het Beeld van Christus dragen. Het is tegen Christus Zelf. In de wereld moeten wij Hem gelijkvormig worden. Want er wordt gezegd, dat wij met ons hart, met het nieuwe leven, Hem moeten volgen. Maar daar struikelen ze juist zo vaak in. Ze zijn niet zoals ze wilden wezen. Hij zegt: *zijt heilig, want Ik ben heilig*. Echter is dit nu juist wat ze zo missen. Ze betreuren hun ongelijkvormigheid aan Christus. Ze zien maar weinig overeenkomst met Christus. Al wat in hen aan zonde is, veroordeelt hen. Ze hebben veel hinder van de driehoofdige vijand. Die komt tegen het ware Gods werk op. Toch blijven ze overeind. Ze vrezen de Heere. De wereld ziet het. Ze blijven niet onopgemerkt. Ze zeggen: Dat is een kind van God; dat is een knecht van God; dat is een ware knecht van God.

Ook in het midden van al de godsdienst valt een waar christen op. Voor de schijn godsdienst geeft het allemaal niks wie je bent, zwaar of licht. Of je nu met een lange broek aan het Avondmaal zit of niet, of je nu in het zwart gekleed bent of niet, het geeft allemaal niks. Ze vinden het best zo. Maar ik moet zeggen, het is allemaal mis, als Hij niet gekomen is. En als Hij komt, dan openbaren ze de vijandschap tegen God en Christus en tegen de ware gehoorzaamheid en tegen het liefdewerk; waar het ook is. Wat dat betreft kun je zeggen, ik heb al genoeg meegemaakt. Dan ga je soms helemaal onderuit. Dan zou je er onder bezwijken. Dan zou je zeggen: nou weten ze het wel. Nou hebben ze het wel geleerd; nou hebben ze het zoveel gehoord.

Maar ze hebben er nog niets van gehoord. Dode vormen, plichten en godsdienst, zonder Godsvreze. Schuld waarover wordt gepraat, maar niet wordt ingeleefd. Over de Heere Jezus Christus hebben ze een beschouwende kennis, maar geen levende kennis. Geen zielskennis, geen zielsverbondenheid en geen zielsgemeenschap. Het liefdewerk in het hart wordt gemist. En als het dan openbaar gaat komen, dan moet je zeggen: *O, hou mij toch vast; hou mij toch vast. Ik ben zo zwak en zo hulpeloos*.

Let er op vrienden, dat de nabijkomende christenen de bittere vijandschap tegen Christus zijn toegedaan. Ze verwerpen Hem, zoals de bouwlieden Hem verworpen hebben, Die tot een Hoofd des hoeks geworden is. *En nu moet je niet denken, dat het bij jullie anders zal geschieden*, zegt de Heere Jezus Christus. *Ze hebben Mij*

verworpen en ze zullen u ook verwerpen. Dit is Mijn weg! Het is de weg van lijden. Het is een weg van lijden en strijden, waarin u hier moet wandelen. Kun je dat begrijpen? Dat het voor mijn vlees niet meevalt is te begrijpen, maar dat het voor mijn geest zo profijtelijk, ligt nog verborgen. Het gaat er om dat ik hier kan zeggen, dat ik de heiligheid van Christus deelachtig ben. Want dat ben je als je bent opgeschreven in het boek des levens. Zo wordt u gevonden onder de vredegenoten, de keurbende en de lievelingen van Christus. Ze dragen de gouden medailles van de overwinningen op de beproevingen. Het zijn tekenen dat u uw vijanden te sterk werd in de oneer die zij u aandoen, om Zijntwil. Je kruipt als het ware weg. Je bent bang. De grote massa is tegen je. Ze moeten je niet meer. Het is nu duidelijk openbaar gekomen, wie je bent. Eerst afgetast, als je pas begint. Iedereen loopt u na. Kerken lopen vol. Hier en daar zie je ze steeds weer terug. Ze lijken met je zeer ingenomen te zijn. Maar ze beluisteren u naar hun eigen oordeel. Als ze dan met enige zekerheid opmerken, dat de knechten van God wat hebben dat zij niet hebben, dan gaan ze stoken in de gemeente. Dan gaan ze dingen uit uw preken halen om u vals te beschuldigen. Ook brengen ze een vals gerucht van je voort. Ze proberen je af te zetten. Liefst willen ze je doden. Kijk, dat is nu Christus' weg.

Nou, als je dit hoort, dan ben je er verslagen van. Was er dan maar een regeling om uit het ambt te gaan. Was er maar een weg, waarin ik het zou kunnen ontvluchten. Zoveel smaadheden die over je uitgespuugd worden, vallen je niet mee. Maar als je dan ziet wat Christus Jezus Zelf moest ondergaan, zeg je dit nog! Als je zelf ook maar op Hem ziet, dan gaat het nog wel. Hij stond in de Raadsvergadering en zag op Zijn discipelen. En dan moest Hij getuigen op de vraag: *Zijt Gij de Zoon van God?* Toen kon Hij niet langer zwijgen, want Hij is het. Maar in andere dingen zweeg Hij. Dus ja, de kerk van God moet dat ook doen. Het is nog maar een nabij het Zijne komen, zou ik zeggen. Het is nog niet eens zoals het bij Hem is. Het is een eer, wanneer ik aan Hem gelijk mag worden.

Vervolgens denk ik, als ik straks in de hemel bij Hem mag wezen, ben ik dit alles te boven. Ja, dat is het loon dat Christus mij op Zijn arbeid geeft. Na dat bloedige strijden, na dat de bloedige lijdensweg van smaad teneinde is, kom ik bij Hem. Vriend, wees voorzichtig met de godsdienstigen onder de mensen. Ze zien de heiligheid van Christus in uw levenswandel. U bent oprecht van hart. U bent voorzichtig. U bent eerlijk gemaakt door God. U gaat met de mensen eerlijk om. U spreekt onbedrieglijk, u spreekt de waarheid Gods. Als u op bezoek komt ook. Het gaat niet over koetjes, het gaat niet over kalfjes; zodat je na een uur, nog in 5 minuten een gebed moet doen. Dat is het dan en de rest was wereld, wereld, wereld. Stof, stof en aarde. En dat is alles. Als u dan vraagt: hoe heeft God u bekeerd? Dan weten ze het niet.

Nu moet u niet denken, dat het er om gaat dat we de bekeerde mens moeten gaan uithangen; maar u hoeft het niet eens te zeggen. Het moet aan u gezien kunnen worden: *deze heeft met Jezus verkeerd*. Toen de discipelen gedwongen werden te zwijgen, konden ze niet stil zijn van Hem, Die hen zo dierbaar was. Zelfs in de gevangenis hielden zij hun mond niet. Toen moest het Sanhedrin bekennen, *dat dezen met Jezus geweest waren*. Dit wisten ze niet alleen omdat ze dat van andere mensen hoorden, maar ook omdat ze het zagen. Dit kun je lezen in het boek van de handelingen der Apostelen. Natuurlijk hadden ze dat wel gehoord. Hun stem maakte hen openbaar, Galileeërs, plompe Galileeërs; geen wijze mensen. Academische lessen

hebben ze niet gevolgd. De Schriften hebben ze niet geleerd. Aan de voeten van Mozes hebben ze niet verkeerd. Maar uiteindelijk moeten ze bekennen dat ze omgang met de, in hun ogen, zo verachte Zaligmaker hadden. Ze zijn met Jezus geweest! En dan doen ze ook als Jezus. Vriendelijk, ootmoedig, zelfverloochenend, gehoorzaam in de weg des Heeren. Daarin komen ze openbaar. Dat is anders. Dat is anders dan bij de godsdienst. Dat is anders dan bij de mens, de natuurlijke mens. Het is anders dan het in de wereld gaat. Want de wereld heeft je al lang uitgespuwd. En de godsdienst doet het even later ook. Want ze moeten je gewoon niet. Wij moeten het van nature gewoon niet. Die zijn eigen hart kent, weet dat het beste. Je consciëntie kan dit wel toestemmen, want ze zegt ons: het deugt hier van binnen niet. Wij zijn geen volgelingen van Jezus. Wij drukken Zijn voetstappen niet. Wij willen Zijn kruis niet op ons nemen. Wij worden spoedig aan Christus geërgerd. Dit of dat is je straf. Hier of daarom wordt je vervolgd. Het is je eigen schuld.

Voorts: Als jij nu ook eens voor de Raad zou moeten staan; wat heb jij dan te getuigen? Ik wil het niet hardop zeggen, natuurlijk, maar ik moet het met smart zeggen: Niks, niks, niks te getuigen. Het is leeg. Geen vreze Gods. Geen zaligmakend geloof. Er is geen levend Gods beginsel in het hart, door de nieuwe geboorte, te vinden. Het is zo nodig dat we dat krijgen. Al wordt je van de wereld en de godsdienst onteerd, dan zou je de moed verliezen. Maar toch zegt de Heere Jezus Christus: *wordt niet ontmoedigd!* Want een discipel is niet meer dan zijn heer. De knecht komt niet boven de heer uit. In een normale zin niet en nu ook niet. Het is de weg Gods. U moet hem gaan. Het zijn de bewijzen van de echtheid. Het zijn de bewijzen van de waarheid. Het is niet om onszelf, want wij zijn enkel schuldenaar, maar om Christus wil dat we dit lijden, hoor.

Bij eigenmachtig optreden in de dienst des Heeren wordt het anders. Dan ga ik als het ware als een paus de dienst uitmaken. Dan sta ik hier voor mijzelf. De mensen moeten weten dat ik een knecht van God ben. Hoog bekeerd. Dat is niet van God. Nee, zo gaat het niet. Maar dienende. Dienende mijn taak vervullen. Ziende op de Overste Leidsman en Voleinder des geloofs. U zegt nu: door de oneer van de wereld moet ik het opgeven. Maar Christus zegt: *houd vol! Die volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.* Maar zij zullen vervolgd worden met vijandschap. Het kruis moet u dragen en in een vleeskruisigende weg moet u dat ondervinden. Let op, dit is van God. Dit is Zijn weg. Het zal u een eer wezen, als je aan Hem gelijk mag wezen. Ja, bijkans gelijk. Maar nooit erboven. Niemand zal kunnen betwisten, dat iemand die Jezus volgt, boven de Meester komt. Dat lijkt soms eigenlijk wel. Dan gaat het niet om Christus, maar het gaat om de christen. Het gaat niet meer om Zijn Naam, maar het gaat om mijn naam. Het gaat er niet meer over, dat de eer en dankbewijzen naar Hem toekomen, maar dat ik die lofbetuigingen van mensen krijg. Het is niet meer dan afgoderij, die ik met die dingen pleeg. Ik zal daar bovenuit moeten komen. Het zal mij een eer wezen de smaadheid van Christus te mogen dragen en Hem gelijk te mogen wezen. Of, om Hem hierin bijna gelijk te mogen worden. Het wordt mij van de Heere gegeven om te lijden. Niet als een kwaaddoener, maar omdat Zijn beeltenis in mij is. Het is net anders dan u dacht. U denkt, het gaat fout. Ze moeten mij niet meer. De kerk loopt leeg. Ze willen niet horen naar Gods Woord. Als ik het Woord recht snijdt, dan moet mijn versierde godsdienst weg. Je kunt onder de zwaarste preken blijven, zonder dat je het iets doet. Je kunt kerken vol krijgen, maar wanneer het Woord levend en krachtig gepredikt wordt, dan snijdt het diep in je vlees. Het tast je natuurlijk bestaan aan. Het raakt je zekerheden, je vakanties, je uitgaan, bibliotheken

en discotheken, en al die dingen meer. Blijf eraf. Kom er niet aan. Dat zeggen ze natuurlijk niet, maar ze bedoelen het wel. En als ze even kunnen, dan grijpen ze je. Dan pakken ze je aan.

Het geeft niks, zegt de Heere. Het is een teken, een ereteken. Het is een medaille op het vest van het kleed van Christus, dat uw ziel bedekt. Het zijn de strepen van een waar christen, die in de dienst des Heeren tot bloedens toe te strijden heeft. Tegengestaan staat er, strijdende tegen de zonde. Het betreft de oprechte gelovigen. Zij haten de zonde. Zij hebben oprecht het Woord bediend. Oprecht gezegd wat nodig is. In de Waarheid staande gebleven, in de kracht Gods door Jezus Christus. Dat is de weg. En uw loon zal groot wezen in de hemel. Bij de dood legt gij al het uwe af. En al de kwellingen die u van de mensen lijdt, blijven achter. Die gaan niet mee naar binnen. Want daar is ook de Meester. Waar Hij is, daar zijn Zijn kinderen. Het gaat door de diepte heen. Het gaat door de dood heen. Het goud is voor het vuur. Door die beproeving heen, verkrijgt hij door de strijd de kroon. Ja, maar dat bedoel ik niet. Allemaal loze woorden, allemaal loos gepleister; wij zijn van Jezus, wij hebben Hem aangenomen, zult u zeggen.

Het moet er maar eens op aan komen. U moet maar eens even in de hitte van de verdrukking komen. Dan is uw geloof weg, want het heeft geen wortel in de aarde. Uw godsdienst is als een vroegkomende morgenwolk. U wordt als door de wind heen gedreven, als de wolken aan de hemel. Het is niks met uw godsdienst. Het is een beeld, een droombeeld van eigen liefde. Luister, de wezenlijkheid van het christendom wortelt in de genade van God en in de heerschappij van deze machtige Koning, Die de kerk regeert. Daar ligt het vast. Het vindt zijn onbeweeglijke grond in God. Onze vastheid ligt in Gods eeuwig welbehagen en in Zijn verkiezende liefde opgesloten. Op de grondsteen die Hij gelegd heeft, kan men steunen. Op het Fundament Jezus, kan men bouwen. Helaas, wordt Hij zo smadelijk veracht, dat niemand Hem wil dienen. We moeten ons afvragen: *Wie heeft onze prediking geloofd? En aan wie is de arm des Heeren geopenbaard?* Deze is geopenbaard aan de discipelen; aan deze kruisdragende discipelen. Daar komt nog wat bij. Deze gehate en gesmade knechten, die over de tong van de wereld en de godsdienst gaan, zijn Gods gunstgenoten. Voor de wereld zijn dat liefdeloze mensen, een vreemd volk, die een vreemd werk doen. Omdat het genadewerk is; omdat het liefdewerk is; omdat het van God is, daarom haten zij hen. Dat zijn de kentekenen van hen die deze liefde hebben, in het Beeld wat God heeft opgericht. Dat is de weg, de weg van Gods knechten.

Je denkt: moet ik dit of moet ik dat preken; zou ik zus of zou ik zó preken? Nee, predik die Ene Naam, gegeven onder de hemel door Welke wij moeten zalig worden. Alleen dit! Voorts is belangrijk dat de weg van Christus gegaan wordt. Ook al voert die door de hel naar de hemel. Dat Christus u daar brengt is zeker. De wereld van de vijanden zal u te sterk zijn. Je zou ten onder gaan. Je wordt uitgeblust. Je kunt er niet meer tegenop. Het is aan een einde gekomen. En hoe meer de jaren voorbijgaan, hoe zwaarder het wordt. Want u krijgt de kentekenen van meer zwakheden, gebreken en ziekten. Toen u nog in de bloei van uw leven stond, u nog de toejuichingen van de mensen kreeg, werd u geprezen om uw talent en kracht. Maar zie, hoe het nu allemaal gaat. Het wordt allemaal minder, allemaal minder, minder. *Want Hij moet wassen en ik moet minder worden.* En wanneer Hij wast, dan komt er nog meer vijandschap. Dan wordt die haat tegen u steeds groter. Dan denk je, misschien blijf ik nog alleen over, net als Paulus in de gevangenis. Enkele vrienden hield hij nog maar over. Een enkele

vriend kwam hem nog bezoeken. Je leest niets van de dood van deze discipelen en de apostelen, maar ze zijn de dood wel gestorven, net als de apostel Paulus. Maar om welke dood ging het? Om de dood en de opstanding van Christus. Daarom lees je in de Bijbel niets meer over de dood van de apostelen. Ja, je kunt er in de ongewijde geschiedenis nog van lezen. Ze werden gedood omdat zij Christenen waren. Daarom moesten ze gekruist en gedood worden. Maar verder lees je niet meer van hen in Gods Woord. Om welke reden hoor je niets meer van hen? Wel, je mag met Gods knechten geen afgoderij plegen. U mag dat ook niet in een boek doen, door op een wijze te schrijven die God mishaaft. Daarom wordt er helemaal niets meer van de apostelen gezegd. Want het ging om Jezus! Om Jezus. Om Jezus alleen. En niets anders dan Hij. Daar ging het om. Om Zijn dood en Zijn lijden en Zijn sterven en Zijn opstanding, gaat het. Dat weet ik. En het mijne dan? Die is erin verzoend, verzoend. Die is verzoend. God is in Hem verzoend. In Hem is Hij met mij verzoend. Gelukkig volk dat het kruis van Christus mag dragen in deze tijd.

Eerst ging het nog wel. Toen wilde je nog bijtekenen. Toen zag je het nog wel. Ja, zo ging het toen de Heere mij in de bediening stelde. Toen zei Hij, dat ik veel lijden moest in de Hervormde kerk. Nou, dat is gebeurd. Toen dacht ik, ik zal wel niet zoveel te lijden hebben in de Oud Gereformeerde Kerk. Daar vergiste ik me in. Ja zeker, daar heb ik mij in vergist. Voel je het wel? Als gevolg hiervan zou je je eigen weg willen gaan zoeken. Laat ik maar naar de stad gaan, komt er in mij op. Daar moeten nog mensen horen, dat ze bekeerd moeten worden. Die luisteren misschien nog wel. De Oud Gereformeerden zijn zo verzadigd, die weten het zo goed, daar heb je geen boodschap meer voor, want die hebben het allemaal al. Maar de mensen in Rotterdam weten niks. Laat ik daar maar heengaan. Laat ik er hier maar mee stoppen. Nee, zegt de Heere, niet doen. *Volg Mij! Volg Mij.* Ik zeg tegen mijn vrouw: ik geloof dat ik maar schrijver wordt. Net als dominee Van Reenen. Dat hoeft je niet te doen, zegt mijn vrouw, we hebben oudvaders genoeg. Maar je wilt er onderuit. Je wilt er onderuit. Maar de Heere zegt: *volg Mij, in Mijn kruis.* En je wordt in dat kruis vertroost met Jezus. Dat is, u bent Zijn discipelen. En u bent aan Hem gelijk. Of, je mag Hem gelijk worden. Niet groter. Nee, dat zou onbetamelijk wezen. Je komt er nooit bovenuit. Maar het is een verwaardiging om er iets van te krijgen. En het is een verwaardiging om er wat meer van te krijgen. En het is een verwaardiging om er het meest van te krijgen. Gods kinderen, want Gods hartenkinderen zijn Zijn smartenkinderen, die hebben er veel van gekregen. Dat kun je ook veel beter zien, als je met ze omgaat. Ze worden Hem, dat is Christus, meer gelijkvormig. Ze laten hun eigen denken, doen en laten steeds meer varen. Ze vertrouwen steeds minder op mensen. Ze hebben steeds minder verwachting van zichzelf en van mensen. Hun hoop is op God. Mijn hoop is op God. Die geleden en gestreden heeft voor mijn zonden. *O lieve Meester!* Noem er in de wereld eens een die daarvoor staan kan? Mijn vader en moeder niet. Ofschoon ze mij liefhebben, ze kunnen daar niet voor staan. En Jezus weet dat. Dierbare Meester, hé? Lieve Borg.
Amen.

Wij willen zingen van Psalm 27 het 5e vers.

*Mijn hart zegt mij, o Heer van Uwentwegen,
Zoek door gebed, met ernst Mijn aangezicht.
Dat wil, dat zal ik doen, ik zoek den zegen*

*Alleen bij U, o Bron van troost en licht.
 Verberg toch niet Uw oog van mij, o Heer.
 Ik ben Uw knecht, zie niet in toorne neer.
 Gij waart mijn Hulp in al mijn zielsverdriet.
 O God, mijns heils, begeef, verlaat mij niet.*

Daar wij willen overgaan tot de bevestiging van ouderling Van Veen, tot het lerend-ouderlingschap, willen wij dat nu doen. Laten we daarom het formulier lezen om de dienaars des Woords te bevestigen.

(Lezen begin formulier)

Teneinde dan, geliefde broeder Pieter van Veen, een iegelijk moge horen dat gij gezind zijt de voorzeiden dienst aan te nemen, zult gij antwoorden op hetgeen u voorgehouden zal worden:

1. En eerstelijk vraag ik u, of gij niet gevoelt in uw hart dat gij wettiglijk van Gods gemeente en mitsdien van God Zelf tot deze heilige dienst beroepen zijt?
2. Ten tweede, of gij de Schriften des Ouden en des Nieuwen Testaments houdt voor het enige Woord Gods en de volkomen leer der zaligheid en alle leringen verwerpt die daartegen strijden?
3. Ten derde, of gij belooft uw ambt, gelijk het hiervoor beschreven is, volgens deze leer getrouwelijk naar uw vermogen te bedienen; gij ouderling, Pieter van Veen in de kerkbediening nevens de dienaars des Woords en ook belooft u in alle godzaligheid te gedragen mede u onderwerpende aan de kerkelijke vermaningen, indien gij uw kwaamt te ontgaan?"

Pieter van Veen, wat is daarop uw antwoord?

Ja ik.

"De Alvermogende God en Vader geve u Zijn genade, opdat gij u in deze uw dienst getrouwelijk en vruchtbaar moogt verkeren. Amen."

Wij willen hem nu toezingen Psalm 119 het 9^e vers.

*Doe bij Uw knecht weldadigheid, o Heer,
 Opdat ik leev', Uw woorden moog' bewaren.
 En dat Uw geest mij ware wijsheid leer,
 Mijn oog verlicht, de nevels op doe klaren.
 Dat mijne ziel de wond'ren zie en eer,
 Die in Uw wet alom zich openbaren.*

Geliefde vriend.

U bent, wat dit werk der bediening betreft, niet vreemd van het uitdragen van Gods Woord. In Benthuisen mocht u al jaren uw arbeid verrichten. De Heere heeft in deze weg, en dan moeten wij toch zeker erkennen, dat Hij u, ondanks al uw moeite en uw strijd in de achterliggende tijd bevestigd heeft zodat, u verbonden bent aan de gemeente die u welbekend is. Hij heeft u er gebracht om het Woord des Heeren uit te dragen. Zo weten we dat dit de kudde is, waarover gij gesteld bent. Het kon ons eigenlijk niet ontgaan, en wij willen ook niet zo onpersoonlijk wezen om niet te

zeggen, dat onze vriendschap dateert van zoveel jaren terug. Psalm 105 herinnert er ons aan dat de Heere wonderlijk Zijn eigen weg met ons is gegaan. Hij liet ons zien dat Hij in het verborgene, waarin deze zaak geschied is, dit heeft uitgewerkt. Dat blijkt ook uit het feit dat wij nu uw bevestiger mogen zijn. Maar eigenlijk vallen we, om het zo te zeggen, hier helemaal buiten. Het is een zaak van God. Dat kent u vanzelf ook wel, want Hij heeft ons hier samengebracht onder het Woord des Heeren. Dat is toch geen leugen? Daarom heb ik mij waarlijk moeten afvragen: *Heere, wat wilt Gij toch dat ik preken zal?* Daarna heb ik in Gods Woord voortdurend naar verschillende teksten uitgezien, opdat ik iets vinden mocht wat geschikt was voor deze bevestigingsdienst. Maar dat heeft de Heere weer toegesloten. Toen heb ik de Jacobus' brief opengeslagen, waarin ik las, dat indien u wijsheid komt te ontbreken, dat gij ze van God begeren zult. En nu hoop ik, dat gij hier in vrijheid uw arbeid en werk mag doen. Het is u opgedragen deze kudde te weiden. Dat kan alleen als de Heere u de bekwaamheid geve, zoals het ook van de gemeente u is toegebeden en ook is toegewenst. Onze bede is hier ook zo nodig. We moeten hen door het Woord bekend maken, wat de weg der zaligheid is. Het gaat er om dat de Heere Zelf in het Woord over zou willen komen. Wat u in verleden tijd van Hem hebt ervaren, mocht Hij u ook geven in de toekomstige tijd.

Wij zien dat ten opzichte van deze bediening er twee dingen te vinden zijn. Het ene is, dat ik de zoetheid en het andere is, dat ik de bitterheid van deze bediening zal smaken. U weet het misschien wel beter dan ik. Wij kunnen in het boek Openbaring lezen, dat Johannes, net als Ezechiël, de rol moet nemen en die moet eten. Deze rol was van binnen en van buiten beschreven. Dat deze van twee kanten beschreven was, ziet enerzijds op de verborgen raad van God en anderzijds op de uitvoering hiervan. Dit mag ons zoet in de mond wezen. Dat ondervindt u in de bediening van het Woord van God, wat u lief en dierbaar is. Met recht mag u dan zeggen dat dit in uw leven ook veel zoetheid heeft gegeven. U werd er door gesterkt. U kreeg weer kracht van God in de grote strijd die u hier kent. Bij het eten van de boekrol ziet het bitter in de buik op het lijden om Christus of het Evangelie wil. Het heeft u in de jaren die achter u liggen ook niet aan strijd ontbroken. U moet ook niet denken, dat de strijd er minder op zal worden. Nu u ouder wordt en naarmate dat u langer in de ambtelijke bediening staat, zal dit lijden, zoals u gezegd is, ook in uw verdere leven plaatsvinden.

Dan zijn er nog twee dingen: de Heere laat u in het lijden niet omkomen. Hij geeft daarvan de zoetheid te smaken en Hij zal u daarin niet begeven. Hij geeft u ook de waarde van het Woord, waarmee gij de kudde hebt te weiden, te zien en Hij doet u er van eten. Dat wil zeggen, dat ge er zelf ook steeds in gesterkt moet worden. In hetgeen u bediend hebt, wordt uzelf ook bekrachtigd. Als u Zijn wegen gaat, hebt u al predikende, met dit Woord ook gemeenschap. Wanneer u over een tekst hebt te preken, waarin de dierbaarheid en de heerlijkheid van de Persoon naar voren komt, dan hebt u daar de vrucht van. De Heere geeft daar ook van mee te eten, zodat dit Woord ook voor je eigen ziel is. Zeker wanneer we in de ambtelijke bediening staan, geeft de Heere u ook voedsel uit deze geestelijke spijs van het Woord. Maar ook wanneer we in het leven zo persoonlijk de moeilijke paden hebben te gaan, voedt Hij ons met Christus. Dan moet je wel denken, dat de Heere je daar ook in mee komt te nemen.

Ik weet nog wel, toen ik een keertje bij een leraar onder de prediking zat. Het ging over Job. De Heere had veel weldadigheid aan mijn ziel willen bewijzen. Toen sprak

de Heere. Het ging over de tekst: *Hij voert mij in de gevangenis*. Ik liep met een godvrezende vrouw de kerk uit en ik zei tegen haar: *voert de Heere dan opnieuw in de gevangenis?* Ze zei: ja, dat is de weg van Gods kerk. Maar ik dacht: Ik ben nu net uit die gevangenis bevrijd, daar kom ik niet meer in. Dus ik verstond dat niet. Ik stemde het wel toe. Maar later gebeurde het. Toen sprak ik haar weer opnieuw en toen vroeg ik haar: waarom doet de Heere dat nou? Want Hij weet toch dat ik Hem liefheb? Hij weet toch dat ik in Zijn weg zal gaan? Waarom zijn dan deze dingen toch zo nodig? Ze zei: *dat moet je de Heere vragen*. Ik heb het geweten. Niet veel later heeft de Heere mij zo ontkracht en Hij heeft mij zo leeggemaakt, dat de hel mij tegen kwam. Ik was als aan de rand van de hel. Toen dacht ik: nou is het verloren. Ik heb toen gezien, dat er iets was dat er de vorige keer niet was, althans voordat mijn hart tot God werd overgebogen. En dat was de liefde Gods. Toen zei ik: *Heere, als ik daar nu moet wezen, dan hebt U recht gedaan. Maar daar zal ik U dan nog liefhebben*. Maar de hel, die ik van binnen voelde, wilde mij niet ontvangen. Hij zou mij uitgespuwd hebben, zo ik daar kwam. Daar kan God niet geliefd worden. Op deze manier kan de hel nooit iets met God te doen hebben. Daar is enkel toorn. Maar het is wel diep gegaan. Mijn strijd was groot; mijn krachten waren op. Ik kon geen boterham meer smeren en geen stoel meer opbeuren. Toen zei mij diezelfde vrouw, dat ik naar de dokter moest om weer wat aan te sterken. Ik luisterde en mocht langzamerhand weer opknappen in een opgaande weg. De Heere had mij buiten mezelf geoefend in een weg van ontleding. Die vrouw zei toen tegen mij: weet je waarom je dat nou moeten meemaken? Ze zei: anders kun jij anderen niet leren; mensen, die in diezelfde diepte verkeren. Ik had wel een jaar aan de Universiteit verloren, maar wel lessen van God gekregen, want ik heb op de hemelse Academie gezeten. Toen heb ik bevonden: *dat het alzo is!* Dat Zijn Woord de waarheid is. En dat ná het kruis de kroon is. En dat ná lijden en strijden verblijden komt. En dat ge daar uzelf te boven komt, waar gij nooit uzelf meer hoeft te bedoelen. Daarom moet mijn eigen *ik* steeds de doodsteek krijgen. Daarom word je kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd. Je wordt van alle hoogten afgebracht, totdat je jezelf uit deze laagte nooit meer opricht. Zodat God alleen Alles en in allen is. Daar ben je het beste mee af. Dan geef je een goed getuigenis van een goeddoend God, van de vrije genade.

We hadden onlangs elkaar aan de telefoon en toen zei je: *het is vrije, vrije genade. Amen*, zei ik daarop. Maar het wordt wel uitgewerkt. Dan ga ik juist mezelf ook tegenkomen en denk: hoe zal ik nou van mijzelf verlost worden? Dat is daar waar je op Christus ziet. Geloof me maar. Dan is de zonde dood. Maar als je op jezelf en ook op mensen ziet, dan is het zonde, niets anders dan zonde wat je ziet. Het wordt nooit beter met ons. Maar in Christus' bloed is alles goed en zoet. Als ik dan zeg, dat ik hier het lijden moet hebben, dan *is het ook zoet*. Dat moet ik op de praktische oefenschool leren, anders sla ik met de verzenen tegen de prikkels. Dan ben ik het er nooit mee eens. Dan loop ik maar te klagen. Nu, doe dat dan toch niet. Geef hoog van uw Meester op. Dat u verwaardigd bent om Hem te volgen. Ook in Zijn lijden, maar ook in Zijn kroon. Maar dat kun je niet bekijken. Er zijn tegenwoordig mensen die kunnen dat bekijken. Maar het is hier voetje voor voetje. Uw Woord is een lamp voor mijn voet. Ik kan geen stap alleen doen. Nu, ik heb wel eens een tijd gehad, nadat ik 10 jaar predikant geweest was, dat ik dacht: Er zijn, nadat God in mijn leven kwam, al 10 winters over heengegaan. Nu sta ik er achter en zeg ik met dichter: Gij hebt mijn berg vastgezet in Uw goedgunstigheid. Dan ben je al aardig dominee, zou ik haast zeggen. Maar wat gebeurt er? Dan gaat de Heere Zijn aangezicht verbergen. En dan word je verschrikt. Afgekeurd, afgekeurd, afgekeurd! Zo wil de Heere het hebben. Hij werkt

met een afgekeurde. En pas op, als ze je goed gaan keuren. Dat is de eer van de wereld; dat zijn de grootste vijanden voor je ziel. Blijf er ver bij vandaan. Stop je oren ervoor. Het is afgodendienst. Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen. Van nature willen we dit zo graag. En je zou daar zo graag mee doorgaan. Maar God komt er niet in mee. Om het je af te leren, trekt God Zich terug. Dan voel je hoe onprofijtelijk het voor je is als ze je op een voetstuk zetten. Dat zijn niet je vrienden, ook al zijn het je vrienden. Voor mensen die je verheffen met mooie pluimstrijkende woorden, moet je oppassen. Je bent een geziene man in de kerk. Ze praten over je. Je bent een bekeerde man. Ze geven je een prachtige rustbank. Dan kan iedereen je zien. Ja maar, zo gaat het niet, hoor! Op de achterste bank is je plek. In de gevangenis stoppen ze je. En daar is God. Ja, ik wens je die ellendigheden niet toe, al heb ik nu wel al die dingen gezegd, maar ja, ik denk dat kan die man ook niet hebben. Want hij is net zo zwak als ik. We hebben veel overeenkomst, ja, we hebben veel met elkaar gemeen. Maar we weten het, het zal met ons niks worden. En het zal met ons nooit beter worden, want er is geen verbeteren aan en dat kan ook niet. Maar we weten ook dat God goed is. Pas dan ben je handelbaar. Kneedbaar. Elke keer weer voetje voor voetje. Geen grote stappen. Geen 10 jaar tegelijk.

Veel leraars tellen op. Ze zeggen: Ik heb zoveel aantekeningen bijgehouden. Ik zou wel een herdenkingsdienst kunnen houden. Ja, is het waar? Nee, zo gaat het niet, hoor. Hij moet de eer ontvangen. En ik zit aan Zijn voetbank. Dat is Zijn eer. Spreek maar goed van God. Het andere? Laat het varen. Niks van die eigen roem. Er mag niks tussen zitten. En als de Zon gaat schijnen, dan gaat de maan verdwijnen. De maan is de kerk. De maan is bij nacht en ze krijgt het licht van de Zon. Met Christus kom je de nacht door. Maar als je opgaat in Zijn eer, als we straks Boven mogen zijn, dan zullen we niks anders zien dan Jezus alleen. Je kunt elkaar nog wel horen. Wel horen? Ja, omdat: Gij hebt, Gij hebt, Gij hebt het gedaan. U, Heere bent ermee begonnen en U bent ermee doorgegaan en U bent ermee voleindigd. Als we die tijd eventjes konden terugdraaien, dan ziet u het weer: Het was een omkomen; een omkomen! Verloren was het. Dat gaat de kerk hier leren. En waarom is dat niet gebeurd? Omdat God eeuwig trouw is voor ontrouwen. Daar gaat het om. Dan hoeft ik hier niet onder aan de trap te staan en te zeggen hoe goed ik wel ben. Dat is mijn hoogmoedige natuur. Daar had Paulus ook nog last van.

Paulus heeft 15 jaar gezwegen over het feit dat hij het grote voorrecht had gekregen, in de hemel opgetrokken te zijn. Of het nu *in* of *buiten* het lichaam was geschied, wist hij niet. Hij had grote stukken beleefd. En dan na 15 jaar zwijgen werd hij genoodzaakt om er wat van te zeggen. Dat was omdat het werk van God werd tegengestaan. Het ging om de eer en het werk van God. En weet je wat hij na die grote en uitzonderlijke weldaad gekregen heeft? Een scherpe doorn in zijn vlees. Nou daar houdt u en ik ook niet van. Waarom? *Opdat we ons niet zouden verheffen*. Dat zit zo diep in ons gekankerd, die hoogmoed; die zelfverheffing. Een doorn, een doorn, vele tegenheden, veel tegenheden en slagen van de vorst der duisternis. Omkomen en ontkronen, opdat je jezelf niet zou verheffen. Hij moet op de troon. En daar is rust. Geborgen in God. Het hangt niet van u af. En van de gemeente niet, van een kleine en van een grote gemeente niet. Het gaat er niet om of de mensen er wel zijn of dat ze er niet zijn. Het hangt niet van u af. Van mijn Meester hangt het af. Mijn Meester doet het alleen maar goed.

Er zei eens ouderling, van een ander kerkverband: ik zie dat je wekelijks preekt. Toen

was ik nog niet zo ontkracht als nu. Hij zei: als ik in de buurt ben, dan kom ik, maar je moet wel in de gaten houden dat *de Heere niet gekomen is om gediend te worden maar om te dienen*. Het preken hangt niet van mij af. Het zijn wonderlijke zaken die je moet doen, maar Hij doet het. Hij gebruikt je als slijk aan Zijn vinger. Slijk is niks. Niks, en ja, daar heb je nu heel je leven werk mee, om niks te worden. De kerk weet wat niks zijn is, want anders gaat ze hoog opgeven van wat niks is. Het is echter zalig, zalig niets te zijn in eigen oog. Was ik nu maar altijd niks. Ja, dat is maar een ogenblikje. En wat is dat daar gemakkelijk, hé? Wat wordt de ziel daar verruimd en krijg je dan toch veel van God te zien. Ik wou dat ik altijd maar zo was. Maar helaas, helaas, het is bijna altijd anders. En daarom: zuchten we onder het lichaam dezes doods. We zeggen met Paulus: *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?*

Nu, als het tegen de wind in gaat, dan heb je nog zoveel stank niet van dat dode lichaam op je rug. Het waait achter je heen. Maar als het je vóór de wind gaat, dan loop je in je eigen stank, de stank van het lichaam dezes doods. Dus in die zin wens ik u geen voorspoed. Wel voor de ziel. Maar als je voorspoed hebt, dan gaat het lichaam stinken van eigen bedoelingen en van eigengerechtigheid. Als er tegenheden komen dan gaat die stank een beetje achter je heen. En dan zie je vooruit. *Ik ellendig mens*. Ik loop met dat lichaam van de dood op mijn rug; dat oude, oude onbekeerbare, natuurlijke bestaan. De bruid zegt niet: ik ben zwart geweest. Maar ze zegt: *ik ben zwart*. Dat is zo gebeven. Tegenwoordig worden ze bekeerd. Maar Gods kerk blijft wat ze is: zwart. En God is liefelijk in de genade voor een zwarte zondaar. Dus ik hoop dat je maar nooit je eigen te boven komt.

Vaarwel in je gemeente. Ontvang het goede in je gemeente, die je zo bekend en geliefd is en doe je arbeid. Weidt de kudde Gods; hebt opzicht over haar. Maar voer geen heerschappij. Want het gaat hier niet om Van Veen. Het gaat over de grote Herder der schapen. Van Veen is een heerser; Van Veen is een man die op de troon zit. Dat is een man die naar een kroon staat. Nee, niet Van Veen op de troon. Maar *Hij!* Wees een voorbeeld voor de kudde. Wees met lijdzaamheid vervuld en heb een priesterlijk en bewogen hart voor de onbekeerde zondaar. Ik zou zeggen, daar mankeert het niet aan; maar er mankeert álles aan. Want daar heb je altijd gebrek aan. Het is een wonder als je er iets van krijgt. En gelukkig als je er veel van krijgt. Maar het is geen vrucht van eigen akker. Liefde tot de onbekeerde, liefde tot Gods volk, liefde tot de dienst, liefde tot het Woord, liefde tot de sacramenten, liefde tot God en liefde van God en tot alle liefhebbers Gods. Liefde, door Jezus Christus, De Zich doodgeliefd heeft. Die stervende de zondaren tot Zich trekt en in de Bloedfontein reinigt. *Dit deed Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood moest sterven*. Waar is mijn zonde nu? In Christus verzoend. Waar is nu mijn schuld? In Christus verzoend. Hoe staat het met de ure van het gericht? Vrijgesproken op grond van het bloed; door het bloed der verzoening. Volgens Gods heilig recht; volgens God, Die Zijn recht handhaaft en het recht lief heeft, moet de zondaar veroemd worden. De goddelijke vrijspraak is echter voor de zondaar, die zich in dat recht Gods veroemd ziet; maar door Jezus Christus met God verzoend wordt. Het is door Christus, Die zijn plaats heeft ingenomen, dat de zondaar vrijgesproken wordt. Want Christus gaat tussen de zondaar en tussen God, de heilige God staan.

De bekering is kort gezegd: Als Hij er niet tussen gekomen was, dan was ik in de hel geweest. En Hij kwam er tussen. En God zag mij in Christus aan. En Hij is uitgetoornd en Zijn toorn is uitgewoed in Zijn toorn op Christus. Hij schenkt mij

vrede. Het recht ging vooruit, de genade vergezelde het recht en dan volgt de vrede. Vrede door het bloed van Christus.

Er wordt in het leven van de mensen een korte schets gegeven. Hij is geboren, hij gewon kinderen, en hij stierf. Dat is onze levensschets. Kort hé? Ik weet niet eens meer waar het staat in Genesis. U weet het misschien beter. Ze werden meer dan 800 jaar. Het was kinderen winnen, en sterven. En dan? En dan eeuwigheid. Dus het moet hier gebeuren. Wij moeten hier met God verzoend worden. Óók nog een korte schets aan het einde. Hij is geboren, Hij stierf, Hij stond op en Hij geeft mij het leven en de rechtvaardigheid. En de zaligheid is *om niet*. Onuitsprekelijke zaligheid. Als je daar ooit wat van gevoeld hebt, zink je weg in verwondering. Maar veelal sta je er buiten. In de gang door dit leven kun je je pad niet meer recht houden. Je valt keer op keer ondersteboven met jezelf en je moet steeds weer bekeerd worden. Maar dat van Hem vergeet je niet. Je vergeet het nooit: *Ik zal Hem nooit vergeten; God mijn Helper heten*. Ook als Hij je er weer door helpt. Maar daar gaat het alleen niet om. Het gaat om Zijn eer! Wij denken, als ik er maar doorkom en het Woord geopend wordt in deze tijd. Ik houd de tijd maar in de gaten en vraag mij af, kom ik er door; o, als ik maar opening krijg of als ik maar dit of dat zou kunnen doen als het mis gaat, dan gaat het goed. Maar ja, daar gaat het eigenlijk niet om. *Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen*. Dat is mijn eten, dat is mijn drinken, dat is mijn leven en dat is mijn zaligheid. Ik hoop dat je er veel van mag krijgen. Dat zij zo.

Wij willen het afsluiten met de vermaningen (formulier beëindigen).

De slotpsalm is Psalm 35 en daarvan het 13e vers.

*Laat vromen, juichend t' allen tijd,
Om mijn gerechtigheid verblijd,
Dien lust, dien ijver nooit bedwingen.
Maar zeggen, onder 't vrolijk zingen:
'Verheerlijkt zij de hoogste God;
Hij schenkt Zijn knecht een vreedzaam lot!'
Dan meldt mijn tong, met diep ontzag,
Uw recht, Uw lof den gansen dag.*

Tracht dan uw harten te verheffen tot God. En ontvang nu de zegen des Heeren.

De genade van onzen Heere Jezus Christus
en de liefde Gods, die des Vaders is
en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij en blijve met u allen. Amen.

Oefening door proponent J. A. van Houdt

over 1 Johannes 4: 14

gehouden te Rouveen, zondag 5 september 2010

Wij wensen deze dienst aan te vangen door met elkander te zingen van Psalm 66 en daarvan het 3^e zangvers.

Er is verzocht om te lezen 1 Johannes 4. Maar vooraf de heilige Wet des Heeren.

Onze hulp en onze enige verwachting die staat in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft. Die trouwe houdt en Die eeuwig leeft en Die nooit zal laten varen het werk Zijner handen. Amen.

GEBED

Mijn geliefden.

We hebben de aanvang van dit vierde hoofdstuk van de apostel Johannes. En dan weten wij dat Johannes ook wel genoemd wordt: *de apostel der liefde*. Och, wat had hij toch een dierbare omgang met de Schoonste aller mensenkinderen. Dat kunnen wij voelen en ook gewaarworden in dat dierbaar hoofdstuk, hoe dat de uitgangen die Johannes gekregen had, niet van zichzelf waren. Maar hoe dat hij bij aanvang, maar ook bij voortgang krachtdadig en om onwederstandelijk geroepen is. Dat hij zijn vader Zebedeüs heeft verlaten, en zijn vorige arbeid, en dat hij door de liefde in Christus, geleid werd door die onnaspeurlijke Geest, om het dierbare werk te verkondigen, de deugden Desgenen die Hem geroepen had.

Daarom heeft hier Johannes in dat 4^e hoofdstuk gezegd: *Geliefden, geloof niet een iegelijken geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn*. Want die waarachtige Geest, de Goddelijke Geest, de Werkmeester van het dierbaar geloof, kan dat alleen maar door de liefde gewerkt.

Maar dan is Johannes ook op de aarde nedergezet, mijn geliefden. En dan is al het volk van de Heere op de aarde neder gezet, als liefdeloos, harteloos en goddeloos. En ach, dan hebben ze door de beleving en ook door de hartelijke werking van die lieve Goddelijke Geest allemaal dezelfde beleving hier op de aarde. Het is allemaal eigen schuld! Wat een wonder toch! Oh kinderen, o jonge mensen, om zó op de aarde gezet te worden.

Dan getuigt hier Johannes: *geliefden, geloof niet een iegelijken geest*. Want die ware Geest, Die Goddelijke Geest, Die van de Vader en van de Zoon uitgaat, jonge mensen, die kan ons alleen maar leren dat ik verdoemelijke lig voor God. O, dan worden we werkelijk getroffen en verslagen. Die Goddelijke Geest leidt ons in het nare verderf, waar ik voor gekozen heb. Die Heilige Geest, Die Goddelijke Geest die leidt ons in onze totale verlorenheid. Och, wat is dat een weldaad. Och, jonge mensen, dan zul je zeggen: kun je ons dat nu ga gunnen? O ja, van harte; van ganser hart zou ik u dat gunnen, kinderen. Om zo op de aarde gezet te worden. Dan kun je zeggen in deze tijd, ja ook in deze gruwelijke tijd, dat we in de zonde onder gaan, als wij daar niet aan ontdekt worden, kinderen. Dan zal ons de zonde verwoesten. Dan zal de zonde ons werkelijk verdoemen, in het openbaar; en dan onder het eeuwig Evangelie te leven. Dat is toch wat, kinderen, jonge mensen. Als wij de zonde niet loslaten dan zal de

zonde ons verwoesten, vanwege dat Godonterende karakter, door dat zielsverwoestende karakter van de zonde. En ook door het tergen van God. Ach, daarom kinderen, doe toch je Schepper niet langer tergen. Jonge mensen, terg toch die lieve Schepper niet.

We aanschouwen allemaal, als wij het licht nog in onze ogen mogen hebben, dan mogen wij in dit morgenuurtje *onder de middelen der genade*, het allen nog aanschouwen, de lieflijkheden van het firmament. Of hebben we daar geen oogje meer voor? Hoe dat de Heere het firmament nog uitspreidt voor ons ellendelingen. O, wie zijn wij toch geworden! Ellendig, jammerlijk; hoe blind zijn wij toch geworden want allen aanschouwen wij nog het Goddelijke werk in het natuurlijke. Dat komt ons allemaal nog toe te spreken: *Ik heb geen lust aan uw dood en ondergang*. Och, dan wil dat liever Wezen ons nog de adem, het leven en alle dingen geven. En nu zal dat aanbiddelijke Wezen, geliefden, dat eeuwige, reine Wezen, nooit veranderen, hoor. En als wij moeten blijven die wij zijn, och, wat zal dat slecht aflopen, hoor. Vaders en moeders, o, het zal toch wat wezen om onder de verkondiging van het eeuwig Evangelie, in de volle vijandigheid tegen dat lieve Wezen op te staan in onze handel en wandel. Och, van ons eigen zullen we dat nooit erkennen. Want ach, mijn medereizigers naar de eeuwigheid, dan kunnen we het rondom ons aanschouwen wat de zonde openbaart. En wat een bronwel van de zonde er is in deze tegenwoordige tijd.

En nog komt dat lieve Wezen tot ons allemaal. En dan zegt de Heere, door de verkondiging van het eeuwig Evangelie, tot ons allemaal: *Ik raad u*. Dat is een lieve raad van het aanbiddelijk Wezen. En wat zijn wij? Allemaal ellendigste schepselen geworden. Want we kunnen nergens meer aan beantwoorden, hoor lieve jeugd. Och lieve jeugd, waar leven wij nu? Wat ligt nu in ons hart op dit ogenblik? Midden in de wereld, en midden in de ongerechtigheid. En toch, die aanbiddelijke Majesteit komt ons ook nog in dit morgenuurtje op het hoogste te betuigen, ons allemaal, zonder iemand uit te sluiten: “Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, o alle gij einden der aarde; want Ik ben God en niemand meer!”

Die lieve Schepper verandert nooit, hoor. Daarom mag er ook nog een volk wezen. O, dan sta je toch zo verwonderd op de aarde, dat er in ons arm Nederlandje, omdat God het wil, mag er nog een arme Kerk, mag er nog een arm volk wezen. En o, dat laat dat lieve Wezen ondanks alles. Want we liggen schandelijk in ons Nederlandje; ja hoe liggen wij er voor? Och, *die God verlaat heeft smart op smart te vrezen*.

Waar is dat Volk nu? Is dat nu werkelijk ook nog opgekomen in dit morgenuurtje? Wij hebben smart op smart te vrezen. Dat zegt Hij niet uit zwarigheid hoor kindertjes, jonge mensen. Als God ons dat geeft in de verklaring van Zijn onuitsprekelijk, van Zijn Goddelijke liefde, dan is dat geen zwarigheid, hoor. Want dan gaan ze door de liefde Gods, dan gaan ze werkelijk in het stof, hoor. Niet omdat het zo moet, maar omdat God het zo waardig is. O, om zo verbroken te mogen worden. Ach, zou God Zich nog mogen keren tot ons arm nageslacht; tot ons arm Nederlandje?

Wij hadden gedacht om in dit morgenuur daar een ogenblikje bij stil te staan. Wat u voorgelezen is uit 1 Johannes 4 en daarvan het 14e versje. Wij willen een ogenblikje samen gadeslaan dat woord van de zendbrief van Johannes, de eerste zendbrief en daarvan het 4^e hoofdstuk, het 14e vers, waar Gods woord aldus luidt:

En wij hebben het aanschouwd en getuigen, dat de Vader Zijn Zoon gezonden heeft tot een Zaligmaker der wereld. Tot dusver.

Wij willen samen nog een ogenblikje stilstaan bij de

1. En dan ten eerste, Gods Grondslag gelegd.
2. Ten tweede, de Zaligmaker der wereld gegeven.
3. En dan ten derde, blijven in God door de liefde.

Wij willen samen een ogenblikje stilstaan bij *de Zoon, Die met de Vader God is.*

- En eerste, Gods grondslag gelegd.
- Ten tweede, de Zaligmaker der wereld gegeven.
- En ten derde, blijvende in God door de liefde.

Om door Gods leiding, u in het luisteren en wij in het spreken geleid te mogen worden; om nog met een kort woordje van toepassing te besluiten.

Maar zingen wij samen eerst van Psalm 34 en daarvan het 6^e en het 9^e vers.

- 1.
2. **Ten eerste, Gods Grondslag gelegd.**

Dan horen wij hier in de tekst, mijn geliefden, de apostel der liefde zeggen: *en wij hebben het aanschouwd en wij getuigen dat de Vader de Eniggeboren, van Zijn eeuwig welbehagen, overgegeven heeft en het aangenomen heeft.* Maar dan moeten we ook eerst aanmerken, dat de Opperste Wijsheid, God boven alles te prijzen, Die heeft in de eeuwigheid die eeuwige Grondslag gelegd voor de ganse uitverkoren Kerk. En wat heeft de Heere daarin gelegd? Dat zij zullen komen! O, die moeten komen, want die eeuwige Grondslag heeft de Heere gelegd op de saffieren grond van Zijn eeuwig welbehagen. O, dat Goddelijke welbehagen! Het ganse Woord gewaagd van dat eeuwig welbehagen. En al de profeten hebben daarvan in de profetieën gewaagd. En al de profeten zijn als een kaarsje uitgegaan. Want God is waarachtig in alles wat Hij doet. Die enige vastheid ligt buiten de Kerke Gods. Die ligt gelukkig eeuwig vast in dat zoete, dat zalig en aanbiddelijk Wezen.

En als dat nu werkelijkheid gaat worden voor zulke ellendigen, zoals Johannes de apostel der liefde ervan mocht getuigen, dan is die liefde nu nooit verminderd. O mijn geliefden, in de onnaspeurlijke rijkdom van die eeuwige liefde, heeft God dat verordineerd in de nooit begonnen eeuwigheid. O wat een Evangelie! Dan is nu werkelijk al het onze er buiten. O arm volk, als dát u het eens mag gebeuren! Met het buitensluiten van zulk een ellendige, van zulk een verloren schepseltje; dat heeft God nu gelegd. En dat als de Opperste wijsheid, en dat in de eeuwigheid. O, dat lieve Wezen, heeft dat voor die arme Kerk gedaan.

O jonge mensen, gedenk de grote Schepper in Wiens handen wij straks allemaal zullen vallen! Want jonge mensen, er is een volk op aarde die mogen in het heden der genade in die milde, Goddelijke handen vallen.

O die grondslag heeft God gelegd, en dat wel als de Opperste Wijsheid; die enige grondslag. En och, nu heeft de Heere door dat eeuwige welbehagen het ook willen openbaren. En dat niet alleen, maar dat we het eeuwig Evangelie ook nog mogen bezitten. En nu heeft de Heere door Zijn gerechtigheid, waarin de heilige engelen zich kwamen te verwonderen dat eeuwig beleid van God gegeven. Och, wat stonden de engelen dan in verwondering. Dan moest Mozes de tabernakel maken en dat naar het voorbeeld wat God getoond had op de berg. En dan stonden bij het verzoendeksel de heilige engelen met hun aangezichten daarnaar, om te zien hoe dat nu mogelijk was, dat het vlekkeloze, het heerlijke, het aanbiddelijke Wezen, voor Wie de troongeesten hun aangezichten komen te bedekken, dat God Zich nu nog kan inlaten met ellendig

stof en as. Dat zo steil en moedwillig van Hem afgevallen was. O, dan stonden daar die heiliging serafijnen, jeugd en jonge mensen, verwonderd dat het Verzoendeksel gesloten was. En dat ze niet konden begrijpen, en dat ze niet konden bevatten hoe dat het heilige, het aanbiddelijke Wezen met zulke ellendige en verdoemelijke schepselen nog weer in vrede zou komen. Och, dat heilgeheim komt hier de Heere in deze tekstwoorden door middel van Johannes te openbaren. *Wij hebben het aanschouwd....*

Hebben het de mensen dan ook aanschouwd? Wat heeft bijvoorbeeld Abraham dat mogen aanschouwen, toen hij bij die slachtoffers in slaap gevallen was en toen dat ware Licht, van God gegeven, tussen die stukken doorging. God is door Zijn kerk heengegaan. O, dat aanbiddelijke Wezen, Wiens Naam te prijzen is tot in der eeuwigheid. Dat weten wij, Hij heeft van eeuwigheid verkoren en verworpen. Ach, wat kon Jacob eraan doen dat hij verkoren was? En wat kon Ezau eraan doen dat hij verworpen was? Hij heeft een plaats des berouws met tranen gezocht.

O mijn medereizigers, gevoelt ge nu het ontzagelijke gewicht van een mensenkind zijn? Gevoeld ge nu jonge mensen, dat we in het gewicht van de tijd reizende zijn naar de ontzagelijke eeuwigheid? En daar zal nu alles geopenbaard worden.

Maar nu lezen wij hier, en dat is onze eerste gedachte, dat God de Grondslag gelegd heeft van die ganse uitverkoren kerk. En die de Heere in Zijn hart uitverkoren heeft, die zijn er nu nooit uitgevallen. Want o, dat eeuwige wonder, om daar als een mensenkind een onderwerp voor gemaakt te mogen worden. Als God dat gaat bewijzen door Zijn eeuwige liefde, in het heden der genade, dan gaat de Heere de zondaar niet alleen overbuigen, maar gaat Hij ook de zondaar overtuigen dat hij dat Licht gegeven heeft in het eeuwig Evangelie. Dat mogen wij allemaal nog hebben in deze tegenwoordige tijd. Dat eeuwig Evangelie heeft God gegeven. En wat wordt daar nu in verklaard, in dat eeuwig Woord des Heeren? Dat een mens op het diepst vernederd en God op het luisterrijkst verhoogd wordt.

En nu heeft de Heere aan ons arme Nederlandse dat eeuwig woord gegeven. Dat ligt hier nu. O, jonge mensen, dit is het woord des levens, hoor. Dit is het woord des levens wat ons wijs kan maken tot zaligheid. Hier staat alles in, jonge mensen. Hier staat alles in, ook voor deze tijd. Echt hoor. Bij de Heere is er een weg tot het leven, om God te kennen en ons hart over te geven om in de onderwijzing van het eeuwig Evangelie te mogen weten welke de welbehaaglijke wille Gods zij. Och jonge mensen, lees je al die rommel, die ons wel opmaken en ons hart wel treffen kan in de oefening van de zonde en van de ongerechtigheid? Maar dit is het waarachtige Woord, dat ons wil leiden door dit moeitevolle leven. Want o kinderen, jonge mensen, vaders en moeders, wij kunnen zo niet door dit leven, als we staan voor eigen rekening. We staan zo op weg en reis door deze ontzagelijke tijd. En dan voor eigen rekening? Dan kunnen we nooit beantwoorden vanwege onze diepe zondeval aan de eis des Heeren. Want och, we zeiden zoëven, de Heere had Jakob verkoren en Ezau had Hij verworpen. Maar wat openbaart zich daarin? De eeuwige liefde Gods, die alle verstand te boven gaat.

En we hebben het al gezegd, in de tekst staat: *wij hebben het aanschouwd en getuigen dat nu de Eniggeboren, uit de schoot des Vaders gekomen is.* Dan heeft God eerst Zijn woord gegeven. En dat getuigen al de toezeggingen van Zijn wijze, van Zijn onbegrijpelijke, van Zijn eeuwige liefde, waarin Hij Zichzelf verklaard als de Opperste Wijsheid. O dan kan het niet anders of ons hart moet overtuigd worden van de zonde, van gerechtigheid en waarheid, als de eeuwige Liefde zich komt te openbaren in zulk een hart. Dán worden wij alleen voor God, wie we zijn. O, als die onuitsprekelijke, die onbegrijpelijke, die eeuwige liefde Gods zich gaat verklaren in het hart, dan wordt het werkelijkheid. Dan wordt het eerst alles eigen schuld. Dan

draag ik dat beeld van mijn Schepper niet meer.

Wat zal het toch een wonder wezen, arm volk des Heeren, als dat nog eens gebeuren mocht, ook in deze tegenwoordige tijd. Alles gaat naar de top. De zonde en de ongerechtigheid, alles moet uitgeleefd worden. Wat zal het dan toch een eeuwig wonder wezen, als God nog aan ons zou willen gedenken. O, dat God nog aan ons arme hoopje Nederland wilde gedenken. Want wij onderscheiden onszelf ook niet. Wij zijn allemaal meegegaan met die geest, met die boze geest. En ach, we zijn zo ellendig geworden, want ons hart kan anders niet opgeven. Ach, dan moeten we de zonde doen, dan moeten we de zonde uitvoeren.

Ach lieve jeugd in ons midden, wat zou ik het u toch hartelijk gunnen, om verloren en een verslagen te mogen worden door die Geest der uitbranding. Om voor God te worden wie wij werkelijk zijn. Ach, dat zijn wij zo maar niet, hoor. Och, mijn medereizigers, dan is het gebeurd, hoor, als die eeuwige Geest ons hart overtuigt van de zonde, van gerechtigheid en oordeel. Dan kunnen wij ons niet meer ophouden, hoor. O, dan gaan we als de walgelijkste over de aarde. Dan wordt het zulk een eeuwig wonder dat een ander mens ons nog goeiendag zegt. Werkelijk. Want, dát moet ik voor God worden, door die onbegrijpelijke, door die onnaspeurlijke liefde die God uit heeft willen drukken in die eeuwige Zaligmaker der wereld.

3. Ten tweede, de Zaligmaker der wereld gegeven.

Dat is ten tweede. Want dan lezen wij zo: *dat de Vader Zijn Zoon gezonden heeft in de wereld*. Och, wat heeft dat lieve Wezen toch bewogen? Och, wij schieten in alles te kort om in woorden uit te drukken wie God is. Dat gaat werkelijk alles te boven. Want och, het is zulk een aanbiddelijk, zulk een heerlijk, het is zulk een beminnelijk Wezen. Dat laat God alleen maar verklaren door die onbegrijpelijke liefde.

Mijn medereizigers, een voorbeeld. Wij, die dood liggen in zonden en in de misdaden; maar nu komt dat lieve Wezen ook in dit morgenuur van deze heilige rust- en sabbatdag, nog in de openbaring van Zijn eeuwige liefde, om ons te overtuigen en ons op de plaats wil brengen. En o mijn medereizigers, onze snoodheid en een goddeloze ondankbaarheid openbaart zich om onszelf in het leven te handhaven. Och jonge mensen, we moeten onszelf handhaven om de zonde uit te leven in haar God ontierendheid, tegen licht beter weten in. Want denk er om, dat wij een kostelijke belijdenis hebben, hoor. Och, dat eeuwige Wezen heeft in Zijn onuitsprekelijke liefde, - het is geen bekering, dat zeggen we niet - maar nu worden wij nog onderscheiden in ons 'noodkerkverband', om die kostelijke waarheid van God nog te mogen krijgen. Och jonge mensen, gaat er toch niet tegen in! Wat voor vader en moeder de zonde is, dat is voor ons ook zonde. Wat voor vader en moeder ongerechtigheid is, dat is ook voor ons ongerechtigheid. Moeten we dan alles uitwerken, moeten we dan alles uitrichten tegen dat zalige en aanbiddelijke Wezen, tegen de waarheid en tegen de eenvoudigheid van het eeuwige woord dat God gegeven heeft tot een regel des levens? Moeten dan onze uitgangen de hel vasthouden? Moeten dan onze uitgangen getuigen: *wijk maar van ons, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust*? Jonge mensen, kinderen, dat mag zo niet blijven. Want het zal slecht aflopen, hoor. Enkel al omdat het lieve Wezen ons gegeven heeft de eeuwige vastheid van dat eeuwig Evangelie. Ach, waar moeten we dan toch blijven, en dat met een ware belijdenis? Is dat nu een dwang? Is dat nu een dwang in ons leven, jonge mensen, om tegen God altijd in te gaan? Och, wat is het dan toch nodig dat hier die wortel aller ongerechtigheid blootgelegd wordt.

En dat is nu het werk van die Goddelijke Geest. En dat wil Hij ook in deze

tegenwoordige tijd doen. Want wat zeiden we? Dat het eeuwig Wezen Zijn Zoon heeft gegeven. En dan moet ge eens denken aan onze geschiedenis mensen, hoe dat onze vaders gered zijn van onder het juk van Rome en dat God getuigenis gegeven heeft in ons arm Nederland, bij onze arme vaders. Hoe dat God de Reformatie gegeven heeft, hoe dat Hij zonneklaar heeft willen openbaren in het eeuwig Evangelie het Woord dat ons zalig kan maken; dat ons kan leiden en dat ons kan leren. En waar zijn we daar nu mee gebleven? Als het licht in ons aangezicht.

En dan zegt ook hier de apostel en horen we hem zeggen, *dat de Vader Zijn Zoon gezonden heeft*. O, mijn medereizigers, het Dierbaarste, het Beminnelijkste wat Hij had, heeft dat zoete en zalige Wezen naar de aarde gezonden. Hij had niet meer om te geven. Alles heeft Hij gegeven. En dat zal nu zijn ook in onze dagen, al de onschuld benemen. Zou dat nu wezen, opdat onze mond gestopt zal worden? Want als wij doorgaan in de verharding, dan gaat God ook door, hoor. Ach, dan zal het toch wat wezen kindertjes, jonge mensen, vaders en moeders, als we onder die eeuwige waarheid, onder die zoete belijdenis gesteld zullen worden als een bespotting. Dacht je dan dat God achterwege zal blijven? Wat een ernst, maar ook wat een aandrang als we verloren zullen gaan onder dat eeuwige woord van God. Dan zal God lachen hoor, als onze vreze komen zal. Dan zullen er twee wezen die met ons zullen spotten. O mijn medereizigers, acht het toch niet klein om op te mogen gaan onder dat eeuwig Evangelie. Maar o, als we verloren zullen gaan, o jonge mensen, kinderen, dan zullen er twee wezen die ons zullen bespotten, hoor. En dat zal die ellendige verwoester wezen; en dan zal hij zeggen: waarom heb je mij geloofd, waarom heb je zelf uitgeleefd in de wereld? Waarom heb je alles aan je lijf getrokken waarvan je wist dat het niet mocht? Dan zullen er twee wezen, hoor, die met ons zullen spotten. Dan zal ook dat soevereine, dat aanbiddelijke Wezen, lachen in ons verderf. O wat een aandrang dan ook in dit morgenuurtje! Daarom, laat u toch met God verzoenen. Ach, valt dat lieve, dat zalige Wezen nog te voet. Want door alles heen heeft de Heere beloofd door profeten en door al de evangelisten en ten laatste heeft Hij volkomen vervuld wat ook Johannes de apostel der liefde, hier komt te betuigen, *dat de Vader Zijn Zoon gezonden heeft tot een Zaligmaker der wereld*.

Dat is toch wat hé! Alles heeft die lieve Schepper gegeven. Het Allergrootste wat Hij had heeft Hij overgegeven. En dat door die onuitsprekelijke liefde Gods, die alle verstand te boven gaat.

En och, daar onvatbaar voor gebleven te zijn, dat zal toch wat uitmaken, mijn medereizigers. Dat dit nooit ons hart getroffen zal hebben! Dan zegt de apostel over het onderzoek, *onderzoekt uzelfen of gij uit God zijt*. O, dat zal toch wat wezen, mijn medereiziger, dat die eeuwige Goddelijke liefde nooit mijn hart getroffen heeft. Dat zal toch wat wezen, om zo geopenbaard te worden in de dag der dagen. En ach, hoe kunnen we voor God bestaan. Gaan Gods oordelen alreeds niet over de wereld? Ook in die ernstige ziekte die ons volk komt te treffen? Och, je bent toch zo bang, wees toch eens eerlijk, als je naar de onderzoekende arts moet. Wees nu eens eerlijk. Want och, denkt u dat wij dat kunnen ontglippen?

Och, mijn medereizigers, wat leven we dan in een wereld die vervuld is met wrevel. Wij hebben God de Springader, dat aanbiddelijke Wezen hebben wij verlaten. En ach, je moet maar nooit denken hoor, lieve jeugd, en kinderen, vaders en moeders, dat ons hart dat ooit zal bekennen. Hoe waar is dat eeuwige Woord van God dat ons wijs kan maken tot zaligheid, maar dat ook openbaart die enige grondslag die God in Sion gelegd heeft. En dat kan een mens nu nooit bewegen. O, wat zijn we toch van de top van eer neergestort in enkel verwoesting. Och, we kunnen nergens meer aan beantwoorden.

En nu laat de Heere, omdat God zo goed is, dat Woord nog verkondigen in ons arm Nederlandje. Want onze Nederland heeft er alles aan gedaan, met onze daden en met onze woorden, op het hoogste betuigd tegen de Heere: *Wijk maar van ons. Wijk maar van ons want wij hebben geen lust aan de kennis Uwer wegen.* En daar tegenover nog te verkondigen in zulk een tijd, die heilige roeping van het eeuwig Evangelie, dat God naar Zijn onuitsprekelijke genade nog komt te bewijzen en komt te roepen: *Wendt u toch maar Mij toe.*

Kindertjes, vraagt toch aan dat lieve Wezen, of Hij je nu zulk een hart wil geven. Wij hebben dat niet meer hoor, jonge mensen. Wij hebben maar een hart dat wil de wereld in, dat wil zich in de ongerechtigheid uitleven. Dan zul je zeggen, dan heb je toch wel lage gedachten van ons. O, Gods woord zegt het ons: *dood in de zonden en dood in de misdaden; vervreemd van God en van de verbonden der beloften; en zonder God in de wereld.* Zo lezen wij, kinderen, jonge mensen. We willen nooit meer van God weten. We willen nooit meer naar God vragen, we willen nooit meer onder God vallen. Maar dan wil dat eeuwig Wezen door Zijn onuitsprekelijke liefde, wat wij ook genoemd hebben in onze derde gedachte, *het blijven in God.*

4. En dan ten derde, blijven in God door de liefde.

Mijn geliefden, dat zal nu enkel Goddelijke liefde wezen. O arm volk des Heeren, om nu zo weer aan de grond gebracht te mogen worden door die onuitsprekelijke liefde Gods, om de grootste, om de vuilste, om de slechtste voor God te mogen worden. Och, dan ga je God uitwonderen, hoor. O, dat ons landje nog niet verzonken is in de Noordzee, dan ga je werkelijk God uitwonderen, dat je nog niet vernield bent. O, dan wordt er ook een aan drijven geboren voor onze jonge mensen, voor je kinderen. Dan zeg je: *'O Heere, bekeer ze toch; trek ze toch.'* Om bijtijds voor God te mogen worden die we geworden zijn. Want ach, het zal toch enkel eigen schuld wezen hoor, kindertjes, jonge mensen, als we die liefde Gods niet krijgen in het hart ingestort. Dan zal het enkel eigen schuld wezen, hoor. Want de Heere heeft Alles gegeven, wat Hij had. En och, dan zal het toch wat wezen hoor, als ik me mezelf gebleven ben. O jongens en meisjes, onder de verkondiging van dat eeuwig Evangelie, dan zal het toch wat wezen: ik ben mezelf gebleven. Dan zal dat toch wat uitmaken.

Maar nu zal het ook wat uitmaken voor dat arme en dat verloren volk, die er uit genade buiten gezet zijn. Om uit genade, om uit enkele genade een kruimeltje van die Goddelijke liefde te mogen krijgen. Dan horen we Asaf, hoe hij aanschouwt de voortgang van de wereld, van de goddelozen van de wereld. En dan moest Asaf de waarheid zeggen: *'mijn bestraffingen zijn er elke morgen.'* Asaf werd zulk een ongelukkige man. Die kreeg nu iedere morgen de politie aan de deur. Maar toen is hij ingeleid, uit zichzelf. En wat horen we dan Asaf gewagen? *Heere, ik ben een groot beest voor U.* Och, dan geeft die eeuwige liefde een vrede. En dan mocht hij evenals Johannes er in delen.

Och mijn medereizigers, Die weg is er nog. We kunnen nog met God verzoend worden. We kunnen nog met dat heerlijke, dat aanbiddelijke Wezen verenigd worden. We kunnen nog verenigd worden bij aanvang met dat Goddelijk Beeld. Daarom heeft Hij Zijn eeuwige liefde willen openbaren. Dat kunnen wij nooit verantwoorden, want het is geen vanzelfsheid, hoor mijn geliefden. Dat we in ons arm vaderlandje nog mogen verkeren onder die vrije bediening van het eeuwig Evangelie. Och, haast en spoed u nog om uws levenswil. Want dacht je dat de Heere, Die Zijn onuitsprekelijke liefde heeft bewezen aan Zijn arme Kerk, vanuit die eeuwige vastigheid in de nooit

begonnen eeuwigheid, dacht je dat Hij Nederland zal sparen in het straffen, in het bezoeken van de zonde? Dacht je dat Hij Nederlandje zal sparen? Wat aanschouwen wij in het buitenland? De mensen worden verzwolgen door het water. En och, daar weten we alles van hoor. Want we hebben dat nog net ondervonden met de Ramp van 1953. Hoe over het getij nóg een ander getij kwam en hoe als het ware de dijken bedolven werden onder het water. En dat er mensen spiernaakt stonden op een stukje dijk.

O mijn medereizigers, wat zei onze koningin toen het grote Deltaplan klaar was? ‘Nu kan dat ons niet meer gebeuren.’ Och, toen hebben we gedacht: ‘mens, mens, mens; wie kan Zijn hoog besluit ooit keren?’ O, wat zijn we toch ellendige schepsels om paal en perk te stellen. En och, nu leven wij onder alles besloten, hoor; door de vreselijkheid van onze zondeval. Daarom ook, verhardt uwe harten niet, maar laat u leiden door die eeuwige liefde, die onuitsprekelijke liefde, die alle verstand te boven gaat.

Laten wij er even van zingen; en dat zal wezen uit Psalm 25. Psalm 25 het 4^e en het 5^e vers.

Toepassing.

O geliefden, nu staat daar die grote God nog, Die in de openbaring ons in dit morgenuurtje op het hoogst komt te betuigen dat nu alleen in Hem het leven is. Och, we geloven alles, maar nooit meer onze lieve Schepper. Wij hebben de Schepper, de Formeerder op Zijn schandelijkste verlaten. En nu is dat aanbiddelijke Wezen nog dezelfde, Die tot ons komt in dit morgenuurtje. En die ten laatste de Zoon van Zijn eeuwige liefde overgegeven heeft, en dat in een verloren wereld. O God die heeft het Licht willen geven in de diepste duisternis. Och, dat we ons dan toch niet zullen stoten aan die schemerende bergen. Want och, ge kunt het wel begrijpen, met je verstand kun je het ook wel begrijpen dat God de zonde gaat bezoeken van ons arme Nederland. En dat kan nooit meer meevallen hoor, kinderen en jonge mensen. O als God door gaat trekken! God is waarachtig in het schenken van Zijn genade, maar God is ook waarachtig in het bezoeken van de zonde.

O mijn medereizigers, daarom haast u en moet u nog om des levenswil. O wees toch nog in arbeid kinderen, jonge mensen om een kruimeltje van dat eeuwige lieve Wezen te mogen krijgen. Alles is er aan gelegen in de korthed van de tijd. De dood zit ons op de hielen. We kunnen zo niet door de tijd en we kunnen zo niet naar de eeuwigheid. Och, valt dat lieve Wezen nog te voet. Verneder je nog, het is zulk een heerlijk Wezen. Het is zulk een aanbiddelijk Wezen, een liefdevolle Vader. *'s Heeren goedheid kent geen palen.* Maar dan moet je getroffen worden. Dan moet je door schuldbesef verslagen worden. Dan moet je voor God worden wie je werkelijk bent. Och, wat zou ik het u hartelijk gunnen, om werkelijk eerlijk voor God te worden, wie u en ik geworden zijn. Dan kunnen we niets meer bedekken, hoor. Dan ziet God ons in de gruwelijkheid van onze diepe zondeval. En ach, dan kunnen we nooit meer zalig worden.

Maar dan gaat God Zijn eeuwige liefde openbaar. En dat aan mensenkinderen die nooit meer zalig konden worden. O, dan zet God je werkelijk in je schande op de aarde. En dan gaan we werkelijk hartelijk belijden: ‘Heere, ik wilde niet, ik wilde niet, ik wilde niet’. O, die Goddelijke, die dierbare, die onveranderlijke die in God is! Om daaronder te mogen buigen, vaders en moeders.

Maar ook arm volk des Heeren, wat een weldaad hebt u van de hemel gekregen om in dat Goddelijk werk voor God wáár te worden, om door die onuitsprekelijke liefde

getrokken en verslagen te worden. Zou er zo eentje nog naar huis gaan onder onze kinderen? Zou er nu zo eentje van onze jonge mensen naar huis mogen gaan? O, dan vergaat de wereld, hoor. Werkelijk. En dan heb ik alles voor de wereld gedaan.

En o, dat eeuwige wonder, ten laatste - bij ons mag het niets kosten, maar bij de Heere mag het alles kosten, - om dan als ellendige doemelingen, geleid in die eeuwige liefde Gods, om ze uit genade, uit genade zalig te maken. Bij God, bij dat lieve Wezen, met eerbied gezegd, mocht het Alles kosten. Want Hij heeft Alles gegeven voor een verloren zondaar. Opdat die ganse uitverkoren Kerk zich zullen verliezen ... waarin? *Het is door U, door U, door U alleen om het eeuwige welbehagen.*

Och, verneder jezelf dan nog! Het past ons toch zo om in het licht van dat heerlijke Wezen vernederd te worden, verootmoedigd te worden. O, om gevangen te mogen worden onder dat lieve beslag van die onuitsprekelijke liefde die in Christus is. De Heere zegene Zijn woord. Amen.

Dankgebed

Och Heere in den hemel, Die in het duizendste en in het miljoenste niet doet naar onze ondankbaarheid en naar onze ongerechtigheid. Maar die ook in dit morgenuurtje nog komt te bewijzen wie U wil wezen. Ach, wil U toch niet achterwege blijven, Heere. Lieve Ontfermer, wil U er nog in mee te komen? Och, mocht er nog een pijltje geschoten zijn, Heere. Dan zal het wezen in een gruwelijke vijand. Dan zal het wezen in een ellendige rebelleerder, om getroffen en verslagen te mogen worden. Heere, U zijt niets aan ons verplicht, en aan dit volk niet en aan hun opzieners niet. Maar O God, U wilt het altijd doen uit die vrije gunst die U eeuwig bewoog. Daarom mochten wij elkander nog ontmoeten, omdat U Dezelfde zijt.

O Heere, wil U ons dan bekeren, wil U ons dan trekken door krachtadige genade. Wil U verzoening doen Heere, over al onze tekortkomingen. Ach, zou u willen verzoenen al onze gebreken, o Heere. O, om zo gebracht te mogen worden bij dat volmaakte Offer van Uw lieve Zoon. Want U zijt volmaakt, en U zijt rechtvaardig, Heere.

Heere, wil ons bewaren in het gaan. Beschut ons nog, bedek ons nog onder de schaduw Uwer vleugelen. En mocht het wezen, Heere, och wil nog met ons optrekken in de middaguurtje, o lieve Ontfermer, en dat om den Heere Jezus wil, uit loutere genade. Amen.

Zingen we samen nog van Psalm 122 en daarvan het 3^e vers.

Gaat thans henen in vrede en verheft uw harten op tot God.

***O Vader, dat Uw liefde ons blijk.
O Zoon, maak ons Uw Beeld gelijk.
O Geest, zendt Uwen troost ons neer.
Drie-enig God, U zij al de eer. Amen.***